

Brødrenes sanger

Til norsk ved Kåre A. Lie og Tone Lie

Innledning.	10
Prolog til <i>Søstrenes sanger</i> og <i>Brødrenes sanger</i>	11
I. Sanger med ett vers..	13
Første del.	13
1. Subhuti.	13
2. Kotthika den store.	14
3. Tvileren Revata.	14
4. Punna, Mantanis sønn.	14
5. Dabba.	16
6. Sitavaniya.	16
7. Bhalliya.	17
8. Vira.	18
9. Pilinda Vaccha.	19
10. Punnamasa.	19
Andre del.	20
11. Vaccha den lille.	20
12. Vaccha den store.	20
13. Vaccha fra skogene.	20
14. Sivaka.	21
15. Dhana den vellystige.	21
16. Belatthasisa.	23
17. Dasaka.	23
18. Singalas far.	24
19. Kula.	24
20. Ajita.	25
Tredje del.	25
21. Nigrodha.	25
22. Cittaka.	25
23. Gosala.	26
24. Sugandha.	26
25. Nandiya.	26
26. Abhaya.	27
27. Lomasakangiya.	27
28. Jambugamiyas sønn.	28
29. Harita.	28
30. Uttiya.	29
Fjerde del.	29
31. Gahvaratiriya.	29
32. Suppiya.	29
33. Sopaka.	30
34. Posiya.	30
35. Samaññaṅkani.	31

36. Kumas sønn.	31
37. Sudanta, vennen til Kumas sønn.	32
38. Gavampati.	32
39. Tissa.	33
40. Vaddhamana.	33
Femte del.	33
41. Sirivaddha.	33
42. Revata fra akasielunden.	34
43. Sumangala.	34
44. Novisen Sanu.	35
45. Ramaniyavihari.	36
46. Samiddhi.	36
47. Ujjaya.	37
48. Sañjaya.	37
49. Ramaneyyaka.	38
50. Vimala.	38
Sjette del.	39
51 – 54. Godhika og hans tre venner.	39
55. Añjanavaniya.	40
56. Kutivihari.	40
57. En annen Kutivihari.	40
58. Ramaniyakutika.	41
59. Kosalavihari.	41
60. Sivali.	42
Syvende del.	42
61. Vappa.	42
62. Vajjiputta.	43
63. Pakkha.	44
64. Vimala-Kondañña.	44
65. Ukkhepakata-Vaccha.	45
66. Meghiya.	45
67. Han som bare trengte å høre én setning.	46
68. Han som bare trengte å høre ett vers.	46
69. Channa.	46
70. Punna.	47
Åttende del.	47
71. Vacchapala.	47
72. Atuma.	48
73. Manava.	48
74. Suyamana.	49
75. Susarada.	49
76. Piyañjaha.	49
77. Elefanttemmerens sønn.	50
78. Mendasira.	50
79. Rakkhita.	50
80. Ugga.	51
Niende del.	51

81. Samitigutta.	51
82. Kassapa.	51
83. Siha.	52
84. Nita.	52
85. Sunaga.	53
86. Nagita.	53
87. Pavittha.	53
88. Ajjuna.	54
89. Devasabha.	54
90. Samidatta.	54
Tiende del.	55
91. Paripunnaka.	55
92. Vijaya.	55
93. Eraka.	55
94. Mettaji.	56
95. Pala den blinde.	56
96. Khandasumana.	57
97. Tissa.	58
98. Abhaya.	58
99. Uttiya.	59
100. Devasabha.	59
Ellevte del.	60
101. Belatthanika.	60
102. Setuccha.	60
103. Bandhura.	60
104. Khitaka.	61
105. Malitavambha.	61
106. Suhemanta.	62
107. Dhammasava.	62
108. Dhammasavas far.	62
109. Sangharakkhita.	63
110. Usabha.	63
Tolvte del.	64
111. Jento.	64
112. Vacchagotta.	64
113. Vaccha fra skogene.	64
114. Adhimutta.	65
115. Mahanama.	65
116. Parapariya.	65
117. Yasa.	66
118. Kimila.	66
119. Vajjiputta.	67
120. Isidatta.	67
II. Sanger med to vers.	68
Første del.	68
121. Uttara.	68

122. Pindola-Bharadvaja.	69
123. Valliya.	69
124. Gangatiriya.	70
125. Ajina.	70
126. Melajina.	71
127. Radha.	71
128. Suradha.	72
129. Gotama.	72
130. Vasabha.	73
Andre del.	73
131. Cunda den store.	73
132. Jotidasa.	74
133. Heraññakani.	75
134. Somamitta.	75
135. Sabbamitta.	76
136. Mahakala.	76
137. Tissa.	77
138. Kimila.	77
139. Nanda.	78
140. Sirima.	78
Tredje del.	79
141. Uttara.	79
142. Bhaddaji.	80
143. Sobhita.	81
144. Valliya.	81
145. Vitasoka.	82
146. Punnamasa.	82
147. Nandaka.	83
148. Bharata.	84
149. Bharadvaja.	84
150. Kanhadinna.	85
Fjerde del.	85
151. Migasira.	85
152. Sivaka.	86
153. Upavana.	86
154. Isidinna.	87
155. Sambula-Kaccana.	88
156. Nitaka.	88
157. Sona-Potiriyaputta.	89
158. Nisabha.	89
159. Usabha.	90
160. Kappatakura.	90
Femte del.	91
161. Kumara-Kassapa.	91
162. Dhammapala.	92
163. Brahmali.	93
164. Mogharaja.	93

165. Visakha, Pañcalas sønn.	93
166. Culaka.	94
167. Anupama.	95
168. Vajjita.	96
169. Sandhita.	96
III. Sanger med tre vers.	96
170. Anganika-Bharadvaja.	97
171. Paccaya.	97
172. Bakula.	98
173. Dhaniya.	99
174. Matangas sønn.	99
175. Sobhita.	100
176. Varana.	101
177. Vassika.	101
178. Yasoja.	102
179. Satimattiya.	103
180. Upali.	104
181. Uttarapala.	104
182. Abhibhuta.	105
183. En annen Gotama.	106
184. Harita.	106
185. Vimala.	107
IV. Sanger med fire vers.	108
186. Nagasamala.	108
187. Bhagu.	108
188. Sabhiya.	109
189. Nandaka.	110
190. Jambuka.	111
191. Senaka.	112
192. Sambhuta.	112
193. Rahula.	113
194. Candana.	114
195. Dhammika.	115
196. Sappaka.	116
197. Mudita.	117
V. Sanger med fem vers.	118
198. Rajadatta.	118
199. Subhuta.	119
200. Girimananda.	120
201. Sumana.	121
202. Vaddha.	122
203. Elve-Kassapa.	123
204. Gaya-Kassapa.	124
205. Vakkali.	125

206. Vijitasena.	127
207. Yasadatta.	127
208. Sona Gulløre.	128
209. Kosiya.	129
VI. Sanger med seks vers.	131
210. Uruvela-Kassapa.	131
211. Tekicchakari.	132
212. Mahanaga.	133
213. Kulla.	134
214. Malunkyaputta.	136
215. Sappadasa.	137
216. Katiyana.	138
217. Migajala.	139
218. Jento, ministerens sønn.	140
219. Sumana.	142
220. Nhataka den vise.	143
221. Brahmadatta.	144
222. Sirimanda.	145
223. Sabbakama.	146
VII. Sanger med syv vers.	148
224. Samudda den fagre.	148
225. Dvergen Bhaddiya.	149
226. Bhadda.	150
227. Sopaka.	152
228. Sarabhanga.	154
VIII. Sanger med åtte vers.	155
229. Kaccayana den store.	155
230. Sirimitta.	157
231. Store-Panthaka.	159
IX. Sangen med ni vers.	161
232. Bhuta.	161
X. Sanger med ti vers.	164
233. Udayi den svarte.	164
234. Ekavihariya.	166
235. Kappina den store.	168
236. Lille-Panthaka.	171
237. Kappa.	173
238. Upasena, Vangantas sønn.	175
239. En annen ved navn Gotama.	177
XI. Sangen med elleve vers.	179
240. Sankicca.	179

XII. Sanger med tolv vers.	182
241. Silavat.	182
242. Sunita.	184
XIII. Sangen med tretten vers.	187
243. Sona Kolivisa.	187
XIV. Sanger med fjorten vers.	189
244. Revata.	189
245. Godatta.	192
XV. Sanger med seksten vers.	194
246. Kondañña den vise.	194
247. Udayi.	198
XVI. Sanger med omkring tyve vers.	202
248. Adhimutta.	202
249. Parapariya.	205
250. Telakani.	208
251. Ratthapala.	211
252. Malunkyauputta.	215
253. Sela.	220
254. Bhaddiya, sønn av Kali-Godha.	224
255. Angulimala.	227
256. Anuruddha.	233
257. Parapariya.	237
XVII. Sanger med omkring tretti vers.	242
258. Phussa.	242
259. Sariputta.	246
260. Ananda.	253
XVIII Sangen med førti vers.	261
261. Kassapa den store.	261
XIX. Sangen med omkring femti vers.	268
262. Talaputa.	268
XX. Sangen med omkring seksti vers.	278
263. Moggallana den store.	278
XXI. Den lengste sangen.	288
264. Vangisa.	288
Epilog.	302

Prolog til *Brødrenes sanger* og *Søstrenes sanger*

Jeg hilser den gode hjelper som har kryssset visdommens hav
og sprer den dypeste lære med vakre, velformede ord!
Jeg hilser den høyeste lære, som Den Fullkomment Våkne hedret:
de vise som lever rett og sant, gikk ut fra verden ved denne læren.
Jeg hilser den edle ordenen, en fruktbar åker for gode gjerninger,
den som ved rett og sant levevis kjenner veien og målet!
Alt godt er en følge av dyp respekt for disse glitrende tre juveler –
ved deres verdifulle krefter beseiret jeg døden fullstendig.

Her følger versene! Subhuti og de andre
munker og nonner som hevet seg over det verdslige,
fremførte dem som vitnesbyrd om det de hadde gjort og oppnådd –
dype vers som springer ut av ekte følelser og sann innsikt,
som taler om tomhet og kaster lys over den edle læren.
Brødrenes sanger og *Søstrenes sanger* kalles de, og står skrevet
i *Samlingen av kortere tekster*, slik de vise fremsa dem.

Jeg har skrevet en kommentar med forklaringer, selv om det ikke var lett:
Dyp kunnskap stråler fra versene, som egner seg godt til fordyping –
forklaringer er nødvendige for å bevare lærerens budskap,
og for at de vise, standhaftige løvers grundige analyser
fra tidligere tider skal bestå! Derfor skriver jeg dette –
etter å ha dykket iherdig ned i de fem tekstsamlingene.
Disse har jeg bygget på, i samsvar med kommentarene
slik munkene i Mahavihara bevarte dem, hele og uforfalskede
og med vise fortolkninger av innholdet i samsvar med tradisjonen.
Noe var vanskelig å tyde, og mangler forklaring fra gammel tid:
også dette har jeg utredet, belyst og forklart.

I dyp respekt for brødrenes og søstrenes mange sanger
vil jeg analysere innhold og mening så klart og godt jeg kan!
Jeg ønsker at læren består, klippefast og i lange tider!
Så følg oppmerksomt med, alle gode mennesker!

Hør løvene som ut mellom skarpe tenner slynger sine mektigste brøl!
Hør om deres trengsler og vekst, hør deres vers om veien til målet!
Hør deres navn og familie! Hør hvordan de praktiserte læren
og om deres trening og endelige frihet!
I visdom og flid levde de, og vandret rundt til mange steder
hvor de øvde seg i innsiktsmeditasjon.
De fant udødelighetens rette vei, de fant det sanne målet –
og betraktet så tilværelsen med lindrende kjølig ro.

Dette synger de om!

I. Sanger med ett vers.

Første del

1. Subhuti

Subhuti ble født i Savatthi som sønn av den rike mannen Sumana og yngre bror av Anathapindika.

På den tiden var vår Mester stått frem i verden, og på sin vandring for å gjøre den gode lære kjent blant menneskene, var han kommet til byen Rajagaha. Der hadde folk skjenket ham Bambuslunden og andre steder der han selv og munkeordenen kunne bo, og denne gangen bodde han i Sitalunden like utenfor byen.

Den rike kjøpmannen Anathapindika kom fra Savatthi med varer han ville selge, og tok inn hos en kjøpmann i Rajagaha som var hans gode venn. Der fikk han høre Buddha tale, og besøkte ham etterpå i Sitalunden. Allerede første gang han hørte ham, ble Anathapindika overbevist og nådde det stadiet som kalles “en som har gått ut i strømmen”. Han ba Mesteren komme og besøke Savatthi også. Han lot bygge hus for Mesteren og munkene med jevne mellomrom langs veien mellom Rajagaha og Savatthi, og ved byen Savatthi kjøpte han en park av prins Jeta for en veldig sum penger og lot bygge boliger for Mesteren og munkene der.

Den dagen da parken og boligene ble overlevert som gave til Mesteren, var Subhuti sammen med Anathapindika og lyttet til Mesterens ord. Subhuti ble overbevist, og lot seg ordinere som munk. Først spesialiserte han seg i to avsnitt av munkereglene. Deretter fikk han tildelt et meditasjonstema og gikk ut i skogen for å praktisere. Han konsentrerte seg om nestekjærlighet og innsikten hans ble så dyp at han ble en arahant, hvilket vil si at han nådde full oppvåkning. Han ga seg til å undervise andre, fordi også Mesteren hadde trengt dypt inn i nestekjærligheten før han ga seg til å undervise. Derfor ble han den fremste av dem som levde i fred med verden. Når han gikk runden for å motta almisser, fordypet han seg i vennlige tanker i hvert hus, og tok først imot maten etter at han var kommet ut av sin vennlighetsmeditasjon. Da ønsket han givne alt godt. Derfor ble han regnet som den fremste av dem som fortjener gaver.

Og derfor erklærte også Mesteren:

“Av alle mine elever og munk er Subhuti den fremste av dem som lever i fred med verden og den fremste av dem som fortjener gaver!”

Etter at denne ærverdige munken var blitt en arahant og hadde nådd det høyeste mål, ga han seg på vandring rundt i landet for å være til hjelp for andre, og etter en tid kom han til Rajagaha.

Kong Bimbisara fikk høre at denne munken var kommet, og han gikk bort til ham, hilste høflig og sa:

“Bli her, ærverdige. Jeg skal sørge for et sted du kan bo.”

Men så gikk han bort og glemte det hele. Da munken ikke fikk noe sted å bo, ble han værende under åpen himmel. Med sine mentale krefter gjorde han så det ikke falt regn. Folk bekymret seg over tørken og gikk til kongen og klaget sin nød. Kongen undret seg over hvorfor det ikke falt regn.

“Det må være fordi denne munken bor under åpen himmel,” tenkte han og lot sette opp en løvhytte for ham.

“Denne løvhytta kan du bo i, ærverdige,” sa han og bøyde seg for munken. Munken gikk inn i den vesle hytta og satte seg på en sittepute av gress. Da begynte det å regne, smått og pent, ikke som en styrtflod. Munken ville lindre de bekymringene tørken hadde skapt blant folk og forsikre dem om at ingen fare truet, verken utenfra eller innenfra, og uttalte derfor dette verset:

1

Min lille løvhytte er tett
mot vind og vær – la det regne!

Fritt er hjertet mitt, og sinnet
viljefast. La regnet falle!

Dette verset ble munkens erklæring om den visdom han hadde vunnet.

2. Kotthika den store

Kotthika ble født i en velstående brahmanfamilie i Savatthi. Da han ble gammel nok, lærte han de tre vedaene og ble meget kyndig i alt en brahman bør kunne. En dag gikk han for å høre på Mesteren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Etter ordinasjonen praktiserte han innsiktstrening og ble en arahant med full analytisk innsikt. Han lærte å mestre alle analysene og lyttet ofte til eldre og vise munkers forklaringer. Takket være sin flid og sin omfattende kunnskap ble han den fremste av dem som kjenner alle analyser.

Mesteren ga ham ytterlige forklaringer og erklærte deretter:

“Av alle mine elever og munk er Kotthika den fremste når det gjelder analytisk innsikt.”

En tid senere følte Kotthika frihetens lykke og uttalte med dyp følelse:

2

Den som rolig forsaker alt
og taler klokt, uten hovmot,
rister det onde av seg; lett
som vinden kaster trærnes løv.

3. Tvileren Revata

Revata ble født i en rik familie i Savatthi. En dag slo han følge med mange andre som etter middag gikk for å lytte til ord om læren. Han ble stående ytterst i kretsen og hørte Mesteren, han med de ti krefter, forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere. Deretter fikk han tildelt et meditasjonsemne å arbeide med, og praktiserte dypmeditasjon slik at han ble en arahant. Han klarte å oppnå de fleste av de dypmeditasjonene Mesteren underviste i, og praktiserte iherdig dag og natt.

Derfor erklærte Mesteren:

“Av alle mine elever og munk er tvileren Revata den fremste i dypmeditasjon.”

Da Revata hadde nådd målet, tenkte han over hvor ofte han tidligere hadde vært i tvil. Da han nå så hvordan tvilen var borte, tenkte han:

“Så kraftig min lærers undervisning er, ettersom tvilen min er borte nå, og sinnet er falt til ro!”

Og som hyllest til Mesterens visdom og kraft uttalte han dette verset:

3

Se de fullkomne bære sin visdom
som brennende fakler ved midnatt!
Klarhet og lys skjenker de øyet,
jager all tvil hos den søkende.

4. Punna, Mantanis sønn

Punna ble født i en brahmanlandsby ved navn Donavatthu, ikke langt fra byen Kapilavatthu. Han var søstersønn til munken Kondañña den vise, den første som Buddha ordinerte som munk. Etter at Mesteren hadde nådd full oppvåkning, vandret Kondañña omkring i landet og ga undervisning i den gode lære. En gang Mesteren oppholdt seg ved Rajagaha, besøkte munken Kondañña Punna og ordinerte ham som munk. Deretter gjennomgikk Punna den innledende treningen. Han var flittig, og det varte ikke lenge før han mestret alt det som en munk burde kunne. Så forlot han og onkelen traktene ved Kapilavatthu for å være i nærheten av Mesteren. Han trente iherdig, og det varte ikke lenge før han vant full innsikt og ble en arahant.

Fem hundre unge menn lot seg også ordinere og holdt seg sammen med Punna. Og fordi han hadde de ti gode egenskaper som trengs for å undervise, nemlig enkel livsstil, tilfredshet, tilbaketrukkethet, en beskjeden væremåte, flid, moral, konsentrasjon, forståelse, frigjøring og innsiktsfull kunnskap, lærte han dem opp i de samme egenskapene. De fulgte hans råd og ble selv arahanter, alle sammen. Da de selv hadde fullført treningen og hadde de ti gode egenskapene som trengs for å undervise, ville også disse munkene treffe Mesteren.

Punna syntes imidlertid ikke at det sømmet seg for ham å komme til Mesteren med et så stort følge, så han ba dem gå i forveien, hilse Mesteren og si at han selv ville komme litt senere.

Alle disse munkene, som var fra samme del av landet som Mesteren og som hadde fjernet alt negativt fra sinnet og utviklet de ti gode egenskapene som trengs for å undervise, gjorde som deres veileder hadde sagt. De ga seg på vandring til Bambuslunden ved Rajagaha, der de fant Mesteren og hilste ærbødig på ham.

Når munkene kommer til våkne mestere, er det vanlig at de snakker vennlig med hverandre, og Mesteren spurte dem om de hadde det bra.

“Og hvor kommer dere fra, munkene?” spurte han så.

“Fra ditt eget hjemland, Mester,” svarte de.

Da spurte Mesteren om det fantes noen munk der som hadde de ti gode egenskapene som trengs for å undervise:

“Hvilken munk på den kanten av landet er det som har utviklet disse egenskapene?”

“Det er en som heter Punna, Mantanis sønn, Mester,” svarte de.

Da den ærverdige munken Sariputta hørte dette, fikk han lyst til å treffe denne munken.

Så vandret Mesteren fra Rajagaha til Savatthi. Punna fikk høre at Mesteren var kommet, og tenkte at nå passer det å gå og hilse på ham. Han gikk og oppsøkte ham i Mesterens egen hytte, og der fikk han undervisning i læren. Punna lyttet oppmerksomt. Så tok han høflig avskjed og gikk inn i Blindemannslunden for å meditere i ensomhet under et tre.

Da Sariputta fikk høre at Punna var kommet, gikk han for å lete etter ham, og han fant ham sittende under treet. Han hilste høflig på ham og spurte ham om hvordan man kunne oppnå syvfoldig renhet. Punna svarte på dette og illustrerte svaret med lignelsen om vognstafetten. De ble sittende og snakke sammen, og begge hadde stor glede av samtalen.

Litt senere erklærte Mesteren, der han satt midt blant munkene:

“Av alle mine elever og munkene er Punna den fremste til å forklare læren.”

En dag da Punna satt for seg selv og betraktet den frihet han hadde oppnådd, tenkte han:

“Takket være Mesteren har både jeg selv og andre blitt fri fra kretsløpets smerte. Sannelig er det godt å omgås gode mennesker!”

Lykkelig, glad og dypt rørt uttalte han dette verset:

4

Omgås bare med de gode,
de vise som øyner målet:
målet er uendelig stort,
men kostelig, sårbart og fint.
Omgås de våkne; de som ser
og forstår den dypeste mening.

Dette verset ble munkens erklæring om den visdom han hadde vunnet.

5. Dabba

Dabba ble født i byen Anupiya i landet Malla, i huset til en mallafyrste. Hans mor døde kort tid før hun skulle nedkomme. Slektningene førte hennes legeme til kremeringsplassen, la henne på bålet og tente på. Varmen fra ilden fikk magen hennes til å revne, og dermed falt barnet ut og ned på en vedkubbe. De ga den vesle gutten til bestemoren. Fordi han hadde falt ned på en vedkubbe (dabba), ga hun ham navnet Dabba.

Da han var syv år gammel, kom Mesteren og munkene vandrende gjennom landet Malla. Lille Dabba fikk øye på Mesteren og følte seg tiltrukket av ham. Han fikk lyst til å bli munk og spurte bestemoren om han kunne få lov til å bli ordinert. Hun ga ham lov til det, og fulgte ham til Mesteren.

“Kan du la denne gutten bli ordinert, Mester?” spurte hun.

Mesteren vinket på en annen munk.

“La denne gutten bli ordinert,” sa han.

Munken tok med seg gutten og gjorde han klar til ordinasjon og lærte ham å meditere ved å reflektere over fem av kroppens deler: hodehår, kroppshår, negler, tenner og hud. Fordi Dabba hadde gode anlegg og fast beslutsomhet, nådde han stadiet “en som går ut i strømmen” da første hårlokk falt. Da neste hårlokk falt, nådde han stadiet “en som bare kommer tilbake én gang”, da den tredje hårlokk ble klippet av, ble han “en som ikke vender tilbake” og i samme stund som den siste hårlokk falt til marken, ble han en arahant.

Mesteren ble hos mallaene så lenge han hadde lyst, og deretter gikk han til Rajagaha og slo seg ned i Bambuslunden.

Mens Dabba satt alene og reflekterte over hva han hadde oppnådd, fikk han lyst til å utføre arbeid for de andre munkene.

“Enn om jeg påtok meg å ordne med soveplasser og mat for de andre,” tenkte han.

Han gikk og fortalte Mesteren om denne ideen, og Mesteren roste ham og ga ham i oppdrag å ordne med soveplasser og mat for de andre munkene.

“Denne gutten Dabba er ung av alder, men voksen til sinns”, sa han, og ga ham full ordinasjon, enda han bare var syv år gammel.

Fra da av bodde Dabba i Rajagaha og ordnet med soveplasser og mat for alle munkene der. Og ryktet bredde seg om dette, og det ble fortalt at han hadde spesielle evner til å vise vei til både nære og fjerne soveplasser. I både tide og utide kom det munk og ba om å bli vist vei til vanskelig tilgjengelige soveplasser, for å se de spesielle evnene hans. Med disse evnene skapte han et åndslegeme som gikk foran og viste vei med flammende pekefinger, slik at alle fant et sted de kunne sove.

Da Mesteren hørte om dette, kom han med følgende erklæring, der han satt midt i den edle skare:

“Av alle mine elever og munk er Dabba den fremste til å ordne med soveplasser for munkene.”

Dabba reflekterte over sin omsorg for andre, og uttalte dette verset:

5

Vanskelig temmet; men nå tam
er Dabba, lykkelig fri fra tvil.
Han har seiret over frykten –
kjølig, klippefast i sinnet.

6. Sitavaniya

Dette er verset til munken Sambhuta. Han ble født i en velstående brahmanfamilie i Rajagaha. Da han ble voksen, var han fullt utlært i det en brahman burde kunne. Sammen med tre venner, Bhumija, Jeyyasena og Abhiradhana, gikk han for å høre Mesterens undervisning. De ble overbevist av det de hørte, og lot seg ordinere. Dette finnes det et vers om:

Bhumija og Jeyyasena,
Sambhuta og Abhiradhana,
alle fattet de læren,
og ble til heder for ordenen.

Mesteren lærte Sambhuta å meditere ved å betrakte kroppen med oppmerksomhet, og han slo seg ned i Sitavana – Den svale lunden – og praktiserte iherdig. Derfor fikk han tilnavnet Sitavaniya. På den tiden var det en konge i Sør-India som het Vessavana. Han var ute og kjørte i sin praktvogn da han fikk se munken sitte fordypet i meditasjon. Han steg ned fra kjøretøyet sitt og bøyde seg dypt for munken.

“Når munken kommer ut fra sin konsentrerte tilstand, så si ham at jeg har vært her, og beskytt ham mot alt vondt,” sa han til to ånder, og gikk deretter bort.

De stilte seg opp i nærheten av munken, og da han var ferdig med å meditere, ga de ham beskjeden. Da munken hørte dette, sa han:

“Gå og hils kong Vessavana fra meg. Si til ham vi som følger Mesterens lære, er beskyttet av vår oppmerksomhet. Det er beskyttelse nok for meg. Si at jeg takker ham for omtanken, men at vi som følger Mesterens lære allerede har den beskyttelsen vi trenger.”

Straks han hadde sendt åndene av sted, ble oppmerksomheten sterkere, slik at han realiserte de tre kunnskaper. Da Vessavana kom tilbake, så han på munkens ansikt hva som var skjedd, og han dro til Savatthi og fortalte det hele til Mesteren, mens han roste munken med dette verset:

Beskyttet av sin oppmerksomhet
trente han klokt og iherdig.
Nå har gjort som læreren sa,
vunnet trefoldig kunnskap
og overvunnet døden.

En dag Sambhuta fikk se noen munkers som var på vei til Mesteren, sa han:

“Hør, venner! Overbring Mesteren mine ærbødige hilsener, og si ham dette:

6

Han som gikk til den svale lunden
alene og tilfreds, har seiret
over sinnets kryptende angst
med visdom og oppmerksomhet.”

På den måten viste han at han uopphørlig fulgte sin lærers anvisninger.

Munkene gjorde som han hadde bedt dem om og sa frem verset for Buddha.

“Munken Sambhuta er en vis mann, munkers. Han praktiserer læren i minste detalj og slapper ikke av et øyeblikk, slik også Vessavana har fortalt meg,” svarte Mesteren.

7. Bhalliya

Bhalliya og hans eldre bror Taphussa ble født i byen Pokkharavati som sønner av en karavanefører. Syv uker etter at Mesteren nådde oppvåkningen, fylte de fem hundre oksekjerrers med varer og la ut på handelsferd. Da karavanen kom i nærheten av det stedet der Mesteren satt under et tre og gledet

seg over den friheten han hadde vunnet, satte kjerrene seg fast i gjørme og søle, og det var umulig å rikke dem. Mens de sto og lurte på hva de nå skulle gjøre, kom en ånd, en som var et tidligere familiemedlem, men som nå bodde i et tre, bort til dem og sa:

“Det er ikke lenge siden Mesteren nådde fullkommen oppvåkning, mine herrer. Nå har han sittet i syv uker uten mat under det store treet der borte og gledet seg over sin frigjøring. Gå og gi ham litt mat! Det kommer til å bli til langvarig glede og nytte for dere.”

Dette ble de svært glade for å høre. De ville ikke kaste bort noe tid til matlaging, så de tok med seg riskaker og honning og ga til Mesteren. Så erklærte de at de sluttet seg til Den våkne og Læren, fikk med seg noe av Buddhas hår som relikvie, og dro videre. De var de to første av Buddhas legtilhengere.

Deretter gikk Mesteren til Baranasi, der han holdt sin første tale, og senere til Rajagaha. Mens han bodde der, kom også Taphussa og Bhalliya til byen. De gikk frem til Mesteren, bøyde seg for ham og satte seg. Mesteren underviste dem i læren. Taphussa ble “en som har gått ut i strømmen”, men fortsatte som legmann. Bhalliya, derimot, lot seg ordinere, og vant seksfoldig høyere kunnskap.

En dag viste Mara seg for Bhalliya i en skremmende og fryktelig skikkelse. Men for å vise at han var hinsides all frykt, uttalte Bhalliya dette verset:

7

Han som fordrev Dødens Konge
slik flommen feier en sivbro vekk,
seiret over angst og pine
med leget, klippefast hjerte.

Da Mara hørte dette, utbrøt han: “Denne munken kjenner meg!” og forsvant på flekken.

8. Vira

Vira ble født inn i familien til en av kong Pasenadis ministre i byen Savatthi. Da han ble voksen, ble han både sterk og hurtig, noe som passet bra til navnet hans, som betyr “mandig”. Han ble en heltmodig kriger, og da han noe senere giftet seg, med foreldrenes tillatelse, fikk han en sønn.

Det han til da hadde sett og opplevd i livet, fikk ham til å innse hvor dumt det var å jage rundt og rundt etter stadige sansenytelser. Dette grep ham så sterkt at han lot seg ordinere, og ved iherdig trening varte det ikke lenge før han hadde vunnet den seksfoldige høyere kunnskap.

Men etter at han nå var blitt en arahant og gledet seg over fruktene av sin innsats, gjorde hans tidligere hustru mange forsøk på å lokke ham tilbake til det verdslige liv. En dag gikk hun dit hvor han satt og mediterte, og forsøkte med alle slags kvinnelige kunster å forføre ham.

Vira sa: “Denne kvinnens forsøk på å forføre meg er som å forsøke å rokke verdens høyeste fjell med luftdraget fra vingene til en mygg.”

Og med dette verset viste han henne hvor fåfengt det var:

8

Vanskelig temmet; men nå tam
har Vira lagt tvilen bak seg.
Skrekk og pine er beseiret
av Viras standhaftige sinn.

Hun ble dypt rørt av dette.

“Hvorfor skal jeg gå hjemme, når min mann har oppnådd dette,” tenkte hun.

Så gikk hun til nonnene og lot seg ordinere, og det varte ikke lenge før hun hadde oppnådd den trefoldige kunnskap.

9. Pilinda Vaccha

Pilinda Vaccha ble født i en brahmanfamilie i Savatthi en tid før Mesteren ble født. Han fikk navnet Pilinda og slektsnavnet hans var Vaccha, så han ble snart kjent som Pilinda Vaccha. Han spekulerte mye over livets og dødens mysterier og gikk ut som eneboer. Han lærte seg en trylleformel som ble kalt den lille gandhara, og ved hjelp av den kunne han både fly og lese andres tanker. Dette skaffet ham stort ry og store inntekter i byen Rajagaha.

Men etter at Mesteren hadde nådd full oppvåkning og var kommet til Rajagaha, ville ikke denne trylleformelen virke lenger, samme hvordan han anstrengte seg.

“Jeg kan huske at lærerne mine fortalte om en annen trylleformel, den store gandhara, som setter den lille gandhara ut av kraft. Dette har skjedd etter at Gotama kom til byen, så han kjenner sikkert den store gandhara. Kanskje jeg skulle gå og spørre om å få lære den av ham?” tenkte han.

Så gikk han til Mesteren og sa:

“Jeg vil gjerne lære en trylleformel av deg, store asket, hvis du vil være så vennlig å tillate det.”

“Da får du ordinere deg,” svarte Mesteren.

Pilinda trodde at dette var en forberedelse for å lære trylleformelen, og lot seg ordinere som munk. Så underviste Mesteren ham i læren og ga ham et emne å meditere over. Han hadde gode evner, så det varte ikke lenge før innsikten hans vokste så mye at han ble en arahant.

En som var blitt gjenfødt i himmelen som en gud, fordi Pilinda tidligere hadde gitt ham gode råd, følte takknemlighet og respekt for ham og kom derfor og besøkte ham både morgen og kveld. Derfor ble Pilinda regnet som den som gudene var mest glad i. Og Mesteren erklærte også at Pilinda Vaccha var den av hans elever og munkene som gudene hadde mest kjær.

En dag da han satt sammen med de andre munkene og så tilbake på det han hadde oppnådd, innså han at det hele hadde begynt med at han gikk til Mesteren for å lære en trylleformel. Da uttalte han dette verset:

9

Den kom til meg, og velkommen
var den: Ikke noe dårlig råd
ga denne beste av alle
lærer spredd ut blant mennesker!

10. Punnamasa

Punnamasa var sønn av brahmanen Samiddha i byen Savatthi. Da han ble voksen, og hadde lært alt en brahman skulle kunne, giftet han seg og fikk en sønn. Men så fikk han avsmak for familielivet. Han gikk og hørte Mesteren tale, og ble overbevist av det han hørte. Han lot seg ordinere og fikk de fire edle sannheter som meditasjonemne. Han trente iherdig og utviklet innsikt, slik at han ble en arahant.

Hans tidligere hustru ville gjerne ha ham tilbake, og hun pyntet seg i sin beste stas, tok med seg sønnen deres og oppsøkte Punnamasa for å overtale ham til å tre ut av ordenen. Men med dette verset forklarte han at han hadde trukket seg tilbake fra det verdslige liv:

10

Fjern lengselen etter verden,
lev i lykkelig besluttomhet,
frigjør deg fra alt; og du vil
forstå alle tings fødsel og død.

Da tenkte hun som så: “Han bryr seg verken om meg eller om barnet. Jeg får ham aldri tilbake.” Og hun gikk sin vei.

Andre del

11. Vaccha den lille

Vaccha ble født i en brahmanfamilie i Kosambi, og ble kalt Vaccha den lille. Da han ble voksen og hadde lært det en brahman bør kunne, fikk han høre om Buddha. Han likte det han hørte, og oppsøkte Mesteren. Her fikk han undervisning, ble overbevist og lot seg ordinere. Han fikk et passende meditasjonsemne og ga seg til å arbeide med det.

På den tiden var det krangel mellom munkene i Kosambi. Vaccha tok ikke parti for noen av de stridende partene, men arbeidet standhaftig slik Mesteren hadde forklart, perfeksjonerte sin innsikt og ble en arahant.

Da han så hvordan de andre munkene ødela for seg selv med kranglingen, ble han sterkt grepet av dette, og da han så tilbake på hva han selv hadde oppnådd, ble han så inderlig glad at han sa frem dette verset:

11

En munk som er fylt av glede
over Den Våknes lære
finner fredens vei og legger
sinnets stormer lykkelig til ro.

12. Vaccha den store

Han var sønn av brahmanen Samiddhi i landsbyen Nalaka i landet Magadha. Da han ble stor, fikk han høre at Sariputta var blitt elev av Mesteren.

“Sariputta er en vis mann,” tenkte han. “Den mannen han har valgt som lærer, må være den beste i verden!”

Derfor fikk han tillit til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Han fikk et meditasjonsemne som han arbeidet flittig med, og det varte ikke lenge før han var en arahant.

Han gledet seg over den friheten han hadde vunnet, og sa frem dette verset som oppmuntring for andre som vandret samme vei som han selv:

12

En som er styrt av visdom og dyd,
som mediterer med glede
og spiser riktig, kan vente trygt
og rolig på dødens time.

13. Vaccha fra skogene

I byen Kapilavatthu bodde en brahman av Vaccha-klanen. Hans hustru ble gravid, og en dag fikk hun lyst til å gå en tur i skogen. Mens hun gikk der, kom veene, og hun fødte en sønn. Gutten ble lekekamerat med den vordende buddha. Han fikk navnet Vaccha, men fordi han var likt seg så godt i skogen, ble han kjent som Vaccha fra skogene.

Da prins Siddhattha senere forlot hjemmet og tok fatt på sin vanskelige søken etter oppvåkning, fikk også Vaccha lyst til å dra ut i skogen som eneboer. Han forlot hjemmet og levde

som asket oppe i Himalaya-fjellene. Da han fikk høre at Mesteren var blitt en buddha, oppsøkte han ham og lot seg ordinere som munk av ham. Så fikk han tildelt et meditasjonsemne å arbeide med, og meditererte ute i skogen. Da varte det ikke lenge før han opparbeidet innsikt og ble en arahant.

Da han senere traff noen munk i Kapilavatthu, spurte de ham hvorfor han likte seg så godt ute i skogen.

“Det er herlig i skogen og i fjellet, mine venner” sa han, og illustrerte det med dette verset:

13

Som tordenskyer står blåne bak blåne
... og se det kjølige, friske skimmer
av regn i de røde billenes vinger!
– dette er min sjels vidstrakte fjell.

14. Sivaka

Sivaka var sønn av søsteren til Vaccha fra skogene. Da hans mor fikk høre at hennes eldre bror var blitt en aktet og respektert munk og levde ute i skogen, sa hun til sin sønn:

“Du får la deg ordinere, du også, kjære Sivaka, og stå til tjeneste for din onkel og hjelpe ham, for han begynner å bli gammel.”

Hun trengte ikke å be ham flere ganger, for dette var noe han allerede hadde tenkt på selv. Dermed dro han av sted og lot seg ordinere, og gikk onkelen til hånd ute i skogen.

En dag da han var et ærend inne i en landsby, ble han alvorlig syk og fikk store smerter. Folk forsøkte å hjelpe ham og ga ham medisiner, uten at han ble noe bedre.

I mellomtiden gikk hans onkel ute i skogen og lurte på hvorfor han ikke kom tilbake. Han gikk for å lete etter ham, og fikk se at han lå syk inne i landsbyen. Han pleide ham hele dagen og natten, men da morgenen grydde, sa han:

“Jeg har ikke bodd i en landsby etter at jeg gikk ut som eneboer, Sivaka. La oss gå ut i skogen igjen!”

“Selv om kroppen min ligger her i landsbyen, er sinnet mitt ute i skogen,” svarte Sivaka. “Så jeg vil gjerne gå, selv om jeg bare kan ligge!”

Da tok onkelen tak i armen hans og støttet ham, og hjalp ham ut i skogen igjen, mens han ga ham videre veiledninger. Og takket være onkelens veiledninger utviklet Sivaka sin innsikt og ble en arahant.

Etterpå laget han et vers der han også siterte sin lærer, og der han ga uttrykk for det han hadde oppnådd og for sin kjærlighet til et liv i ensomhet;

14

Min omsorgsfulle lærer sa:
“Sivaka, la oss gå herfra!”
Kroppen min bor i landsbyen,
men sinnet har dratt ut i skogen –
selv liggende er jeg på vei.
Innsikten fjerner hver hindring!

15. Dhana den vellystige

Dhana ble født i en brahmanfamilie i Savatthi. Som ung mann studerte han de tre vedaene, men som gammel mann fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist og lot seg ordinere.

Men fra samme dag som han lot seg ordinere, begynte en velkledd og pyntet kvinne å følge etter ham overalt hvor han gikk og sto. Dette skyldtes noe han tidligere hadde gjort, og alle andre kunne se henne, men ikke han selv. Når kvinnene i landsbyen ga ham ris i bollen, fniste de og sa:

“Én klump ris til deg, og én til venninnen din.”

Dette irriterte ham voldsomt. Og når han kom tilbake til klosteret, stimlet novisene og de yngste munkene sammen og ertet ham.

“Dhana er en vellysting, Dhana er en vellysting!” ropte de.

Derfor ble han kalt Dhana den vellystige. Han orket ikke denne spotten, og svarte rasende:

“Det er dere som er noen vellystinger! Veilederne deres er noen vellystinger! Lærerne deres er noen vellystinger!”

Noen fortalte dette til Mesteren og sa at Dhana den vellystige skjelte ut de unge munkene. Mesteren tilkalte Dhana og spurte om det var sant at han skjelte ut novisene og de unge munkene.

“Ja, Mester. Det er sant,” svarte Dhana.

“Hvorfor snakker du slik til dem?” spurte Mesteren.

“Det er fordi jeg blir så overveldet av raseri, Mester,” sa Dhana.

“Det du tidligere har gjort av gjerninger, har du ikke klart å utslette til nå. Men det blir ikke bedre av at du skjeller ut andre,” sa Mesteren, og fortsatte med disse versene:

“Tal ikke sårende ord,
dem får du kanskje tilbake;
for hissige ord gjør vondt,
og gjengjeld kan ramme deg lett.

Hvis du forholder deg rolig
liksom en sprukken gongong,
da har du oppnådd lindring,
fordi du er uten vrede.”

Kong Bimbisara av Kosala fikk høre denne historien, og sendte først en mann for å undersøke saken nærmere. Så fikk han lyst til selv å få syn for sagn og dro i vei med hele sitt følge til stedet der munken bodde. Der fikk han se munken sitte og sy på kappen sin, mens denne kvinnen viste seg stående like ved siden av ham.

“Dette vil jeg se nærmere på,” sa kongen og gikk rett mot kvinnen.

Da var det liksom hun forsvant inn gjennom veggen til munkens løvhytte. Kongen gikk også inn i hytta og lette overalt, men der var det ingen. Han forsto at det ikke var noen kvinne der, og at munken satt alene med sitt arbeid.

Da han først hadde nærmet seg munken, hadde han ikke hilst på ham, fordi han var så opptatt av å undersøke denne underlige saken. Men nå gikk han bort og hilste høflig på munken og satte seg ned ved siden av ham.

“Er det vanskelig for deg å gå og få mat?” spurte kongen.

“Ikke verre enn at det går, store konge,” svarte munken.

“Jeg kjenner din historie,” sa kongen, “og vet at så lenge dette spøkelset følger etter deg, er det vanskelig for deg å finne ro. Fra nå av trenger du ikke gå matrunden lenger. Jeg skal sørge for at du får alt du trenger. Så kan du trene uforstyrret og flittig videre.”

Fra nå av fikk munken mat tilsendt fra kongen. Da fikk han ro til å konsentrere seg og utvikle innsikt, og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Fra det øyeblikket forsvant kvinnen.

Subhadda, datter av Buddhas gode venn, Anathapindika, var gift inn i en rik familie som støttet jainene og ikke buddhistene. Derfor hadde hun det ikke godt, men hun satte sitt håp til Mesteren. En fullmånedag gikk hun opp på taket og strødde åtte jasminblomster ut med vinden.

“Måtte disse blomstene fly av sted og danne en baldakin over Mesteren, og måtte han forstå at jeg på denne måten inviterer ham og fem hundre munkar til å komme og spise hos meg!” tenkte hun.

Blomstene fløy av sted og stanset over Mesterens hode, og i samme øyeblikk visste han hva Subhadda ønsket seg.

“I dag skal vi langt av sted og spise, Ananda,” sa han. “Og på denne turen skal bare avanserte munkar være med.”

Noen av munkene var ikke klar over at Dhana hørte med blant de avanserte, så han uttalte dette verset:

15

Kutt av fem bånd; kast fem lenker;
dyrk sinnets fem gode krefter!
Den som passerer de fem hindre
kalles “Han som krysser strømmen”.

16. Belatthasisa

Belatthasisa ble født i en brahmanfamilie i Savatthi. Før Mesteren gikk ut som eneboer, hadde Belatthasisa sluttet seg til Uruvela-Kassapas orden av asketer, der man tilba ilden. Og da Uruvela-Kassapa gikk over til Buddhas lære, fulgte tusen asketer ham. En av dem var Belatthasisa, og de ble alle arahantar da de hørte Buddhas ildpreken.

Senere ble Belatthasisa lærer for Ananda. En dag da han så tilbake på den rene, vakre og uforfalskede gleden han hadde oppnådd og på de bestrebelsene han hadde gjort for å komme så langt, uttalte han dette verset:

16

Som en edelt bygget fullblodshest
danser lett over engene
med flagrende hale og man,
danser timene, natt og dag –
ja, livet er sorgløs glede
for meg som har funnet lykken.

17. Dasaka

Dasaka var født i Savatthi som sønn av en av Anathapindikas slavinner. Da han ble voksen, skjenket Anathapindika klosteret Jetavana til Buddha og munkeordenen, og Dasaka fikk i oppgave å holde stedet i orden, en oppgave han utførte samvittighetsfullt og godt. Som følge av dette fikk han ofte høre Mesteren tale. Han ble overbevist av det han hørte, og fikk lyst til å la seg ordinere som munk. Anathapindika fikk høre om dette og ga ham friheten og tillatelse til å la seg ordinere.

Men etter at han var blitt ordinert, ble han doven og lat. Han slurvet med de enkleste oppgaver og klarte ikke å gjennomføre munkenes treningsprogram. Så snart han hadde spist, la han seg ofte til å sove. Når Mesteren talte, satte han seg gjerne i et hjørne i utkanten av munkeflokk, og der ble han sittende og snorke.

Mesteren tok hensyn til mannens bakgrunn og uttalte dette verset for å inspirere ham:

17

En doven matmons som snorker

og ruller seg rundt i søvne
 ligner en velfødd gris: Aldri
 slipper en slik tosk kretsløpet!

Da Dasaka hørte dette verset, ble han dypt grepet. Han utviklet innsikt og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Etterpå tok han dette verset til seg som sitt eget, for det hadde vært en vekker for ham, som han sa. Verset, som egentlig handlet om mat, ble nå en erklæring om hans forståelse.

18. Singalas far

En mann fra Savatthi giftet seg og fikk en sønn som han kalte Singala. Selv ble han bare kjent som Singalas far.

En tid senere forlot han hus og hjem og lot seg ordinere. Mesteren studerte hans karakter og sa han skulle ta et skjelett som meditasjonsobjekt. Munken slo seg ned i Bhesakalalunden ved byen Susumaragiri i Bhagga-landet. En ånd som holdt til der i lunden, tenkte at munken snart ville nå sitt mål, og uttalte dette verset:

18

En munk, en Buddhas disippel,
 sitter under trærnes skygge.
 For ham er verden en knokkelhaug,
 gold og naken av gråblek død.
 Ikke skal det forundre meg
 om han snart blir fri fra begjær!

Da munken hørte det, ble han oppmuntret og mediterte desto mer iherdig, slik at han oppnådde innsikt og ble en arahant. Senere gjorde han åndens vers til sitt eget og brukte det til å kunnngjøre sin forståelse.

19. Kula

Kula ble født i en brahmanslekt i Savatthi. Da han ble voksen, fikk han tillit til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Men han var så distré at han aldri klarte å konsentrere seg om noe.

En dag da han var på vei til landsbyen for å få mat, fikk han se noen menn som gravde kanaler slik at de kunne lede vannet dit de ville. Da han kom inn i landsbyen, så han en pilmaker som arbeidet med et pilemne med verktøyet sitt og gjorde det rett og jevnt. Da han senere var på vei tilbake til klosteret, fikk han se noen hjulmakere som holdt på å høvle hjulemner.

Etter at han var kommet tilbake og hadde spist, tenkte han på det han hadde sett.

“Hvorfor kan ikke jeg forme ut mitt eget sinn, slik disse håndverkerne former det de arbeider med?” tenkte han.

Og han tok fatt på innsiktstreningen med ny iherdighet, slik at det ikke varte lenge før han ble en arahant.

Etterpå uttalte han dette verset, der han sammenligner disse håndverkene med trening av sinnet, som også ble hans erklæring om den visdom han hadde vunnet:

19

Kanalbyggeren leder vannet,
 pilmakeren retter ut emnet,
 snekkeren former treverket,

den vise former seg selv.

20. Ajita

Ajita var født i Savatthi som sønn av en av brahmanene i kongens administrasjon. Han gikk ut som eneboer og ble tilhenger av brahmanen Bavari fra Savatthi, som praktiserte askese i Kapitthalunden ved bredden av elven Godhavari.

Bavari fikk høre om Buddha og sendte Ajita, Tissa og Metteyya av sted for å undersøke hva slags kar det var. Og Ajita ble så fornøyd med de svarene Mesteren ga på spørsmålene hans, at han lot seg ordinere som Mesterens elev. Han fikk tildelt et meditasjonsemne å arbeide med, og utviklet innsikt slik at han snart ble en arahant.

Dette kunngjorde han stolt med sitt løvebrøl av et vers:

20

Jeg er ikke redd for å dø;
livet er ingenting for meg.
La kroppens skall fly med vinden –
sinnet står fast og opplyst igjen.

Tredje del

21. Nigrodha

Nigrodha ble født i en velstående brahmanfamilie i Savatthi. Den dagen Buddha fikk overlevert Jetavana, så han hans storhet og fikk tillit til ham. Han lot seg ordinere og begynte å trene innsiktsmeditasjon. Det gikk ikke lang tid før han mestret den seksfoldige høyere kunnskap. Og mens han reflekterte over den gleden han hadde funnet frem til og over den læren som fører bort fra tilblivelse og undergang, uttalte han dette verset og kunngjorde sin forståelse:

21

Jeg er ikke redd for angsten –
Mesteren beseiret døden!
Der angst og redsel må vike
vandrer munkene fredelig.

22. Cittaka

Cittaka var sønn av en mektig brahman i Rajagaha. En gang da Mesteren var i Bambuslunden i Rajagaha gikk han og hørte ham tale. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere. Han valgte etisk atferd som meditasjonsemne og gikk ut i skogen der han trente så iherdig at han gikk inn i dypmeditasjon og utviklet innsikt, og det varte ikke lenge før han var en arahant.

Deretter gikk han inn i Rajagaha for å hilse på Mesteren. Da de andre munkene spurte om han hadde trent flittig der ute i skogen, svarte han med dette verset, der han også avga en erklæring om sin forståelse:

22

Påfugler skriker i skogen
når morgenvinden kjæler

med sølvblå fjær: vekker
den sovende til meditasjon.

23. Gosala

Gosala var født i en fattig familie i landet Magadha. Han ble kjent med den rike Sona Kotikanna, og da han hørte at han hadde latt seg ordinere, ble han dypt grepet og tenkte som så:

“Når han som er så rik, kan forlate alt han eier og la seg ordinere, så kan vel jeg også gjøre det.”

Dermed gikk han til Mesteren og lot seg ordinere, og han valgte etisk atferd som meditasjonsemne. Han lette etter et passende sted å være og slo seg til på en ås i nærheten av den landsbyen han kom fra. Hver dag gikk han inn til landsbyen og fikk mat av sin mor.

En dag da han gikk matrunden i landsbyen, ga moren ham risgrøt med honning og sukker. Han tok den med seg ut i skyggen av åsen og spiste den ved foten av et bambuskratt. Da han vasket bollen og hendene, begynte innsikten å vokse i ham. Fordi han hadde fått så god mat, følte han seg lett og konsentrert både til kropps og til sinns. Han betraktet tilblivelse og undergang og andre fenomener med et skarpt og våkent sinn, og det var ikke vanskelig for ham å nå frem til full innsikt og fullføre treningen, slik at han ble en arahant med full analytisk innsikt.

Da fikk han lyst til å gå opp i åsene og glede seg over den friheten og innsikten i tingenes natur som han hadde vunnet, og han uttalte dette verset som en kunngjøring om det han hadde oppnådd:

23

Jeg spiste honningrisgrøten
i skyggen av bambuskrattet –
min oppmerksomhet ble styrket
og alle tings oppkomst og død
lyste i min forståelse.
Ensom vil jeg leve i skogen.

24. Sugandha

Sugandha var sønn av en velstående brahman i Savatthi. Da han ble voksen, fikk han høre munken Sela den store forklare læren, og dette fikk ham til å la seg ordinere. Han øvde innsiktsmeditasjon og etter syv dagers trening var han en arahant.

Han kunngjorde sin forståelse med dette verset:

24

Mindre enn et år har passert,
tydelig ser jeg lærens sannhet.
Ingenting er skjult for meg –
Buddhas vei er gått til ende.

25. Nandiya

Da Nandiya ble født i sakiyaenes fyrsteslekt i Kapilavatthu, sa foreldrene hans til hverandre: “Den gutten får vi sikkert glede av!”, og slik fikk han navnet sitt, som betyr “gledelig”.

Da han ble voksen, lot han seg ordinere av Mesteren, sammen med Anuruddha og mange andre. Han tok fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før treningen var fullført og han ble en arahant. Etterpå bodde han i Østbambushjorteparken sammen med Anuruddha og flere andre.

En dag ville Mara skremme ham og viste seg for ham i en fryktinngytende skikkelse. Men munken forsto at det var Mara, og sa:

“Hvorfor forsøker du deg mot slike som ikke ligger under for din makt, du onde? Dette fører bare til skade og ulykke for deg selv!”

Og han understreket det med følgende vers:

25

Lyset fødte meg: som en frukt
har mitt sinn modnet. Angrip meg,
du motbydelige! Og kjenn
smerten gjennomføre deg selv!

26. Abhaya

Abhaya var sønn av kong Bimbisara av Kosala, og historien om Abhaya skal fortelles senere (se *Søstrenes sanger*, s. 29).

Jainlederen Nigantha Nataputta lærte ham et tvetydig spørsmål som han skulle sette Buddha til veggis med og sendte ham av sted for å debattere med Mesteren.

Men Mesteren svarte så godt på spørsmålet at det var jainene som måtte se seg slått. Da forsto Abhaya at Mesteren var en som var fullkomment våken og erklærte seg som legtilhenger av ham.

Han ble sterkt grepet da kong Bimbisara døde, og lot seg ordinere som munk. Da han hørte lignelsen om skilpadden og åket med hull i, ble han “en som har gått ut i strømmen”. Så tok han fatt på innsiktstrening og ble snart en arahant.

Etterpå kunngjorde han sin forståelse med dette verset:

26

Den Våknes tale kom til meg
som lys fra solen: jeg gjennomført
den fineste sannhet, som pilen
gjennomfører spissen av et hår.

27. Lomasakangiya

Lomasakangiya var sønn av en sakiyafyrste. Da han ble voksen, var han tynn og svak. En dag var det noen som spurte ham hva lykkelig ensomhet var, men han visste ikke svaret. Derfor oppsøkte han Mesteren og spurte ham hva dette var for noe.

“Det kan jeg godt forklare for deg,” svarte Mesteren. “Men svaret er komplisert og det er mer enn femti detaljer som du må forstå.”

“Da vil jeg gjerne bli ordinert som munk,” sa Lomasakangiya.

“Først må du få tillatelse av foreldrene dine,” sa Mesteren.

Derfor gikk han og spurte dem om lov til å bli ordinert, men moren hans sa:

“Du er ikke sterk, gutten min. Hvordan kan du klare livet som munk?”

Men Lomasakangiya svarte med dette verset, for å vise hvor robust han var:

27

Torner og taggete tistler,

skarpe sivblad og brennenesler
skal jeg skyve bort med brystet
for å leve i ensomhet.

Da ga moren ham tillatelse, og han gikk til Mesteren og ble ordinert. Da han hadde gjennomført begynneropplæringen og skulle ut i skogen for å meditere, sa de andre munkene:

“Hvordan skal du klare livet i skogen, min venn, du som ikke er sterk?”

Men han svarte dem med det samme verset og dro ut i skogen og mediterte. Da varte det ikke lenge før han vant den seksfoldige høyere kunnskap. Og etterpå kunngjorde han sin forståelse med det samme verset.

28. Jambugamiyas sønn

En legtilhenger ved navn Jambugamiya fikk en sønn, som bare er kjent under navnet Jambugamiyas sønn. Da han ble voksen, ble han dypt grepet av Mesterens ord og lot seg ordinere som munk. Han tok fatt på den innledende treningen i Añjanalunden i Saketa.

Hans far ble bekymret for sønnen og lurte på om han virkelig la sitt hjerte i treningen, og for å finne det ut, sendte han ham dette verset:

28

Du tenker vel ikke bare
på vakre klær og all slags pynt?
Er det *du* som dufter så søtt
av moral – eller er det andre?

“Min far er redd jeg lever som en dårlig munk! Da er jeg ikke kommet lenger i min utvikling enn en vanlig legmann!” tenkte munken. Dette grep ham sterkt og han satte alle krefter inn på treningen, slik at det ikke varte lenge før han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Etter at han var blitt en arahant, ville han vise sine slektninger at han ikke hadde ordinert seg forgjeves, og gikk på besøk til hjembyen. Og slektningene ble så stolte av ham at de bygde en stor bolig for munkene. For å hedre sin far, som hadde sendt ham dette verset til ansporing, og for å kunngjøre sin forståelse uttalte han det samme verset og gjorde det til sitt eget.

29. Harita

Harita ble født i en velstående brahmanslekt i Savatthi. Da han ble gammel nok, fant foreldrene en passende pike til ham fra en annen brahmanfamilie, og de ble gift. De hadde det godt sammen og var lykkelige. En dag kom han til å tenke på ordspråket som sier at alderdom og død snart nok vil knuse alt som er vakkert. Men straks han så henne, måtte han igjen glede seg over hvor vakker hun var.

Bare noen få dager senere ble hun bitt av en slange og døde. Nedbrutt av sorg oppsøkte han Mesteren og lyttet til hans ord. Deretter brøt han alle bånd til hus og hjem og lot seg ordinere. Han fikk etisk atferd som meditasjonsemne, men klarte ikke å samle seg om dette.

En dag han gikk matrunden i landsbyen, fikk han se en pilmaker rettet ut et pilemne med verktøyet sitt.

“Denne pilen, som ikke har noen bevissthet, lar seg rette ut. Hvorfor skal jeg da ikke klare å rette ut sinnet mitt?” tenkte han.

Mens han hvilte etter maten, tok han fatt på innsiktstreningen igjen, og nå gikk det bedre. Plutselig syntes han at han så Mesteren sitte i luften over seg og uttale dette verset:

Løft deg selv! Som pilmakeren
retter pilemnet, skal du rette
sinnet, Harita: Da kan du knuse
og kaste bort uvitenheten.

Da han hørte dette, utviklet han full innsikt og ble en arahant. Senere brukte han dette verset til å kunngjøre sin forståelse.

30. Uttiya

Uttiya var sønn av en brahman i Savatthi. Da han ble voksen, ville han finne det som ikke dør, og derfor forlot han hjemmet og gikk ut som omvandrende eneboer. En dag fikk han høre Mesteren forklare læren, og da sluttet han seg til munkeordenen.

Men han hadde fortsatt mange mangler i både oppførsel og andre ting, så han klarte ikke å gjøre noen fremgang. Da han så at andre munker hadde fremgang og kunngjorde sin forståelse, gikk han til Mesteren og ba om en kortfattet instruksjon.

“Det er du selv som må rydde opp i dette, Uttiya,” sa Mesteren, og ga ham en kortfattet veiledning.

Han fulgte Mesterens veiledning og tok fatt på innsiktstreningen. Men under denne treningen ble han syk. Sykdommen fikk ham til å forstå at det hastet, og han satte alle krefter inn. Dette førte til at han oppnådde innsikt og ble en arahant. Da uttalte han dette verset der han nevner sykdommen som ansporet ham, samtidig som det ble en kunngjøring av hans forståelse:

30

Da sykdommen hogg tak i kroppen
steg innsikten i sinnet mitt:
Nå er jeg syk, men årvåken –
jeg har ingen tid å miste.

Fjerde del

31. Gahvaratiriya

Gahvaratiriya ble født i en brahmanfamilie i Savatthi og fikk navnet Aggidatta. Da han ble voksen, møtte han Mesteren og fikk tillit til ham. Han lot seg ordinere som munk, fikk et meditasjonsemne å arbeide med, og slo seg ned et sted i skogen ved bredden av Gahvara. Derfor ble han kjent som Gahvaratiriya, han som bor ved bredden av Gahvara. Han utviklet innsikt og ble snart en arahant.

Da gikk han og hilste ærbødig på Mesteren og vandret deretter inn i Savatthi. Slektningene hans fikk høre at han var kommet og stelte i stand en stor fest til ære for ham.

Etter noen dager ville han vende tilbake til skogen.

“Skogen er full av mygg og insekter og andre ting som både er til bry og direkte farlige,” sa slektningene hans. “Bli heller her!”

“Likevel trives jeg i skogen,” svarte munken og kunngjorde sin forståelse med dette verset, der han også lovpriste eneboerlivet:

31

Bitt av klegg og stukket av mygg
i den store, ville skogen

er jeg som en krigselefant
fremst i slaget: tålmodig og seig.

32. Suppiya

Suppiya var født i usle kår. Familien hans hadde tilsyn med gravplassen i Savatthi. Hans venn, munken Sopaka, forklarte læren for ham, og han ble sterkt grepet av det han hørte. Han lot seg ordinere, og mens han fortsatt strebet etter å nå målet, uttalte han dette verset:

32

Jeg ønsker udødelighet,
ikke død – kjølig ro, ingen brann
i hjertet: den høyeste fred,
en hvile over all forstand.

Mens han tenkte videre over dette, utviklet han innsikt og ble en arahant. Etterpå uttalte han også dette verset, som en kunngjøring av den forståelsen han hadde vunnet.

33. Sopaka

Sopaka var sønn av en meget fattig kvinne i Savatthi. Fødselen var svært vanskelig. Barnet kom ikke ut og moren ble liggende som død. Slektingene hennes var sikre på at hun var død og la henne på likbål. Men det blåste og regnet så sterkt at bålet ikke ville brenne og alle gikk hjem. Da ble barnet født, men moren døde. Tilsynsmannen der ved gravplassen fant den vesle gutten og adopterte ham. Gutten fikk navnet Sopaka og vokste opp sammen med tilsynsmannens sønn, Supiya.

Da Sopaka var syv år gammel, ble Mesteren oppmerksom på ham og forsto at han hadde gode evner. Han gikk til gravplassen, og da gutten fikk se ham, hilste han høflig og fikk undervisning av Mesteren. Sopaka ba om å bli ordinert, men Mesteren sa at han måtte spørre sin far om tillatelse først. Faren kom og bøyde seg for Mesteren og sa at gutten fikk lov til å la seg ordinere. Dermed ordinerte Mesteren ham og lærte ham å utvikle vennlighet. Han ble værende der på gravplassen og meditere over vennlighet og nestekjærighet slik at han utviklet innsikt og ble en arahant.

Etterpå underviste han andre munker i nestekjærighet med dette verset, uten grenser og uten å gjøre forskjell på noen:

33

Som en mor er god mot sitt barn
og viser det kjærlig omsorg,
slik skal du være mot alle,
hvert levende vesen du møter.

34. Posiya

Posiya var en yngre bror av munken Sangamajita, og deres far var en velstående mann i Savatthi. Han ble voksen, giftet seg og fikk en sønn. Men fordi han hadde anlegg for oppvåkning, ble han sterkt grepet av spørsmål omkring fødsel og død. Derfor lot han seg ordinere som munk og gikk ut i skogen. Der levde han alene og mediterte over de fire edle sannheter, og det varte ikke lenge før han etablerte innsikt og ble en arahant.

Deretter gikk han inn i Savatthi for å vise Mesteren respekt, og av omsorg for sin familie avla han også dem et besøk. Hans forhenværende hustru hilste høflig på ham og tilbød ham sitteplass og

mat og slikt som sømmer seg for en legtilhenger. Men hun var ikke klar over at han var blitt en arahant, så hun forsøkte å sjarmere ham til å vende tilbake til henne. Da tenkte han for seg selv at det var dumt av henne å forsøke seg på noe slikt. Men han sa ikke noe, bare reiste seg og gikk ut i skogen igjen.

“Hvorfor kommer du tilbake allerede nå? Traff du ikke slektningene dine?” spurte de andre munkene. Han fortalte hva som hadde skjedd og la til dette verset:

34

Det er best når slike som henne
holder seg vekk fra dem som vet!
Jeg forlot hjemmet for skogen,
til hjemmet kom jeg tilbake.
Der reiste jeg meg i taushet
og gikk: jeg som fortjente mat.

35. Samaññakani

Samaññakani var sønn av en omvandrende asket. Som voksen fikk han se Mesteren og fikk tillit til ham. Han lot seg ordinere som munk, mediterte over etisk atferd, utviklet innsikt og ble en arahant.

Mens han fortsatt var legmann, hadde han kjent en omvandrende asket som het Katiyana. Etter at Buddha var stått frem, hadde andre sekter og asketer mistet støtte blant legfolk. De manglet både hus og mat og levde i stor elendighet. En dag kom Katiyana bort til Samaññakani og sa:

“Dere som følger Buddha, er blitt berømte, får alt dere trenger og har et godt liv. Mens vi, derimot, har det vondt og sliter for å overleve. Hva skal man gjøre for å leve lykkelig både her og nå og i fremtiden?”

“Lykken ligger ikke i materielle verdier,” svarte munken. “ Dette er det viktig å huske hvis du vil finne sann lykke.”

Og han uttalte dette verset:

35

Den som søker, finner lykken
og øker sitt ry ved å følge
den rette, åttedelte vei
til han når udødeligheten.

Katiyana lyttet oppmerksomt, og fikk tillit til Mesterens lære. Han lot seg ordinere og tok fatt på treningen. Det varte ikke lenge før også han utviklet innsikt og ble en arahant.

36. Kumas sønn

Nanda ble født i en borgerfamilie i byen Velukantaka i landet Avanti. Men fordi hans mor het Kuma, var han bare kjent som Kumas sønn.

Han fikk høre Sariputta forklare læren og ble overbevist av det han hørte. Han lot seg ordinere, og etter den innledende treningen dro han opp i grensefjellene og praktiserte meditasjon der. Men han klarte ikke å nå frem til noe gjennombrudd, så han oppsøkte Mesteren og lyttet til hans forklaringer. Nå fikk han korrigert sin meditasjon og fant et bedre sted å praktisere, og da varte det ikke lenge før han utviklet innsikt og ble en arahant.

Senere så han en gang noen munkes som var altfor opptatt av det materielle, og han uttalte dette verset for å vise dem at læren handler om frigjøring:

36

Det er godt å høre læren.

Det er godt å leve helt fri.

Å søke mening, handle klokt –
det er den eiendomsløses liv.

37. Sudanta, vennen til Kumas sønn

I en velstående familie i byen Velukantaka ble det født en gutt som het Sudanta, eller Vasula, som andre sier. Han ble bestevenn med Kumas sønn, og de holdt mye sammen. Da han fikk høre at Kumas sønn hadde latt seg ordinere, tenkte han:

“Det kan ikke være noen dårlig lære og disiplin, når Kumas sønn har valgt å la seg ordinere.”

Han overveide om han skulle la seg ordinere, han også, men først gikk han for å lytte til Mesteren, som forklarte læren for ham. Dette ga ham enda mer lyst til å la seg ordinere, og som tenkt, så gjort. Han dro ut for å praktisere i grensefjellene sammen med Kumas sønn.

På den tiden var det mange munkere som vandret fra land til land, og det var stor trafikk og mye støy ved grensen der de holdt til.

“Enda disse munkene har latt seg ordinere i frigjøringsordenen, tenker de bare på å reise fra land til land og går glipp av konsentrasjon i sinnet,” tenkte Sudanta, og dette grep ham sterkt og ble en ansporing til egen trening.

Han uttalte dette verset:

37

Ivrig går de fra land til land,

ukonsentrerte og travle.

Hvorfor pleie rastløsheten,

oppmerksomhetens fiende?

Man mediterer best i stillhet,

når hovmotet er drevet bort.

Denne ansporingen fikk ham til å anstrenge seg ekstra hardt, og han ble snart en arahant. Etterpå tenkte han tilbake på dette og sa frem verset på nytt, slik at det ble en kunngjøring av hans forståelse.

38. Gavampati

Gavampati var en av de fire legmennene som var munken Yisas venner. Da han fikk høre at Yisa hadde latt seg ordinere, gikk han og de andre tre vennene til Mesteren. Han ga dem undervisning i læren, og Mesteren var ikke før ferdig med å tale, før alle fire ble arahanter. Deretter bodde Gavampati i Anjanalunden i Saketa og gledet seg over den frigjøringen han hadde vunnet frem til.

En dag kom Mesteren til Saketa sammen med en stor flokk munkere, og alle slo seg ned i Anjanalunden. Det var så mange av dem at det ikke var husrom nok til alle, og derfor sov flere av munkene på sandstranden langs bredden av elven Sarabhu. Midt på natten steg plutselig vannet i elven, og det så ut til å bli flom. Mange av de yngre munkene ropte høyt. Da Mesteren så hva som skjedde, tilkalte han Gavampati.

“Gå og stopp flommen, Gavampati, så munkene kan sove i fred,” sa han.

“Ja vel, Mester,” svarte munken, og med sine spesielle evner stoppet han flommen slik at den ble stående som en fjelltopp langt borte.

Fra da av ble Gavampati kjent for sine spesielle evner. En dag Mesteren satt midt i en stor forsamling og underviste, av medfølelse for alle vesener, roste han Gavampati med dette verset:

38

Gavampati, som lenket elven
med urokkelig sinn, er vis,
ubundet, æret av gudene
for å ha krysset livets flod.

Da verset var uttalt, fikk hele den store forsamlingen innsikt i virkelighetens natur. Senere uttalte Gavampati det samme verset, til ære for Mesteren.

39. Tissa

Tissa var født i byen Kapilavatthu og var sønn av Buddhas tante. Han lot seg ordinere som munk fordi han ville følge Mesterens eksempel, og dro ut i skogen for å praktisere. Men fordi han var stolt av sin fødsel og rang, var han ofte overlegen, irritabel og misfornøyd, slik at det gikk dårlig med treningen.

En dag han lå og sov middag og snorket med åpen munn, syntes han at han så Mesteren komme gjennom luften i stråleglans og formane ham med følgende vers:

39

Som stukket av nyslipte sverd,
som drevet av flammer i håret
skal munken søke hvileløst
å legge lidenskapen død.

Munken ble sterkt grepet av denne opplevelsen, praktiserte innsiktstreningen iherdig og kvittet seg med sine dårlige holdninger. Ikke lenge etter ble han en arahant.

40. Vaddhamana

Vaddhamana var født i en licchavifyrsteslekt i Vesali. Da han ble voksen, ble han overbevist av Buddhas lære og påtok seg å være tjener og hjelpesmann for munkene. Senere lot han seg ordinere, men han var doven og lat. Da ansporet Mesteren ham med dette verset:

40

Som stukket av nyslipte sverd,
som drevet av flammer i håret
skal munken kjempe hvileløst
mot livets og dødens runddans.

Femte del

41. Sirivaddha

Sirivaddha ble født i en rik og mektig brahmanfamilie i Rajagaha. Da han ble voksen, kom han i følge med kong Bimbisara for å høre på Mesteren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Deretter dro han ut i skogene rundt fjellene Vebhara og Pandava. Der slo han seg ned i en grotte og praktiserte meditasjon.

En dag ble det et fryktelig uvær. Tordenskrallene rullet gjennom grotten og lynene blafret så det var lyst som dagen der inne. Men uværet og vinden la også en demper på den trykkende varmen inne i grotten, slik at det ble svalere og lettere for munken å meditere. Han klarte å konsentrere seg, utviklet innsikt og ble en arahant. Dypt grepet uttalte han dette verset:

41

Torden skraller mellom fjellene,
lyn blinker og lyser opp hulen
hvor jeg, barn av Den Makeløse,
har funnet meditasjonens ro.

42. Revata fra akasielunden

Revata var sønn av brahmankvinnen Sari den vakre fra landsbyen Nalaka i landet Magadha. Da han ble voksen, ville foreldrene at han skulle gifte seg. Men han hadde hørt at hans bror Sariputta hadde latt seg ordinere som munk, og sa:

“Hvis min storebror har sagt fra seg denne rikdommen og blitt munk, hvorfor skal jeg da svelge det som han har spyttet ut?”

Under sterk sinnsbevegelse flyktet han fra slektningene sine som hjorten flykter fra snaren. Han oppsøkte munkene, fortalte dem at han var en yngre bror av lærers general, som Sariputta ofte ble kalt, og ba om å bli ordinert. Han ble ordinert som novise, og da han fylte tyve år, fikk han full ordinasjon. De andre munkene ga ham et meditasjonsemne å arbeide med, og han dro ut i en akasielund for å praktisere.

“Når jeg er blitt en arahant, skal jeg besøke Mesteren og min bror, lærers general,” tenkte han, og trente iherdig slik at visdommen hans modnet og han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Da pakket han sammen soveunderlaget sitt, tok kappe og bolle og ga seg på vandring til Savatthi. Da han kom til Jetavana, oppsøkte han Mesteren og lærers general og bøyde seg ærbødig for dem. Etterpå ble han værende noen dager i Jetavana. Da grep Mesteren ordet midt i flokken av munk, og erklærte:

“Av alle mine elever og munk, som bor ute i skogen, er Revata fra akasielunden den fremste.”

Noe senere gikk han til den landsbyen der han var født. Der bodde de tre søstrene hans, Cala, Upacala og Sisupacala, og de hadde hver sin sønn som het henholdsvis Calo, Upacalo og Sisupacalo. Munken tok med seg de tre nevøene sine og lot dem bli ordinert som munk. De fikk hvert sitt meditasjonsemne å arbeide med, og tok fatt på treningen.

En dag ble Revata syk. Sariputta fikk høre at broren var syk og gikk for å besøke ham. Mens han ennå var et stykke borte, fikk Revata øye på ham og formante de tre novisene med dette verset og ba dem trene oppmerksomhet:

42

Calo, Upacalo, Sisupacalo –
vær ekstra oppmerksomme nå!
Han som har kommet har skarpslipt sinn,
lik en pil som splitter et hår!

Da novisene hørte dette, gikk de i møte med Sariputta. Så satte de seg oppmerksomt ned og lyttet til samtalen mellom de to onklene. Etterpå gikk Sariputta bort til dem, og de reiste seg høflig. Han spurte dem litt ut om hvilke øvelser de praktiserte, og de ga klare svar.

“Disse guttene har fått god opplæring av min bror,” tenkte Sariputta og roste dem før han gikk sin vei.

43. Sumangala

Sumangala ble født i en fattig familie i en landsby ikke langt fra Savatthi. Han var bonde og arbeidet ute på markene med plog, hakke og sigd.

En dag holdt kong Pasenadi av Kosala en stor gaveseremoni for Mesteren og munkene og serverte den alle slags kostelige retter. Det ble også gitt mat til andre mennesker som strømmet til for å se på, og Sumangala fikk en bolle med surmelk. Da han så hvor mye stas det ble gjort på munkene, tenkte han:

“Disse munkene som følger Buddha, lever sannelig godt. De får nok av klær og god mat, og de mangler ikke hus å bo i. Kanskje jeg også skulle la meg ordinere?”

Dermed gikk han bort til en munk og sa at han gjerne ville bli ordinert. Munken hadde medfølelse med ham, ordinerte ham og lærte ham å meditere. Så dro Sumangala ut i skogen for å praktisere. Men dette ble han fort lei av. Han syntes det hele var kjedelig og dumt og fikk lyst til å melde seg ut igjen. Han ga seg på vandring tilbake til sin hjemlige landsby, men som han gikk der langs veien, fikk han øye på noen bønder med stråhatt på hodet, skitne klær og støv over hele seg, som gikk og strevde med å pløyde markene i den varme vinden.

Dette grep ham sterkt, og han tenkte: “Sannelig er det et slit å leve slik disse menneskene gjør!”

Da han hadde innsett hva dette innebar, fikk han lyst til å øve meditasjon igjen. Han satte seg under et tre, konsentrerte seg og brukte sinnet med fornuft slik at han utviklet innsikt, og der, i veikanten, ble han en arahant.

Etterpå uttalte han dette verset med dyp følelse, der han fortalte om sin frigjøring:

43

Fri er jeg! Vidunderlig fri!
Tre krokete ting er jeg kvitt!
Sigden er jeg kvitt, og plogen –
vekk med alle krumme hakker!
Selv om de finnes helt nær meg
har jeg fått så inderlig nok!
Meditér, Sumangala! Vær
flittig og ivrig, Sumangala!

44. Novisen Sanu

Sanu ble født i Savatthi, i en familie som var legtilhengere av Buddha. Faren forlot familien før gutten ble født. Da han var syv år gammel, lot moren ham bli ordinert, idet hun mente at hun på denne måten sikret ham en god fremtid.

Allerede som novise ble Sanu både vis og lærd og meget dyktig til å forklare læren. Han praktiserte vennlighet og nestekjærlighet, slik at han var høyt elsket av guder og mennesker.

Men så hendte det at Sanu ble mer og mer distraheret. Han klarte ikke å samle tankene, og begynte å overveie om han kanskje skulle gå ut av ordenen.

Dette fikk noen vite, og de gikk til hans mor og fortalte henne om det.

“Snakk med ham om det,” sa de, “og si dette verset til ham:

Gjør aldri noe vondt,
 verken åpent eller i skjul.
 Om du dét gjør; om du svikter
 de gode krefter i sinnet,
 vil lidelsen alltid nå deg,
 innhente deg under flukten.”

Hans mor ble svært trist over å høre dette, og da Sanu en stund senere traff henne, sto hun og gråt.

“Hvorfor gråter du, mamma?” spurte han.

“Jeg gråter for din skyld,” svarte hun og fortalte hva hun hadde hørt.

Da uttalte han dette verset:

44

Mamma – man gråter for de døde
 og de som har vært bortreist lenge.

Men jeg lever og er hos deg –
 mamma, hvorfor gråte for meg?

Moren svarte med et sitat fra Mesteren:

“Hvis en munk tar avstand fra treningen og blir legmann igjen, da er han som død, munk.”

Novisen Sanu ble sterkt grepet av dette. Han etablerte innsikt og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Da innså han at dette verset hadde ansporet ham til innsikt slik at han kunne bli en arahant, og han sa frem det samme verset på nytt.

45. Ramaniyavihari

En ung mann som var sønn av en rik mann i Rajagaha, levde i luksus og i sus og dus. En dag fikk han se kongens menn arrestere og straffe en som hadde hatt omgang med en annens hustru. Dette ga ham et sjokk, og han gikk for å lytte til Mesterens lære. Deretter lot han seg ordinere som munk.

Men også etter at han var blitt munk, var han opptatt av sansenytelser. Han holdt det velstelt omkring hytta han bodde i, var kresen i matveien og holdt pinlig orden inne i hytta. Derfor ble han kalt Ramaniyavihari – som betyr “han med den vakre boligen”.

Han var fortsatt besatt av sanselige lengsler, og en dag glemte han seg slik at han onanerte, noe som var brudd på de reglene han hadde lovt å følge. Etterpå skammet han seg dypt og syntes ikke at han lenger var verdig til å motta mat som ble gitt ham i tillit, og bestemte seg for å tre ut av ordenen.

Han la i vei for å ordne med dette. Da han hadde gått både langt og lenge, satte han seg under et tre for å hvile. Da kom det en karavane med oksekjerrer forbi. En av oksene var sliten, og plutselig snublet den i en dump i veien og falt over ende. Karavanefolkene spente løs oxen, ga den gress og vann og lot den hvile seg til den var sprek igjen. Så spent de den for kjerren og dro videre.

Da munken så dette, tenkte han:

“Når denne oxen kan ta fatt på arbeidet igjen etter at den hadde snublet og falt, må det vel også være mulig for meg å ta fatt på munketreeningen igjen, selv om jeg har snublet og falt!”

Dermed reiste han seg, vendte om og gikk til munken Upali, fortalte det hele og ba om tilgivelse. Det fikk han, og Upali hjalp ham til å treffe en fast beslutning om føre et etisk liv. Dermed klarte han også å etablere innsikt slik at det ikke varte lenge før han ble en arahant.

Da han gledet seg over den friheten han hadde vunnet, diktet han dette verset om det som hadde hendt:

45

Som den edle, sterke oxen
reiser seg etter å ha falt,
reiser jeg meg og oppnår innsikt
som barn av Den Fullkomment Våkne.

46. Samiddhi

Samiddhi var født i Rajagaha. Mens han vokste opp, ble familien hans stadig rikere, og selv ble han både kjekk og pen og vennlig og høflig, og derfor ble han kjent som Samiddhi, som betyr “den vellykkede”.

En gang fikk han se Mesteren sammen med kong Bimbisara, og dette gjorde så sterkt inntrykk på ham og ga ham så stor tillit til Mesteren at han valgte å la seg ordinere som munk. Han gikk ivrig inn for å øve meditasjon, og en dag da han holdt til i Tapodaparken, tenkte han:

“Jeg er virkelig heldig som har anledning til å praktisere den opphøyde læren og disiplinen under den våkne og edle Mesteren, sammen med så edle og respektable medmunker!”

Og denne tanken gjorde ham meget glad

Mara, den onde, var like i nærheten, og dette var mer enn han klarte å finne seg i. Derfor utstøtte han et fryktelig brøl så det nesten hørtes ut som om selve jorden skulle revne. Munken gikk og fortalte det til Mesteren.

“Mara vil skremme og forstyrre deg så du ikke skal oppnå innsikt,” sa Mesteren. “Gå dit igjen, du, og fortsett treningen uten å bry deg om ham.”

Munken gjorde det, og da klarte han å etablere innsikt og ble en arahant. Mara var ikke klar over at munken hadde oppnådd dette, så han kom igjen og forsøkte å skremme ham med det fryktelige brølet. Men denne gangen ble ikke munken det minste redd.

“Prøv hundre eller tusen ganger sterkere, du Mara,” sa han. “Du får ikke så mye som et hår til å skjelve!”

Og han la til dette verset:

46

I tillit til læren gikk jeg
fra hjemmet, ut i hjemløshet –
jeg utviklet oppmerksomhet
og visdommen vokste i sinnet.
Bare bråk så mye du vil!
Jeg blir verken skremt eller skadet!

Da Mara hørte det, mumlet han slukøret: “Den munken kjenner meg!” og forsvant på flekken.

47. Ujjaya

Ujjaya var sønn av en lærd brahman i Rajagaha. Som voksen ble han en mester i de tre vedaene. Men han kunne ikke finne noen kjerne i dem. Derfor oppsøkte han Mesteren i Bambuslunden og lyttet til hans undervisning. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Så dro han ut i skogen for å meditere på etisk atferd. Der utviklet han innsikt, og det varte ikke lenge før han ble en arahant.

Etterpå gikk han tilbake til Mesteren. Han hilste høflig på ham og satte seg ned ved siden av ham. Som hyllest sa han frem dette verset:

47

Jeg hyller deg, du store helt,
 du som er våken og helt fri!
 Etter din lære lever jeg,
 fri fra sinnets sorte strømmer.

48. Sañjaya

Sañjaya var sønn av en rik og mektig brahman i Rajagaha. Da han ble voksen, så han at Brahamayu, Pokkharasati og andre berømte brahmaner hadde sluttet seg til Mesteren. Han fulgte deres eksempel, oppsøkte Mesteren og lyttet til læren. Da ble han “en som har gått ut i strømmen”. Etterpå lot han seg ordinere, og han oppnådde den seksfoldige høyere kunnskap allerede mens de raket av ham håret under ordinasjonsseremonien. Etterpå uttalte han dette verset:

48

Etter at jeg forlot mitt hjem
 som munk, har hat og misunnelse
 og alle andre vonde ting
 helt og fullstendig forlatt mitt sinn.

Slik kunngjorde han at han var blitt en arahant allerede mens de raket av ham håret.

49. Ramaneyyaka

Ramaneyyaka var født i en rik familie i Savatthia. Da han ble voksen, var han til stede da Jetavana ble skjenket til Mesteren og munkene. Han ble overbevist om læren og lot seg ordinere. Så dro han ut i skogen og mediterte over etisk atferd. Fordi han var en begavet og tiltrekkende mann, ble han kjent under navnet Ramaneyyaka, som betyr “den sjarmerende”.

En dag utstøtte Mara et fryktelig skrik for å skremme ham. Men munken var modig som alltid, og lot seg ikke skremme.

“Det er bare Mara,” tenkte han og laget dette verset for å vise at han ikke var redd:

49

Om du skriker og brøler vilt
 som alle skogens dyr til sammen,
 skjelver jeg ikke et øyeblikk –
 ensomheten styrker sinnet!

Etter at han hadde uttalt verset, utviklet han innsikt og ble en arahant. Og verset ble en kunngjøring av den forståelsen han hadde vunnet.

50. Vimala

Vimala ble født i en velstående familie i Rajagaha. Da han ble voksen, så han Buddha i Rajagaha og ble fylt av tiltro til ham. Han lot seg ordinere, fikk et meditasjonsemne å arbeide med, og dro ut til en grotte i fjellene i Kosala for å meditere der.

En dag ble himmelen fylt av mørke og regntunge skyer, og regnet strømmet ned. Den trykkende heten ble avløst av svalere luft, og det ble lettere for munken å konsentrere seg. Og mens han satt der og mediterte, utviklet han innsikt, noe som igjen førte til at han ble en arahant.

Da han så tilbake på det han hadde oppnådd, ble han glad til sinns, og fylt av begeistring uttalte han dette verset:

50

Jorden dynkes av trommende regn,
vinden suser under blå lyn,
men tankens stormer stilner:
Sinnet mitt er dypt konsentrert.

Sjette del

51 – 54. Godhika og hans tre venner

Godhika, Subahu, Valliya og Uttiya var fire gode venner som var sønner av fire fyrster av mallafolket. En gang kom de til Kapilavatthu i et eller annet ærend. På den tiden var også Mesteren der i byen, og han holdt til i Fikentreparken. Sakiyafyrstene med Suddhodana i spissen var alle blitt hans tilhengere. De fire unge mallafyrstene ble også overbevist om læren og lot seg ordinere. De praktiserte innsiktstrening, og det varte ikke lenge før de alle ble arahanter med full analytisk innsikt.

De ble gjort stor ære på av kongen og hans ministre, og dro deretter ut for å bo i skogen. Men en dag de fire munkene var på besøk i Rajagha, kom kong Bimbisara og hilste høflig på dem. Han inviterte dem til å bo i noen hytter der i regntiden, men han glemte å sørge for å bygge tak på hyttene. Munkene slo seg ned i hyttene uten tak, og det falt ikke en dråpe regn. Kongen undret seg over at det ikke kom noe regn, og da han fikk vite grunnen, sørget han for at det ikke bare ble bygd tak over hyttene, men at de også ble kalket og malt. Så overleverte han hyttene og ga gaver til alle munkene. Munkene hadde medfølelse med kongen, og de flyttet inn i hyttene og satte seg til å meditere over vennlighet og nestekjærlighet. Straks de reiste seg igjen etter meditasjonen, kom regntunge skyer drivende inn fra nordøst og det begynte å regne.

Uværet inspirerte Godhika til å dikte dette verset:

51

Regnet synger sin melodi
mot den lune, gode hytta –
sinnet mitt er dypt konsentrert,
så la bare regnet strømme!

Subahu sa:

52

Regnet synger mildt og lett
mot den lune, gode hytta –
dypt konsentrert arbeider mitt sinn
i kroppen: La det bare regne!

Valliya sa:

53.

Regnet nynner sin melodi
 mot den lune, tørre hytta.
 Her bor jeg, oppmerksom og flittig –
 så la bare regnet strømme!

Uttiya avsluttet med dette verset:

54

Regnet synger mildt og lett
 mot den lune, tørre hytta –
 her lever jeg uten hustru.
 La regnet bare strømme ned!

55. Añjanavaniya

Añjanavaniya vokste opp som sønn av en vajjifyrste i Vesali. En gang oppsto det panikk i Vesali fordi mange ble redde for tørke, pest og spøkelser. Mesteren stanset denne panikken, slik det fortelles i kommentaren til Ratanasutta. Denne fyrstesønnen ble imponert over det han så og hørte av Mesteren ved den anledningen, og derfor lot han seg ordinere som munk.

Etter den innledende treningen slo han seg ned ved en kremeringsplass i Añjanalunden i Saketa. Da regntiden nærmet seg, fant han en gammel benk som folk hadde kastet. Han satte den opp på fire steiner og bygde vegger av kvister og strå. I den ene veggen laget han en dør, og dermed hadde han en hytte han kunne bo i. Og fordi han trente iherdig, ble han en arahant allerede i første måned av regntiden.

Da han etterpå så tilbake på det han hadde oppnådd og gledet seg over sin frigjøring, ble han så glad at han begeistret utbrøt følgende vers:

55

I Anjanalundens skygge
 bygde jeg hytte av benken min.
 Den dypeste kunnskap fant jeg her –
 Buddhas vei er gått til ende.

56. Kutivihari

Kutiviharis historie er lik Añjanavaniyas, med den forskjellen at mens han arbeidet for å oppnå innsikt, fant han en gresshytte ved åkerkanten. Bonden som brukte hytta når han passet på åkeren, var ute, så munken satte seg inn for å meditere. Der utviklet han innsikt og ble en arahant.

Så kom bonden tilbake, og han ropte:

“Hvem er inne i hytta?”

“Det er en munk i hytta,” svarte munken, og av denne samtalen lagde han dette verset:

56

– Hvem er der inne i hytta?
 – En munk med samlet, rolig sinn.
 Min venn! Du skal vite: hytta
 bygde du ikke forgjeves!

“Det er heldig for meg,” tenkte bonden glad, “det er sannelig heldig for meg at denne hytta har fått besøk av en slik ærverdig munk!”

Fra da av ble munken bare kalt Kutivihari, som betyr “hytteboeren”. Og dette verset ble en kunngjøring av hans forståelse.

57. En annen Kutivihari

Det var også en annen munk som hadde en historie som var lik Añjanavaniyas historie, men med følgende forskjell: Han bodde visst i en gammel og forfallen hytte, men klarte ikke å meditere.

“Denne hytta er for gammel,” tenkte han. “Jeg trenger en ny en!”

Derfor begynte han å bygge en ny hytte. Men en annen så dette og sa til ham disse enkle ordene med dyp mening:

57

Du sier at hytta er gammel,
du ønsker å bygge en ny:
Kast denne lengselen bort, munk!
Ny hytte er ny bekymring.

Dette ansporet munken til å meditere igjen, og han etablerte innsikt og ble snart en arahant.

“Dette verset ansporet meg,” tenkte han etterpå, og derfor gjorde han det til sitt eget og til en kunngjøring av hans forståelse.

Fordi hytta spilte en sentral rolle i denne munkens historie, ble også han kjent som Kutivihari – Hytteboeren.

58. Ramaniyakutika

Ramaniyakutikas historie var også lik Añjanavaiyas historie, men med følgende forskjell: Etter den innledende treningen bodde han i en liten hytte i nærheten av en landsby i vajjienes land. Hytta hans var pen og tiltalende, med velbygde vegger og gulv, og den lå ved siden av en lotusdam i en liten park der stiene var strødd med sand som glitret som små perler. Og munkens gode egenskaper var ytterligere en pryd for stedet.

Mens han bodde der, etablerte han innsikt og kort tid senere ble han en arahant.

Folk kom ofte på besøk for å se den vakre hytta. En dag kom det også noen lettlivede kvinner dit, og da de så det vakre stedet, sa de til hverandre:

“Skal vi forsøke å lokke den munken som bor her?”

Så smilte de og gjorde alt de kunne for å sjarmere munken, og de sa til ham:

“Dette er et vakkert sted å bo. Men vi er også vakre, og unge er vi også!”

Men munken uttalte dette verset for å vise at han var fri fra alle lidenskaper:

58

Den vakre hytta har jeg fått
av folk som har tillit til meg.
Jeg trenger ingen kvinner. Gå,
finn noen som trenger dere!

Og dette verset ble en kunngjøring av hans forståelse.

59. Kosalavihari

Kosalaviharis historie var også lik Añjanaviharis historie, men med følgende forskjell: Etter den innledende treningen slo han seg ned i skogen ved en landsby i landet Kosala, i nærheten av en legtilhenger. Da denne legtilhengeren fikk se at han bodde under trærne og ikke hadde noen hytte, sørget han for å bygge en til ham. Mens munken meditererte inne i denne hytta, utviklet han innsikt og ble snart en arahant. Da følte han en slik befrielse og glede at han begeistret brøt ut i dette verset:

59

Av overbevisning ble jeg munk.
I skogen ble hytta bygd til meg.
Iherdig meditasjon har gitt
innsikt og full forståelse.

Dette verset ble en kunngjøring av hans forståelse. Fordi denne munken bodde lenge i landet Kosala, ble han kjent under navnet Kosalavihari, som betyr “Kosalaboeren”.

60. Sivali

Sivali var sønn av Suppavasa, datter av kongen av Koliya. Da hun skulle føde, ble hun liggende syv dager i smerter uten at barnet kom ut. Da sa hun til sin mann, licchavifyrsten Mahali:

“Jeg vil gi en gave før jeg dør, mens jeg fortsatt har mulighet til det. Gå og fortell dette til Mesteren og inviter ham til et måltid. Og legg nøye merke til hva han sier og fortell det til meg etterpå!”

Mannen gikk til Mesteren og fortalte dette, og Mesteren sa:

“Måtte Suppavasa bli sunn og frisk og måtte hun nedkomme med et velskapt barn!”

Fyrsten tok farvel med Mesteren og dro hjem til seg selv igjen. Men i mellomtiden hadde Suppavasa nedkommet, og tjenerne løp ham i møte med gledestårer i ansiktene og fortalte ham nyheten.

“Mesterens ord gikk tydeligvis i oppfyllelse!” tenkte fyrsten. Han gikk og fortalte sin hustru om dette, og hun ba ham sørge for mat til Mesteren og munkene i syv dager som takk. Dette ble gjort. I syv dager ble munkene med Buddha i spissen servert alt det beste som var å få.

“Fordi denne gutten har brakt glede til hele sin slekt, skal han hete Sivali – Lykkebringeren,” sa moren, og slik ble det.

Syv dager etter fødselen kunne han gjøre hva som helst. På den syvende dagen snakket han med Sariputta, som også ble kalt lærens general.

“En som har sett så mye lidelse i livet som du allerede har gjort, kunne kanskje ha lyst til å la seg ordinere?” spurte Sariputta.

“Ja, jeg vil gjerne bli munk,” svarte gutten.

Suppavasa så at gutten og munken snakket sammen, og kom bort og spurte hva de snakket om. Da hun fikk høre at gutten gjerne ville la seg ordinere, ga hun tillatelse til dette. Sariputta tok ham med seg og gjorde ham klar til ordinasjon, og lærte ham å meditere ved å reflektere over fem av kroppens deler: hodehår, kroppshår, negler, tenner og hud.

“Siden du allerede har opplevd så mye smerte, skulle det ikke være nødvendig å gi deg noen videre formaninger, Sivali,” sa han.

“Ordinasjonsseremonien er Deres ansvar, Herre,” svarte Sivali. “Selv skal jeg nok vite hva jeg videre har å gjøre.”

Da første hårlokk falt, nådde han stadiet “en som går ut i strømmen”. Da neste hårlokk falt, nådde han stadiet “en som bare kommer tilbake én gang”, da den tredje hårlokken ble klippet av, ble han “en som ikke vender tilbake” og i samme stund som den siste hårlokken falt til marken, ble han en arahant.

Andre lærere forteller denne historien litt forskjellig, men det er enighet om at da Sivali var blitt en arahant, ble han så glad over den friheten han hadde vunnet, at han uttalte dette verset:

60

Lykkelig har jeg nådd målene
som drev meg til å forlate
verden for denne hytta: Kunnskap,
innsikt og frihet fra hovmot.

Syvende del

61. Vappa

Vappa var sønn av brahmanen Vasettha i Kapilavatthu. Da vismannen Asita spådde at prins Siddhattha skulle nå frem til fullkommen visdom, gikk Vappa og fire andre unge brahmaner, med Kondañña den vise i spissen, ut som eneboere for å praktisere askese.

“Når han har funnet visdommen, kan vi nyte godt av hans undervisning og nå frem til det som ikke dør,” tenkte de.

I seks år praktiserte de askese sammen med den vordende buddha, men da han begynte å spise vanlig mat igjen, forlot de ham i skuffelse og gikk til Isipatana.

Etter at Mesteren hadde nådd full oppvåkning og blitt en buddha, gikk også han til Isipatana. Der begynte han å undervise i læren, og Vappa ble en av de fem første munkene. Fem dager senere ble både han, Kondañña og de andre munkene arahanter.

Da Vappa så tilbake på det han hadde oppnådd og på lærerens gode egenskaper, tenkte han som så:

“Tank at vi kunne finne på å anklage en slik læremester for å ha falt tilbake til et liv i luksus! Vanlige mennesker er sannelig blinde og mangler evnen til å se. Bare de edle har evnen til å se!”

Og han uttalte dette verset:

61

Den som ser, kan se den som ser
og ser også den som ikke ser.
Den som ikke ser, ser verken
den seende eller den blinde.

62. Vajjiputta

Vajjiputta ble født i Vesali og var sønn av en fyrste som satt i vajjienes råd. Han fikk se Mesteren en gang da han besøkte Vesali, og fikk så stor tillit til ham at han lot seg ordinere. Etter den innledende treningen fikk han et meditasjonsemne å arbeide med og slo seg ned i en lund i nærheten av Vesali.

På den tiden ble det feiret en festival i Vesali. Det var sang, dans og musikk både her og der, og mye støy av muntre og glade mennesker som deltok i festivalen. Alle disse forstyrrelsene gjorde at munken ikke klarte å konsentrere seg. Han avbrøt treningen og ga uttrykk for sin irritasjon med dette verset:

Ensomme holder vi til i skogen
som etterlatte tømmerstokker.
Slik går dagene, en etter en –
hvem kan ha det verre enn oss!

En skogfe hørte dette og fikk vondt av munken.

“Selv om du snakker nedsettende om livet i skogen, munk, så skal du huske at de vise som elsket ensomhet, satte dette livet meget høyt,” sa feen og la til dette verset:

Ensom holder du til i skogen
som en etterlatt tømmerstokk.
Mange misunner deg – som helvetes
sjeler misunner himmelens.

“Hvordan kan vel du, som er ordinert i den fullkomment våkne Mesterens frigjøringsvei, tenke tanker som binder deg igjen?”

Ansporet av denne ånden tok munken igjen fatt på innsiktstreningen, og nå varte det ikke lenge før han etablerte innsikt og ble en arahant. Da tenkte han på feens vers og forsto at det hadde gitt ham den ansporingen han trengte for å bli en arahant. Og han tilpasset det og gjorde det til sitt eget:

62

Ensom holder jeg til i skogen
som en etterlatt tømmerstokk.
Mange misunner meg – som helvetes
sjeler misunner himmelens.

63. Pakkha

En sakiyafyrste i byen Devadaha fikk en sønn som fikk navnet Sammoda. Som liten fikk han en sykdom som gjorde det vanskelig for ham å gå, slik at han måtte bruke krykker. Derfor ble han bare kjent under navnet Pakkha, som betyr “den handikappede”. Dette navnet ble også hengende ved ham selv etter at han var blitt frisk igjen.

Han fikk se Mesteren da denne besøkte familien sin, fikk tillit til ham og lot seg ordinere som munk. Etter den innledende treningen fikk han et meditasjonsemne å arbeide med og dro til skogs.

En dag da han var på vei til landsbyen for å få mat, satte han seg for å hvile litt under et tre ved veien. Da fikk han se en hauk som fløy til værs med en kjøttbit i nebbet. Den ble overfalt av mange andre hauer, slik at den mistet kjøttbiten. En annen hauk nappet til seg kjøttet, men så kom en tredje hauk og snappet det fra den igjen. Dette fikk munken til å tenke:

“Sansebegjæret er som denne kjøttbiten. Det er felles for alle og det skaper mye sorg og smerte.”

Da han på denne måten betraktet ulempene ved sansebegjæret og fordelene ved å slippe taket i det, etablerte han innsikt. Under resten av matrunden konsentrerte han seg om det forgjengelige, og da han satte seg for å meditere etter maten, vokste hans innsikt slik at han ble en arahant.

Etterpå laget han et vers der han i stikkordsform nevnte det som hadde ansporet ham til å utvikle innsikt og oppnå forståelse.

63

De stuper etter det som faller –
selv falne kommer de grådig igjen.
Gjort er det som skal gjøres; gleden
ga glede; lykken førte til lykke.

64. Vimala-Kondañña

Vimala-Kondañña var sønn av kong Bimbisara og Ambapali. Da kongen var ung, hadde han nemlig fått høre om Ambapalis store skjønnhet. Han ble grepet av lengsel etter henne og dro inkognito, bare i følge med noen få betrodde menn, til Vesali, der han tilbrakte en natt sammen med den berømte gledespiken. Hun ble gravid og sendte bud til kongen om dette. Kongen vedkjente seg farskapet og ga henne et sømmelig vederlag.

Da barnet ble født, ga hun ham navnet Vimala, som betyr “plettfri”, og han ble kjent under navnet Vimala-Kondañña.

Da han ble stor, fikk han se Mesteren en gang han besøkte Vesali. Han fikk tillit til ham og lot seg ordinere som munk. Etter den innledende treningen etablerte han innsikt, og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Etterpå uttalte han dette verset som en kunngjøring av sin forståelse:

64

Min mor bærer treets navn – min far
er et hvitt banner i morgensol.
Forfengelighets fane er felt –
på lansen vaier lærens flagg.

65. Ukkhepakata-Vaccha

En brahman av Vaccha-klanen i Savatthi fikk en sønn som også fikk navnet Vaccha. Da han ble voksen, fikk han høre Mesteren forklare læren og ble overbevist av det han hørte. Derfor lot han seg ordinere, og han slo seg ned i en landsby i landet Kosala. Han lærte mer av andre munkesom fra tid til annen kom forbi, men visste ikke hva som hørte hjemme i de forskjellige tekstsamlingene. Men også dette fikk han rede på ved å spørre Sariputta, og til slutt kjente han alle læretekstene så godt at han kunne resitere dem alle, til og med før første konsil, da alle tekstene ble offentlig resitert.

Da han hadde lært alle tekstene utenat og kunne analysere dem, lærte han å skjelne mellom form og ikke form slik at han etablerte innsikt, og med iherdig trening varte det ikke lenge før han ble en arahant.

Siden han nå hadde fullført treningen for sin egen del, kunne han vie alle sine krefter til å undervise alle som kom til ham, både legfolk og ordinerte, ettersom han følte omsorg for dem alle. Han forklarte Buddhas uttalelser for dem og ga undervisning i læren. En dag han var opptatt med å undervise, henvendte han seg til seg selv som om det skulle være en annen, og sa:

65

Det Vaccha har samlet sammen
gjennom mange måneder og år
deler han hver dag med andre –
han som er hedret og lykkelig.

66. Meghiya

Meghiya ble født i en sakiyafyrsteslekt i Kapilavatthu. Da han ble voksen, lot han seg ordinere som munk.

En gang da Mesteren holdt til i Jalika, ved bredden av Kimika, fungerte Meghiya som hans tjener. Meghiya fikk øye på en vakker mangolund og fikk lyst til å slå seg ned der. To ganger spurte han Mesteren om lov til å forlate tjenesten, men fikk avslag begge gangene. Men han spurte en gang til, og da fikk han tillatelse til å gå.

Nå slo han seg ned i denne mangolunden, men vonde tanker sto tett som en fluesverm i hodet hans og han klarte ikke å konsentrere seg. Da gikk han tilbake til Mesteren og fortalte det til ham.

“Hvis man ikke er moden for å frigjøre sinnet, finnes det fem ting som bidrar til en slik modning,” sa Mesteren. “Det er gode venner, etisk oppførsel, ord som leder til frigjøring, pågangsmot og visdom.”

Meghiya praktiserte videre i samsvar med Mesterens veiledninger, slik at han utviklet innsikt og ble en arahant. Etterpå kunngjorde han at han var blitt en arahant med dette verset:

66

Den store helten, han som nådde
den andre bredden, ga gode råd!
Nøye lyttet jeg til læren
og holdt meg tett ved hans side.
Snart fant jeg den største frihet –
Buddhas vei er gått til ende.

67. Han som bare trengte å høre én setning

En mann fra en velstående familie i byen Setabya gikk for å lytte til Mesteren en gang da han var på besøk i byen og bodde i Simsapalunden. Mesteren så hva slags anlegg han hadde, og underviste ham ved å si bare én setning:

“Alle komplekse fenomener er uvarige.”

Dette fikk ham til å innse alle tings flyktighet, og det grep ham så sterkt at han lot seg ordinere som munk. Deretter reflekterte han også over det som gjør vondt og det faktum at vi ikke selv kan kontrollere vår tilværelse. Dette førte til innsikt og han ble en arahant.

Fordi den ene setningen hadde vært nok til å føre ham inn på rett spor, ble han kjent som “Han som bare trengte å høre én setning”. Han erklærte sin forståelse med dette verset:

67

Alt urent er brent bort fra sinnet,
livslystens røtter er rykket opp.
Kretsløpets kilde er tørket inn –
aldri skal jeg fødes igjen.

68. Han som bare trengte å høre ett vers

En sønn av en mektig brahman i Savatthi var til stede da Anathapindika overrakte Jetavana til Buddha og munkene. Han fikk tillit til Mesteren og lot seg ordinere. Etter at han var ferdig med den innledende treningen slo han seg ned ute i skogen.

En dag oppsøkte han Mesteren for å lære. Akkurat da fikk Mesteren se Sariputta sitte i dyp konsentrasjon like bortenfor, og han uttalte dette høytidelige verset:

Han som går med foredlet sinn
langs visdommens stille veier
kjenner bare fred og sinnsro –
sorgen finnes ikke lenger.

Da munken hadde hørt dette verset, gjorde han det til vane å resitere det fra tid til annen, og slik praktiserte han i lang tid. Derfor ble han kjent som “Han som bare trengte å høre ett vers”. En dag oppnådde han så dyp konsentrasjon at innsikten hans vokste og han ble en arahant.

Senere, mens han gledet seg over den friheten han hadde vunnet, møtte han en dag Ananda. Han ville gjerne sette munken på prøve og ba ham forklare læren for seg. Munken uttalte følgende vers, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

68

Han som går med foredlet sinn
langs visdommens stille veier
kjenner bare fred og sinnsro –
sorgen finnes ikke lenger.

69. Channa

Channa var sønn av en slavinne i kong Suddhodanas hus, og han var jevn gammel med den vordende buddha. Da Mesteren besøkte familien sin etter at han var blitt en buddha, fikk også Channa tillit til ham og lot seg ordinere. Men han ble så glad i Buddha og hans lære at han nærmest fikk et eierforhold til dem, og tenkte på dem som “vår Buddha” og “vår lære”. Han klarte ikke å skjære over denne bindingen, og derfor fikk han heller ikke gjennomført noe av munkenes treningsprogram.

Da Mesteren på dødsleiet sa til munkene at Channa skulle idømmes den strengeste straffen, rystet dette ham så sterkt at han klarte å bryte det emosjonelle båndet. Deretter utviklet han innsikt og ble snart en arahant.

Dette gjorde ham så glad og så rørt at han høytidelig uttalte dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

69

Velsmakende, søt er læren
jeg mottok fra Mesterens munn!
Ved ham som vet alt om frihet
fant jeg de udødeliges vei.

70. Punna

Punna ble født i en borgerfamilie i havnebyen Supparaka i landet Sunaparanta. Da han ble voksen, ble han kjøpmann. En gang reiste han til Savatthi med en stor handelskaravane. Akkurat da bodde også Mesteren i Savatthi. Punna slo følge med legtilhengere fra byen og gikk og lyttet til Mesteren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Han var flittig og fikk ry blant veiledere og lærere for å være både flink og arbeidsvillig.

En dag gikk han til Mesteren og sa:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet veiledning, Mester, som kan gi meg grunnlag nok til videre arbeid selv om jeg flytter tilbake til Sunaparanta.”

Mesteren forklarte ham at noen sanseinstrykk er behagelige, og hvis en munk klamrer seg til disse, blir han aldri fri. Hvis han derimot klarer å løsrive seg fra dem, kan han bli fri. Han advarte også Punna om at folk i Sunaparanta var steile og at det kunne bli farlig for ham der. Men Punna var villig til å våge livet, om så skulle være, og Mesteren sa at en mann med hans sinnsro nok kunne klare denne vanskelige oppgaven.

Punna bøyde seg for Mesteren og gikk til Sunaparanta. Der slo han seg ned i Supparaka og utviklet konsentrasjon og innsikt slik at han realiserte den trefoldige kunnskap.

Etter at han var blitt en arahant, omvendte han mange mennesker til Buddhas lære. Fem hundre menn ble legmenn og fem hundre kvinner ble legkvinner. Han fikk også bygd et hus av velluktende sandeltre, der han senere tok imot Mesteren og fem hundre munk.

Da han lå for døden, kunngjorde han sin forståelse med dette verset:

70

Dyden er det aller største,
vismannen er uten like –
blant mennesker og blant guder
seirer han som har høy moral.

Åttende del

71. Vacchapala

Vacchapala var sønn av en mektig brahman i Rajagaha. Han var til stede den gangen da Uruvela-Kassapa bøyde seg for Buddha i kong Bimbisaras nærvær. Denne hendelsen ga ham tillit til Mesteren og han lot seg ordinere som munk. Syv dager etter ordinasjonen utviklet han innsikt og oppnådde den seksfoldige høyere kunnskap.

Etter at han var blitt en arahant, beskrev han den lykken han hadde funnet i nirvana med dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

71

Den som ser de fineste ting,
som er ydmyk tross sin visdom
og lever sitt liv etter læren –
han har kort vei til nirvana!

72. Atuma

Atuma var sønn av en rik mann i Savatthi. Da han ble voksen, sammenkalte hans mor hele slekten for at de skulle finne en kone til ham. Men da han hørte det, fikk han avsmak for det borgerlige liv, gikk til munkene og lot seg ordinere.

Hans mor gjorde alt hun kunne for å få ham til å forlate ordenen igjen, men han uttalte følgende vers for å vise at han mente alvor:

72

Slik ung bambus er hard å knuse
når veden har blitt fast og sterk –
slik avviser jeg giftermål.
Forstå at jeg er en hjemløs!

Og nettopp mens han uttalte dette verset, vokste innsikten i ham, alt negativt forsvant fra sinnet hans og han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

73. Manava

Manava ble født i en rik brahmanfamilie i Savatthi, og levde et beskyttet liv hjemme i sine første oppvekstår. Men da han var syv år gammel, kom han ut og fikk se en gammel, en syk og en død mann. Noe slikt hadde han ikke sett før, så han spurte seg for og fikk vite at slik var menneskets lodd.

Da gikk han direkte til munkene og lyttet til Buddhas lære. Etterpå fikk han foreldrenes tillatelse til å la seg ordinere og ble deretter munk. Han praktiserte innsiktstrening og det varte ikke lenge før han ble en arahant.

En gang var det noen munkar som spurte hvordan det kunne ha seg at han som var så ung, hadde fått lyst til å la seg ordinere, og han svarte med dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

73

Jeg så en olding, jeg så en syk
og en som hadde lidd til døde.
Derfor gikk jeg på vandring, bort
fra livets lyst og nytelse.

Fordi han hadde latt seg ordinere i så ung alder, ble han alltid senere bare kalt Manava, som betyr "guttungen".

74. Suyamana

Suyamana var sønn av en brahman i Vesali. Da han ble voksen, ble han ekspert på de tre vedaene. Han studerte med stor iver og fikk avsmak for det borgerlige liv, der man bare løp etter sansenyttelser. Han ville mye heller fordype seg i meditasjon.

En gang da Mesteren var i Vesali, fikk han høre ham og fikk tillit til ham. Han lot seg ordinere og ble en arahant idet den siste hårløken falt.

Etterpå diktet han et vers der han forteller om de hindringene han rev seg løs fra. Dette verset ble også en kunngjøring av hans forståelse:

74

I en munk finnes ingen spor
av lyst eller hat, av sløvhhet,
dovenskap eller rastløshet –
ingen tvil finnes i hans sjel.

75. Susarada

Susarada var av samme slekt som Sariputta. Han modnet sent. Derfor kalte alle ham Susarada, som betyr "den umodne".

En gang fikk han høre Sariputta forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Han praktiserte innsiktstrening og ble en arahant.

Etterpå sa han frem dette diktet, der han sier noe om hvor nyttig det å få veiledning av gode mennesker. Dette diktet ble også en kunngjøring av hans forståelse:

75

Så godt å omgås de gode,
de høysinnede og vise!
Tvil blir brent bort; forståelsen
vokser; selv tosken blir en vismann!

76. Piyañjaha

Piyañjaha var sønn av en licchavifyrste i Vesali. Da han ble voksen, ble han en drabelig kriger. Han gikk seirende ut av alle kamper og hadde aldri tid til vennskap eller kjærlighet. Derfor ble han kjent under navnet Piyañjaha, som betyr “han som avviser sine kjære”.

En gang da Mesteren var i Vesali, fikk han tillit til ham og lot seg ordinere som munk. Han dro ut i skogen og øvde innsikt slik at han ble en arahant. Da tenkte han at suksess blant vanlige, uforstandige mennesker var simpel og elendig sammenlignet med suksess blant de edle. Og dette uttrykte han i følgende vers:

76

Når hovmotet rår – vær ydmyk.
Når hjertet synker – løft det varsomt.
Når alle flykter – bli på post.
Når alle jubler – gled deg ikke.

77. Elefanttemmerens sønn

En elefanttemmer hadde en sønn som gikk inn i samme yrke som sin far da han ble gammel nok til det. En dag da han holdt på med å trene en elefant nede ved elvebredden, tenkte han:

“Hvorfor kaster jeg bort tiden med å temme elefanter? Det må da være bedre å temme seg selv!”

Dermed gikk han og lyttet til Mesteren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Han fikk etisk atferd som meditasjonsemne. Under innsiktstreningen hadde han nytte av sin lange erfaring som elefanttemmer, for akkurat som han tidligere hadde temmet ville og løpske elefanter med en stav, kunne han nå temme sinnet, som løper etter alle ytre ting.

Dette diktet han et vers om:

77

Før vandret mitt sinn omkring
nøyaktig som det fant det for godt.
Men fra i dag skal jeg styre det vel,
slik føreren styrer en vill elefant.

Mens han sa frem dette verset, utviklet han innsikt og ble en arahant.

78. Mendasira

Mendasira ble født i en borgerfamilie i Saketa, og fordi hodet hans lignet på hodet til en vær, ble han kalt Mendasira, som betyr “sauehode”. Han møtte Mesteren i Añjanalunden en gang da denne besøkte Saketa, fikk tillit til ham og lot seg ordinere som munk.

Han øvde konsentrasjon og innsikt og oppnådde den seksfoldige høyere kunnskap. Da han så tilbake på tidligere liv, uttalte han dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

78

Livssirkelen igjen og igjen
uten å forstå det minste –
jeg var fanget i lidelsen!
Nå er alt det vonde borte.

79. Rakkhita

Rakkhita ble født i en sakiyafyrsteslekt i byen Devadaha. Han var en av fem hundre unge menn som lot seg ordinere etter bud fra sakiya- og koliyakongene for å følge Mesteren som hans eskorte.

Disse unge fyrstesønnene hadde ikke latt seg ordinere ut fra noen indre trang, og de var fortsatt offer for mange slags lyster og lengsler. Men ved bredden av Kunaladaha forklarte Mesteren dem alle ulempene ved sansenytelser og oppfordret dem til å meditere. Da tok Rakkhita fatt på mediatsjonstreningen, utviklet innsikt og ble en arahant.

Da han så tilbake på de lystene han hadde lagt bak seg, uttalte han dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

79

Jeg snudde ryggen til begjæret.
Jeg rykket hatet opp med roten.
Uvitenheten forlot meg –
nå er jeg sluknet, kjølig, fri.

80. Ugga

I byen Ugga i landet Kosala fikk en rik mann en sønn, og han er bare kjent under navnet på fødebyen. Som voksen fikk han en gang høre Mesteren tale i Bhaddaparken. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere. Deretter tok han fatt på innsiktstreningen og ble snart en arahant.

Etterpå kunngjorde han sin forståelse med dette verset:

80

Alt hva jeg har gjort i verden
av små og store handlinger
er utslettet, betydningsløst:
Det er ingen ny tilblivelse!

Niende del

81. Samitigutta

Samitigutta var sønn av en brahman i Savatthi. Da han ble voksen, fikk han høre Buddhas lære og ble så overbevist av det han hørte at han lot seg ordinere. Som munk overholdt han alle atferdsreglene til punkt og prikke.

Men som følge av dårlige handlinger i et tidligere liv ble han spedalsk, og lemmene hans smuldret bort, bit for bit. Da fikk han bo i sykestuen.

En dag gikk Sariputta visittrunde på sykestuen og spurte hver enkelt hvordan det sto til med dem. Da han fikk se denne munken, ga han ham i oppgave å meditere på følelsene og sa:

“Så lenge prosessen med de fem personlighetsfaktorene går sin gang, må vi regne med å føle smerter, min venn. Men hvis denne prosessen stoppes, stopper også smertene.”

Så gikk han videre. Munken fulgte rådet, utviklet innsikt og realiserte den seksfoldige høyere kunnskap. Etterpå så han tilbake på de mentale urenheterne han hadde klart å fri seg fra. Han så også hvilke handlinger i et tidligere liv som hadde forårsaket sykdommen, og han så at nå var også disse utslettet for godt. Da uttalte han dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

81

Alle onde ting jeg har gjort
i alle mine liv før dette,

fortærer kroppen min langsomt.
Andre årsaker finnes ikke.

82. Kassapa

Kassapa ble født i Savatthi og var sønn av en brahman fra Nordvest-India. Hans far døde mens han var barn og hans mor ble derfor alene om å sørge for ham under oppveksten.

En dag han var i Jetavana, hørte han Mesteren forklare læren. Mens han satt og lyttet, ble han “en som har gått ut i strømmen”, og han gikk straks til sin mor og fikk hennes tillatelse til å la seg ordinere.

Da regntiden var over og Mesteren skulle gi seg ut på sin vandring omkring i landet, var Kassapa ivrig etter å få bli med, og han gikk for å ta farvel med sin mor.

Hun ga ham dette verset med på veien:

82

Gå dit hvor du får nok å spise
og ingen farer truer deg!
Nettopp dit skal du gå, min sønn –
vend ryggen til all sorg og savn.

“Mor vil at jeg skal gå til et sted der det ikke finnes sorg. Da bør jeg finne det stedet som er fullkomment fritt for sorger!” tenkte han. Derfor trente han iherdig, etablerte innsikt og ble snart en arahant.

Etterpå tenkte han:

“Det var dette verset som mor sa til meg, som ansporet meg til å bli en arahant!”

Og han resiterte verset på nytt.

83. Siha

Siha var sønn av en mallafyrste. Han møtte Mesteren og satte seg ned for å lytte til ham. Mesteren så at han hadde gode evner og ga ham undervisning i læren. Siha ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Deretter dro han ut i skogen for å arbeide med det meditasjonstemaet han hadde fått.

Sinnet hans flakket rundt slik at han ikke klarte å konsentrere seg, og han fikk ikke gjort det han skulle.

Mesteren så dette og sa til ham:

83

Vær flittig og iherdig, Siha!
Vær årvåken både dag og natt!
Dyrk det gode i sinnet ditt,
kast kroppens grådighet fra deg.

Da klarte Siha å utvikle innsikt og ble en arahant. Etterpå uttalte han også selv dette verset og kunngjorde sin forståelse.

84. Nita

Nita var sønn av en brahman i Savatthi. Da han ble voksen, tenkte han:

“Disse buddhistmunkene lever sannelig godt og har det lettvint. De har nok av god mat, klær og husrom. Jeg tror jeg vil la meg ordinere, så jeg også kan få et like behagelig liv!”

Han lot seg dermed ordinere fordi han ville ha det behagelig. Det meditasjonsemnet som Mesteren ga ham, viet han liten oppmerksomhet. I stedet var han mer opptatt av å stappe i seg så mye mat han bare kunne. Han brukte dagene til å drive dank og skravle om løst og fast, var doven dagen lang og sov hele natten.

Men Mesteren så at han likevel hadde gode evner, så han veiledet ham med dette verset:

84

Snorke og sove tungt hver natt;
skravle selskapssykt alle dager;
når skal en slik tankeløs tosk
gjøre slutt på smerte og sorg?

Da munken hørte Mesteren uttale dette verset, ble han dypt grepet og etablerte innsikt, og ikke lenge etterpå ble han en arahant. Senere resiterte han dette verset som en kunngjøring av sin forståelse.

85. Sunaga

Sunaga var sønn av en brahman i landsbyen Nalaka. Han var en god venn av Sariputta før denne lot seg ordinere, og da han senere hørte ham forklare Mesterens lære, la han et fast grunnlag for innsikt.

Deretter lot han seg ordinere, etablerte innsikt og ble en arahant. Da han senere underviste andre munker, kunngjorde han sin forståelse med dette verset:

85

En som konsentrerer seg dypt
og kjenner den herlige smaken
av meditasjonens ensomhet,
oppnår sinnets sanne lykke.

86. Nagita

Nagita ble født i sakiyafyrstenes slekt i byen Kapilavatthu. En gang da Mesteren var i Kapilavatthu, hørte Nagita ham og ble overbevist av det han hørte. Han lot seg ordinere, utviklet innsikt og ble en arahant.

Etterpå var han så rørt og lykkelig at han uttalte følgende vers, der han forteller hvordan Mesteren underviser i en sann lære som fører direkte til målet:

86

Utenfor Læren går andre
veier som aldri fører til fred –
sannelig deler Mesteren ut
lykken med gavmilde hender!

87. Pavittha

Paviththa ble født i en brahmanslekt i landet Magadha. Da han ble voksen, følte han trang til å gi avkall på verden. Han gikk derfor ut som omvandrende eneboer og praktiserte alle de vanlige øvelsene for eneboere.

En dag fikk han høre at Sariputta og Moggallana hadde sluttet seg til Buddhas orden, og tenkte at det må være en god orden, siden slike vismenn sluttet seg til den. Derfor fikk han tillit til Buddha og lot seg ordinere som munk. Deretter underviste Mesteren ham i innsiktstrening. Han tok fatt på denne treningen, og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Da kunngjorde han sin forståelse med dette verset:

87

Meg selv kjenner jeg ut og inn,
livsbegjæret er knust for godt.
Livets og dødens kretsløp er brutt –
aldri skal jeg fødes igjen!

88. Ajjuna

Ajjuna var sønn av en velstående mann i Savatthi. Som ung mann ble han kjent med jainene og lot seg ordinere hos dem, fordi han håpet å finne veien til udødelighet. Men han fant ikke det han søkte, så da han senere fikk se Buddha, fikk han tillit til ham og lot seg ordinere hos ham i stedet. Han tok fatt på innsiktstreningen og ble snart en arahant. Dette fylte ham med en slik dyp lykke at han uttalte dette verset:

88

Jeg drev med strømmen; hjelpeløst
fanget i lidenskapens flomvann
kunne jeg ikke dra meg i land.
Nå har jeg nådd sannhetens bredd!

89. Devasabha

Devasabha var sønn av en fyrste ute i distriktene. Allerede som ung man arvet han sin fars tittel og vokste opp omgitt av fyrstelig luksus.

En dag gikk han for å lytte til Buddha, og det han hørte, overbeviste og grep ham så sterkt at han ga avkall på sin fyrstetittel og lot seg ordinere som munk. Han tok fatt på innsiktstreningen og ble snart en arahant.

Da han etterpå så tilbake på hvordan han var blitt fri fra alt negativt i sinnet, ble han så glad og lykkelig at han uttalte dette verset:

89

Jeg har krysset gjørme og myrland,
vandret trygt forbi avgrunnens dyp –
tørnskodd kom jeg gjennom flommen,
ingenting hindrer min frihetsvei.

90. Samidatta

Samidatta var sønn av en brahman i Rajagaha. Som voksen hørte han snakk om Buddha, og sammen med andre gikk han for å høre på ham. Han fikk tillit til Mesteren og gikk bort og hilste på ham og

satte seg ned ved siden av ham. Mesteren så han hadde gode evner, og talte til ham slik at han ble dypt grepet og lot seg ordinere som munk.

Men han var umoden og tafatt, så han oppnådde ikke noen resultater. Mesteren underviste ham imidlertid en gang til, og dette ansporet ham slik at han tok fatt på innsiktstreningen. Nå trente han flittig og iherdig, og det varte ikke lenge før han ble en arahant.

Senere en gang var det noen andre munkar som spurte ham hvordan han var blitt en arahant, og da uttalte han dette verset og forklarte dem læren fører til målet, og at han hadde vandret denne veien skritt for skritt:

90

Min natur, kuttet ved roten,
lever, som ugress, ennå en stund.
Nå er livskretsen brutt for godt –
aldri skal jeg fødes igjen!

Tiende del

91. Paripunnaka

Paripunnaka ble født i en sakiyafyrsteslekt i Kapilavatthu. Da han ble voksen, var han så rik at han kunne nyte måltider med hundre forskjellige smaksvalører.

Da han fikk høre at Mesteren spiste det han fikk, samme hva det var, tenkte han:

“Enda han vokste opp i den største luksus, klarer han seg nå med det han får, fordi han har funnet lykken i nirvana. Hvorfor skal da jeg være så kresen i matveien? Jeg vil heller søke lykken i nirvana!”

Og han følte han hadde fått nok av livet som rik fyrste. Han forlot alt han eide og lot seg ordinere som munk under Mesteren. Deretter fikk han som oppgave å meditere ved å rette oppmerksomheten mot sin egen kropp. Dette la grunnlaget for konsentrasjon, slik at han kunne praktisere innsiktstrening. Etter en tid hadde han utviklet en så dyp innsikt at han ble en arahant. Dette gjorde ham så glad og lykkelig at han resiterte følgende vers:

91

De hundre smaksvalører jeg nøt
gledet meg langt mindre enn smaken
av læren jeg fikk fra Gotama –
han som ser uendelig langt!

92. Vijaya

Vijaya ble født i en brahmanfamilie i Savatthi. Han ble ekspert på brahmanenes kunnskaper og forlot deretter hjemmet og ble omvandrende asket. Han bodde ute i skogen og mediterte der. Så fikk han høre at en buddha var stått frem. Dette syntes han var godt nytt, og han gikk til Mesteren for å lære av ham. Han hilste høflig på Mesteren og satte seg ned ved siden av ham, og Mesteren underviste ham i læren.

Dette fikk ham til å ordinere seg som munk. Han utviklet innsikt og ble snart en arahant. Etterpå kunngjorde han sin forståelse med dette verset:

92

Han som er fri fra sinnets mørke

strømmer, som spiser det han får
 og ferdes i vektløs frihet
 bak verdens løgnaktige maske –
 han er vanskelig å følge,
 sporløs som fugler i luften.

93. Eraka

Eraka var sønn av en vel ansett borger i Savatthi. Han var vakker, sjarmerende og en fryd for øyet, og han skjøt alle sine oppgaver vel, slik at alle likte ham. Foreldrene hans lette til de fant en pike som passet til ham, både av ætt, skjønnhet, oppførsel, alder og karakter. Så stelte de i stand til bryllup. Men etter at han hadde levd sammen med henne en tid, begynte han å føle avsmak for hjemmelivet og lengte etter noe høyere.

Han gikk og hørte på Mesteren forklare læren, ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Mesteren ga ham et meditasjonsemne, men i flere dager gikk han bare omkring og følte seg overmannet av lengsler. Da Mesteren så dette, ansporet han ham med dette verset:

93

Nytelsen fører til smerte –
 ikke til noe godt, Eraka!
 Den som nyter lyst og begjær,
 nyter selve smerten, Eraka!
 Den som skyr sanseligheten,
 skyr også smerten, Eraka!

Da Eraka hørte dette, tenkte han:

“Så dum jeg har vært, som tillater dårlige tanker å ta overhånd når jeg er så heldig å kunne få veiledning av en slik lærer!”

Og denne tanken rørte ham så dypt at han tok iherdig fatt på innsiktstreningen, og nå varte det ikke lenge før han ble en arahant. Da kunngjorde han sin forståelse med det samme verset som Mesteren hadde sagt til ham.

94. Mettaji

Mettaji var sønn av en brahman i landet Magadha. Da han ble voksen, innså han ulempene ved sanselighet, forlot hus og hjem og dro ut i skogen som omvandrende asket. Da han hørte at en buddha var stått frem, gikk han for å høre på ham. Han stilte ham spørsmål om fremgang og tilbakegang, og Mesterens svar overbeviste ham slik at han lot seg ordinere som munk. Deretter etablerte han innsikt og ble en arahant. Senere roste han Mesteren med dette verset:

94

All ære gir jeg Den Våkne,
 den strålende Sakiyasønnen!
 Han har nådd toppen! Den høyeste
 læren forklarer han mesterlig.

95. Pala den blinde

I Savatthi levde det en velstående forretningsmann som het Mahasuvanna. En dag fikk han en sønn som ble gitt navnet Pala. Noe senere fikk han enda en sønn som også fikk navnet Pala. Foreldrene kalte dem Store-Pala og Lille-Pala. Etter hvert som de vokste opp, ble de trukket stadig mer inn i farens forretningsvirksomhet.

En dag fikk Store-Pala høre at Mesteren oppholdt seg i Jetavana. Han slo følge med noen andre og gikk for å lytte til hans undervisning. Han ble overbevist av det han hørte, overlot sin del av forretningen til sin yngre bror og lot seg ordinere. Etter å ha studert hos sine lærere og veiledere i fem år, gikk han til Mesteren og fikk et meditasjonsemne av ham. Sammen med seksti andre munkers lette han nå etter et sted som egnet seg for meditasjon. I grensetraktene fant de et passende skogsområde i nærheten av en landsby, og her bygde legtilhengerne løvhytter for dem, slik at de kunne praktisere i fred og ro.

Men så ble Pala angrepet av en øyesykdom. En lege ga ham medisin for sykdommen, men Pala fulgte ikke legens anvisninger og synet hans forverret seg.

“Det er bedre å søke helbredelse for sinnet enn for øynene,” mente han.

Derfor brydde han seg ikke om øyesykdommen, men arbeidet utrettelig videre med innsiktstreningen. Mens han mediterte så energisk og iherdig, brøt øynene og de mentale forurensningene hans sammen i ett og samme øyeblikk. Han ble en arahant gjennom ren innsiktstrening.

Nå kunne han ikke slå følge med de andre munkene på den daglige matrunden i landsbyen. Legtilhengerne la merke til at han ikke var med, og spurte de andre munkene hva som var i veien med ham. Da de fikk høre at han var blitt blind, ble de bedrøvet, og de gikk til hytta hans og sa:

“Du trenger ikke engste deg, ærverdige. Fra nå av skal vi komme hit med mat til deg hver dag.”

Ved hjelp av hans veiledninger ble de andre munkene også snart arahanter. Da regntiden var over, ville de gjerne gå og hilse på Mesteren.

“Jeg er blind og svak og veien er farlig. Hvis jeg blir med, blir det bare til bryderi for dere. Gå heller i forveien, dere, og hils Mesteren fra meg. Fortell så min bror, Lille-Pala, om hvordan jeg har det, og be ham sende en mann som kan hjelpe meg,” sa Pala.

De forsøkte å overtale ham til å slå følge med dem, men han holdt på sitt. Så tok de farvel med ham, så til at han hadde det han trengte og ba legtilhengerne ta seg godt av ham før de gikk.

Da de omsider nådde frem til Jetavana, hilste de på Mesteren og overbrakte også hilsenen fra Pala. Neste dag gikk de inn i Savatthi for å få mat, og der traff de Lille-Pala og fortalte ham hvordan det sto til med hans bror.

“Da skal jeg sende Palita, nevøen vår, for å hjelpe ham,” sa Lille-Pala.

“Veien er farlig og det er ikke tilrådelig for en legmann å reise alene,” sa munkene. “Det er bedre om han blir ordinert først.”

Det ble gjort, og Palita dro av sted. Onkelen ble glad da han kom, og sammen la de i vei mot Savatthi. På veien kom de forbi en landsby i skogen. Der hørte de en kvinne som sang. Unge Palita ble grepet av begjær og slapp taket i staven som han førte den blinde onkelen med.

“Vent litt, onkel. Jeg kommer snart tilbake,” sa han.

Så gikk han til denne kvinnen og brøt sitt munkeløfte med henne. Men onkelen hadde også hørt sangen, og mens han sto og ventet på sin nevø, forsto han at han brøt munkeløftet.

Palita kom tilbake og sa: “Kom, så går vi videre.”

“Hva er det du har gjort for noe galt?” utbrøt onkelen.

Palita svarte ikke. Onkelen spurte ham igjen, men Palita sto bare der og sa ikke et ord.

“Jeg vil ikke bli ført av en som har oppført seg så galt!” sa Pala. “Gå din vei!”

“Men veien er farlig og du er blind! Hvordan skal det gå med deg?”

“Det blir det samme for meg om jeg må krabbe i blinde eller om jeg legger meg ned og dør. Men sammen med en slik tosk som deg går jeg ikke videre!” sa Pala og understreket sin beslutning med dette verset:

95

Med ødelagte, blinde øyne
vandrer jeg i ville jungelen –
selv liggende skal jeg dra meg frem,
men ikke sammen med en skurk!

“Å, hvordan kunne jeg begå en slik ugjerning!” ropte Palita fortvilet og styrtet gråtende inn i skogen.

Palas moralske glød fikk tronen til Sakka, gudenes konge, til å bli varm. Da Sakka så hva som hadde skjedd, tok han skikkelse av en vandringsmann på vei til Savatthi. Han tok tak i førerstaven til den blinde og kortet samtidig ned på veien, slik at de nådde frem til Savatthi samme kveld. Der førte han ham til Jetavana og ga beskjed til hans bror. Og Lille-Pala tok seg av ham så lenge han levde.

96. Khandasumana

Khandasumana ble født i en mallafyrstefamilie i Pava. Han ble født på den tiden av året da grener med av det blomstrende jasmintreet ble tatt inn i huset, og derfor ble han kalt Khandasumana, som betyr “jasingren”.

Som voksen opplevde han at Mesteren kom til Pava og slo seg ned i Cundas mangolund. Han gikk og hørte på ham, fikk tillit til ham og lot seg ordinere som munk. Deretter praktiserte han innsiktsmeditasjon og oppnådde snart den seksfoldige høyere kunnskap.

Etter at han var blitt en arahant, så han tilbake på tidligere liv og husket hvordan han hadde gitt en blomstrende jasingren til en tidligere buddha, og han så hvordan denne handlingen hadde resultert i at han var blitt gjenfødt blant gudene og nå selv hadde nådd nirvana. Da uttalte han dette verset:

96

En blomstrende gren ga jeg bort –
i åtti ganger titusen år
levde jeg i himlenes fryd.
Nå har jeg oppnådd nirvana!

97. Tissa

Tissa ble født i en fyrsteslekt i byen Roruva. Da han ble voksen, døde hans far og Tissa arvet tittelen. Han bekreftet også farens allianse med kong Bimbisara, som han selv aldri hadde møtt, og sendte ham juveler, perler og tøy som gave.

Kong Bimbisara hørte at han var en god mann, så han sendte ham som gjengave et lerret med malerier som skildret Buddhas liv, og en gulltavle der læren om den gjensidig betingede tilblivelse, en av Buddhas dypeste doktriner, sto innrisset.

Da Tissa så disse tingene, ble han rørt dypt i sitt hjerte.

“Nå har jeg sett bilde av Mesteren og jeg har fått et glimt av læren!” tenkte han.

“Sansenytelser medfører mye vondt og mange sorger, så hvorfor skal jeg fortsette å leve slik jeg gjør?”

Dermed ga han avkall på fyrstetittelen, lot rake av seg hår og skjegg og iførte seg gul kappe. Han erklærte at han ville la seg ordinere under Mesteren, tok en simpel leirbolle og forlot byen mens folk sto gråtende langs veikanten, slik kong Pukkusati også hadde gjort.

Så vandret han til Rajagaha, der han traff Mesteren som bodde i Sappasondikagrotten. Han hilste ærbødig på Mesteren og satte seg ned hos ham, og Mesteren ga ham undervisning i læren.

Etterpå tok han fatt på innsiktstreningen, og takket være iherdig trening etablerte han innsikt og ble en arahant. Da uttalte han dette verset:

97

Jeg ga bort kostbare boller
av bronse og rødeste gull
for denne bollen av leire.
For andre gang ble jeg salvet!

98. Abhaya

Abhaya ble født i en brahmanfamilie i Savatthi. Som voksen fikk han høre Mesteren tale og ble overbevist av det han hørte. Han lot seg ordinere som munk, og etter den innledende treningen tok han fatt på innsiktstreningen.

En dag da han gikk runden i landsbyen for å få mat, fikk han se en vakker kvinne. Han var uoppmerksom et øyeblikk, slik at synet av henne førte til at det oppsto vellystige tanker i sinnet hans. Da han kom tilbake til hytta han bodde i, tenkte han:

“Fordi jeg slapp taket i oppmerksomheten, førte synet av denne kvinnen til urenheter i sinnet. Det var dumt av meg.”

Denne selvbekreidelsen fikk ham til å trene hardere, slik at innsikten vokste og han ble en arahant. Da tenkte han:

“Den som lar seg rive med og ikke gjør noe med sinnets urenheter, skal sannelig ikke undervurdere det han kan oppleve av vondt. Men jeg lot meg ikke rive med på den måten!”

Og han uttalte dette verset:

98

Jeg så den skjønneste skapning,
og tanken gikk vill i lengsel!
Den som er lidenskapelig
klamrer seg til sanseligheten –
bundet av sinnets sorte strømmer
er han fange av liv og død.

99. Uttiya

Uttiya ble født i en sakiyafyrsteslekt i Kapilavatthu. Da han ble voksen, opplevde han at Buddha kom og besøkte sine slektninger. Han fikk tillit til Mesteren, lot seg ordinere som munk og tok fatt på den innledende treningen.

En dag da han var på vei for å hente mat, fikk han høre en kvinne som sang. Han var uoppmerksom et øyeblikk, slik at det oppsto vellystige tanker i sinnet hans. Men så gjenvant han oppmerksomheten og rystet dem av seg. Da han kom tilbake til hytta, var han fortsatt litt skjelve etter opplevelsen, og han satte seg rett ned og utviklet innsikt slik at han ble en arahant. Da han så tilbake på dette, tenkte han:

“Den som ikke føler avsky overfor sinnets urenheter, skal sannelig ikke undervurdere det han kan oppleve av vondt. Men jeg følte avsky!”

Og han uttalte dette verset:

99

Jeg hørte den vakre sangen,

og tanken ble ør av lengsel!
 Den som er lidenskapelig
 klamrer seg til lyst og begjær –
 sinnets sorte strømmer drar ham
 ned i kretsløpets hengemyr.

100. Devasabha

Devasabha ble født i en sakiyafyrstefamilie i Kapilavatthu. Som voksen var han til stede da Buddha avverget krig mellom sakiyaene og koliyaene. Dette gjorde så sterkt inntrykk på ham at han senere gikk til Fikenparken for å høre Mesteren undervise. Deretter lot han seg ordinere som munk. Han gjennomførte den innledende treningen, utviklet innsikt og ble snart en arahant. Han ble så glad og lykkelig over den friheten han fant, at han uttalte dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

100.
 Satte alle mine krefter inn
 på å trene oppmerksomheten –
 sinnets dystre branner er slukket
 og dekket med frihetens blomster.

Ellevte del

101. Belatthanika

Belatthanika ble født i en brahmanfamilie i Savatthi. Da han ble voksen, fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, lot seg ordinere som munk, fikk et meditasjonsemne å arbeide med og dro ut i skogen i Kosala for å praktisere.

Men han var doven, til tross for at han var en kraftig kar, og han brukte mye grov kjeft. Han hadde liten lyst til å praktisere læren.

Mesteren så at han likevel var moden for utvikling og ansporet ham med dette verset:

101
 En halvhjertet munk som styrer
 tryneplogen mot lukten av mat
 er en sløving, en stor feit gris,
 en tosk som stadig fødes på nytt.

Da Belatthanika hørte dette, ble han dypt grepet. Hans forståelse modnet slik at han fikk etablert innsikt, og nå varte det ikke lenge før han var en arahant. Da tok han opp dette verset igjen og resiterte det, slik at det ble en kunngjøring om hans forståelse.

102. Setuccha

Setuccha var sønn av en fyrste ute i distriktene. Da faren døde, overtok han tittelen. Men som en følge av vanstyre og våpenmangel gikk fyrstedømmet over på andres hender.

Trist og nedslått streifet han omkring fra land til land, helt til han traff Mesteren og hørte ham forklare læren. Da fikk han tillit til ham og lot seg ordinere som munk. Han tok fatt på treningen og ble snart en arahant. Da uttalte han dette verset:

102

En som tror han står over andre,
som er uren i tanke og dåd
og beveges av vinning og tap,
oppnår aldri et konsentrert sinn.

103. Bandhura

Bandhura var sønn av en rik mann i byen Silavati. Da han ble voksen, kom han til Savatthi i et eller annet ærend, og sammen med noen andre gikk han for å høre Buddha gi undervisning. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Fordi hans visdom var moden, etablerte han innsikt og ble snart en arahant.

Etterpå tenkte han at han ville gjøre sin konge en gjentjeneste, ettersom kongen hadde hjulpet ham tidligere. Derfor gikk han til Silavati og forklarte læren for kongen og pekte på de fire edle sannhetene for ham. Kongen forsto dybden i denne undervisningen, og da munken var ferdig med å tale, var kongen blitt “en som er gått ut i strømmen”. Han lot bygge et stort kloster i byen, kalte det Sudassanam, som betyr “Øyenfryd”, og skjenket det til munken under en praktfull seremoni. Munken ga det videre til ordenen som helhet og fortsatte å gå sine matrunder i byen som før.

En tid senere sa Bandhura at han ville gå til Savatthi. De andre munkene ba ham bli hos dem og lovt å sørge for at han skulle få alt han trengte.

“Jeg trenger ikke stort, kjære venner,” svarte han. “Det er ikke materielle goder, men lærens essens som holder meg gående.”

Og han uttalte følgende vers:

103

Jeg har ingen bruk for dette –
jeg er fornøyd med lærens essens.
Etter å ha smakt det beste,
holder jeg meg langt unna gift!

104. Khitaka

Khitaka ble født i en brahmanslekt i Savatthi. Som voksen fikk han høre om Moggallana den store og hans eksepsjonelle evner.

“Slike evner vil jeg også ha!” tenkte han og lot seg ordinere som munk.

Mesteren ga ham et meditasjonsemne å arbeide med, og han øvde konsentrasjon og innsikt slik at det ikke varte lenge før han oppnådde den seksfoldige høyere kunnskap.

Etter at han var blitt en arahant, brukte han sine mirakuløse evner til å hjelpe andre på mange forskjellige måter. Da noen munker spurte ham hvordan han hadde fått slike evner, svarte han med dette verset:

104

Luftig og lett er kroppen min,
løftet av jublende glede!
Som en bomullsdott i vinden
svever kroppen min i lykkerus.

105. Malitavambha

Malitavambha var sønn av en brahman i byen Kurukaccha. Som voksen gikk han til munken Pacchabhu og hørte læren. Han ble overbevist av det han hørte, lot seg ordinere og begynte å praktisere innsiktsmeditasjon.

Der det var lett å få mat, ville han ikke bo, bare der det var vanskelig å få mat. Mens han praktiserte på denne måten, utviklet han innsikt og ble en arahant. Da han så tilbake på det han hadde oppnådd, uttalte han dette verset:

105

Bli ikke der hvor du er plaget.

Forlat steder som gjør deg tilfreds.

Den skarpsynte vil ikke dvele

der målet kommer ut av syne.

106. Suhemanta

Suhemanta var sønn av en mektig brahman i grensedistriktet. Da han ble voksen, fikk han høre Mesteren forklare læren i Hjorteparken i byen Sankassa. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Han lærte seg alle tekstene utenat, etablerte innsikt og oppnådde snart den seksfoldige høyere kunnskap med full analytisk innsikt.

Da han var blitt en arahant, tenkte han:

“Jeg har oppnådd alt en elev kan oppnå. Nå vil jeg være til hjelp og nytte for de andre munkene.”

Fra da av var han en utrettelig veileder som ut fra sin egen dype og analytiske visdom svarte på spørsmål fra de andre munkene og ga hver av dem individuelle råd og veiledninger, greide ut tvilsspørsmål for dem, underviste i læren og ga hver enkelt klare og utvetydige anvisninger om de meditasjonsemnene hver enkelt arbeidet med.

En dag henvendte han seg til noen munk og andre forstandige personer som var kommet for å snakke med ham, og sa:

106

Når målet har hundre merker,

når sannheten bærer hundre tegn,

er han som bare ser ett, en tosk,

mens han som ser de hundre, er vis.

Slik illustrerte han sin evne til å foreta dypsindige analyser.

107. Dhammasava

Dhammasava ble født i en brahmanfamilie i landet Magadha. Da han ble voksen, fikk han avsmak for hjemmelivet og lyst til å bli munk i stedet. Han gikk til Mesteren, som bodde i åsene i sør på den tiden, lyttet til læren, ble overbevist og lot seg ordinere. Så trente han innsikt og ble snart en arahant. Da han senere så tilbake på det han hadde oppnådd, ble han så lykkelig at han uttalte dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

107

Jeg valgte å bli en hjemløs

etter å ha grunnet lenge.
 Livet har jeg gjennomskuet,
 jeg har fulgt Den Våknes vei.

108. Dhammasavas far

Dhammasavas far var også av brahmanerslekt og født i landet Magadha, vokste opp, giftet seg og fikk sønnen Dhammasava. Da han var hundre og tyve år gammel, tenkte han:

“Min sønn ble munk enda han bare var en unggutt. Hvorfor går ikke jeg bort og gjør det samme?”

Dermed gikk han til Mesteren og lyttet til læren, lot seg ordinere som munk, etablerte innsikt og ble snart en arahant. Da han etterpå så tilbake på det han hadde oppnådd, ble han så glad og lykkelig at han utbrøt:

108
 Hundre og tyve år gammel
 ble jeg munk, lykkelig hjemløs.
 Jeg har gjennomskuet livet –
 Buddhas vei er gått til ende.

109. Sangharakkhita

Sangharakkhita ble født i en velstående familie i Savatthi. Som voksen fikk han tillit til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Han fikk et meditasjonsemne å arbeide med og dro til skogs for å praktisere sammen med en annen munk. Ikke langt fra stedet der han bodde, var det et tett kratt, og der hadde en hjort nedkommet med en hjortekalv. Hun passet på den vesle kalven, og morskjærligheten fikk henne til å bli der hele tiden og ikke forlate kalven, til tross for at det ikke var mer gress igjen på stedet og hun var døden nær av sult.

Da munken så dette, tenkte han:

“Denne verden er sannelig bundet i begjærets bånd og klarer ikke å bryte dem, enda den lider vondt!”

Dette rørte ham dypt og ansporet ham til å utvikle innsikt så han ble en arahant.

Etterpå så han at den andre munken slet med mange vonde tanker. Da brukte han denne hjorten som illustrasjon og veiledet sin venn med dette verset:

109
 Selv om han øver i ensomhet
 griper han ikke den høyeste
 læren, men har umodent sinn
 som en sårbar hjort i skogen.

Da den andre munken hørte dette, ble han rørt og utviklet innsikt, og snart ble også han en arahant.

110. Usabha

Usabha ble født i en velstående familie i landet Kosala. Som voksen var han til stede da Mesteren fikk overrakt parken Jetavana som gave, og det han så der, ga ham en slik tillit til Mesteren at han lot

seg ordinere som munk. Han gjennomførte den innledende treningen og dro ut i skogen. Der slo han seg ned ved foten av en ås for å praktisere.

Det ble regntid. Vannet strømmet ned fra skyene og overrislet åser og fjell, slik at trær og busker struttet av grønt og frodig løvverk. En dag da munken kom ut av grotten sin og lot blikket hvile på de vakre åsene og skogene, tenkte han som så:

“Disse trærne og plantene har ingen bevissthet. De vokser og trives som en følge av naturens gang. Hvorfor skal ikke også jeg følge naturens gang og la det gode vokse frem i sinnet?”

Og han uttalte dette verset:

110

Fjellets høye trær gror frodig,
overrislet av svale regnskyll.
Jeg, som elsker skogens ensomhet,
vil la alt godt gro frodig i meg!

Mens han sa dette, vokste hans innsikt slik at han ble en arahant. Og dette verset ble en kunngjøring av hans forståelse.

Tolvte del

111. Jento

Jento ble født i landsbyen Jento som sønn av en fyrste i distriktet. Allerede som liten gutt var han tankefull og ville gjerne bli munk.

“Det er vanskelig å være munk, men det er vanskelig å bo hjemme, også. Læren er dyp, men det er vanskelig å samle rikdommer, også,” tenkte han, og visste ikke riktig hva han skulle gjøre.

En dag gikk han og hørte Mesteren forklare læren. Da han var ferdig med å tale, bestemte Jento seg for at han ville la seg ordinere som munk. Mesteren ordinerte ham og ga ham et meditasjonsemne å arbeide med, slik at han utviklet innsikt. Han følte seg lykkelig, opparbeidet seg hurtig den høyere kunnskap og ble en arahant.

Da han så tilbake på det han hadde oppnådd, tenkte han:

“I begynnelsen klarte jeg ikke å bestemme meg, men så skar jeg gjennom!”

Dette belyste han videre med dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

111

Hardt er livet som munk. Hardt
er livet hjemme. Læren er dyp,
rikdommen fjern – hardt er livet for alle.
God er tanken: At alt forgår.

112. Vacchagotta

Vacchagotta ble født i Rajagaha og var sønn av en mektig brahman av Vacchagotta-klanen. Derfor er han bare kjent under navnet Vacchagotta. Han vokste opp og ble ekspert i brahmanenes kunnskaper. Han søkte frigjøring, men fant ingen kjerne i disse kunnskapene. Derfor forlot han hus og hjem og gikk ut som omvandrende eneboer.

En dag traff han Mesteren og stilte ham et spørsmål. Han ble så fornøyd over svaret at han lot seg ordinere som munk under Mesteren. Han tok fatt på innsiktstreningen og oppnådde snart den seksfoldige høyere kunnskap. Da han så tilbake på det han hadde oppnådd, ble han så glad og lykkelig at han utbrøt:

112

Jeg kjente de tre vedaer –
 mediterte godt og konsentrert.
 Nå har jeg nådd det sanne mål –
 Buddhas vei er gått til ende.

113. Vaccha fra skogene

Vaccha var sønn av en mektig brahman i Rajagaha. Som voksen fikk han en gang se at kong Bimbisara viste Buddha respekt. Dette ga ham tillit til Mesteren, slik at han lot seg ordinere og ble en arahant.

Etterpå trivdes han best i ensomhet og bodde ute i skogene, og derfor ble han kalt “Vaccha fra skogene”.

En gang besøkte han sine slektninger for å hjelpe dem. Han kom inn i Rajagaha og bodde hos slektningene sine noen få dager, men så sa han at han ville gå igjen. De ba ham bli og være dem til hjelp, og lovt å sørge for at han fikk alt han trengte.

Men munken lovpriste de herlige fjellene og forklarte dem at han trivdes best i ensomhet med dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

113

Klare kilder og bekker perler
 rundt knivskarp stein – vannliljetjern
 svaler apens sorte fjes og slukker hjortens tørst
 – dette er min sjels vidstrakte fjell.

114. Adhimutta

Adhimutta ble født i en brahmanslekt i Savatthi. Da han ble stor, mestret han alle brahmanenes kunnskaper. Men han fant ingen kjerne i dem og søkte forgjeves svar på de dypeste spørsmål.

Så fikk han se at parken Jetavana ble overrakt til Buddha, og dette ga ham tillit. Han gikk til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Så etablerte han innsikt og ble snart en arahant.

Etterpå veiledet han noen tykke munker slik:

114

Du som er feit og tung i kroppen
 og ser livet svinne hen mot døden
 i en døs av kroppslig velbehag –
 hvordan skal du bli en god munk?

115. Mahanama

Mahanama ble født i en brahmanfamilie i Savatthi. Da han ble voksen, fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Så fikk han et meditasjonsemne å arbeide med og slo seg ned på Nesadaka-fjellet. Men han klarte ikke å overvinne vonde tanker og tilbøyeligheter. Dette gjorde ham så nedtrykt og lei av livet at han klatret opp på et høyt stup, mens han sa til seg selv:

“Hvorfor skal jeg leve med et så usselt sinn? Jeg kaster meg utfor stupet og tar livet av meg!”

Og han la til dette verset, der han henvendte seg til seg selv som om det skulle være en annen:

115.

Nå, du usling! Din fortjente slutt
får du under Nesadaka-fjellet.
Tett bevokst med busker og trær
er fjellets mørke skråninger.

Mens munken ansporet seg selv på denne måten, oppsto det innsikt i ham og han ble en arahant. Dette verset ble også en kunngjøring av hans forståelse.

116. Parapariya

Parapariya ble født i en brahmanfamilie i Rajagaha. Da han ble voksen, kunne han de tre vedaene ut og inn, og han underviste andre brahmaner i de klassiske tekstene. Under en konferanse i Rajagaha fikk han se Buddha og fikk tillit til ham. Han lot seg ordinere, trente innsikt og ble snart en arahant. Da han så tilbake på det han hadde oppnådd, ble han så glad og lykkelig at han uttalte dette verset, som også ble en kunngjøring av hans forståelse:

116

Sansene har ingen makt –
jeg vokter sanseportene vel.
Elendighetens røtter, sinnets
sorte strømmer spydde jeg ut!

117. Yasa

Yasa var sønn av en rik mann i Baranasi. Han var svært bortskjemt og hadde tre palasser: ett for regntiden, ett for den kjølige årstiden og ett for den varme årstiden.

En natt da han så tjenestefolkene sove der de hadde slengt seg ned, i de mest utiltalende stillinger, følte han at synet var så motbydelig at han tok på seg gulltøflene sine og gikk ut. Han gikk ut gjennom byporten og vandret utover mot parken Isipatana.

“Noe så ekkelt, noe så motbydelig!” mumlet han for seg selv.

Akkurat da holdt Mesteren til i Isipatana. Han fikk høre Yasa og sa:

“Kom hit, Yasa. Her er det verken ekkelt eller motbydelig.”

Yasa ble glad for å høre det. Han tok av seg gulltøflene og satte seg ned ved siden av Mesteren, og Mesteren ga ham en metodisk innføring i læren, frem til de fire edle sannheter. Da han hadde forklart de fire sannhetene, var Yasa blitt “en som er gått ut i strømmen”. Og mens Mesteren snudde seg til Yasas far, som hadde gått for å lete etter ham, og forklarte de fire sannhetene for ham, også, ble Yasa en arahant.

Da strakte Mesteren sin høyre arm ut mot Yasa og sa:

“Kom, munk!”

Og ikke før hadde han sagt det, så var Yasas hår og skjegg skåret ned til en lengde på to fingerbredder og han var utrustet som en gammel og erfaren munk. Da han så tilbake på det han hadde oppnådd og hvordan han var blitt ordinert, uttalte han dette verset:

117

Duftende av salve, kledd i gull
og silke, pyntet med smykker
løste jeg livsløpets gåter.

Buddhas vei er gått til ende!

118. Kimila

Kimila ble født i en sakiyafyrstefamilie i byen Kapilavatthu. Som voksen levde han i stor luksus. Mesteren, som bodde i Anupiya, så at han hadde gode evner, og for å anspore ham til modning skapte han et bilde av en vakker, ung kvinne som ble eldre og skrumpet sammen fremfor øynene på ham. Da prins Kimila så dette, ble han rystet og uttalte dette verset:

118

Man eldes ubønnhørlig;
forandret, men ennå den samme.
Jeg husker meg selv som en annen,
men *jeg* er *meg* – og har aldri vært borte.

Mens han tenkte på hvor forgjengelig alt er, ble han enda dypere grepet, slik at han gikk til Mesteren og fikk undervisning av ham og lot seg deretter ordinere som munk. Han etablerte innsikt og ble en arahant. Etterpå sa han frem det samme verset, slik at det ble en kunngjøring av hans forståelse.

119. Vajjiputta

Vajjiputta var sønn av en licchavifyrste i Vesali. Som ung mann deltok han ivrig i elefantridning og annet som sømmet seg for en fyrstesønn. En dag gikk han for å høre Mesterens ord, og mens han satt i forsamlingen og lyttet, ble han overbevist av det han hørte, og gikk frem til Mesteren og lot seg ordinere. Så praktiserte han innsiktstrening, og det varte ikke lenge før han oppnådde den seksfoldige høyere kunnskap.

En tid senere døde Mesteren og han ble enig med de fremste av munkene om å ta vare på og resitere læren. En dag fikk han se Ananda, som fortsatt ikke var blitt en arahant, sitte omgitt av en stor menneskemengde og undervise i læren. For å anspore ham til å nå det høyeste målet uttalte han dette verset for Ananda, som også var av Gotama-ætten:

119

Sett deg i treets svale skygge,
slipp nirvana inn i hjertet ditt!
Meditér, Gotama! Vær flittig!
Hva skal du med dette bråket?

Da Ananda hørte dette verset og andres giftige replikker, ble han så opprørt at han ble gående frem og tilbake mesteparten av natten. Dette styrket hans innsikt, og da han omsider gikk for å legge seg, ble han en arahant i samme øyeblikk som han la seg ned.

120. Isidatta

Isidatta ble født i landsbyen Vaddha i landet Avanti og var sønn av en karavanefører. Som voksen brevvekslet han med Citta i Macchikasanda. Citta skrev til ham og fortalte om Buddhas gode egenskaper, og disse brevene overbeviste ham slik at han oppsøkte munken Kaccana den store og lot seg ordinere. Deretter tok han fatt på innsiktstreningen og oppnådde snart den seksfoldige høyere kunnskap.

Deretter ville han gjerne se Buddha. Han vandret til landene på Ganges-sletten, der han traff Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned ved siden ham.

“Hvordan har du det, munk? Går det bra med deg?” spurte Mesteren.

“Fra det øyeblikk jeg sluttet meg til din orden, Mester, er alle sorger forsvunnet og alle problemer borte,” svarte Isidatta. Og han kunngjorde sin forståelse med dette verset:

120

Min natur, kuttet ved roten,
lever, som ugress, ennå en stund.
Nå finnes ingen smerte: Jeg er
fri fra sinnets mørke strømmer!

II. Sanger med to vers

Første del

121. Uttara

Uttara var sønn av en rik brahman i Rajagaha. Da han ble voksen, var han fullt utlært i brahmanenes kunnskapstradisjon, og han ble viden kjent for sitt gode utseende, for å være av god familie og for sin visdom og gode moral. Ministeren Vassakara i landet Magadha fikk høre om dette og ville gjerne gifte bort sin datter til ham. Men Uttara ville heller vinne frigjøring, så han takket nei. Etter en tid oppsøkte han Sariputta og hørte ham forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Etter den første læretiden ble han oppasser for Sariputta.

Så ble Sariputta syk, og tidlig på morgenen slo Uttara kappen sin om seg, tok matbollen og dro ut for å finne en lege. Han kom forbi et lite vann. Da satte han bollen fra seg og gikk ned til vannet for å vaske ansiktet.

Akkurat da kom en tyv forbi på flukt fra politiet. Han hadde rømt ut gjennom byporten, men politiet var på sporet etter ham. Da han fikk se bollen stå der, tenkte han at her kunne han kvitte seg med tyvegodsset. Dermed slapp han de stjålne smykkene ned i bollen til munken og løp videre.

Munken kom opp fra stranda og tok opp bollen, men akkurat da kom politiet og fikk se smykkene.

“Her har vi tyven!” ropte de. “Det er han som har stjålet smykkene!”

Og de grep munken, bandt armene hans bak på ryggen og slepte ham frem for minister Vassakara. Kongen hadde nemlig utnevnt ham som dommer, og Vassakara dømte munken til tortur og lemlestelse.

“Jeg ga ham et godt tilbud, men det ville han ikke høre på. I stedet skulle han absolutt melde seg inn i denne usle sekten,” tenkte han. Sint og ergerlig lot han ham derfor spidde levende på en spiss påle.

Da Mesteren fikk vite hva som hadde skjedd, gikk han til retterstedet. Han strakte ut hånden, som liksom var omgitt av et mykt og vibrerende gyllent lys, der neglene strålte som juveler med svalende glans, la den mildt på Uttaras hode og sa:

“Dette er frukten av dine egne tidligere gjerninger, Uttara. Du må bare betrakte det rolig og holde det ut som det er,” og han forklarte Uttara det han trengte å vite av læren.

Uttara følte det som om han var blitt salvet med udødelighetens nektar ved Mesterens hånd, og følte seg gjennomstrømmet av dyp glede. Fylt av dyp fryd vandret han på et øyeblikk innsiktens vei til ende og sinnet hans modnet i visdom, og takket være Mesterens milde lære knuste han alt negativt i sinnet og der og da oppnådde han den seksfoldige høyere kunnskap. Dermed steg han opp fra pålen og ble hengende og sveve i lufta over den. Såret hans ble helbredet som med ett slag, og alt folket ble slått av forundring.

Da munkene siden spurte ham hvordan han klarte å oppnå innsikt når han var utsatt for slike fryktelige lidelser, svarte han:

“Det var nettopp fordi jeg så hvilken smerte livet kan by på, og jeg så tydelig hvordan tilværelsens elementer er. Derfor kunne jeg styrke innsikten og nå frem til målet, enda så vondt jeg hadde det.” Og han tilføyde disse versene:

121

Ingen eksistens, ingen deler
av tilværelsen varer evig –
menneskenaturen oppstår
og faller tilbake i mørket.

122

Dette så jeg; denne smerten
rev meg løs fra livets lenker –
uten trang til nytelse var jeg
fri fra sinnets sorte strømmer!

122. Pindola-Bharadvaja

Bharadvaja var sønn av kong Udenas statsminister og ble født i Kosambi. Da han ble voksen, mestret han de tre vedaer og underviste fem hundre unge brahmaner i mantraene. Men han levde og spiste så godt at han fikk han avsmak for det hele og ga seg på vandring. Han kom til Rajagaha, og der fikk han se hvor stor respekt alle viste Mesteren og munkene. Da lot han seg ordinere. Men han hadde fortsatt tendenser til å spise altfor mye, og fikk hjelp av Mesteren til å finne måtehold i kosten. Derfor fikk han tilnavnet Pindola-Bharadvaja, som betyr “Bharadvaja som bare lever av almissemat”. Dette hjalp ham til å nå frem til innsikt, og det varte ikke lenge før han oppnådde den seksfoldige høyere kunnskap.

Deretter proklamerte han at han hadde oppnådd alt en elev av Mesteren kunne oppnå, og hvis noen hadde spørsmål om veien eller målet, kunne de bare spørre ham. En slik stolt erklæring ble kalt et løvebrøl. Derfor roste Mesteren ham og sa:

“Pindola-Bharadvaja er den fremste av de av mine elever som utstøter løvebrøl.”

En dag fikk han besøk av en gammel venn, en gjerrig brahman som ikke forsto Mesterens lære. Bharadvaja følte medlidenhet med ham og snakket varmt om fordelene ved å gi gaver.

Brahmanen ble redd han skulle bli nødt til å bruke noe av rikdommen sin, men sa til slutt motvillig at han ville gi et måltid i gave.

“Ikke gi det til meg, men gi det til munkeordenen,” sa Bharadvaja.

Brahmanen skvatt da han skjønnte det ville koste ham ennå mer, men inviterte likevel munkeordenen med Sariputta i spissen til å komme og spise hos seg.

Bharadvaja forsto hvor motvillig den gjerrige brahmanen var og hjalp ham med denne forklaringen:

123

Vi lever ikke av faste,
men mat gir ingen hjerter fred.
Jeg spiser det kroppen trenger –
slik kan jeg vandre og søke.

124

De vise vet at andres respekt
og gaver er en hengemyr,
en tynn pil, hard å trekke ut –
vond for toskene å fri seg fra.

123. Valliya

Valliya var sønn av en rik brahman i Savatthi. Da han ble voksen og forstandig, kom han i lag med gode venner. Dette førte til at han besøkte Mesteren og fikk høre ham forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, lot seg ordinere, vant innsikt og ble snart en arahant.

Etterpå tenkte han tilbake på tiden før han fant frihet, og så hvordan sinnet hans hadde løpt som det ville etter de fem forskjellige sanseobjekttypene, nemlig synlige former, lyder, dufter, smaker

og berøringer. Da uttalte han disse versene, både for å vise at han hadde slått inn på den edle vei vendt seg bort fra dette, og som en erklæring om sin innsikt:

125

Mitt sinn er en ape som virrer
rundt i ei hytte med fem dører –
den springer vettløst fra dør til dør,
banker og slår igjen og igjen.

126

Stopp nå, ape! Slutt med det maset!
Din verden er ikke som den var!
Visdommen tøyler din rastløshet,
nå skal du ikke på avveie.

124. Gangatiriya

Det var en mann i Savatthi som het Datta. I uforstand kom han til å begå en overtredelse, og da han forsto hva han hadde gjort, ble han så grepet av skam og anger at han valgte å la seg ordinere som munk. Full av avsky over sin ugjerning valgte han en asketisk livsstil, kledde seg i filler fra søppelhaugen og brukte en askeurne som matbolle. Ved bredden av Ganges bygde han seg et simpelt skur av tre palmeblader, og han ble kjent under navnet Gangatiriya, mannen fra Ganges' bredd. Han bestemte seg for ikke å si et ord til noen før han var blitt en arahant.

Det første året klarte han å holde seg taus. Det andre året var det en kvinne som ville undersøke om han virkelig var stum, så hun helte melk i bollen hans så den rant over og flømte over hendene hans.

“Nok, søster!” utbrøt han.

Men det tredje året satte han alle krefter inn og ble en arahant. Da så han tilbake på tidligere hendelser og uttalte disse versene:

127

Hytta på bredden av Ganges
laget jeg av tre palmeblader.
Matbollen var en askeurne,
og kappen filler fra dynga.

128

På to år sa jeg én setning –
ellers var jeg fullstendig taus.
Det tredje året kom lyset
og splintret mørkets tette masse.

125. Ajina

En fattig brahman i Savatthi fikk en sønn som ble svøpt i et antilopeskinn. Derfor fikk han navnet Ajina, som betyr antilope. Han vokste opp i fattigdom.

Han var til stede da Buddha og munkeordenen fikk overlevert parken Jetavana som gave. Han ble så imponert over Buddha at han fikk tillit til ham og lot seg ordinere som munk. Så praktiserte han innsiktstrening, og det varte ikke lenge før han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Men til tross for at han var blitt en arahant, var han lite kjent og lite hedret. Noen unge og uforstandige munkar foraktet ham for dette, men Ajina formante dem med disse versene:

129

Om du seirer over liv og død,
fri fra alle mørke strømmer,
kan tosker likevel håne deg
om navnet ditt er lite kjent.

130

Slike uvettige tåper
hedrer enhver som får mye mat –
selv om han er en ondskapsfull skurk,
priser de hans storhet og ry!

126. Melajina

Melajina ble født i en adelsfamilie i Baranasi. Han ble berømt i hele landet for sin lærdom og sin edle moral. En gang da Mesteren bodde i hjorteparken Isipatana ved Baranasi, gikk Melajina for å høre på ham. Han ble overbevist av det han hørte, lot seg ordinere, oppnådde innsikt og ble arahant samme dag.

Da noen munkar senere spurte ham hvordan han hadde oppnådd så dyp innsikt, svarte han med et løvebrøl:

131

Da jeg lyttet til Buddhas ord
slik Mesteren selv forklarte dem,
tvilte jeg ikke et øyeblikk
på ham, den vise seierherre,

132

den store helt og veiviser,
vår beste karavanefører.
Ikke snev av tvil finnes i meg
til den sanne, eneste lære.

127. Radha

Radha ble født i en brahmanfamilie i Rajagaha. Da han ble gammel, brydde ikke resten av familien seg noe om ham lenger.

“Hvorfor skal jeg bli boende her? Jeg går heller og blir munk,” tenkte han.

Dermed gikk han til munkene og ba om å bli ordinert, men de mente han var for gammel til å kunne overholde en munks forpliktelser, og avviste ham.

Da gikk han til Mesteren og fortalte om dette. Mesteren så på ham og vurderte ham og ba deretter Sariputta sørge for at han ble ordinert.

Da varte det ikke lenge før Radha etablerte innsikt og ble en arahant.

Etterpå holdt han seg helst i nærheten av Mesteren, som erklærte at han var en av de beste til å forklare læren.

En dag tenkte han som så:

“Så lenge folk ikke utvikler sitt sinn, blir de overveldet av lidenskapene. Den som har utviklet sinnet sitt, slipper slikt.”

Og han uttalte disse versene:

133

Som regnet renner og flommer
gjennom et dårlig tekket tak,
vil lidenskapen alltid finne
veier inn i et utrent sinn.

134

Som regnet aldri vil finne
veier gjennom et godt tekket tak,
vil ikke en dråpe lidenskap
sildre inn i et veltrent sinn.

128. Suradha

Suradha var en yngre bror av Radha, som vi nettopp har lest om. Han fulgte sin brors eksempel og lot seg ordinere. Så tok han fatt på innsiktstreningen og ble snart en arahant.

For å vise hvordan Buddhas lære førte til frihet, uttalte han disse versene:

135

Uttømt er fødselens mulighet,
seierherrens lære lever!
Tilværelsens nett er ødelagt,
alle spirer til lyst er knust.

136

Jeg hadde et mål da jeg forlot
mitt hus for et liv i hjemløshet –
målet har jeg nådd! Nå er jeg
en som har brutt alle lenker.

129. Gotama

Gotama ble født i en brahmanfamilie i Rajagaha. Han kom i dårlig selskap og sløste bort hele sin formue på en prostituert. Men så forsto han at han var på ville veier. Han fikk se Mesteren, og synet av ham ga ham trøst, slik at han gikk bort til ham og lyttet til Mesterens ord. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere, og i samme øyeblikk håret ble raket av hodet hans, ble han en arahant.

Mens han gledet seg over det han hadde oppnådd, kom en gammel kjenning bort og spurte hva han hadde gjort med formuen sin når han ordinerte seg. Gotama fortalte hva som var skjedd og la til disse versene der han forklarte at han nå var fri fra lidenskapene:

137

Lykkelig sover de vise
som ikke er bundet til kvinner!

Sannhet er sjelden blant kvinner –
med årvåkenhet bør de voktes.

138

Vi som har drept deg, Begjær,
vi skylder deg ingenting.
Vi går nå til nirvana,
der ingen sorger finnes.

130. Vasabha

Vasabha var sønn av en licchavifyrste i Vesali. Som voksen fikk han se Buddha en gang han besøkte Vesali, og Vasabha ble så imponert over Mesterens personlighet at han fikk tillit til ham og lot seg ordinere. Han etablerte innsikt og ble snart en arahant.

Når hans rike og mektige venner deretter kom med gaver, ville han ikke avvise dem, men tok imot og brukte det de ga ham. Dette gjorde at noen begynte å se skjevt til ham og mente han hadde forfalt til luksus, men dette brydde ikke Vasabha seg om.

I nærheten bodde det en falsk munk som lot som om han levde et nøysomt liv og ble mye hedret av folk for dette. Mange trodde at *han* var en arahant.

Sakka, gudenes konge, fikk se dette, og gikk til Vasabha og spurte:

“Hva er det denne falske munken gjør?”

Vasabha svarte:

139

Først ødelegger han seg selv,
så ødelegger han andre.
Ødelagt lokker han seg selv
i den dypeste fordervelse.

140

Ytre farge gjør ingen vismann!
Sinnets farge er det som teller.
Han som gjør onde gjerninger
er svart i sitt indre, Sakka.

Andre del

131. Cunda den store

Cunda var født i landsbyen Nalaka i landet Magadha, og han var sønn av brahmankvinnen Sari den vakre og yngre bror av Sariputta. Da han ble voksen, fulgte han sin brors eksempel og lot seg ordinere som munk, og med hans hjelp etablerte han innsikt og arbeidet hardt, slik at det ikke varte lenge før han ble en arahant.

Etterpå uttalte han disse versene, som lovprisning av det han hadde oppnådd og av livet som eneboer:

141

Åpne ører øker lærdommen;
lærdom gjør visdommen større;

gjennom visdom forstår man målet –
å kjenne målet gir lykke!

142

Bo ensomt, langt fra andre folk,
gjør deg fri fra alt som binder.
Om du så ikke er tilfreds,
bo blant munker – finn fred hos dem.

132. Jotidasa

Jotidasa var sønn av en rik brahman i landet Padiyattha. Han vokste opp og ble myndig. En dag fikk han se munken Kassapa den store komme gående inn i landsbyen hans for å få mat. Glad til sinns ga han ham et måltid, og etter maten forklarte Kassapa læren for ham.

Jotidasa satte pris på ham og ville gjerne ha ham i nærheten, og derfor bygde han en stor bolig for Kassapa på en ås i nærheten av landsbyen og sørget for at han fikk alt han trengte der.

En stund senere ble han så sterkt grepet av Kassapas ord og undervisning at han lot seg ordinere som munk, han også. Han tok fatt på innsiktstreningen og det varte ikke lenge før han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Gjennom ti år studerte han de tre tekstsamlingene og ble særlig kyndig i treningsdisiplinen, og på den måten var han til stor hjelp for de andre munkene.

Sammen med mange andre munker ga han seg på vandring til Savatthi for å hilse på Mesteren selv. Da de hadde gått et langt stykke, ble de slitne og gikk inn i en asketlund for å hvile seg litt. Der fikk de øye på en brahman som praktiserte femfoldig askese. Han satt mellom fire store bål, med sola som den femte ilden ovenfra.

“Hvorfor brenner du deg ikke heller med en helt annen ild, brahman?” spurte Jotidasa.

“Og hvilken annen ild skulle det være, din snauskalle?” spurte brahmanen.

Munken svarte:

Sinne, misunnelse, mishandling,
stolthet, kranglelyst, arroganse,
grådighet og uvitenhet:
Dette skal du brenne! Ikke kroppen!

Da brahmanen hørte dette, lot både han og de andre brahmanene fra andre sekter som var der i asketlunden, seg ordinere som munk av Jotidasa. Så slo de følge med ham videre til Savatthi for å hilse på Mesteren.

Etter noen dager gikk han hjem igjen. Der traff han mange slektninger, og han underviste dem med disse versene:

143

De som med renker og snarer
og ondskapsfulle handlinger
plager andre – slike grove,
hensynsløse kjeltringer
vil selv få samme behandling:
egne gjerninger vaskes aldri bort.

144

Hva du enn gjør av godt eller ondt:
Til *den* gjerningen er du arving!

133. Heraññakani

Heraññakani ble født i Kosala, og hans far var landsbyhøvding og kongens lensmann i distriktet. Da far hans døde, gikk han selv inn i de samme vervene. Han var til stede da Buddha fikk overlevert parken Jetavana som gave og fikk tillit til ham. Han overlot sine verv til sin yngre bror, og med kongens tillatelse lot han seg ordinere som munk. Han etablerte innsikt og det varte ikke lenge før han ble en arahant.

Etterpå forsøkte han å få broren til å kvitte seg med vervene. Da han så at broren helst ville bli i den stillingen han hadde, formante han ham med disse versene:

145

Dager og netter flyter forbi
til livet har nådd sin ende –
som bekker renner ut i sjøen
går livet for den dødelige.

146

Men den som bruker livet til ondt,
forstår ikke før alt er for sent
og ingenting kan gjøres om,
at ondskapens frukt er bitter.

Da broren hørte dette, ba han kongen om tillatelse til å ordinere seg. Det fikk han, og det varte ikke lenge før han nådde målet.

134. Somamitta

Somamitta var sønn av en brahman i Baranasi. Han ble ekspert på de tre vedaer. Han ble kjent med en munk ved navn Vimala og lyttet ofte til hans forklaringer av Buddhas lære, og etter en tid ble han så overbevist at han lot seg ordinere, han også. Han fulgte munkenes regler så godt han kunne, men så snart at Vimala var doven og henfallen til latskap både dag og natt.

“Hvordan kan jeg utvikle meg i selskap med en slik dovenpels,” tenkte Somamitta. Dermed forlot han Vimala og oppsøkte heller Kassapa den store. Under hans veiledning etablerte han innsikt og ble snart en arahant.

Deretter kritiserte og formante han Vimala med disse versene:

147

Om planken du klamrer deg til
er for tynn, synker du i havet.
Slik synker du óg, tross all din dyd,
om du klamrer deg til en lathans!
Derfor skal du unngå omgang
med dovne, giddesløse folk.

148

Med eneboere, de edle,

med de som mediterer godt,
med de flittige og vise
bør du alltid søke selskap.

Vimala ble sterkt grepet av dette. Han strammet seg opp, etablerte innsikt og nådde målet.

135. Sabbamitta

Sabbamitta var sønn av en brahman i byen Savatthi. Han var til stede da Buddha fikk parken Jetavana overrakt som gave, og han fikk tillit til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Etter at han hadde fått tildelt et meditasjonsemne, gikk han ut i skogen for å meditere i ensomhet.

Da regntiden kom, gikk han tilbake til Savatthi for å hilse på Mesteren. På veien fikk han se en hjortekalv som satt fast i en snare noen jegere hadde satt opp. Moren hadde ikke gått i snaren, men morskjærligheten holdt den fra å flykte. Den var for redd til å gå helt bort til snaren, men løp forstyrret frem og tilbake.

Da munken så dette, tenkte han: "Akk, så mye lidelse kjærlighet kan føre til!"

Like etterpå kom han over noen røvere som hadde fanget en mann og holdt på å pakke ham inn i halm for å brenne ham levende. Mannen hylte av skrekk, og begge disse tingene grep munken så sterkt at han uttalte disse versene:

149

Mennesker bindes til mennesker.
Mennesker binder mennesker.
Mennesker pines av mennesker.
Mennesker piner mennesker.

150

Hva skal vi så med mennesker,
med mennesker født av mennesker?
Forlat dem – disse som sårer
og skader andre mennesker.

Straks han hadde sagt dette, fikk han et gjennombrudd til innsikt og ble en arahant.

Røverne hadde hørt hvert ord han sa. De ble også sterkt grepet. De slapp mannen løs og lot seg ordinere som munk og praktiserte læren samvittighetsfullt.

136. Mahakala

Mahakala var sønn av en kjøpmann i byen Setabya. En gang fylte han fem hundre vogner med varer og dro på handelsferd med denne karavanen til Savatthi. Da han og folkene hans hadde satt fra seg vognene og satt og hvilte seg etter reisen, så de at mange mennesker var på vei mot Jetavana med blomster og parfyme. De slo følge med dem og fikk høre Mesteren forklare læren. Mahakala ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk.

Han tok fatt på gravplassmeditasjon og bodde på gravplassen.

En kvinne som arbeidet med å brenne likene der på gravplassen, het Kali. En dag ville hun hjelpe munken med å finne meditasjonsemner. Hun tok et ferskt lik og brøt av begge lårene og begge armene. Så knuste hun hodet så det ble som en melkebolle og la kroppsdelenene fremfor meditasjonsplassen hans, slik at han kunne betrakte dem. Selv satte hun seg ned litt bortenfor. Da munken fikk se dette, formante han seg selv med disse versene:

151

Den store, svarte kråka Kali
 knekket et lårbein og enda ett,
 rev av en arm og enda én,
 knuste en skalle til melkekopp
 og stablet alt sammen prydelig.
 Nå sitter hun og glor!

152

Tosken binder seg alltid på nytt
 til livets og dødens lidelse.
 Den vise er fri fra alle bånd:
 – Aldri mer ligge med skallen knust!

Dette førte til at han fikk gjennombrudd til innsikt og ble en arahant.

137. Tissa

Tissa var sønn av en brahman i Rajagaha. Da han ble voksen, ble han ekspert på de tre vedaer og underviste fem hundre unge brahmaner i mantraene, noe som ga ham stor heder og store inntekter.

En gang da Mesteren var i Rajagaha, fikk Tissa se ham, og ble så imponert at han fikk tillit til ham og lot seg ordinere som munk. Han etablerte innsikt og ble snart en arahant.

Dette ga ham også stor heder, og han fikk mange gaver. Noen andre munkere ble misunnelige på ham for dette. Da Tissa fikk vite det, uttalte han disse versene for å forklare ulempene ved heder og inntekter, og for å vise at han selv ikke brydde seg om slikt:

153

Mange rivaler får munken
 som vandrer glattraket, kappekledd,
 hvis han er en som får gaver –
 mat, drikke, bolig og heder.

154

Men har han forstått hvilken fare
 som ligger i heder og ære,
 bør munken vandre oppmerksom
 og tilfreds, selv om han får lite.

Da de misunnelige munkene hørte dette, ba de ham om tilgivelse.

138. Kimila

Vi har allerede sett hvordan Kimila møtte Mesteren og hvordan han ble munk (se fortelling 118). I disse versene forteller han hvordan han levde i vennskap med munkene Anuruddha og Nandiya:

155

I den østlige bambuslunden

bor tre venner av Sakiyas slekt:
De forkastet sin store rikdom,
tilfredse spiser de det de får,

156
flittige og besluttsomme
trener de alltid meget hardt.
De fryder seg over lærens lys,
fri fra verdens flyktige gleder.

139. Nanda

Nanda ble født i Kapilavatthu som sønn av kong Suddhodana og Mahapajapati, og var derfor Buddhas yngre halvbror. Fordi hans fødsel var til glede for hele familien, fikk han navnet Nanda, som betyr glede.

Da han ble voksen, begynte Mesteren sin lærergjerning ut fra medfølelse med alle mennesker, og en tid senere kom Buddha til Kapilavatthu. Der talte han for hele sin familie, og fordi det regnte den dagen, fortalte han dem den historien som kalles Vessantara-jataka. Den andre dagen kom han til det verset som begynner med linjen “Stå opp, og ikke vær sløv!” Da ble hans far etablert som “en som er gått ut i strømmen”, og da han kom til verset som begynner med “Praktiser den gode lære,” nådde Mahapajapati samme åndelige nivå, mens hans far avansert til å bli “en som bare vender tilbake én gang”.

Den tredje dagen sto Nanda inne i tronsalen og mottok gratulasjoner fordi han skulle gifte seg samme dag, da Buddha gikk matrunden. Han ba Nanda holde bollen og gikk så videre. Nanda fulgte ham med bollen helt tilbake til stedet hvor Buddha bodde. Der ordinerte Buddha ham som munk, til tross for at Nanda ikke ville det selv.

Fordi Mesteren visste at Nanda var misnøyd og gremmet seg over dette, hjalp han ham med å trene slik at misnøyen ble borte. Deretter klarte Nanda å tenke fornuftig og etablere innsikt, slik at det ikke varte lenge før han ble en arahant.

Da han opplevde den store glede som frigjøringen gir, utbrøt han: “Mesteren vet sannelig å bruke gode undervisningsmetoder. Han trakk meg opp av rutinetilværelsens hengemyr og satte meg opp på frigjøringens faste grunn!”

Og glad og lykkelig over det han hadde oppnådd, uttalte han disse versene:

157
Fornuften var ufødt: jeg svermet
for smykker og pynt av alle slag,
sinnet mitt vinglet, stadig forført
av plagsomme lidenskaper.

158
Ved hjelp av den strålende Buddha,
som ga meg lærens metoder,
våknet jeg opp – og tankene
ble fri fra tilværelsens trolldom.

Etterpå erklærte Mesteren at Nanda var den av hans elever som hadde best selvkontroll.

140. Sirima

Sirima ble født i en borgerfamilie i Savatthi, og fordi familien regnet hans fødsel som en lykkebringende begivenhet, fikk han navnet Sirima, som betyr lykkebringende. Da han begynte å stabbe og gå, fikk han en liten bror som fikk navnet Sirivaddha, som betyr han som gjør lykken enda større.

Begge var til stede da Buddha fikk overlevert parken Jetavana, og begge fikk tillit til Mesteren og lot seg ordinere. Enda Sirivaddha ikke trengte særlig dypt inn i den høyere lære, fikk han alt han trengte av legtilhengerne, og de viste ham stor respekt og heder.

Sirima ble derimot hemmet av dårlig kamma, og helt fra første dag av fikk han bare det aller nødtørftigste og ble lite respektert av folk. Men han praktiserte iherdig og øvde konsentrasjon og innsikt, slik at det ikke varte lenge før han vant dens seksfoldige høyere kunnskap.

De andre munkene visste ikke at han var blitt en arahant, så de fortsatte å forakte ham fordi han hadde så liten anseelse blant folk, og de så opp til broren hans fordi han stadig fikk så mange gaver og så stor heder. Men Sirima gikk i rette med dem med disse versene:

159

Ros og heder får han, selv om
sinnet hans er ukonsentrert.
Meningsløs er slik ros og heder
til én med ukonsentrert sinn!

160

En annen foraktes og klandres
selv om han er dypt konsentrert –
meningsløst er det å klandre
den som mestrer sinnet fullkomment!

Da Sirivaddha hørte dette, ble han dypt grepet. Han etablerte innsikt og det varte ikke lenge før han nådde målet. Og de som hadde kritisert Sirima, kom og ba om tilgivelse.

Tredje del

141. Uttara

Uttara var sønn av en brahman i Saketa. Som voksen reiste han til Savatthi i et eller annet ærend. Der fikk han se Buddha gjøre det dobbelte mirakelet ved Kandamba-treet, og fikk tillit til ham. Tilliten ble sterkere etter at han hørte Mesteren preke Kalakaramasutta, og derfor lot han seg ordinere som munk og fulgte Mesteren til Rajagaha. Der etablerte han innsikt og vant snart den seksfoldige høyere kunnskap.

Han var oppasser for Buddha og fulgte ham da han vandret tilbake til Savatthi. Der spurte de andre munkene ham om han hadde gjennomført det som var målet hans da han ble munk, og han svarte med disse versene:

161

Jeg ser hvem jeg er: mine sanser,
alt hva jeg føler og tenker,
helheten i min bevissthet –
alt har jeg gjennomskuet.
Slik ble begjæret dratt opp med rot!
Oppmerksomhet og energi,

konsentrasjon og likevekt,
glede, fred og kunnskap fant jeg,
fri fra sinnets sorte strømmer.

162

Ja, nettopp jeg! med mine sanser,
alt hva jeg føler og tenker
og hele min klare bevissthet,
har kastet ut den som setter
snarer i et menneskes sinn.
Oppmerksomhet, fred og glede,
konsentrasjon, sinnslikevekt
og kunnskap skal gi meg hvile,
fri fra sinnets sorte strømmer.

142. Bhaddaji

Bhaddaji ble født i byen Bhaddiya, og han var eneste sønn av en meget rik kjøpmann. Han vokste opp i stor luksus, slik Buddha hadde gjort som prins.

På den tiden tilbrakte Mesteren regntiden i Savatthi. Da regntiden var over, gikk han sammen med mange munkar til Bhaddiya og slo seg ned i Jatiyalunden.

Bhaddaji satt inne i praktboligen sin og så ut av vinduet. Da fikk han se en mengde mennesker som var på vei til Jatiyalunden. Han spurte hvor de skulle, og da han fikk høre at de skulle gå og høre på Mesteren, slo han følge med dem, sammen med en stor flokk tjenere. Og mens han lyttet til Mesteren, falt alle sinnets urenheter bort fra ham, som om alle smykkene hans skulle ha falt til marken, og han ble en arahant.

Da vendte Mesteren seg til Bhaddajis far og sa:

“Mens din sønn satt her i all sin verdslige prakt og lyttet til læren, ble han en arahant. Derfor bør han ordinere seg med det samme, for hvis han ikke gjør det, kommer han til å dø.”

“Min sønn er for ung til å dø!” utbrøt den rike kjøpmannen. “Da er det bedre han blir munk.”

Dermed ble han ordinert av Mesteren, og bodde der en uke. Deretter gikk han til Kotigama, en landsby ved bredden av Ganges. Innbyggerne i landsbyen var svært gavmilde mot Buddha og munkene. Bhaddaji satte seg ned ved elvebredden utenfor landsbyen og gikk inn i dyp meditasjon, og han reagerte bare når Buddha selv kom forbi. De andre munkene la han ikke merke til og hilste ikke på dem engang. Noen munkar kritiserte ham for dette, og syntes han var altfor overlegen.

“Jeg skal vise dere hvor avansert han er,” sa Buddha.

Landsbyboerne hadde skaffet en mengde småbåter for at Buddha og munkene skulle komme over elven. Buddha gikk ut i en av disse og ropte på Bhaddaji.

“Her er jeg,” svarte han og gikk bort og bøyde seg for ham.

“Kom ut i båten sammen med meg,” sa Mesteren.

Han gikk om bord, og Mesteren styrte båten midt ut i Ganges.

“I et tidligere liv var du kong Panada og hadde et praktfullt palass (som fortalt i Mahapanada-jataka),” sa Buddha. “Hvor er det palasset nå?”

“Det sank i Ganges,” svarte Bhaddaji. “Det er rett under oss.”

“Da er det på tide du befrir de andre munkene fra tvilen deres,” sa Mesteren.

Bhaddaji bøyde seg for Mesteren, og med sine ekstraordinære krefter løftet han hele det enorme palasset opp over vannflaten og opp i luften, der det ble hengende og skinne med alle sine kupler og spir. Bhaddajis tidligere slektninger var blitt gjenfødt som fisker og skilpadder i palasset, og de ble liggende og sprelle og gispe i det tørrlagte palasset.

“Du får forbarme deg over slektningene dine,” sa Mesteren, og Bhaddaji senket palasset ned under vann og plasserte det på bunnen av Ganges igjen.

Etter at Bhaddaji hadde vist frem gullslottet han hadde bodd i den gangen han var kong Panada, uttalte han disse versene:

163

Panada het den store konge
som bygde palasset av gull –
seksten pileskudd bredt var det,
og tusen ganger så høyt.

164

Tusen etasjer og hundre spir,
prydet med faner og smaragd –
slik var palasset der nymfer
danset: seks tusen ganger syv!

143. Sobhita

Sobhita var sønn av en brahman i Savatthi. Han fikk høre Mesteren forklare læren, ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Etter en stund utviklet han innsikt og vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Etter at han var blitt arahant, ble han så flink til å huske tidligere liv, at Mesteren sa han var den som var best til dette. Da han tenkte på det han hadde oppnådd, ble han så lykkelig at han brøt ut i disse versene:

165

Med hardt arbeid oppnådde jeg
stor visdom og oppmerksomhet –
fem hundre tidsaldre husket jeg
i løpet av én eneste natt.

166

Sinnets beste egenskaper
fant jeg, og den rette vei –
fem hundre tidsaldre husket jeg
i løpet av én eneste natt.

144. Valliya

Kanhamitta var sønn av en brahman i Vesali. En gang da Mesteren besøkte Vesali, fikk han høre ham forklare læren. Han fikk tillit til Mesteren og ble ordinert av munken Kaccana den store.

Han hadde tungt for det og det gikk sent med alt han skulle lære seg, så en lang stund måtte han støtte seg til de andre munkenes kunnskaper. De andre kalte ham Valliya, som betyr “Sveklingen”, for de sa han var svak som en myk slyngplante som ikke kan løfte seg ved egen hjelp, men hele tiden må støtte seg til de andre trærne.

Men noe senere gikk han og spurte munken Venudatta til råds, og med hans veiledning øvde han oppmerksomhet og klar forståelse. Han spurte munken videre til råds:

167

Alt vil jeg gjøre; all energi
vil jeg bruke på å våkne –
jeg svikter ikke! Se på meg,
mitt pågangsmot, min store styrke!

168

Vis meg du den rette veien
til udødelighetens hav –
med rolig visdom vil jeg flyte
slik Ganges strømmer mot havet.

Venudatta ga ham et tema for meditasjon, og han praktiserte denne øvelsen så iherdig at det ikke varte lenge før han opplevde et fullt gjennombrudd til innsikt og ble en arahant. Da gjentok han disse versene som en kunngjøring av den visdommen han hadde oppnådd.

145. Vitasoka

Vitasoka ble født i det to hundre og attende året av denne Buddha-epoken, og han var kong Asokas yngre bror. Han fikk den opplæringen som sømmet seg for en ung prins, og selv om han var legmann, gikk han i lære hos munken Giridattha og ble ekspert på både sutta- og abhidhammatekstene.

En dag da han fikk stelt hår og skjegg, tok han speilet fra barbererens hånd og fikk se noen grå hår. Han ble sterkt grepet av dette og fordypet seg i innsikt og konsentrasjon, slik at han der i barberstolen ble “en som har gått ut i strømmen”.

Etterpå lot han seg ordinere av Giridatta, og det varte ikke lenge før han var en arahant. Han erklærte sin forståelse med disse versene:

169

– La meg få stelt håret! sa jeg
til barbereren, da han kom.
Og da, i speilet han ga meg,
så jeg meg selv: forgjengelig

170

var kroppen min – tom, et blindt skall.
Men mørket forsvant, og i lyset
løsnet alle sorte floker.
Aldri skal jeg bli til på nytt!

146. Punnamasa

Punnamasa var sønn av en rik godseier som bodde i Savatthi. Han vokste opp og ble gift, og samme dag som han fikk en sønn, forlot han hjemmet og lot seg ordinere som munk. Han ble boende i nærheten av en landsby og strevde hardt, slik at det ikke varte lenge før han vant de seks kunnskaper.

Deretter gikk han til Savatthi for å hilse på Mesteren og slo seg ned på en gravplass.

En stund senere døde sønnen hans. Hans tidligere hustru ble redd for at kongen skulle inndra hele formuen nå som det ikke lenger var noen mann eller mannlig arving i huset. Derfor ville hun forsøke å få ham til å gå ut av munkeordenen igjen. I følge med mange tjenere oppsøkte hun ham og

hilste blidt på ham og forsøkte etter beste evne å sjarmere ham. Men han reiste seg opp for å vise at han ikke lenger var fange av lidenskapene, og underviste henne med disse versene:

171

Fem hindre har jeg lagt bak meg,
etter slit og strev fant jeg fred.
Læren holdt jeg opp for mitt sinn
som et speil: der fant jeg innsikt.

172

Jeg betraktet hele kroppen
på innsiden og på utsiden –
både innenfra og utenfra
var kroppen et innholdsløst skall.

147. Nandaka

Nandaka var sønn av en borger i Campa. Han hadde en eldre bror som het Bharata, og han får vi høre om i neste historie.

Da de begge ble voksne, fikk de høre at Sona-Kolivisa (se fortelling 243) hadde latt seg ordinere som munk.

“Når en så lite hardfør person som Sona har blitt munk, hvorfor skal ikke vi også?” sa de til hverandre, og dermed lot de seg ordinere, de også.

Bharata utviklet snart innsikt og vant den seksfoldige høyere kunnskap. Men Nandaka hadde så mye mentalt grums i sinnet at samme hvor mye han strevde, så klarte han ikke å oppnå innsikt, enda han praktiserte innsiktstrening. Bharata forsto hvordan det sto til med ham og ville gjerne hjelpe broren sin. Derfor ba han Nandaka bli med ut en liten tur, og etter å ha gått en stund, satte de seg ved veikanten. Der forsøkte Bharata å forklare broren hvordan han skulle nå frem til innsikt.

Mens de satt der, kom en vognkaravane forbi. En av vognene satte seg fast i et gjørmehull. Oksen forsøkte å dra den løs, men den var sliten, så det endte med at den falt overende. Da løste karavanelederen oksen fra vogna, lot den hvile og satte frem friskt gress og vann til den. Etter en stund spente han oksen for vogna igjen, og nå da den var uthvilt, trakk den vogna opp av gjørmehullet på et øyeblikk.

“Så du det, bror? Så du det som skjedde?” spurte Bharata.

“Ja, det gjorde jeg,” svarte Nandaka.

“Forsto du hva du så?”

“På samme måte som oksen klarte å trekke vogna opp av gjørmehullet når den var uthvilt, slik skal jeg også klare å dra meg selv opp av kretsløpets gjørmehull,” sa Nandaka.

Så brukte han denne hendelsen som objekt for innsiktsmeditasjon, og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Og med disse versene ga han sin bror en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

173

Som den edle, sterke oksen
reiser seg etter å ha falt
og etter oppmuntring og hvile
trekker med friske krefter,

174

ser du jeg har reist meg i innsikt –
 fra nå av skal du regne meg
 som ektefødt sønn av Buddhas ord,
 et barn av den fullkomment våkne.

148. Bharata

I foregående historie har vi hørt om Bharata. Da hans bror Nandaka erklærte at han hadde vunnet innsikt, slik det er fortalt over, tenkte Bharata:

“Nå er Nandaka blitt en arahant. La oss begge gå til Mesteren og fortelle ham hvordan vi har praktisert hans lære.”

Og han sa disse versene til Nandaka:

175

Kom, min bror Nandaka! La oss
 gå dit læremesteren er!
 Som løver skal vi brøle, hylle
 den beste, mest strålende Buddha!

176

Det målet den vise ga oss
 i sin store medfølelse
 har vi nådd: den sanne frihet
 fra alle hindrende lenker.

149. Bharadvaja

Bharadvaja var sønn av en brahman i Rajagaha. Han ble voksen og fikk selv en sønn, som han ga navnet Kanhadinna.

Da gutten ble gammel nok, sendte faren ham til Takasila for å studere. På veien dit traff Kanhadinna en munk og de ble gode venner. Munken forklarte ham Buddhas lære, og han ble overbevist av det han hørte. Han lot seg ordinere, og etter de innledende øvelsene tok han fatt på innsiktstreningen og ble snart en arahant.

Da hans far senere fikk høre at Mesteren oppholdt seg i Bambuslunden, gikk han og lyttet til læren, lot seg ordinere og ble snart en arahant, han også.

Litt senere kom Kanhadinna til Rajagaha for å hilse på Mesteren. Da han fikk se sin far sitte i nærheten av Mesteren, ble han glad og tenkte: “Far er også blitt munk. Men har han nådd målet?”

Da han så nærmere etter, forsto han at også faren hadde gjort slutt på alt negativt i sinnet, og med disse ordene oppfordret han ham til å utstøte et løvebrøl:

“Det er godt å se at du også er blitt munk! Men har du nådd målet?”

Bharadvaja viste hva han hadde oppnådd med følgende vers:

177

Som løvene i fjellets huler
 brøler de vise heltene
 etter å ha vunnet krigen
 mot Mara og hele hans hær!

178

Jeg har hyllet Mesteren, hedret
læren og munkenes orden –
lykkelig ser jeg sønnen min
fri fra sinnets sorte strømmer.

150. Kanhadinna

Kanhadinna var sønn av en brahman i Rajagaha. En gang møtte han Sariputta, som forklarte ham læren slik at han ble overbevist og lot seg ordinere. Han utviklet innsikt og ble en arahant. Med følgende vers ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

179

Ivrig tjente jeg gode vismenn
og studerte den sanne læren –
så fulgte jeg den rette vei
til udødelighetens hav.

180

Lidenskapen for ny eksistens
har ingen røtter i mitt sinn –
har aldri hatt det; skal aldri få
feste; *nå* er en evig frihet!

Fjerde del

151. Migasira

Migasira var sønn av en brahman i landet Kosala. Han ble født i Steinbukkens tegn, og derfor ble han kalt Migasira, som er Steinbukken. Da han ble voksen, var han blitt utlært i alle brahmanenes kunnskaper og hadde spesialisert seg på å spå i hodeskaller. Han kunne ta opp hodeskallen til en som hadde vært død i opp til tre år, mumle trylleord over den, kakke på den med neglen og erklære at denne personen var blitt gjenfødt der eller der.

Han ble lei av å bo hjemme, så han forlot hjemmet og ble en omvandrende spåmann.

Kunstene hans skaffet ham rikelig med heder og inntekter fra folk.

En dag kom han til Savatthi og møtte Mesteren. Han ville vise hva han dugde til og sa:

“Jeg vet hvor folk blir gjenfødt etter at de er døde, Gotama.”

“Hvordan vet du det, da?” spurte Mesteren.

“Når folk kommer med en hodeskalle, leser jeg over den og kakker på den med neglen. Da vet jeg om vedkommende er blitt gjenfødt i helvete eller andre steder,” svarte Migasira.

Da lot Mesteren hente hodeskallen etter en munk som hadde gått inn i det endelige nirvana.

“Fortell oss hvor det er blitt av han som hadde denne hodeskallen,” sa han.

Migasira leste og kakket, leste og kakket, men fant verken ut eller inn av det.

“Jaså, vandringsmann, klarer du det ikke?” sa Mesteren.

“La meg få se på den en gang til,” sa Migasira, og han snudde og vendte på den og leste og kakket fra alle kanter, men like lite hjalp det – for hvordan skulle han vel kunne finne ut hvor det var blitt av en arahant?

Til slutt ble han bare stående der skamfull uten å si noe, mens svetten rant av ham.

“Er du sliten, vandringsmann?” spurte Mesteren.

“Ja, jeg er sliten. Jeg kan ikke finne ut av hvor det er blitt av denne personen. Vet du det?”

“Jeg vet både det og mer til. Han har nådd nirvana.”

“Lær meg mer om dette!” ba Migasira.

“Da må du først bli ordinert,” svarte Mesteren.

Dermed lot han seg ordinere og tok fatt på grunntreningen. Han praktiserte dypmeditasjon og spesielle ferdigheter, og tok deretter fatt på innsiktstreningen. Og etter å ha øvd innsikt en stund, varte det ikke lenge før han ble en arahant. Med disse versene ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

181

Siden jeg ble en hjemløs munk
i den fullkomment våknes orden
har jeg reist meg, fullstendig fri,
høyt over sanselighetens skog.

182

Foran den høyestes øyne
fant mitt sinn endelig forløsning.
Min frihet er urokkelig,
lenkene ugjenkallelig brutt!

152. Sivaka

Sivaka var sønn av en brahman i Rajagaha. Han lærte alt en brahman bør kunne, men så fikk han lyst til å gi avkall på alt sanselig. Han forlot hjemmet og ble omvandrende asket.

En gang fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist og lot seg ordinere som munk. Så tok han fatt på innsiktstreningen og ble snart en arahant. Med disse versene ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

183

Små hus som er dårlig bygget
raser fort – igjen og igjen
søkte jeg byggmesteren, fant bare
fødslenes gjentatte smerte.

184

Byggmester! Nå har jeg sett deg!
Mitt hus skal du aldri mer bygge.
Nå er alle bjelker brukket,
stolpene slått til fliser og ved.
Med dette er sinnets lenker
sprengt og spredd for alle vinder!

153. Upavana

Upavana var sønn av en brahman i Savatthi. Som voksen var han til stede da Buddha fikk overlevert Jetavana som gave. Han fikk tillit til Mesteren, lot seg ordinere, øvde innsikt og ble snart en arahant med seksfoldig kunnskap.

Deretter ble han Mesterens oppasser. En dag fikk Mesteren et anfall av krampe. I Savatthi bodde en brahman som het Devahita. Han var deres venn og pleide å gi munkene det de hadde bruk for. Nå tok Upavana på seg kappen, grep bollen og gikk til brahmanens hus.

Devahita forsto at det var noe på ferde og sa:

“Trenger dere noe ekstra? Bare si hva det gjelder!”

Upavana svarte med disse versene:

185

Den ærverdige vismannen,
verdens lykke, har vonde kramper –
hvis du har noe varmt vann, brahman,
la meg bringe det til den vise.

186

Hedret av de som skal hedres,
hyllet av de som skal hylles,
æret av de ærverdige
er han jeg vil bringe lindring.

Da sørget brahmanen for varmt vann og medisiner, og Mesteren ble frisk igjen og takket ham for hjelpen.

154. Isidinna

Isidinna var sønn av en rik kjøpmann i landet Sunaparanta. Han fikk se Mesteren gjøre dobbeltmirakelet ved sandeltrepaviljongen. Dette likte han, så han gikk bort til Mesteren og lyttet til læren. Han ble “en som har gått ut i strømmen”, men fortsatte å bo hjemme som før. En ånd hadde omsorg for ham, og uttalte disse versene:

187

Å, dere lydige, lærde legmenn!
Hvor mange av dere har jeg ikke sett
som sier: “Flyktig er alt det sanselige!”,
men er bundet på hender og føtter
av gulltørst og pyntesyke, den forgjengelige
skjønnhets kvelende lenker –
og hvor mange ser jeg ikke
som klamrer seg til sønner og døtre
og ikke kan leve uten en hustru!

188

Sannelig er dere dårlige lærde,
deres visdomsord er papegøyetale!
Lidenskapen trives i dere
som ugress på ei dyng med møkk!
Ingen kraft har dere i sinnet
til å rive begjæret opp med rot –
derfor henger dere fast ved sønner og døtre,

derfor kan dere ikke leve uten en hustru,
derfor forføres dere av rikdom.

Da legmannen hørte dette, ble han dypt grepet. Han lot seg ordinere, og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Deretter ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet, ved å uttale disse versene på nytt.

155. Sambula-Kaccana

En borger av Kaccana-klanen i landet Magadha fikk en sønn som fikk navnet Sambula, men han ble vanligvis kalt Sambula-Kaccana.

Han fikk høre Mesteren forklare læren og fikk tillit til det han hørte. Derfor lot han seg ordinere som munk. Han gikk opp i åsene mot Himalaya og slo seg ned i en grotte som ble kalt Nifsehula for å praktisere innsiktstrening.

En dag ble det et voldsomt uvær. Kullsvarte skymasser tårnet seg opp og tordenen rullet, lynglimt flerret himmelen og regnet pøste ned i strie strømmer, mens lynet slo ned i fjellskrentene. Uværet skremte alle de ville dyrene i skogen, og elefanter, bjørner, hjorter og andre dyr brølte i panikk.

Men munken var fordypet i innsiktsmeditasjon og brydde seg ikke om kroppen og livet. Han lot seg ikke skremme, men fortsatte rolig med sin innsiktstrening, og uværet feide bort den trykkende varmen og gjorde temperaturen mer behagelig, slik at han der og da fikk gjennombrudd til full innsikt og ble en arahant.

Da han senere så tilbake på det han hadde oppnådd, ble han så lykkelig til sinns at han brøt ut i denne erklæringen om den visdom han hadde vunnet:

189

Regnet pisker urskogens trær.

Torden smeller i åsene.

Alene bor jeg med meg selv
i den dystre grottens mørke.

- - -

Jeg som lever i ensomhet
i den dystre grottens mørke
skjelver aldri i angstens kulde,
får aldri gåsehud av frykt.

190

For meg er dette naturlig –
ensom i den dystre grotten
skjelver jeg aldri i angstens kulde
eller får gåsehud av frykt.

156. Nitaka

Nitaka var sønn av en brahman i landet Kosala. En gang fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Så fikk han et meditasjonsemne å arbeide med, dro ut i skogen og trente iherdig og ble en arahant.

Etterpå gledet han seg over den lykken og friheten han hadde vunnet. Ettersom han så verdien av iherdig trening, oppsøkte han noen andre munker som praktiserte der ute i skogen, spurte hvordan

de hadde det og uttalte et vers for å oppmuntre dem til å trene iherdig. Deretter uttalte han et vers der han ga en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

191

Den som har et klippefast sinn
som ikke rokkes av noe,
som ikke beveges av begjær
eller rystes av hjertets skjelving –
hvordan skulle vonde ting skje
én med så utviklet styrke?

192

Sinnet mitt står fast som klippen –
det rokkes ikke av noe,
det beveges ikke av begjær
eller rystes av hjertets skjelving –
når jeg har utviklet sinnet slik,
hvordan kan vonde ting hende meg?

157. Sona-Potiriyaputta

Sona var sønn av embetsmannen Potiriya i Kapilavatthu. Da han ble voksen, ble han general under sakiyafyrsten Bhaddiya. En dag lot Bhaddiya seg ordinere, som fortalt under (fortelling 254), og generalen tenkte:

“Min fyrste har latt seg ordinere, hvorfor skal jeg være noe dårligere?”

Men som munk var han sløv og doven, og lite interessert i å utvikle sinnet. Da Mesteren fikk vite dette, uttalte han dette verset for å hjelpe ham videre:

193

En slik stjernebekranset natt
skal ikke skjules i blind søvn
men stråle mot seende øyne,
oppløfte den våkne som vet.

Da Sona hørte det, skammet han seg og tok fatt på innsiktstrening i friluft. Da uttalte han dette verset:

194

Falt jeg av elefanten i strid
og ble trampet under dens fot,
valgte jeg heller døden i kamp
enn livet, beseiret av fienden!

Og nå varte det ikke lenge før han fikk gjennombrudd til full innsikt og ble en arahant. Senere fremsa han begge versene som en erklæring om den visdom han hadde vunnet.

158. Nisabha

Nisabha ble født i landet Koliya. Som voksen var han til stede da Buddha forhindret krig mellom sakiya- og koliyafolket. Han ble imponert over Buddha og fikk tillit til ham, så han lot seg ordinere og ble en arahant.

Senere fikk han se en annen munk som kastet bort tiden, og han formante ham med dette verset:

195

De fem sansers nytelser,
deres gleder skal du forlate –
du forlot ditt hjem i tillit –
bli én som er uten lidelse!

Etterpå ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

196

Jeg lengter ikke etter døden.
Jeg klynger meg ikke til livet.
Med oppmerksom forståelse
venter jeg rolig på min tid.

159. Usabha

Usabha var sønn av en sakiyafyrste i Kapilavatthu. Da Buddha besøkte sine slektninger, fikk Usabha tillit til ham og lot seg ordinere som munk. Men han var ikke flittig til å øve. Han kastet bort dagene i selskap med andre og nettene i søvn.

En dag var han sløv og trett og falt i søvn. Da drømte han at han raket hodet, tok på seg en purpurfarget kappe, satte seg på ryggen av en elefant og red inn til landsbyen for å få mat. Der stimlet folk sammen for å se på ham, og full av skam gikk han ned fra elefanten. Da våknet han og tenkte at det heldigvis bare var en drøm.

Men denne drømmen der han hadde dummet seg ut som en lat og praktsyk munk, gjorde dypt inntrykk på ham. Han etablerte innsikt og ble snart en arahant.

Ettersom denne drømmen hadde ansporet ham til å bli en arahant, omtalte han den i de versene der han etterpå ga en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

197

Purpurfarget som mangoskudd
var kappen jeg la om skuldrene –
høyt på elefantens nakke
red jeg for å be om almisser.

198

Men skamfølelsen tok meg hardt
da jeg steg ned fra elefanten;
Først var jeg stolt – deretter ydmyk,
fri fra sinnets sorte strømmer!

160. Kappatakura

Kappakatura ble født i fattige kår i Savatthi. Under oppveksten visste han ikke annen måte å livberge seg på enn å gå omkring i de usleste filler med en skål i hånden og plukke opp tilfeldige riskorn han kunne finne. Derfor ble han kalt Kappatakura, som betyr “Kornfilla”. Da han ble voksen, levde han av å selge gress.

En dag da han gikk til skogs for å skjære gress, fikk han se en ærverdig munk. Han gikk bort og bøyde seg for ham og satte seg ned hos ham, og munken forklarte læren for ham. Han ble overbevist av det han hørte, og tenkte:

“Hvorfor skal jeg leve i slike usle kår?”

Dermed lot han seg ordinere som munk og gjemte fillene sine. Senere hendte det at han ble lei av munkelivet, og da gikk han og så på disse fillene. Da ble han glad han likevel var munk. Men til tross for dette meldte han seg ut og lot seg ordinere igjen hele syv ganger. De andre munkene fortalte Mesteren om det, og en gang da Kappatakura sovnet mens han satt blant de andre munkene og lyttet til Mesteren, ga Mesteren ham disse formaningene:

199

Du, Kornfilla! Ei ussel fille
er du virkelig! En krukke full
av ren udødelighet, et sted
å rense sinnet ga jeg deg!

200

Så sitt ikke der og dupp, Filla!
Da varmer jeg ørene dine!
Når du sovner blant munker vet du
ingenting om sømmelighet.

Med disse to versene ga Mesteren ham en kraftig formaning som virket som et spidd gjennom knoklene eller en vill elefant over veien. Han ble dypt grepet og etablerte innsikt, og det varte ikke lenge før han var en arahant.

Etterpå gjorde han disse versene til sine egne, ettersom Mesteren hadde ansportet ham med dem. De ble også en erklæring om den visdom han hadde vunnet.

Femte del

161. Kumara-Kassapa

Kumara-Kassapas mor var datter av en rik kjøpmann i Rajagaha. Som ung jente hadde hun villet ordinere seg som nonne, men fikk ikke lov av foreldrene. Så ble hun gift og spurte ektemannen om lov til å bli nonne. Han sa ja, og hun ble ordinert, uten å vite at hun var gravid. Da de andre nonnene noe senere så hvilken tilstand hun var i, spurte de Devadatta til råds om saken.

“Hun har brutt reglene og må utvises,” sa han.

Deretter spurte de Buddha selv, og han henviste dem til munken Upali, som var ekspert på treningsdisiplinen.

Upali kalte sammen flere av Savatthis fremste borgere, blant dem også legkvinnen Visakha og kongen selv. Og etter å ha undersøkt saken erklærte han at hun var gravid på forhånd, og at hun ikke hadde brutt noen regel. Mesteren godkjente Upalis avgjørelse.

Så nedkom nonnen med en gutt som var så vakker at det skinte av ham, og kong Pasenadi av Kosala tok selv ansvaret for ham. En tid senere tok de ham med til Mesteren og lot ham bli ordinert. Han het Kassapa, men dette var et nokså vanlig navn, og når Mesteren sa: “Hent Kassapa!” eller “Gi denne frukten eller maten til Kassapa!” var det ikke så godt å vite hvem han mente. Derfor kalte de

ham Kumara-Kassapa, som betyr prinse-Kassapa, fordi kongen hadde tatt seg av ham, og dette navnet beholdt han også som voksen.

Etter ordinasjonen tok han fatt på innsiktstrening og studier av Buddhas ord. En som tidligere hadde praktisert sammen med ham, men som var død og gjenfødt som gud i det rene land, ville hjelpe ham til å oppnå innsikt og til å nå målet, så han viste ham femten spørsmål som bare Mesteren kunne svare på, og sa han skulle gå til Mesteren og stille disse spørsmålene. Det gjorde han, og Mesteren ga svar på dem alle. Og ennå mens Mesteren talte, fikk munken gjennombrudd til full innsikt og ble en arahant.

Da Mesteren senere erklærte at Kumara-Kassapa var av dem som var flinkest til å ordlegge seg når læren skulle forklares, så han tilbake på det han hadde oppnådd og uttalte disse versene som en erklæring om den visdom han hadde vunnet, og som hyllest til de tre verdier:

201

Hill dere våkne! Hill læren!
Hill det vår mester har oppnådd!
I hans visdom ligger veien
til elevenes forståelse.

202

Gjennom talløse tidsaldere
reiste vi i talløse legemer.
Dette er det siste! Heretter
finnes ingen kropp, båndet er brutt
til livets og dødens kretsløp.
Aldri skal vi fødes igjen!

162. Dhammapala

Dhammapala var sønn av en brahman i landet Avanti, og ble født etter at Mesteren var gått bort. Han dro til Takkasila for å studere, og på hjemveien møtte han en munk. Han fikk høre læren av ham, og ble overbevist av det han hørte. Deretter lot han seg ordinere som munk, utviklet innsikt og ble en arahant.

Mens han gledet seg over den lykken han hadde vunnet, fikk han se to smågutter som var noviser ved klosteret. De hadde klatret opp i et tre for å plukke blomster, men plutselig brakk greinen de satt på, og de falt ned. Men Dhammapala fikk tatt dem imot og satt dem uskadd ned på bakken. Etterpå underviste han dem med disse versene:

203

Den unge munken som gir seg selv
til de våknes høye lære,
må våke blant de sovende.
Slik lever han ikke forgjeves.

204

Derfor har den kloke tillit
og dyp hengivenhet for læren.
Han har god moral, for han bærer
de våknes lære i hjertet.

163. Brahmali

Brahmali var sønn av en brahman i landet Kosala. Som voksen ble han desillusjonert av det daglige slitet og strevet. Gode venner viste ham veien til Buddhas lære, og han lot seg ordinere som munk. Han fikk tildelt et passende meditasjonemne og dro ut i skogen for å praktisere. Han hadde gode evner, så det varte ikke lenge før han utviklet innsikt og den seksfoldige høyere kunnskap.

Glad og lykkelig til sinns over det han hadde oppnådd, uttalte han en dag disse versene om munk som praktiserer iherdig ute i skogen:

205

Når én har brakt sansene til ro
slik kusken temmer sine hester,
og han er fri for sorte strømmer –
skulle ikke gudene elske ham?

206

Jeg har brakt mine sanser til ro
slik kusken temmer sine hester,
mitt sinn er fritt for sorte strømmer –
skulle ikke gudene elske meg!

164. Mogharaja

Mogharaja var sønn av en brahman og studerte under brahmanen Bavari. Han ble grepet av uro, forlot hus og hjem og gikk ut som asket. Han var en av den store flokken av asketer som ble sendt for å stille spørsmål til Mesteren. Da han fikk svar på spørsmålet sitt, ble han en arahant.

Etterpå gikk han bare i kapper som han laget av tøybiter fra søppelhaugen, slikt som skreddere, fargere og reisende kastet fra seg. Mesteren erklærte at han var den fremste av dem som kledde seg i kapper av kasserte filler.

En tid senere brøt det ut byller og sår på huden hans, og de bredte seg over hele kroppen. Han tenkte at soveplassen hans kanskje var infisert, så til tross for at det var den kalde årstiden, laget han seg madrasser av strå ute på åkrene i Magadha og sov der om nettene. En dag da han gikk og hilste på Mesteren og satte seg ned hos ham, sa Mesteren til ham:

207

Fæl hud, men edelt sinn: alltid
er du oppmerksom, Mogharaja.
Nå, i de kalde vinternetter –
hvordan klarer du deg som munk?

Mogharaja svarte:

208

Fullt av kornåkre er Magadha –
velkjent er dette landets rikdom.
Jeg sover under et stråtak
og lever like godt som andre!

165. Visakha, Pañcalas sønn

Visakha var sønn av en fyrste ute i distriktene. Hans mor var datter av kongen av Pañcala, og derfor ble han også kalt Pañcalas sønn. Da hans far døde, overtok han fyrstetittelen og regjeringsmakten.

En dag fikk han høre at Mesteren var kommet til en landsby i nærheten. Han dro ut for å besøke ham og lytte til læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Sammen med Mesteren gikk han til Savatthi, der han snart utviklet innsikt og vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Deretter vandret han tilbake til sine hjemtrakter, ettersom han hadde medfølelse med sine slektninger. Der kom folk ofte for å lytte til ham, og en dag var det noen som spurte hvilke egenskaper man burde ha for å kunne forklare læren. Visakha svarte med disse versene:

209

Opphøy ikke deg selv i hovmot,
fornedre aldri medmennesker,
klandre aldri de lykkens barn
som nådde den andre bredden,
hev ikke røsten i sinne!
Vær beskjeden i forsamlingen,
ros ikke deg selv foran andre,
vær ydmyk, vennlig og omtenkssom.

210

Hvor fint og uoppnåelig fjernt
målet enn synes: Nirvana
er ikke vanskelig å nå
for den kloke som følger læren.

Etter at Visakha hadde gitt denne kortfattede forklaringen av hvilke egenskaper man burde ha for å kunne forklare læren, nikket folk tilfreds og sa at for en slik person var det nok ikke vanskelig å oppnå nirvana.

166. Culaka

Culaka var sønn av en brahman i Rajagaha. Som voksen fikk han se Mesteren temme elefanten Dhanapala, og han fikk tillit til ham. Etterpå lot han seg ordinere som munk og slo seg ned i grotten ved indasaltrærne.

En dag han satt i huleåpningen og så utover Magadhas sletteland, fikk han se regntidens første skyer rulle frem over himmelhvelvingen. Svartblå tårnet de seg opp som fjelltopper og fylte himmelen fra synsrand til synsrand. De buldret dypt og melodisk, og med ett styrtet regnet ned. Da flokkene av påfugler hørte tordenen, utstøtte de glade skrik og danset omkring. Vindkastene gjorde hulen sval og behagelig å sitte i, slik at det var lett å konsentrere seg. Dermed kunne han ta fatt på meditasjonen igjen, og han brøt ut i disse versene, der han lovpriste den gunstige treningssituasjonen han var kommet i:

211

Påfuglene skriker –
rister på de vakre fjærtoppene
bruser med de fagre vingene
strekker de skimrende blå halsene
åpner de fintformede nebbene

og skriker.

- - -

Saftig gress vokser
rikelig på slettene
de vidstrakte slettene
overrislet av regn
fra himmelens gode skyer
vokser saftig gress.

212

Den oppmerksomme
mediterer med lett hjerte
stråler av skjønnhet og helse –
å trenge inn i Buddhas lære
er lett for den gode,
den oppmerksomme.

- - -

Det lyseste av alle steder
for enden av en smal, knapt synlig vei
skal du berøre
med din udødelighet
skal være din fredfulle havn –
det lyseste av alle steder.

Slik formante han seg selv, og med konsentrert sinn fikk han gjennombrudd til full innsikt og ble en arahant.

Da han senere så tilbake på det han hadde oppnådd, ble han så glad og lykkelig at han på nytt brøt i disse versene, og de ble hans erklæring om den visdom han hadde vunnet.

167. Anupama

Anupama ble født i en velstående familie i landet Kosala. Som voksen fikk han avsmak for sansenytelsene og lot seg ordinere som munk. Så dro han ut i skogen og praktiserte innsiktstrening. Men tankene hans løp stadig etter ytre ting, slik at det gikk dårlig med meditasjonen. Da strammet han opp sitt flakkende sinn med disse versene:

213

Tåpelige hjerte som spidder
deg selv på nytelsens påle!
Du flakker hit og dit, men alle
veier fører til retterstedet.

214

Ulykkes-hjerte! Svikefull,
forhekset sier jeg at du er!
En sjeldent dyrebar lærer fant du:
Ikke styr meg bort fra målet!

Slik formante han seg selv. Dette førte til at han utviklet innsikt og ble en arahant.

168. Vajjita

Vajjita ble født i en velstående familie i landet Kosala. Fra første dag av gråt han hver gang han ble holdt av en kvinne, og fordi han ikke tålte berøring av kvinner, ble han kalt Vajjita, som betyr avholdende.

Da han ble voksen, fikk han se Mesteren og fikk tillit til ham. Han lot seg ordinere som munk, etablerte innsikt og vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Etter at han var blitt en arahant, så han tilbake på tidligere liv, og dypt grepet utbrøt han:

215

Fra liv til død til liv igjen
reiste jeg i ulike kropp.
Jeg var blind for den edle sannhet,
ordinær og grunn i tanken.

216

Min oppmerksomhet ble vekket!
Livets og dødens sirkel er brutt.
nytt liv skåret over, forkastet –
aldri skal jeg fødes igjen.

Og med disse versene kunngjorde han sin forståelse.

169. Sandhita

Sandhita ble født i en velstående familie i landet Kosala. Som voksen fikk han høre en preken om forgjengelighet og ble sterkt grepet. Han lot seg ordinere som munk og etablerte innsikt, og fordi han hadde gode evner, varte det ikke lenge før han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Han så tilbake på sine tidligere liv og husket at på den tidligere buddhaen Sikhis tid hadde han hyllet Mesteren under oppvåkningstreet og fordypet seg i forgjengelighet, og at det var grunnen til at prekenen hadde grepet ham så sterkt. Og han uttalt disse versene:

217

Under oppvåkningstreet grøन्ne
blader og kraftfulle stamme
kom en tanke om oppvåkning
til mitt skarpe og åpne sinn.

218

Trettien verdenssykluser
har passert: tanken som slo meg
er grunnen til at jeg nå er fri
fra sinnets sorte, ville strømmer!

III. Sanger med tre vers.

170. Anganika-Bharadvaja

Ananganika-Bharadvaja var sønn av en rik brahman i byen Ukkatha i nærheten av Himalaya. Han ble ekspert på brahmanenes kunnskaper, men så fikk han lyst til å gi avkall på det hele. Han forlot hjemmet og ble omvandrende asket og praktiserte øvelser for å bli udødelig.

På sine vandringer møtte han Buddha, som også var på vandring omkring i landet. Han lyttet til Mesterens ord og ble overbevist av det han hørte. Deretter ga han avkall på sin nytteløse askese og lot seg ordinere som munk. Han tok fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Mens han gledet seg over den friheten han hadde funnet, ble han grepet av medfølelse med sine slektninger og vandret tilbake til hjemstedet. Der underviste han slektningene i tilfluktene og de etiske treningsreglene, og etter en tid gikk han videre til kuruenes land. Der slo han seg ned i skogen i nærheten av en liten by som het Kundiya.

En dag hadde han et ærend i Uggarama. Der traff han noen brahmaner han kjente fra før, og de spurte ham:

“Hvorfor har du egentlig forlatt brahmanstanden og sluttet deg til denne ordenen, Bharadvaja?”

Han svarte dem med disse versene, der han forklarte at det ikke var noen renhet å finne andre steder enn i Buddhas lære:

219

På feil måte søkte jeg renhet:
jeg vaktet ilden i skogen.
Renhetens vei fant jeg ikke –
askese gir ingen evig liv.

220

Denne lykken fant jeg ved lykke!
Se alt det gode i læren!
Livet har jeg gjennomskuet,
jeg har fulgt Den Våknes vei.

221

Jeg var brahman av fødsel: Nå
er jeg brahman av sann visdom,
av kunnskap og forståelse –
endelig renset i sinnet.

Da brahmanene hørte dette, brøt de ut i begeistrede lovprisninger av Buddhas lære.

171. Paccaya

Paccaya var sønn av en adelsmann i byen Rohita. Da han ble voksen, overtok han fyrstedømmet etter sin far, og en dag ville han holde en stor og kongelig offisereseremoni. Store folkemengder samlet seg til seremonien.

Mens seremonien foregikk, satt Mesteren på sin juveltrone i den juvelhytta Vessavana hadde laget til ham, og forklarte læren for folket. Mange lyttet og ble overbevist. Da fyrst Paccaya hørte Mesterens ord, sa han fra seg hele fyrstedømmet og lot seg ordinere som munk. Han satte seg inn i en liten hytte og praktiserte innsiktstrening slik at hans forståelse modnet, og han ble straks en arahant.

Med disse versene ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

222

For fem dager siden ble jeg munk,
en elev med uutviklet sinn.
Da jeg gikk inn i hytta, oppsto
en beslutning i mitt hjerte:

223

Ikke vil jeg spise; ikke
vil jeg drikke; ikke går jeg ut;
ikke vil jeg ligge på siden
før begjærets pil er trukket ut!

224

Slik levde jeg i hytta: se!
En slik iherdighet og flid!
Livet har jeg gjennomskuet,
Buddhas vei er gått til ende.

172. Bakula

Bakula var litt eldre enn Mesteren. Han var sønn av en rik handelsmann i Kosambi. Som liten baby ble han badet i den store elven Jamuna for helsens skyld, da en stor fisk snappet ham ut av hendene på barnepike og slukte ham.

Senere ble fisken fanget av en fisker og solgt til hustruen til en rik bankmann i Baranasi. Da den ble skåret opp, kom barnet uskadd ut. Hun som hadde kjøpt fisken, tok seg av gutten og oppdro ham som sin egen.

Men hans biologiske foreldre fikk høre om dette og forsto at han var deres sønn. De forlangte å få ham tilbake, og saken ble brakt inn for kongen. Han bestemte at gutten skulle tilhøre begge familiene og fastslo at han hadde arverett til dem begge. Derfor ble gutten kalt Bakula, som betyr "med to familier".

Gutten vokste opp, og det gikk ham vel. Da han var blitt åtti år gammel, fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere. Ved soloppgang den åttende dagen etter ordinasjonen ble han en arahant med full analytisk innsikt.

En tid senere erklærte Mesteren at av alle hans elever var Bakula den som hadde best helse. Da Bakula lå for døden, omgitt av hele munkeforsamlingen, uttalte han disse versene som en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

225

Den som ønsker å utsette
alt som bør gjøres til senere,
faller fra lykkens høye fjell
og angrer dypt og inderlig.

226

Det man gjør, kan man snakke om.
Man tier om det som er ugjort.
Den som snakker uten å handle

gjennomskues straks av de vise.

227

Lykkens stille, kjølige bolig
som Den Våkne har ført oss til,
er uten sorg og skinnende ren –
ingen smerte kan finnes der.

173. Dhaniya

Dhaniya var sønn av en pottemaker i Rajagaha, og da han ble voksen, ble han selv pottemaker. Det var på verkstedet hans Mesteren forklarte Pukkusati hvordan elementene skal analyseres (Dhatuvibhangasutta, Majjhima Nikaya 140).

Pukkusati praktiserte Mesterens lære, og da Dhaniya hørte at han døde som arahant, tenkte han:

“Buddhas lære fører sannelig til frihet, når en kvelds undervisning er nok til å bli fri fra det som gjør vondt!”

Dermed lot han seg ordinere som munk. Han slo seg ned i en hytte som han selv dekorerte med keramiske fliser. Da han fikk høre at Mesteren kritiserte ham for dette, flyttet han inn i en hytte som sømmer seg bedre for en munk. Så utviklet han innsikt og ble en arahant.

Senere fikk han høre at noen munker som praktiserte asketisk trening, skrøt av seg selv og så ned på andre munker som fulgte vanlig praksis i munkeordenen. Da formante han dem med disse versene, som også ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

228

Om du vil leve lykkelig
og lengter etter asketens liv:
forakt ikke ordenens skikker,
verken kappe, mat eller drikke.

229

Om du vil leve lykkelig
og lengter etter asketens liv:
hvil rolig i ordenens hytter,
slik slangen tyr til et musehull.

230

Om du vil leve lykkelig
og lengter etter asketens liv:
vær fornøyd med det dagen gir deg
og tren oppmerksomheten flittig.

174. Matangas sønn

I landet Kosala levde det en storbonde som het Matanga. Han fikk en sønn som bare gikk under navnet Matangas sønn. Gutten vokste opp, men han var doven og lat og ville ikke gjøre noe arbeid. Da noen av slektningene han kritiserte ham for dette, tenkte han som så:

“Disse buddhistmunkene har det godt. De trenger ikke å arbeide!”

Derfor søkte han deres selskap. Men en gang fikk han høre Mesteren forklare læren, og han ble overbevist av det han hørte. Dermed lot han seg ordinere. Han ble imponert over de spesielle evnene som mange av munkene hadde, og spurte om ikke han også kunne få lære slikt. Derfor ga Mesteren ham et meditasjonemne som gjorde at han oppnådde den seksfoldige høyere kunnskap.

Dette førte til at han innså hvor sløv og doven han tidligere hadde vært, og med disse versene lovpriste han flid og energisk innsatsvilje:

231

– “Det er for kaldt!” – “Det er for varmt!”

– “Det er for sent om kvelden!” – slik

skulker latsabbene arbeidet.

For dem har øyeblikket gått tapt!

232

Han som ikke bryr seg mer om
kaldt og varmt enn om vissent gress
men gjør sitt arbeid som en mann,
ham skal lykken aldri forlate.

233

Torner og taggete tistler,
skarpe sivblad og brennenesler
skal jeg skyve bort med brystet
for å leve i ensomhet.

175. Sobhita krokrygg

Sobhita var sønn av en brahman i byen Pataliputta. Han var litt krum i ryggen, og derfor ble han kalt Sobhita krokrygg. Han var så vidt blitt voksen da Mesteren døde, men han lot seg ordinere som munk under Ananda og vant den seksfoldige høyere kunnskap.

På det første konsilet i Sattapannigrotten ved Rajagaha ble han bedt om å gå og hente Ananda til forsamlingen. Han smatt ned i jorden og dukket opp foran Ananda og ga ham beskjeden. Deretter for han til værs og fløy tilbake til grotten.

Gudene hadde plassert en vakt utenfor grotten, for at ikke Mara og hans pakk skulle komme inn. Sobhita krokrygg presenterte seg for vekten med dette verset:

234

En av de lærde veltalende
munkene i Pataliputta,
den gamle Sobhita Krokrygg,
står utenfor grottens åpning.

Vakten gikk inn og meldte ham for konsilet:

235

En av de lærde veltalende
munkene i Pataliputta,
en av de gamle, ærverdige,

står utenfor, blåst hit med vinden.

Deretter gikk Sobhita selv inn og meddelte sin forståelse:

236

Ved stort mot og offervilje,
ved seier i kamp mot det onde,
ved å leve et edelt liv
gjør du lykken ufattelig stor!

176. Varana

Varana var sønn av en brahman i landet Kosala. Ute i skogen møtte han en gang en munk som forklarte Buddhas lære for ham. Han ble overbevist av det han hørte, så han lot seg ordinere og tok fatt på treningen.

En dag da han var på vei for å gjøre Buddha en tjeneste, fikk han se en slange og en mungo som sloss med hverandre til begge var døde.

Han ble sterkt grepet av synet av de to dyrene som tok livet av hverandre, og da han kom frem til Mesteren, fortalte han ham om hendelsen. Mesteren forsto hvordan han følte det, og underviste ham med disse versene:

237

Den blant mennesker som volder
levende vesener smerte
skal miste fotfestet og falle
fra denne verden og den neste.

238

Men den som med varmt og vennlig sinn
føler med alle som lever,
kan bære sin fortjeneste
som en krone av edle stener.

239

Ved å lytte til munkers visdom,
ved å meditere alene,
ved å stille sinnets stormer
trener man sin oppmerksomhet.

Straks siste vers var uttalt, utviklet Varana innsikt og ble en arahant.

177. Vassika

Vassika var sønn av en brahman i landet Kosala. Som voksen fikk han se Mesterens dobbeltmirakel. Dette ga ham tillit til Mesteren, og han lot seg ordinere som munk. Mens han praktiserte munketreningen, ble han syk. Slektningene hans skaffet lege og medisiner og stelte ham til han var frisk igjen. Han ble sterkt grepet av hendelsen og mediterte iherdig slik at han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Deretter gikk han tilbake til slektningene sine og forklarte læren for dem slik at de tok tilflukt til Buddha, læren og munkeordenen og påtok seg å følge de etiske treningsreglene. Noen av dem døde, men fordi de hadde tatt tilflukt og påtatt seg treningsreglene, ble de gjenfødt i himmelen.

En tid senere spurte Mesteren ham hvordan det sto til med slektningene hans. Da fortalte han hvordan han hadde hjulpet dem:

240

Jeg alene var tillitsfull
blant mine vantro slektninger.
Men min dyd og overbevisning
var sannelig til gagn for dem!

241

Av kjærighet til dem alle
og ut fra dyp medfølelse
ga jeg kritikk og formaninger.
Etter å ha tjent munkene

242

døde de i fred og oppnådde
en uutsigelig lykke!
Moren min og brødrene mine
har all den glede de ønsket seg!

178. Yasoja

Yasoja ble født og vokste opp i en fiskerlandsby like utenfor byen Savatthi, og hans far var høvding for fem hundre fiskerfamilier.

En dag var han ute og fisket sammen med andre unge fiskersønner, og de kastet garn i elven Aciravati. Da de trakk garnet, satt det en stor, gyllen fisk i det. De gikk og viste den til kong Pasenadi, og kongen sa:

“Mesteren vet nok hvorfor denne fisken har en slik gyllen farge.”

Dermed tok han fisken og viste den til Mesteren.

“For lenge siden, på Kassapa buddhas tid,” sa Mesteren, “var dette en ond munk som ble utvist fra ordenen. Så ble han gjenfødt i helvete og er blitt pint der i lange tider, før han omsider ble gjenfødt som fisk i Aciravati. Søstrene hans er fortsatt der i pinen, men han hadde en bror som ble en god munk.”

Og Mesteren ga dem undervisning.

Yasoja og vennene hans ble så grepet av dette at de alle som en lot seg ordinere som munker. En dag gikk de for å besøke Mesteren i Jetavana. Da de kom dit, holdt de så mye spetakkel mens de ordnet seg og fant seg soveplasser, at Mesteren viste dem bort, hele flokken. Dette er det fortalt mer om i Udana.

Etter at Yasoja var blitt vist bort, slo han seg ned ved bredden av elven Vaggumuda sammen med sine venner. Han var som en fullblodshest som er blitt truffet av pisken, og dypt grepet tok han fatt på innsiktstreningen for alvor, slik at før regntiden var omme, hadde han vunnet den seksfoldige høyere kunnskap.

Da kalte Mesteren ham tilbake, ønsket ham på det hjerteligste velkommen og gratulerte ham med den fliden han hadde oppvist. Yasoja hadde praktisert så strenge øvelser at han var mager, blek og så elendig ut. Mesteren roste ham med dette verset:

243

Armer og bein som tørre kvister,
 hver åre synlig under huden –
 en som er så nøysom med maten,
 har ikke dårlig utviklet sinn!

Yasoja besvarte rosen ved å oppfordre andre munkere til beslutsomhet, tålmodighet og flid og til å trives i ensomhet:

244

Bitt av klegg og stukket av mygg
 i den store, ville skogen,
 er jeg som en krigselefant
 fremst i slaget: tålmodig og seig.

245

Lik Herren er den ensomme,
 som guder de som går to og to,
 lik en landsby de som er tre,
 flere enn det er ei mølje!

179. Satimattiya

Satimattiya var sønn av en brahman i landet Magadha. Da han ble voksen, følte han en dragning mot munkelivet og lot seg ordinere av skogsmunkene. Deretter øvde han innsikt og vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Senere underviste han andre munkere og forklarte læren for mange og etablerte dem i tilfluktene og de etiske treningsreglene. Det var spesielt en familie som hadde vært nokså mistroisk overfor munkere, som fikk tillit til ham. I deres hus var Satimattiya alltid hjertelig velkommen.

Husets eneste datter var meget vakker, og hun pleide å gi munken mat. En dag fant Mara på at han ville ødelegge for ham. Han iførte seg munkens skikkelse og gikk og tok datteren i hånden, noe som var uhørt for en munk å gjøre. Men hun kjente at det ikke var et menneske som grep hånden hennes, så hun slapp hurtig taket. Andre hadde imidlertid sett hva som skjedde, og nå mistet de all tillit til munken.

Neste dag kom munken til huset deres, uten å vite hva som hadde skjedd. Men han merket at stemningen var forandret, og forsto at Mara hadde vært på ferde. Så fikk han dem til å fortelle det hele, og saken ble oppklart. Da far i huset forsto hvordan det hele hang sammen, ba han munken om tilgivelse. Satimattiya svarte med disse versene:

246

Før var du full av tro og tillit –
 nå har tvilen mørknet ditt hjerte.
 Det som er ditt er bare ditt!
 Jeg har ikke oppført meg dårlig.

247

Flyktig og ustadig er troen –
 dette har jeg sett så ofte!

Folks interesse kommer og går.
Hvorfor skal den vise bry seg?

248

Litt her og litt der – i mange hus
kokes den maten en vismann får.
Jeg skal vandre for mine gaver –
beinstyrke har jeg i massevis.

180. Upali

Upali var sønn av en barberer. Da han ble voksen, lot han seg ordinere sammen med Anuruddha og fem andre adelsmenn den gangen da Mesteren holdt til i Anupiyalunden, slik det er fortalt i Culavagga.

Etter ordinasjonen gikk han til Mesteren for å få et meditasjonsemne å arbeide med, og ba om å få lov til å dra ut i skogen og meditere.

“Hvis du drar ut i skogen, vil du bare utvikle innsikt, men hvis du blir boende sammen med oss andre, kan du utvikle både innsikt og lærdom,” svarte Buddha.

Upali fulgte Mesterens råd. Han praktiserte innsiktstrening og ble snart en arahant. Deretter lærte Mesteren ham personlig hele Vinaya, regelverket for munk og nonne. Upali avsa dom i striden i Bharukaccha og i Ajjukas og Kumara-Kassapas saker, og Mesteren godkjente alle hans avgjørelser. Snart ble han regnet som den fremste ekspert på Vinaya.

En dag da munkene resiterte Patimokkha, samlingen av regler for munk, formante han dem slik:

249

Novisen som nylig har forlatt
verden og gått ut i tillit,
bør holde seg til gode venner
som lever et rent og flittig liv.

250.

Novisen som nylig har forlatt
verden og gått ut i tillit,
bør bo hos munkeordenen
og trene sin selvdisiplin.

251

Novisen som nylig har forlatt
verden og gått ut i tillit,
bør vite hva som skal gjøres
og vandre uten fordommer.

181. Uttarapala

Uttarapala var sønn av en brahman i Savatthi. Som voksen fikk han se Buddhas dobbeltmirakel, noe som overbeviste ham slik at han lot seg ordinere som munk.

Mens han praktiserte sin trening, fortapte han seg en dag på uvettig vis i gamle minner, og følte sanselige lyster våkne i seg. Men han grep tak i disse lystene som om han skulle gripe en tyv på

fersk gjerning, og under store sinnsbevegelser drev han dem bort. Så fortsatte han med innsiktstrening, og sinnet hans modnet slik at han ble en arahant.

Da han senere så tilbake på det han hadde vunnet, utstøtte han følgende løvebrøl, som også ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

252

Dypt konsentrert og med visdom
tenkte jeg gode tanker – men da!
snublet jeg i min egen dumhet
og falt ned i en myr av begjær.

253

Jeg styrtet ned i Maras rike,
truffet av en lynende pil –
likevel kjempet jeg meg fri
fra snarene til Dødens Konge!

254

Lidenskapen finnes ikke mer,
nå er lengselsflammen sluknet.
Livets og dødens sirkel er brutt,
tilblivelsens vei gått til ende.

182. Abhibhuta

Abhibhuta var sønn av en fyrste i byen Vethapura, og overtok fyrstedømmet etter sin far. Under sine vandringer omkring i landet kom Mesteren en dag til byen. Abhibhuta fikk høre at Mesteren var kommet, og gikk for å høre ham forklare læren. Etter at Mesteren var ferdig med sin forklaring, inviterte Abhibhuta ham til frokost neste dag. Han sparte ikke på noe, og etter maten ga Mesteren ham en mer detaljert forklaring av læren. Dette overbeviste ham, slik han sa fra seg sitt fyrstedømme, lot seg ordinere som munk og ble en arahant.

Mens han gledet seg over den friheten han hadde vunnet, kom familie, rådgivere og følgesvenner fra by og land til ham og klaget over at han hadde forlatt dem uten å innsette noen ny hersker.

Da han så hvordan slektninger og andre sørget, forklarte han dem hvorfor han hadde latt seg ordinere og underviste dem slik:

255

Hør, alle mine slektninger,
og alle som er samlet her!
Jeg vil forklare dere læren –
smertefullt er fødslenes kretsløp.

256

Ta fatt på treningen! Gå ut!
Slutt dere til Buddhas lære.
Slå ned Dødens mektige hær

som elefanten knuser et skur!

257

Den som flittig og iherdig
praktiserer den gode lære
etter å ha brutt livets sirkel,
utrydder smerten og sorgen helt.

183. En annen Gotama

Gotama (ikke Buddha, men en annen Gotama) var født i sakiyaklanen og er bare kjent under sitt slektsnavn. Han ble overbevist da Mesteren besøkte sine slektninger, og han lot seg ordinere som munk. Han praktiserte innsiktstrening og vant den seksfoldige høyere kunnskap. Etterpå gledet han seg over den friheten han hadde vunnet.

Men en dag kom noen av familien bort til ham og spurte hvorfor han hadde forlatt dem og latt seg ordinere. Da uttalte han disse tre versene der han forklarte dem hvor vondt han hadde hatt det i livets og dødens kretsløp og hvilken lykke han hadde funnet i nirvana:

258

Jeg reiste langt, i liv etter liv –
jeg kjenner helvetes uhygge,
ble stadig virvlet i ville kast
ned til en spøkelsesverden i skygge.
Også som dyr led jeg overlast
over all forstand: i liv etter liv!

259

Menneskelivene ga meg nok gleder –
og jeg ble til og med, flere ganger,
gjenfødt i himmelske slott!
Som engel sang jeg vidunderlige sanger,
lykkelig over alt jeg hadde fått
og skjønnheten ved de guddommelige steder.

260

Men til og med livet i himmelens bolig
er uten kjerne, fylt med gnagende kav
og rastløst begjær – ja, selv gudenes hjem!
Til dette er *jeg* alene opphav:
så mye forsto jeg! og nådde frem
til et sinn som er sant, oppmerksomt og rolig.

184. Harita

Harita var sønn av en brahman i Savatthi. Som voksen var han arrogant fordi han mente han var av så fin familie, og han omtalte foraktelig andre som uslinger.

Han gikk til munkene og lyttet til læren, slik at han ble overbevist og lot seg ordinere som munk. Men han var fortsatt like arrogant og omtalte andre som uslinger.

Så var det en dag han lyttet til Mesteren. Da ble han dypt grepet og etablerte innsikt, slik at han så hvor arrogant og stolt han var. Med erkjennelsen av disse uvanene var de som blåst bort, og innsikten modnet i ham så han ble en arahant. Han gledet seg over den friheten han hadde vunnet, og formante de andre munkene med disse tre versene, som også ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

261

Den som ønsker å utsette
alt som bør gjøres til senere,
faller fra lykkens høye fjell
og angrer dypt og inderlig.

262

Det man gjør, kan man snakke om.
Man tier om det som er ugjort.
Den som snakker uten å handle
gjennomskues straks av de vise.

263

Lykkens stille, kjølige bolig
som Den Våkne har ført oss til,
er uten sorg og skinnende ren –
ingen smerte kan finnes der.

185. Vimala

Vimala var sønn av en brahman i Baranasi. Som voksen gikk han til munken Somamitta og lot seg ordinere. Under hans veiledning etablerte han innsikt og ble snart en arahant. Senere underviste han en munk som var hans venn med disse versene:

264

Hold deg unna dårlige venner.
Vær sammen med den beste av menn!
Hans instruksjoner skal du følge
hvis du søker den største lykken.

265

Om planken du klamrer deg til
er for tynn, synker du i havet.
Slik synker du óg, tross all din dyd,
om du klamrer deg til en lathans!
Derfor skal du unngå omgang
med dovne, giddesløse folk.

266

Med eneboere, de edle,
med de som mediterer godt,
med de flittige og vise

bør du alltid søke selskap.

IV. Sanger med fire vers

186. Nagasamala

Nagasamala var sønn av en sakiyafyrste. En gang han diskuterte med slektningene sine, ble han overbevist om Buddhas lære, og derfor lot han seg ordinere som munk. En tid var han Mesterens oppasser.

En dag han hadde gått til byen for å få mat, fikk han se en dansepike i byens hovedgate. Hun danset til klangen av fløyter og trommer, og han tenkte:

“Se hvordan den kroppen som er sammensatt av forskjellige materielle elementer, svinger hit og dit etter lyden som skapes av tanke, handling og luft i bevegelse! Alt som er sammensatt, er sannelig flyktig!”

Mens han slik konsentrerte seg om forfall og oppløsning, modnet innsikten i ham så han ble en arahant, og med disse fire versene ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

267

Pyntet med smykker og vakre klær,
sandeltresalve og blomster
danser en pike til fløytespill,
en nydelig pike på gaten.

268

Maten var dét jeg kom hit for,
men på gaten så jeg henne –
duftende, blomsterbekranset,
som en dødelig, godt skjult snare.

269

Da så jeg gjennom alle ting,
fornuften klarnet tankene,
jeg fikk avsmak for dette livet
og alle dets dype avgrunner.

270

Slik ble jeg helt og fullstendig fri –
se, hvor god denne læren er!
Livet har jeg gjennomskuet,
jeg har fulgt Den Våknes vei.

187. Bhagu

Bhagu var sønn av en sakiyafyrste. Sammen med sine slektninger Anuruddha og Kimila lot han seg ordinere som munk, og slo seg ned ved landsbyen Balakalona.

En dag gikk han ut av hytta for å jage bort sløvheter og tretthet og begynte å praktisere gående meditasjon. Akkurat da han satte foten på vandrestien sin, snublet han. Med ett var all tretthet som blåst bort, innsikten slo ned i ham og han ble en arahant.

Mens han gledet seg over at han hadde oppnådd nirvana, kom Mesteren bort til ham og roste eneboerlivet hans.

“Hvordan er det, munk, er du våken og oppmerksom?” spurte han.

Bhagu beskrev sin iherdige trening med disse versene, som også ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

271

Jeg ville ut av sløvheten.
Jeg ville ut av hyttas mørke.
Ved første skritt på vandrestien
snublet jeg og falt til marken.

272

Jeg gnidde forslåtte lemmer,
reiste meg, begynte å gå,
vandret stien frem og tilbake
med sinnet plutselig samlet:

273

Jeg gjennomskuet alle ting,
fornuften klarnet tankene,
avsmak fikk jeg for dette livet
og alle dets dype avgrunner.

274

Slik ble jeg helt og fullstendig fri –
se, hvor god denne læren er!
Livets dypeste kunnskap ble min –
Buddhas vei er gått til ende.

188. Sabhiya

Det var en gang en pike som ble født i en adelsfamilie. Foreldrene hennes mente hun kunne ha godt av å lære forskjellige skikker å kjenne, og derfor overlot de henne til en omvandrende asket til oppfostring. Omsider ble hun gravid med denne asketen. Da han oppdaget det, jaget han henne bort. Hun streifet omkring på måfå, og til slutt fødte hun barnet sitt i et herberge ved landeveien. Det ble en gutt, og han fikk navnet Sabhiya, som betyr “herbergegutten”.

Da Sabhiya vokste opp, ble også han en omvandrende asket. Han lærte seg mange forskjellige fag og ble en dyktig debattant. Han vandret fra sted til sted og deltok i debatter, og ingen kunne måle seg med ham. Så slo han seg ned ved byporten og holdt skole for barna til adelsmenn og andre. Han tenkte ut tyve spørsmål som han stilte til brahmaner og andre omvandrende filosofer og munk, og ingen klarte å besvare dem.

Men en gang kom Mesteren til Rajagaha og slo seg ned i Bambuslunden. Sabhiya oppsøkte ham der og stilte ham de tyve spørsmålene, og Mesteren besvarte dem fullt ut, slik det er fortalt i Sabhiyasutta. Dette gjorde at Sabhiya fikk tillit til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Deretter etablerte han innsikt og ble en arahant.

Da Devadatta en tid senere skapte splid i munkeordenen, formante han de munkene som holdt med Devadatta, med disse versene:

275

Mange her kan ikke forstå
at dødens nærvær er mektig!
Men de som innser dette, ønsker
å roe ned krangel og strid.

276

De uforstående ferdes
halsløst, som hadde de evig liv,
men de som har forstått læren
er friske blant alle de syke.

277

En slapp og halvhjertet handling,
et løfte forurenset av løgn,
tvilsom praksis, slett selvdisiplin
bringer ikke frukt, men forfall.

278

Den som ikke respekterer
sine brødre i Buddhas orden,
er like langt fra sannheten
som himmelen er fra jorden.

189. Nandaka

Nandaka ble født i Savatthi. Som voksen fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, lot seg ordinere, utviklet innsikt og ble en arahant.

Senere, mens han gledet seg over den friheten han hadde vunnet, ba Mesteren ham undervise nonnene, og fem hundre av dem ble arahanter. Derfor erklærte Mesteren at han var den som var best til å undervise nonner.

En dag han gikk omkring i Savatthi for å få mat, møtte han en kvinne han tidligere hadde vært gift med, og hun smilte innbydende til ham. Men da han så det, ga han henne undervisning i læren og begynte med å fremheve kroppens motbydelige aspekter:

279

Forbannet være du som stinker,
dødsmerket, full av råttenskap,
du kropp med de ni åpninger
som alltid renner over av gørr!

280

Ikke la kroppen bestemme,
ikke krenk dem som fant sannheten –
selv ikke himmelen vil de ha,
skulle de da ønske jordisk fryd?

281

Tosker og de som lyder tosker,
de som er fulle av dårskap –
disse fryder seg over verden
som binder dem i dødens snare.

282

De som ikke finner glede
i sanselighet eller hat,
de som skyr uvitenheten,
har skåret over alle bånd.

190. Jambuka

Jambuka ble født i en meget fattig familie. Han ville ikke drikke melk, men bare urin. Han ville ikke spise ris, men kastet den fra seg og spiste bare møkk. Likevel vokste han opp på et vis, men noe annet ville han ikke ha å spise eller drikke. Folk forsøkte å holde ham fra det, men måtte bare gi opp. Til slutt jaget slektningene ham hjemmefra, og han sluttet seg til en flokk nakne asketer. De badet aldri. Det eneste antrekket deres var støv og svette, og hår og skjegg nappet de ut med roten. De sto på ett bein hele tiden, og de tok aldri imot noen invitasjon til å komme hjem til noen og få et godt måltid. Hvis noen ville gi dem mat når de hadde fastemåneder, tok de imot en porsjon i måneden på spissen av et gresstrå. Deretter lot de maten ligge på tunga hele dagen før de svelget den. Om natten ville de ikke ha våt møkk, for den inneholdt drikke. Derfor spiste de bare tørr møkk.

Slik levde han til han var femtifem år gammel. Blant folk var han kjent som en stor asket som levde i dypeste forsakelse, og alle hadde stor respekt og aktelse for ham.

Men Mesteren så at i hans hjerte strålte forutsetningene for å bli en arahant som et flammende lys i en krukke. Derfor gikk han til ham og ga ham undervisning i læren, slik at Jambuka ble “en som har gått ut i strømmen”. Deretter ordinerte Mesteren ham personlig, og innsikten hans modnet slik at han ble en arahant.

Da han lå for døden, uttalte han disse versene, der han viste at selv om han først hadde levd på feilaktig måte, hadde han ved Buddhas hjelp likevel oppnådd det som en munk kan oppnå:

283

I femtifem år var støv og skitt
min eneste drakt. Jeg spiste
ett måltid en gang i måneden,
alt hår og skjegg nappet jeg ut.

284

Jeg balanserte på ett bein,
jeg nektet meg selv å sitte,
tørre møkka var alt jeg åt
og ingen fikk be meg med hjem.

285

Slik levde jeg. Mine handlinger
førte til mye elendighet!
Den store flommen virvlet meg rundt
til jeg fant Buddhas stille havn.

286

Se, min vei til lindringens havn!
 Se, hvor god denne læren er!
 Livet har jeg gjennomskuet,
 jeg har fulgt Den Våknes vei.

191. Senaka

Senaka tilhørte en brahmanfamilie og var sønn av søsteren til Uruvela-Kassapa. Da han var blitt utlært i brahmanenes tradisjoner, bodde han hos familien.

På den tiden pleide folk i distriktet å holde en festival hvert år i mars i Gaya, og ved denne anledningen var det også flere sekter som holdt dåpsseremoni ved vadestedet. Denne festivalen kalte de vårfesten i Gaya.

På en slik festdag kom Mesteren til Gaya og slo seg ned i nærheten av vadestedet, fordi han gjerne ville hjelpe dem han kunne. Mange mennesker kom for å overvære dåpsseremonien, og dit kom også Senaka. Da han fikk se at Mesteren forklarte læren for tilhørerne, gikk han bort og satte seg ned for å lytte. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Så tok han fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før han var en arahant. Da han senere så tilbake på det han hadde oppnådd, ble han så glad og lykkelig at han utbrøt:

287

Kjærkommen var denne vårfesten
 ved elvebredden i Gaya!
 Der så jeg Den Fullkomment Våkne
 dele ut den ypperste læren.

288

Han, alle folkeslags mester,
 overstråler fyrster og guder.
 Han veileder hele verden,
 seirer med makeløs innsikt.

289

Som en mektig stridselefant
 tramper han uvett og ondskap ned,
 som et lynglimt brenner han bort
 sinnets sorte, væskende sår.

290

Han brente fryktløst bort alt urent
 og satte meg, Senaka, fri!
 Fri fra falske tankebaner,
 fri fra alle bånd og lenker.

192. Sambhuta

Etter at Mesteren var død, møtte Sambhuta Ananda og hørte ham forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Så tok han fatt på treningen. Innsikten modnet i ham, og han ble en arahant. Siden gledet han seg over den friheten han hadde vunnet.

Hundre år etter Mesterens bortgang fremsatte vajjimunkene i Vesali ti teser, men syv hundre arahanter under ledelse av Yasa avviste dem og satt sammen i et konsil som befestet den rette lære og treningsdisiplin. Sambhuta ble opprørt over vajjimunkenes forsøk på å etablere en feilaktig lære og treningsdisiplin, og i rettmessig harme uttalte han disse versene, som også ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

291

Den som haster
når tiden krever langsomhet
og somler
når tiden krever hurtighet,
vil lide
fordi han er en tosk.

292

Alt han ønsker å oppnå
svinner som månen i ne.
Han sliter med dårlig ry
og strides med sine venner.

293

Den som er langsom
når tiden krever langsomhet
og hurtig
når tiden krever hurtighet
vil lykkes
fordi han er en vis mann.

294

Alt han ønsker å oppnå
øker som månen i ny.
Han aktes og æres høyt
og har fred med sine venner.

193. Rahula

Rahula var sønn av vår vordende buddha og prinsesse Yasodhara. Han vokste opp i selskap med mange av adelig byrd, og hvordan han ble ordinert, er fortalt i Khandhaka.

Da han var blitt munk, fikk han mange råd og god veiledning av Mesteren personlig, slik at innsikten modnet i ham og han ble en arahant. Da han så tilbake på det han hadde oppnådd, uttalte han disse versene som en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

295

Jeg kalles "Heldige Rahula" –
av to grunner fikk jeg navnet:

jeg er Buddhas kjødelige sønn
og jeg har øye for sannheten!

296

Fri fra sinnets sorte strømmer
og fri fra fødslenes sirkel
er jeg en arahant, verdig
til gaver, evig vis og klarsynt.

297

Blinde av lidenskap, dekket
av grådighetens tunge kappe,
spreller tankeløse mennesker
slik fisken spreller i garnet.

298

Jeg kastet lidenskapen av meg!
Jeg skar over dødens lenker!
Begjæret dro jeg opp med rot
og stilnet, lik en kjølig kulp.

194. Candana

Candana var sønn av en rik mann i Savatthi. Han vokste opp og levde et vanlig familieliv helt til han fikk høre Mesteren forklare læren. Da ble han “en som har gått ut i strømmen”. Da han fikk en sønn, forlot han hjemmet og lot seg ordinere som munk. Han fikk et meditasjonsemne å arbeide med og dro ut i skogen for å praktisere.

En dag gikk han til Savatthi for å hilse på Mesteren, og mens han var der, bodde han på gravplassen. Da hans tidligere hustru fikk høre at han var i byen, kledde hun seg i sin fineste stas og smykker, tok med seg barnet og et stort tjenerfølge og gikk på besøk til Candana.

“Når han får se kvinnenens sjarm og ynde, blir han nok så begjærlig at han forlater munkelivet,” tenkte hun.

Han fikk øye på henne allerede på lang avstand og tenkte det var best å komme seg unna hennes innflytelse. Derfor praktiserte han innsiktstreningen så intenst at han vant de seks høyere kunnskaper.

Dermed reiste han seg og underviste henne i Buddhas lære og etablerte henne i tilfluktene og de etiske treningsreglene. Etterpå vandret han tilbake til der hvor han tidligere hadde holdt til.

Der møtte han munker som var hans gamle venner, og de spurte ham:

“Du ser så glad og tilfreds ut. Har du erkjent sannhetene?”

Han svarte med disse versene, som også ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

299

Smykket med sølv og vartet opp
av en sverm med tjenestepiker
kom min hustru til meg med barnet
sittende i armkroken sin.

300

Slik så jeg henne, min hustru,

hun som er mor til barnet mitt –
smykket med sølv og vakkert kledd,
som en dødelig, godt skjult snare.

301

Jeg gjennomskuet alle ting,
fornuften klarnet tankene.
Avsmak fikk jeg for dette livet
og alle dets dype avgrunner.

302

Slik ble jeg helt og fullstendig fri –
se, hvor god denne læren er!
Livets dypeste kunnskap ble min –
Buddhas vei er gått til ende.

195. Dhammika

Dhammika var sønn av en brahman i landet Kosala. Som voksen var han til stede da Buddha fikk overrakt parken Jetavana som gave. Han fikk tillit til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Deretter slo han seg ned i et landsbykloster.

Etter hvert ble han mektig irritert og utålmodig med de gjøremålene som hørte med når andre munkere kom på besøk, slik at de andre munkene dro sin vei og ikke ville være der. Dermed ble han den eneste munken som var igjen.

Den legmannen som hadde ansvar for klosteret, fortalte dette til Mesteren. Han innkalte munken og spurte om det var riktig som han hadde hørt. Da munken innrømmet det, sa Mesteren:

“Det er ikke bare nå du er utålmodig. Du var like utålmodig før, også.”

Da Dhammika ba ham forklare hva han mente, fortalte Mesteren hvordan han hadde vært i et tidligere liv, slik det er fortalt i Jataka. Deretter formante han ham med disse versene:

303

Sannhetens lære
beskytter den som ferdes
i visdom.
Rettferdens lære
er lykken når den følges
i godhet.

Slik er alt godt
når lærens lys får stråle
i sinnet.
Slik er alt godt –
og ingen pine finnes
i hjertet.

304

Frukten av sannhet
og frukten av løgn og svik

er to ting.
 Frukten av godhet
 og frukten av hat og strid
 er to ting.

Ondskapen høster
 smerte, helvetes plager
 er hatets frukt.
 Godhet lønnes med
 lykke, strålende lys
 er fremtiden.

305
 Derfor: søk
 god og rettferdig handling
 med glede.
 Fryd deg: søk
 veiledning fra en lykkelig
 med glede!

Vise er brødrene
 som hører Den Lykkeliges ord
 om læren!
 Vise er brødrene
 som slutter seg til Den Våknes ord
 om læren!

Da Mesteren hadde sagt dette, utviklet Dhammika innsikt der han satt, og han ble en arahant.
 Og dette fortalte han Mesteren med dette verset:

306
 Byllen har sprukket, begjærets nett
 er ødelagt og kastet bort.
 Livets og dødens kretsløp er brutt,
 han renset mitt sinn – hvor det stråler!
 Det ligner den klare fullmånen
 en skyfri og skinnende natt!

196. Sappaka

Sappaka var sønn av en brahman i Savatthi. Som voksen fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Så fikk han et meditasjonsemne å arbeide med og slo seg ned i en hytte på Grottekollen ved bredden av elven Ajakarani. Snart etter ble han en arahant.

Senere gikk han til Savatthi for å hilse på Mesteren. Han ble boende i byen en stund og ble vartet opp av slektingene sine. Han ga dem undervisning i læren og etablerte dem i tilfluktene og de etiske treningsreglene.

Da han syntes han hadde vært der lenge nok, ville han vende tilbake til sin bolig ved elvebredden. Slektningene hans ba ham bli værende, og lovte å gi ham all mulig støtte. Men han forklarte dem hvorfor han ville dra, og han lovpriste sin eneboertilværelse med disse versene:

307

Når hegren med sin skimmerhvite, skjønne fjærdrakt
skremmes opp i angst for sorte skyer
og flykter for å lete etter ly,
fryder jeg meg,
dveler jeg med glede
ved den vakre elven Ajakarani.

308

Når hegren med de stjernelyse, blanke vinger
skremmes opp i angst for sorte skyer
og ikke finner noe skjulested,
fryder jeg meg,
dveler jeg med glede
ved den vakre elven Ajakarani.

309

Hvem ville ikke fryde seg
ved disse rosenepetrærne
som pryder elvebredden her
ved min tørre, svale grotte?

310

Og froskene i elven vekker dypt og fredfullt
uten angst for glupsk og grådig fiende:
“Nei, her er ingen grunn til å flykte!
Vi fryder oss,
vi dveler trygt og rolig
i den vakre elven Ajakarani!”

Deretter tok han farvel med slektningene og gikk tilbake til sin egen hytte. Og med denne lovprisningen av et liv i ensomhet ga han også en erklæring om den visdom han hadde vunnet.

197. Mudita

Mudita var sønn av en borger av landet Kosala. Da han ble voksen, kom slekten hans opp i en eller annen konflikt med kongen. Av frykt for kongen flyktet Mudita til skogs. Etter å ha streifet omkring i villmarken, kom han omsider frem til en lysning i skogen der det bodde en munk som var en arahant.

“Ikke vær redd,” sa munken, da han fikk høre at Mudita var på flukt.

“Hvor lenge tror du jeg må være på flukt, ærverdige?” spurte Mudita.

“Om syv eller åtte måneder tenker jeg du trygt kan vende hjem igjen,” svarte munken.

“Så lenge klarer jeg ikke å vente. Ordiner meg i stedet, la meg heller bli munk!”

Mudita ba altså om å bli ordinert for å berge livet, og munken ordinerte ham. Men da han først var blitt munk, begynte han å få tiltro til Buddhas lære. Angsten hans fortok seg, han ba om å få

delta i munkenes vanlige trening, fikk et meditasjonsemne å arbeide med og tok fatt på innsiktstreningen.

Han bestemte seg for ikke å forlate stedet før han var blitt en arahant. Deretter modnet innsikten hans og han ble en arahant. Da gledet han seg over den friheten han hadde vunnet og ga de andre munkene beskjed med disse versene:

311

Jeg ble munk for å berge livet –
men etter å ha forlatt verden
fikk jeg tiltro til Buddhas lære
og trente hardt, av alle krefter.

312

La gjerne kroppen brytes ned!
La kjøttet falle av beina!
La leggene løsne fra knærne
og ligge visne på bakken!

313

Ikke vil jeg spise; ikke
vil jeg drikke; ikke går jeg ut;
ikke vil jeg ligge på siden
før begjærets pil er trukket ut!

314

Slik lever jeg i hytta: se!
En slik iherdighet og flid!
Livet har jeg gjennomskuet,
Buddhas vei er gått til ende.

V. Sanger med fem vers

198. Rajadatta

Rajadatta var sønn av en karavanefører i Savatthi. Navnet, som betyr “kongsgave”, fikk han fordi foreldrene hadde bedt Vessavana, himmelens konge, om å få en sønn.

Som voksen livnærte han seg på samme måte som sin far. En gang lastet han fem hundre vogner fulle av varer og dro til Rajagaha for å handle. På den tiden var det en vakker og sjarmerende kurtisane i Rajagaha, og fordi hun var en slik skjønnhet, tok hun tusen mynter om dagen for sine tjenester. Rajadatta ble helt betatt og ga henne tusen mynter hver dag, helt til han hadde sløst bort hele sin formue.

Dermed sto han lutfattig tilbake og hadde ikke engang til mat og klær. Dypt fortvilet streifet han om fra det ene stedet til det andre, og en dag kom han til Bambuslunden, sammen med andre legmenn.

Akkurat da satt Mesteren og ga undervisning i læren, omgitt av en stor forsamling. Rajadatta satte seg ned helt ytterst i forsamlingen og lyttet til Mesteren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Deretter tok han fatt på de frivillige askeseøvelsene og tok opphold på gravplassen, der det ble kastet lik for at fugler og ville dyr skulle fortære dem.

I mellomtiden var det en annen ung karavanefører som ble betatt av den samme kurtisanen. Han bodde sammen med henne og brukte tusen mynter om dagen. Kurtisanen la merke til at han hadde en ring med en meget kostbar juvel på fingeren, og ville gjerne ha den. Derfor betalte hun noen banditter for å drepe ham og gi henne juvelen. Men karavaneførerens venner fikk høre om dette og satte vaktstyrkene på saken. Vaktmennene ransaket huset hennes, drepte henne og kastet liket på gravplassen.

Rajadatta vandret omkring på gravplassen for å finne noe han kunne bruke for å meditere på avskyfølelse, da han fikk øye på liket hennes. Han satte seg ned og mediterte over likets avskyelige aspekter, og en liten stund klarte han å konsentrere seg om dette. Men det var ikke lenge siden hun hadde dødd, og hunder og sjakaler hadde ikke begynt å ete på liket ennå. Derfor ble oppmerksomheten hans i ren forglemmelse og uforstand trukket mot kroppens kvinnelige deler, og han følte et sanselig begjær våkne i seg. Da ble han forskrekket, og under sterke selvbebreidelser reiste han seg opp og gikk en liten runde på gravplassen. Så satte han seg igjen og mediterte på likets avskyvekkende aspekter. Og nå gjorde han det riktig, slik at han gikk inn i dypmeditasjon, etablerte innsikt og ble en arahant der og da. Da han så tilbake på det han hadde oppnådd, ble han så glad og lykkelig at han utbrøt:

315

Jeg, en munk, gikk til gravplassen –
der fant jeg kvinnens døde kropp
kastet til hunder, fugl og sjakaler,
stinkende og full av likmark,

316

et syn som fyller de fleste
med avsky! Men jeg? Jeg så henne,
og alt begjær steg frem i minnet –
blind var jeg for det råtne kjøttet.

317

Fortere enn grøt koker over
kom jeg meg vekk fra det stedet!
Så våknet min oppmerksomhet,
og jeg satte meg rolig ned:

318

slik så jeg gjennom alle ting,
fornuften klarnet tankene,
avsmak fikk jeg for dette livet
og alle dets dype avgrunner.

319

Jeg ble helt og fullstendig fri –
se, hvor god denne læren er!
Livets dypeste kunnskap ble min,
Buddhas vei er gått til ende.

199. Subhuta

Subhuta var sønn av en borger av landet Magadha. Som voksen følte han lengsel etter frigjøring, så han forlot hjemmet og sluttet seg til en eller annen asketsekt. Han fant ikke noe av verdi hos dem, men da han så hvor lykkelige de var, både Sariputta, Moggalana, Sela og andre som hadde latt seg ordinere under Mesteren, fikk han tiltro til Buddhas lære. Derfor lot han seg også ordinere som munk, og gode veiledere ga ham et meditasjonsemne å arbeide med. Så dro han ut i skogen og mediterte i ensomhet slik at innsikten hans modnet og han ble en arahant.

Da han senere tenkte på hvor mye vondt han hadde lidd som selvplagerasket i den andre sekten før han ble munk, og hvilken lykke han hadde funnet i dypmeditasjonen og andre aspekter av Buddhas lære, utbrøt han disse versene, som også ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

320

Den som knytter seg til feil praksis
når han ønsker å få noe gjort,
og dermed oppnår mindre enn null,
han sier: – Dette var uflaks!

321

Den som overser ett onde
som kunne vært dødt og beseiret,
er som en uheldig spiller.
Den som overser ethvert onde
og hver mulig seier, er blind
og kan ikke skjelne ondt fra godt.

322

Det man gjør, kan man snakke om.
Man tier om det som er ugjort.
Den som snakker uten å handle,
gjennomskues straks av de vise.

323

Som en vakker og fargerik blomst
uten det minste spor av duft,
er de store, men fruktløse ord
uttalt av en som aldri handler.

324

Som en vakker og fargerik blomst
med søt og berusende duft,
er de gode og fruktbare ord
fra en som handler som han taler!

200. Girimananda

Girimananda var sønn av kong Bimbisaras statsminister og ble født i Rajagaha. En gang Buddha besøkte Rajagaha, fikk Girimananda se ham og fikk tillit til ham. Derfor lot han seg ordinere som munk. Han tok fatt på munketreningen og ble boende en tid i en landsby. Men så ville han gå og hilse på Mesteren og ga seg på vandring til Rajagaha.

Da kong Bimbisara hørte han var kommet, gikk han til ham og sa:
 “Bli her, så skal jeg sørge for bolig og det du trenger.”

Men fordi han hadde så mye annet å gjøre, glemte han det hele. Værgudene fikk se at munken bodde under åpen himmel og holdt tilbake regnet så han ikke skulle bli våt. Da kongen forsto hvorfor regnet uteble, lot han bygge en hytte for ham.

I denne hytta kunne nå Girimananda meditere i fred og ro og konsentrere seg. Han satte alle krefter inn, slik at innsikten hans modnet og han ble en arahant. Glade og fornøyde lot gudene regnet strømme ned, mens han med disse versene ga en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

325

Regnet synger mildt og lett
 mot den lune, tørre hytta.
 Her lever jeg i fred og ro,
 så la bare regnet strømme!

326

Regnet nynner sin melodi
 mot den lune, tørre hytta.
 Jeg bor her med fred i sinnet,
 så la bare regnet strømme!

327

Regnet hvisker snilt og vennlig
 mot den lune, tørre hytta.
 Her lever jeg uten begjær,
 så la bare regnet strømme!

328

Regnet trommer muntre rytmer
 mot den lune, tørre hytta.
 Hatet finnes ikke hos meg,
 så la bare regnet strømme!

329

Regnet mumler stillhetens sang
 mot den lune, tørre hytta.
 Ingen illusjoner har jeg mer,
 så la bare regnet strømme!

201. Sumana

Sumana var sønn av en borger av landet Kosala og hadde en lykkelig oppvekst. Onkelen hans lot seg ordinere, ble en arahant og bodde ute i skogen. Da Sumana ble gammel nok, ordinerte onkelen ham som munk og lot ham få etisk atferd som treningsemne. Sumana konsentrerte seg om dette emnet og utviklet de fire dypmeditasjoner og fem høyere kunnskaper, slik at han var nær ved å bli en arahant. Da lærte onkelen ham innsiktstrening, og det varte ikke lenge før innsikten hans modnet og han ble en arahant.

En dag besøkte han onkelen igjen. Da denne spurte hvordan det gikk, svarte han med følgende løvebrøl:

330

Lærer – alt du ba meg å gjøre
har jeg gjort. Din store visdom
hjalp meg til udødelig fred –
nå har min forståelse modnet.

331

Av meg selv forsto jeg læren:
aldri apet jeg etter andre!
Jeg er viss på den rene kunnskap,
dette erklærer jeg fremfor deg.

332

I minnet ser jeg liv på liv,
mitt blikk er renset, øyet klart.
Nå stråler visdommens lys i meg –
Buddhas vei er gått til ende.

333

Jeg har trent flittig og iherdig,
du har i sannhet undervist godt!
Fri fra sinnets sorte strømmer
er jeg: livets sirkel er brutt!

334

Du lærte meg edel fremferd,
av medfølelse hjalp du meg.
Dine råd var ikke bortkastet!
Nå er eleven din utlært!

202. Vaddha

Vaddha var sønn av en borger av byen Bharukaccha. Hans mor ble sterkt grepet ved tanken på livets og dødens kretsløp. Hun overlot barnet til noen slektninger, gikk til nonnene og lot seg ordinere. Så tok hun fatt på innsiktstreningen og ble en arahant, slik det er fortalt i *Søstrenes sanger* 62.

Da sønnen senere ble gammel nok, lot hun munken Veludanta ordinere ham. Da Vaddha var blitt munk, studerte han Buddhas ord og ble meget lærd. Han ble dyktig til å utlegge læren og kjente tekstene ut og inn.

En dag ville han snakke med moren, så han gikk alene over til nonnens kvarter uten å bry seg med å ta på seg ytterkappen. Dette var i strid med reglene, men han tenkte at siden det var moren han skulle besøke, var det vel ikke så nøye.

Da moren fikk se ham, bebreidet hun ham for å ha kommet alene og uten ytterkappe. Da moren klandret ham, innså han at han hadde opptrådt upassende. Han skammet seg over dette regelbruddet og gikk tilbake til rommet sitt. Der satte han seg ned og anvendte innsikt slik at han ble

en arahant. Senere ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet, med disse versene der han roste moren for å ha gitt ham den avgjørende impulsen til frigjøring:

335

I sannhet virkningsfullt var dét
puffet jeg fikk av moren min!
Jeg lyttet nøye og fulgte
alle hennes instruksjoner,
så arbeidet jeg dag og natt
til jeg fant sann og evig fred.

336

Jeg ble en arahant, verdig
til gaver, evig vis og klarsynt –
jeg beseiret døden! Jeg er
fri fra sinnets sorte strømmer.

337

De mørkets vekster som fantes
i meg, inni og utenpå,
er alle trukket opp med rot,
og aldri skal de blomstre igjen.

338

Og dette sa min vise søster:
“Som meg skal du aldri mer gå vill
i begjærets jungelmørke –
i deg gror intet kratt av begjær!”

339

Lidelsen er endelig over,
dette er mitt siste legeme.
Livets og dødens sirkel er brutt,
nå har lengselsflammen sluknet.

203. Elve-Kassapa

Kassapa var sønn av en brahman i landet Magadha og bror av Uruvela-Kassapa. Da han ble voksen, fikk han lengsel etter frigjøring. Derfor forlot han hjemmet og sluttet seg til en sekt asketer. Sammen med tre hundre andre asketer holdt han til på bredden av elven Nerañjara, og derfor ble han kjent som Elve-Kassapa.

Mesteren ordinerte ham og hele asketflokket med ordene: “Kom, munk!”, slik det er fortalt i Khandhaka, og han ble en arahant mens han lyttet til Mesterens tale om at alt brenner.

Da han senere så tilbake på det han hadde oppnådd, ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet, ved å fortelle om hvordan han kvittet seg med feilaktige teorier:

340

Sannelig var det bra for meg

at Buddha kom til Neranjara!
Da hans ord trengte inn i mitt sinn
lot jeg all vranglære fare.

341

Før sang jeg høyt og inderlig
mens jeg ofret til flammene.
“Dette er renhet!” tenkte jeg,
blind, og helt ordinær i tanken.

342

Jeg streifet i vranglærens krattskog.
Misforståelser ledet meg vill.
Det urene tok jeg for rent –
jeg var en blind og vettløs tosk!

343

Nå er all tåpelighet borte,
livslengselen fullstendig knust.
Jeg ofrer til sannhetens ild,
og hedrer ham som har nådd målet.

344

Villfarelsene forlot meg –
begjæret og lengslene er knust.
Livets og dødens sirkel er brutt –
aldri skal jeg fødes igjen!

204. Gaya-Kassapa

Kassapa var sønn av en brahman. Da han ble voksen, fikk han lengsel etter frigjøring. Derfor forlot han hjemmet og sluttet seg til en sekt asketer. Sammen med to hundre andre asketer holdt han til i Gaya, og derfor ble han kjent som Gaya-Kassapa.

Mesteren ordinerte ham og hele asketflokket med ordene: “Kom, munk!”, slik det er fortalt i Khandhaka, og han ble en arahant mens han lyttet til Mesterens tale om at alt brenner.

Da han senere så tilbake på det han hadde oppnådd, ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet, der han fortalte hvordan han vasket bort alt ondt:

345

Jeg badet morgen, middag og kveld –
ja, tre ganger daglig dukket jeg
under vann i elven Gaya,
her ved den store vårfesten.

346

Jeg mente at alt det onde
jeg gjorde i tidligere liv
på denne måten ble vasket bort –

dette trodde jeg fullt og fast!

347

Men etter å ha hørt Buddhas ord,
så vel talt om læren og veien,
om sannhetens kjerne og lys,
betraktet jeg målet med forstand.

348

Nå er jeg virkelig renvasket!
Skinnende, rensset for ondskap,
den rene Mesterens arving,
sønn av den plettfriske Buddha.

349

Åndens sanne renselse spylte
alt ondt bort med de åtte strømmer –
livet har jeg gjennomskuet,
Buddhas vei er gått til ende.

205. Vakkali

Vakkali var sønn av en brahman i Savatthi. Han studerte de tre vedaer og lærte alt en brahman burde kunne.

En dag fikk han øye på Mesteren, og han kunne ikke se seg mett på Mesterens fullkomne skikkelse. Derfor fulgte han etter ham og holdt seg mye i nærheten av ham.

“Når jeg er hjemme, får jeg ikke anledning til å se Mesteren,” tenkte han, og derfor lot han seg ordinere som munk. Bortsett fra når han spiste og tok seg av kroppens naturlige funksjoner, gjorde han ikke annet enn å holde seg i nærheten av Mesteren og betrakte ham.

Mesteren ventet på at forståelsen hans skulle modnes, og derfor lot han ham holde på slik i lang tid uten å si noe om det. Men en dag sa han:

“Hva har du igjen for å stirre på denne usle kroppen, Vakkali? Den som ser læren, Vakkali, han ser meg. Og den som ser meg, han ser læren. For det å se læren, er å se meg, Vakkali, og det å se meg, er å se læren.”

Men enda Mesteren uttalte seg så tydelig, klarte ikke Vakkali å forlate Mesteren og slippe ham av syne. Derfor tenkte Mesteren:

“Denne munken våkner ikke før han får et sjokk.”

Da regntiden var slutt, sa han derfor:

“Gå din vei, Vakkali!”

Da Vakkali hadde fått så klar beskjed, kunne han ikke bli hos Mesteren lenger. Han klatret opp på Gribbenuten og gikk ut på det bratteste stupet.

“Hva har jeg vel å leve for, når jeg ikke kan se Mesteren?” tenkte han.

Da Mesteren fikk vite dette, tenkte han:

“Hvis denne munken ikke får glede seg over mitt nærvær, kommer han til å ødelegge grunnlaget for å nå frem til de høyeste resultater.”

Derfor viste han seg for Vakkali i stråleglans og sa:

“Den munk som lever oppfylt av glede
i full fortrosthing til Buddhas lære,

han finner frem til fredens rike,
den lykke hvor alle impulsene faller til ro.”

Og etter at han hadde sagt dette verset, rakte han ut hånden og sa:
“Kom, Vakkali!”

“Jeg har sett Mesteren! Han sa: Kom!” tenkte Vakkali og følte seg gjennomstrømmet av en overveldende lykkefølelse. Nesten uten selv å være klar over hvordan det skjedde, svedde han til værs mens han tenkte på Mesterens vers. Han landet på en fjelltopp, og yr av lykke ble han der en arahant med analytisk innsikt.

Slik fortelles det i kommentarene til Anguttara Nikaya og Dhammapada.

Men min kilde forteller at etter at Vakkali var blitt irettesatt med ordene: “Hva har du igjen for å stirre på denne usle kroppen, osv,” ble han boende på Gribbenuten og praktiserte innsiktstrening. Men han hadde så sterk tro at han ikke klarte å utvikle innsikt.

Da Mesteren fikk høre om dette, ga han ham et annet meditasjonsemne å arbeide med. Men han klarte fortsatt ikke å nå frem til innsikt. I tillegg var han plaget av kramper på grunn av feilernæring. Da Mesteren hørte om krampene hans, gikk han og besøkte ham og sa:

350

Vonde kramper river i deg,
du som bor alene i skogen
med mye strev og lite mat –
hvordan går det, munk? Klarer du deg?

Vakkali svarte:

351

Når denne storslagne lykken
gjennomstrømmer hele kroppen
tåler jeg alt strev, all møye –
her under trærne vil jeg bo!

352

Jeg utvikler stor kraft og evne,
jeg øver min oppmerksomhet,
jeg trener sinnet til oppvåkning –
her under trærne vil jeg bo!

353

Venner har jeg her: ja, brødre
som stadig trener iherdig
og viser stor besluttomhet.
Her under trærne vil jeg bo!

354

Og når jeg tenker på den våkne
som fant den største selvdisciplin
og aldri blir sløv, dag eller natt,
vil jeg bo her under trærne

Deretter modnet hans innsikt og han ble en arahant. Som erklæring om den visdom han hadde vunnet, gjentok han disse versene.

206. Vijitasena

Vijitasena var sønn av en elefanttemmer i landet Kosala. Hans onkler Sena og Upasena, som også var elefanttemmere, hadde fått høre Mesteren forklare læren slik at de begge ble overbevist. De lot seg ordinere som munk, gjennomførte munketreningen og ble arahanter.

Vijitasena ble også opplært til å bli elefanttemmer, men som voksen fikk han lengsel etter frigjøring og ville bort fra hjemmetilværelsen. Han fikk se Mesteren gjøre dobbeltmiraklet og fikk tiltro til ham. Derfor gikk han til sine onkler og fikk ordinasjon som munk. De lærte ham opp og han tok fatt på innsiktstreningen, men han ble stadig forstyrret av forskjellige ytre objekter og klarte ikke å oppnå innsikt. Da formante han seg selv med disse versene:

355

Stopp, sinn! Som elefanten hindres
av en trang port, skal jeg hindre deg!
Du sanselighetens nett, født
av kroppen: ikke gjør det onde!

356

Bundet må du holde deg i ro
som elefanten ved den trange
porten. Hekse-sinn, fullt av ondskap –
du skal ikke tvinge deg frem.

357

Som den ville elefanten
tvinges av elefanttemmeren
til å gå tvert imot sin natur,
skal jeg tvinge mitt villfarne sinn.

358

Som en dyktig hestetemmer
temmer en fullblodshest, skal jeg
temme deg med min konsentrasjon,
med kraftig energi og visdom.

359

Oppmerksomhet skal binde deg.
Besluttsomhet skal temme deg.
Lenket med energiens lenker
skal du aldri mer fare vill!

Da han på denne måten hadde strammet seg opp, økte innsikten hans og han ble en arahant. Med disse versene ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet.

207. Yasadatta

Yasadatta var sønn av en mallafyrste i landet Malla. Da han ble gammel nok, dro han til Takkasila, der han studerte alle fag. Senere ga han seg på vandring sammen med den omvandrende asketen Sabhiya, og på sin vandring kom de omsider til Savatthi og hilste på Mesteren.

Sabhiya stilte spørsmål, og Mesteren besvarte dem. Men Yasadatta satt og hørte på samtalen mens han selv ventet på en sjanse.

“Jeg skal nok vise at Gotamas argumenter ikke holder mål,” tenkte han.

Mesteren forsto hva han tenkte på og formante ham med disse versene:

360

Tosken som med fiendtlig sinn
lytter til Mesterens lære
er like fjernt fra sannheten
som himmelhvelvet fra jorden.

361

Tosken som med fiendtlig sinn
lytter til Mesteren lære
lar sannheten svinne i seg
som månen svinner i ne.

362

Tosken som med fiendtlig sinn
lytter til Mesterens lære
lar sannheten tørke ut i seg
som fisken tørker på grunt vann.

363

Tosken som med fiendtlig sinn
lytter til Mesterens lære
lar sannheten dø i hjertet
som et råttent korn på åkeren.

364

Men den som oppmerksomt og åpent
lytter til Mesterens lære
fri fra sinnets sorte strømmer,
urokkelig og besluttosom –
han kan nå den dypeste fred
og stilne, lik en kjølig kulp.

Yasadatta ble dypt grepet av dette. Han lot seg ordinere som munk og etablerte innsikt, og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Med disse versene ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet.

208. Sona Gulløre

Sona var sønn av en meget rik mann i byen Kuraraghara i landet Avanti. Fordi han gikk med meget kostbare øresmykker, ble han kjent som Gulløre.

Han vokste opp og ble en stor godseier. Når munken Kaccana den store var i distriktet, pleide Sona å invitere ham til å bo på hans eiendom og sørget for at munken hadde alt han trengte. Til gjengjeld underviste Kaccana ham og familien i Buddhas lære og ga dem tilfluktene og de etiske treningsreglene.

Etter en tid ble Sona grepet av uro over livets og dødens kretsløp og lot seg ordinere som munk av Kaccana. Med mye strev fikk han samlet en gruppe på ti munkar, og en stund bodde de sammen med Kaccana. Med Kaccanas tillatelse ga han seg deretter på vandring for å hilse på Mesteren, og kom omsider til Savatthi. Der fikk han overnatte i Mesterens egen hytte, og neste morgen ble han invitert til å resitere tekster for de andre munkene. Dette høstet han stor applaus for, og da han til slutt hadde resitert et vers fra Udana, modnet innsikten i ham slik at han ble en arahant.

Etterpå stilte han noen spørsmål som hans lærer, Kaccana, hadde bedt ham gjøre, angående hvordan munkenes regelverk kunne tilpasses for munkar som levde i utkantstrøk. Mesteren godkjente Kaccanas forslag, og med dette svaret vendte så Sona tilbake til sin lærer.

Dette er fortalt med flere detaljer i kommentarene til Udana og Anguttara Nikaya, men der fortelles det at han ble en arahant mens han studerte under Kaccana.

Etter at han en tid hadde gledet seg over den friheten han hadde vunnet, så han tilbake på det han hadde oppnådd, og glad og lykkelig utbrøt han:

365

Jeg ble munk! jeg lever i frihet,
sinnets sorte flod tørket bort!
Buddha, Mesteren, har jeg sett,
og bodd med ham i klosteret.

366

Han tilbrakte mye av natten
ute, under de klare stjerner –
men han vet hva en god bolig er,
og kom deretter inn under tak.

367

Etter å ha bredd ut kappen
la Gotama seg til rette
liksom en løve i hulen,
uten angst og oppfylt av fred.

368

Så talte eleven Sona!
Vel talte Den Våknes elev.
Den sanne lære forkynte han
i den edle Buddhas nærvær.

369

Nå kjenner han livet til bunns,
den rette vei lyser foran ham.
Den dypeste fred har han oppnådd,
begjærets flammer har sluknet.

209. Kosiya

Kosiya var sønn av en brahman i landet Magadha. Som voksen gikk han ofte og lyttet til Sariputta og hørte hvordan han forklarte Buddhas lære. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Så fikk han et meditasjonsemne å arbeide med, og det varte ikke lenge før han ble en arahant.

Da han etterpå så tilbake på det han hadde oppnådd, lovpriste han det å kunne lytte til gode lærere:

370

Den kloke som i sannhet kjenner lærernes ord
bør dvele ved disse ordene
og se på verden med kjærighet.
Så er han virkelig hengiven
og vis: for han er én som vet
at den sanne lærens frihet
er målet for hans arbeid.

371

Den tenkende som ikke lar dype tanker
forstyrres når verden går ham imot
men blomstre i fredfull innsikt,
er sannelig full av styrke
og visdom: for han vet
at den sanne lærens frihet
er målet for hans arbeid.

372

Den som lik havet hviler urokkelig
på kunnskapens mektige berggrunn
og stiller blikket skarpt for å se,
lar seg ikke feie overende.
For han er en vis som vet
at den sanne lærens frihet
er målet for hans arbeid.

373

Den kunnskapsrike med sylskarpt minne
som lever i rettferdighet
og følger alle lærens regler,
han er virkelig kunnskapsrik
og vis: for han er én som vet
at den sanne lærens frihet
er målet for hans arbeid.

374

Og den som kjenner ordenes sanne mening
og etter å ha erkjent meningen
alltid handler i samsvar med denne,
han lever sannelig meningsfullt

i visdom: for han vet
at den sanne lærens frihet
er målet for hans arbeid.

VI. Sanger med seks vers

210. Uruvela-Kassapa

Kassapa var den eldste av tre brødre i en brahmanfamilie i Baranasi. Alle brødrene bar slektsnavnet Kassapa, og de ble alle eksperter på vedaene. Den eldste broren hadde et følge på fem hundre unge brahmaner, den mellomste hadde tre hundre og den yngste to hundre.

De søkte etter en dypere mening i bøkene sine, men fant bare slikt som hadde øyeblikkets interesse. Derfor forlot de det verdslige liv og ble asketer. De ble kalt etter de stedene hvor de slo seg ned. Den eldste dro til Uruvela med hele sitt følge og ble kalt Uruvela-Kassapa, den mellomste slo seg ned ved en stor elv og ble kalt Elve-Kassapa, og den yngste dro til Gaya og ble kalt Gaya-Kassapa.

Lenge etter at disse hadde etablert seg som kjente asketer, forlot Gotama hjemmet, hadde sitt gjennombrudd til oppvåkning og ble en buddha. Han begynte å undervise og grunnla munkeordenen. Deretter sendte han ut seksti arahanter og ba dem gå ut i verden og undervise om læren.

Så kom Mesteren på sin vandring dit hvor Kassapa holdt til. Der bodde han i ildhuset, temte dragen og gjorde mange andre undere slik at Kassapa ble overbevist og lot seg ordinere som munk. Da de to brødrene hans hørte det, tok de med seg sine følgesvenner og kom og lot seg ordinere av Mesteren, de også.

Sammen med sine tusen nye munkere vandret deretter Mesteren til Gaya, der han stilte seg opp på en klippe og holdt talen om at alt brenner. Da talen var ferdig, var alle munkene arahanter.

Da Kassapa så tilbake på det han hadde oppnådd, utstøtte han dette løvebrølet:

375

Jeg så Gotamas undere,
hans evne til mirakler – tross dét
nektet jeg å bøye meg,
forført av misunnelig hovmot.

376

Men han, som ansporer hjertet,
gikk inn i min innerste tanke:
dypt forferdet og med gåsehud
kjente jeg kraften i sinnet hans!

377

Da jeg var en langhåret asket,
var sinnet mitt kraftløst og svakt.
Jeg foraktet min svakhet! Jeg gikk
inn i Mesterens munkeorden.

378

Da jeg var asket, var jeg glad i
ofring og sanselige gleder.
Nå har jeg drept begjær og hat,
utryddet all min uvitenhet.

379

I minnet ser jeg liv på liv,
mitt blikk er renset, øyet klart,
jeg leser andre mennesker sinn,
og selv det stumme hører jeg.

380

Det målet jeg søkte som munk,
selve grunnen til min hjemløshet,
har jeg funnet og tilegnet meg:
båndet er kuttet, lenken er brutt!

211. Tekicchakari

Tekicchakari var sønn av brahmanen Subuddha. Fødselen var vanskelig, og det var nødvendig med legehjelp. Derfor fikk han navnet Tekicchakari, som betyr “en som har fått legehjelp”. Han vokste opp og lærte seg familiens yrke.

Brahmanen Canakka, som hadde intrigert slik at kong Candagutta (Candragupta) kom til makten, la merke til at Subuddha var en klok og forstandig mann som ofte fant en utvei i kinkige situasjoner, og var redd han skulle bli en rival til hans egen maktposisjon. Derfor fant han et påskudd til å anklage ham, slik at kong Candagutta kastet ham i fengsel.

Da Tekicchakari fikk høre dette, ble han redd og flyktet. Han søkte tilflukt hos en munk ute i skogen og fortalte ham hvorfor han flyktet. Munken ga ham ordinasjon og et meditasjonsemne å arbeide med, og Tekicchakari påtok seg i tillegg noen ekstra askeseøvelser. Han bestemte seg for ikke å bo under tak og ikke å ligge ned når han skulle sove. Slik praktiserte han sine munkeøvelser uten å bry seg om varme eller kulde, og han øvde særlig de fire verdifulle holdninger, som er vennlighet, medfølelse, medglede og sinnslikevekt.

Da den onde Mara så dette, ble han redd Tekicchakari skulle gli helt bort fra hans maktsfære. For å forstyrre ham tok han skikkelse av en fattig gjeter, nærmet seg munken og sa:

381

Risen er høstet,
byggen er tresket,
men jeg får visst ingenting å spise!
Hvordan skal jeg overleve?

“Denne stakkaren forteller meg hvordan han har det,” tenkte munken. “Men jeg har nok med å formane meg selv, så det er best jeg ikke sier noe.”

Derfor betraktet han heller de tre grunnlagene for sin praksis:

382

Den uendelig store Buddha
skal du tenke på med glede:
når kroppen din er varm av fryd,
bor sinnet ditt på lykkens fjelltopp.

383

Den uendelig gode læren
skal du tenke på med glede:

når kroppen din er varm av fryd,
bor sinnet ditt på lykkens fjelltopp.

384

Den uendelige ordenen
skal du tenke på med glede:
når kroppen din er varm av fryd,
bor sinnet ditt på lykkens fjelltopp.

Men Mara ville fortsatt forstyrre ham. Han iførte seg skikkelse av en velvillig person og sa:

385

Bor du under åpen himmel
i slike kalde vinternetter?
Frys nå ikke ihjel! Gå inn
i hytta, fest dørslåen godt!

Munken viste ham at lengsel etter et hus å bo i, bare var til bry, og at han hadde det bra som det var. Derfor svarte han med dette verset, der han også roste de fire verdifulle holdninger, eller uendelige tanker, som han kalte dem:

386

Tanken vil jeg feste: de fire
uendelige tanker gjør meg
lykkelig. Jeg blåser i kulda!
Jeg lever fullstendig uberørt.

Da Tekicchakari hadde sagt dette, modnet hans innsikt slik at han ble en arahant.

Fordi denne munken levde på kong Bindusaras tid (Bindusara var sønn av Candragupta og far til den kjente kong Asoka), må disse versene ha blitt inkludert i de kanoniske skriftene ved det tredje konsil.

212. Mahanaga

Mahanaga var sønn av en brahman i Saketa ved navn Madhuvasettha. En gang da Mesteren oppholdt seg i Añjana-lunden, fikk Mahanaga se en munk ved navn Gavampati. Han fikk tillit til ham og ba om å bli ordinert. Etter at han var blitt munk, fikk han veiledning av Gavampati og ble snart en arahant.

Mens han gledet seg over den friheten han hadde vunnet, fikk han se seks munkesøstre som viste sine munkebrødre liten respekt, og han formante dem med disse versene, som også ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

387

Den som ikke viser respekt
for sine brødre i ordenen,
lar sannheten tørke ut i seg
som fisken tørker på grunt vann.

388

Den som ikke viser respekt
for sine brødre i ordenen,
lar sannheten dø i hjertet
som et råttent korn på åkeren.

389

Den som ikke viser respekt
for sine brødre i ordenen,
står langt fra den kjølige fred
som strømmer fra sannhetens kilde.

390

Den som opptrer med stor respekt
for sine brødre i ordenen,
lar sannheten leve i sinnet
som fisken på dypt og kjølig vann.

391

Den som opptrer med stor respekt
for sine brødre i ordenen,
lar sannheten gro i hjertet
som et fruktbart korn på åkeren.

392

Den som opptrer med stor respekt
for sine brødre i ordenen,
står ved bredden av den svale fred
som strømmer fra sannhetens kilde.

213. Kulla

Kulla var sønn av en godseier i Savatthi. Som voksen fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk.

Men han var plaget av sterke lidenskaper og sanselige lyster som ofte fikk et sterkt grep på sinnet hans. Da Mesteren forsto hvordan han hadde det, ga han ham i oppgave å meditere på det som vekker avsky.

“Gå ofte til gravplassen, Kulla, og mediter over likene som ligger der,” sa han.

Kulla gjorde som han sa og mediterte over lik som befant seg i alle slags stadier av forråtnelse og oppløsning. Dette gjorde inntrykk på ham mens han var der, men så snart han forlot gravplassen, varte det ikke lenge før sanseligheten tok overhånd igjen.

Da Mesteren fikk vite dette, ble han med ham til gravplassen en dag og pekte ut for ham liket av en ung kvinne der huden fortsatt så ut til å være like hel. Og Kulla følge sansebegjæret våkne, som om kvinnen skulle ha vært levende. Men så ba Mesteren ham se nærmere etter, og viste ham hvordan det fra alle de ni kroppsåpningene rant ekkel, motbydelig, stinkende og avskyelig materie, og ut av åpningene myldret det også av ufysiske marker.

Da Kulla så dette, vrengte magen seg i ham, og han følte den dypeste avsky. Da sa Mesteren:

Se på denne kroppen, Kulla!
Se hvor uren og rått den er!

Se hvordan den går i oppløsning!
Slikt kan bare glede en tosk.

Straks Kulla hørte disse ordene, erkjente han kroppens natur og innså at den ikke var noe å ettertrakte. Mens han sto der, gikk han inn i første dypmeditasjon, og innsikten hans modnet så han ble en arahant.

Da han senere så tilbake på det han hadde oppnådd, utbrøt han disse versene, der han også satte inn Mesterens vers og som samtidig ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

393

Jeg, Kulla, gikk til gravplassen –
der så jeg en kvinnes døde kropp
kastet til hunder, fugl og sjakaler,
stinkende og full av likmark.

394

Se på denne kroppen, Kulla!
Se hvor uren og rått den er!
Se hvordan den går i oppløsning!
Slikt kan bare glede en tosk.

395

Da betraktet jeg denne kroppen
gjennom lærens speil: og jeg så
hvordan tomhet er dens vesen –
slik fant jeg kunnskap og innsikt.

396

Slik som dette, er det andre óg.
Slik som det andre, er dette.
Slik det er nede, er det oppe.
Slik det er oppe, er det nede.

397

Slik dagen er, er natten óg.
Slik natten er, er også dagen.
Det som var før, kommer etterpå.
Det som kommer, var også før.

398

Ikke en gang den vakreste musikk
gir meg slik fryd og glede
som når jeg dypt konsentrert og våkent
skuer den sanne lærens natur!

214. Malunkyaputta

Malunkyaputta var sønn av en av kongen av Kosalas fremste embetsmenn. Hans mor het Malunkya, og han ble bare kjent som Malunkyas sønn, Malunkyaputta.

Som voksen fikk han lengsel etter frigjøring, og derfor forlot han hjemmet og ble en omvandrende asket. På sine vandringer traff han Mesteren og fikk høre ham forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Så tok han fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Av omtanke for familien dro han senere på besøk til dem. Slektningene hans forsøkte å få ham til å bli, ved å overdynte ham med god mat og drikke og andre gaver.

“Alt dette er ditt,” sa de. “Hvis du forlater munkelivet, har du rikelig med midler til å underholde kone og barn, og til å gjøre gode gjerninger i tillegg.”

Men Malunkyaputta reiste seg og forklarte hva han foretrakk:

399

For ham som er sløv og tankeløs
vokser begjæret som slyngplanter –
han spretter forvirret hit og dit,
slik en ape leter etter frukt.

400

Han som gir etter for begjæret
og klamrer seg fast til verden,
vil se sine sorger vokse
som birana-gress i regnvær.

401

Han som overvinner begjæret,
den giftige lenken til verden,
vil se sine sorger falle
som dråpen fra lotusblomsten.

402

Jeg ønsker det aller beste
for dere som er samlet her!
Grav opp begjæret, grav! som etter
birana-gressets duftende rot.
Ikke la Mara knekke dere
slik elvestrømmen knekker sivstrå.

403

Lev etter Buddhas ord, la ikke
anledningen gå fra dere!
De som lar sjansen gå, vil sørge,
for disse har pine i vente.

404

Slapphet er kvelende støv: slapphet
født av slapphet er kvelende støv.
Flittig og sulten på kunnskap

bør man trekke ut sin egen pil.

215. Sappadasa

Sappadasa var sønn av kong Suddhodanas statsminister og ble født i Kapilavatthu. Som voksen var han til stede da Mesteren besøkte sine slektninger. Han fikk tillit til ham og lot seg ordinere som munk.

Men han slet med så mye tungt i sinnet sitt at han aldri klarte å konsentrere seg. Etter mange års forgjeves trening ble han så fortvilt og oppgitt at han grep en kniv og ville drepe seg. Denne dramatiske situasjonen grep ham så sterkt at innsikten modnet i ham, og han ble en arahant. Med disse versene ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

405

I femogtyve lange år
fulgte jeg brødrenes regler.
Men aldri – ikke et øyeblikk –
kjente jeg sinnets sanne ro.

406

Tankene mine fant ingen fred,
lidenskapen fylte mitt bryst!
Med armene strakt ut i pine
gikk jeg gråtende bort.

407

Jeg tenkte: – Skal jeg ta kniven min?
Hvilken mening har livet for meg!
Hvordan skal en slik som meg dø,
jeg som har gitt opp treningen!

408

Slik satt jeg fortvilet på benken
med barberknivens skarpe blad
lagt klar mot handleddets åre
for å ende mitt usle liv –

409

– da så jeg gjennom alle ting!
Fornuften klarnet tankene.
Jeg fikk avsmak for livets smerte
med alle de dype avgrunner.

410

Slik ble jeg helt og fullstendig fri –
se, hvor god denne læren er!
Livet har jeg gjennomskuet,
jeg har fulgt Den Våknes vei.

216. Katiyana

Katiyana ble født i Savatthi. Han var sønn av en brahman av Kosiya-klanen, men navnet Katiyana fikk han etter morens slekt. Da han så at hans venn Samañña lot seg ordinere som munk, fulgte han hans eksempel og tok ordinasjon, han også.

Mens han mediterte en kveld, ble han svært søvnig. Han reiste seg opp og gikk ut av hytta for å praktisere gående meditasjon, for da tenkte han at han vel ville klare å holde seg våken. Men mens han gikk frem og tilbake på gangstien sin, ble han så søvnig at han snublet og falt.

Mesteren så hva som hendte. Han gikk selv bort til ham, bøyde seg over ham og sa:

“Katiyana!”

Da Katiyana fikk se Mesteren, spratt han opp, bøyde seg for ham og ble stående helt forvirret. Da underviste Mesteren ham med disse versene:

411

Reis deg! Gå
inn i hytta, Katiyana,
jag søvnen med oppmerksomhet!
Dovenskap trekker Dødens Konge,
alle latsabbers svirebror,
til din sjel.

412

Som bølgen
ruller over de store hav,
ruller fødsel og alderdom
over deg: vær din egen øy!
Stå fast! Din eneste redning
er deg selv.

413

Jeg ryddet
veien og gikk den til ende.
Jeg har lenge vært uten frykt.
Vær iherdig sent og tidlig,
følg mine spor langs veien bort –
vær du sterk!

414

Alle bånd
og lenker skal du løse opp;
spis det du får og rak hodet,
bær kappen og arbeid flittig,
ikke sov; ikke kast bort tid.
Meditér!

415

Meditér,

Katiyana! Slik vinner du
den største seier, en renhet,
en frihet langt fra sorg og strev –
ditt sinn vil hvile feberfritt,
friskt og svalt.

416

Som vinden
blåser ut en liten lampe,
som stormen bøyer en myk stilk,
skal du, mektig og fri, feie
døden bort, du guders like.
Livet minnes du uten lyst.
Vent på din tid – med kjølig fred
skal du gå.

217. Migajala

Migajala ble født i Savatthi som sønn av Visakha, en av de fremste legkvinnene som støttet de buddhistiske munkene og nonnene. Han besøkte ofte munkene for å lytte til læren, og han ble overbevist av det han hørte. Derfor lot han seg ordinere som munk. Deretter utviklet han innsikt og ble en arahant. Med disse versene ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

417

Veien er opplyst av Den Seendes øyne,
vist oss av Den Våkne,
gitt oss av Solens Sønn.
Den bryter alle lenker
og stilner sinnets rullende bølger
som fullmånenatt legger havet til ro.

418

Den fører til frihetens åpne landskap
og krysser elvens mørke strømmer.
Den kutter begjærets røtter
som dreper med sin lumske gift.
Den åttedelte veien helbreder
sinnet for tærende flammer.

419

Når uvitenhetens rot knuses til støv
fjernes handlingens følger:
bevissthetens tilblivelse
rammes av visdommens lynnedslag.

420

Veien viser oss alt vi føler
og frigjør fra bekymring og tvil –
tilværelsens grop med glødende kull
blir gjennomskinnelig ved visdom.

421

Veiens essens er fyldig og dyp,
dens dufter helbredende, søte –
alderdom og død mister sin makt
i all denne fredfulle friskhet.

422

Handling er handling. Fukt er fukt.
Fukt følger av handling.
Den åttedelte vei kaster lyset skarpt
over sinnets mørke irrganger –
– og slik fører denne veien til fred,
til det edleste, mest lysende mål!

218. Jento, ministerens sønn

Jento ble født i Savatthi og var sønn av kongen av Kosalas statsminister. Som voksen var han så hovmodig over sin avstamning, rikdom og rang at han foraktet andre, og stivnakket og stolt ville han ikke vise respekt for dem som fortjente det.

En dag fikk han se Mesteren forklare læren for en stor folkemengde. Han gikk nærmere mens han tenkte:

“Hvis denne Gotama snakker til meg først, skal jeg svare ham. Men jeg skal ikke være den som innleder en samtale!”

Så ble han stående der. Mesteren henvendte seg ikke til ham, og stoltheten avholdt ham fra å gripe ordet først. Dermed ble det tydelig hva han tenkte på.

Da sa Mesteren:

Ikke vær så stolt, brahman!
Hovmot gjør ingen godt.
La heller tanken dvele
ved det som var din hensikt:
Si bare det du kom for å si!

“Gotama forstår hva jeg tenker på,” tenkte Jento. Han ble begeistret og bøyde seg ærbødig til marken for Mesteren, mens han sa:

Hvem bør jeg ikke vise hovmot?
Hvem bør jeg hedre?
Hvem fortjener respekt?
Hvem bør jeg vise den største ære?

Mesteren svarte:

Din mor, din far
og din eldre bror;

for det fjerde din lærer,
 så munk og brahmaner.
 Disse skal du ikke vise hovmot,
 men behandle med den største respekt.

Men fremfor alle skal du hedre
 en arahant, én som har funnet fred,
 en som har fulgt den sanne vei
 og er fri for sinnets sorte strømmer:

en slik, som har slått ned sitt eget hovmot
 og aldri er sta og stolt,
 en slik skal du hedre og respektere,
 en slik bør du vise den største ære.

Slik besvarte han spørsmålet og ga undervisning. Disse ordene gjorde Jento til “en som har gått ut i strømmen”. Han lot seg ordinere som munk, trente innsikt og ble en arahant. Med disse versene ga han en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

423

Beruset av min høye byrd,
 forgiftet av min rikdom gikk jeg
 kjøpphøy rundt: og min egen skjønnhet
 gjorde meg virkelig svimmel!

424

Ingen var like god som meg,
 og absolutt ingen var bedre.
 Stivnakket bar jeg nesa i sky –
 en forfengelighetens fane!

425

Verken mor eller far hilste jeg,
 og ingen andre ærverdige:
 oppblåst og innbilsk trampet jeg rundt,
 uten å vise den minste respekt.

426

Men nå har jeg sett den beste,
 den fremste av vognstyrere!
 Han stråler som den klareste sol
 og hedres av hele ordenen.

427

All min tåpelige innbilskhet,
 alt mitt hovmot kastet jeg bort.
 Tilfreds bøyde jeg meg ydmykt
 for ham, den beste av alle.

428

All arroganse, all forakt
 har jeg trukket ut av sinnet:
 egenkjærligheten er død,
 stoltheten er skåret i stumper!

219. Sumana

Sumana var sønn av en mann som var hjelper for munken Anuruddha. De barna mannen tidligere hadde fått, var døde i ung alder. Derfor avla han løfte om at hvis han fikk en sønn til, ville han la Anuruddha ordinere gutten.

Etter ti måneder nedkom hans hustru med et sunt og friskt guttebarn, og da gutten var syv år gammel, tok faren ham med til Anuruddha, som ordinerte ham som munk. Ettersom han hadde gode evner, tok han fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før han vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Sumana var imidlertid fortsatt oppasser for Anuruddha, og en dag da han fikk beskjed om å hente en krukke vann, dro han med sine magiske krefter helt til Anotatta-sjøen. Der hadde en ond slangekonge kveilet seg syv ganger rundt innsjøen. Han løftet hodet og freste, og ville ikke la Sumana få hente noe vann. Men Sumana tok skikkelse av en garuda-fugl og nedkjempet slangen. Deretter fylte han krukken med vann og fløy tilbake til Anuruddha.

Mesteren satt i Jetavana og så ham fly forbi.

“Se på det der!” ropte han til Sariputta, og deretter roste han Sumana med fire vers. Senere uttalte Sumana to vers som erklæring om den visdom han hadde vunnet, og til disse la han Mesterens fire vers:

429

Da jeg nettopp var blitt ordinert
 – jeg var bare syv år gammel –
 beseiret jeg med mektig magi
 slangekongen, den store trollmann,

430

på vei til min lærer med vann
 fra innsjøen Anotatta.
 Da Mesteren så meg med krukken
 sa han dette til Sariputta:

431

– Se på han der, Sariputta!
 Se den gutten som kommer der!
 Han er sannelig godt konsentrert,
 han som bærer krukken med vann.

432

Anuruddhas lille novise
 har ikke bare en fin holdning
 og god oppførsel, men også
 mektige, magiske krefter!

433

En fullblods, trent av en fullblods!
 Et godt menneske, dyrket frem
 av godhet, trent av Anuruddha,
 som har nådd den høyeste kunnskap!

434

Sumana har nådd den største fred,
 han er urokkelig som klippen.
 Novisen Sumana er ydmyk –
 han ønsker ingen berømmelse.

220. Nhataka den vise

En brahman i Rajagaha fikk en sønn som vokste opp og ble fullt utlært i brahmanenes lærdom. Som avslutning på studiene foretok han et seremonielt bad, og ble senere kjent under navnet Nhataka, som betyr “en som har badet”. Senere forlot han hus og hjem og ble asket. Han bodde i skogen utenfor byen Rajagaha, der han levde av villris og holdt en seremoniell ild brennende.

Men Mesteren så at i hans hjerte strålte forutsetningene for å bli en arahant, som et flammende lys i en krukke. Derfor gikk han og besøkte ham i eneboerhytta hans. Nhataka ble glad da han så ham komme, og han satte frem det lille han hadde av mat. Mesteren spiste.

Slik gikk det tre dager. Den fjerde dagen sa Nhataka:

“Du virker som om du er bedre vant, Mester. Hvordan klarer du deg på denne kosten?”

Etter at Mesteren på denne måten hadde demonstrert edel nøysomhet, forklarte han ham læren. Da Mesteren var ferdig med sin forklaring, var Nhataka blitt en som har gått ut i strømmen. Han lot seg ordinere som munk og ble en arahant. Da Mesteren hadde bekreftet for ham at han virkelig var blitt en arahant, gikk han.

Men Nhataka ble boende der i hytta. Etter en tid fikk han magesmerter og var meget dårlig. Mesteren gikk og besøkte ham for gammelt vennskaps skyld og spurte hvordan det sto til med ham:

435

Vonde kramper river i deg,
 du som bor alene i skogen
 med mye strev og lite mat –
 hvordan går det, munk? Klarer du deg?

Nhataka svarte:

436

Når denne storslagne lykken
 gjennomstrømmer hele kroppen
 tåler jeg alt strev, all møye –
 her under trærne vil jeg bo!

437

Jeg dyrker gode egenskaper
 som gir meg krefter til å trene –
 dypt forankret i visdom er jeg

fri fra sinnets sorte strømmer.

438

Befriidd for kaos og mørke
er hjertet mitt strålende rent –
jeg ser på det, og vet: jeg er
fri fra sinnets sorte strømmer.

439

Mørket som strømmet og slet i meg,
både i tanke og handlig,
er helt og fullstendig skåret bort:
aldri mer skal det gjenoppstå!

440

Livsgnisten, kuttet ved roten,
lever, som blomsten, ennå en stund.
Sorg og smerte finnes ikke mer –
aldri skal jeg fødes igjen!

221. Brahmadatta

Brahmadatta var sønn av kongen av Kosala og ble født i Savatthi. Han overvar overrekkelsen av parken Jetavana, og ble imponert over Buddhas opphøyde utseende og atferd. Han fikk tillit til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Deretter tok han fatt på innsiktstreningen og vant den seksfoldige høyere kunnskap med full analytisk innsikt.

En dag da han vandret omkring i byen for å få mat, ble han skjelt ut av en brahman. Brahmadatta lyttet til ham uten å si et ord, og vandret så videre. Brahmanen fulgte etter og kjefte, men Brahmadatta svarte ikke. Mange hørte dette, og noen bemerket at munken ikke sa noe.

Da Brahmadatta hørte det, forklarte han læren slik for dem:

441

Skulle vel raseriet komme
fra en som ikke har aggresjon,
men har funnet fullkommen innsikt
og lever i likevekt og fred?

442

Verre er det med den hissige
som besvarer sinne med sinne –
den som besvarer sinne med ro,
seirer i et vanskelig slag.

443

Den handler til sin egen fordel
og også til andres beste,
som møter en annens sinne
med sindighet og vennlig ro.

444

De som ikke kjenner læren
 tror at den som helbreder begge,
 både seg selv og den andre,
 er en feig, uvitende tosk.

Da brahmanen hørte dette, skammet han seg over det han hadde sagt. Han ba om tilgivelse og lot seg etterpå ordinere som munk av Brahmadatta. Da Brahmadatta skulle velge et meditasjonsemne for ham, tenkte han at meditasjon på vennlighet måtte være riktig for denne mannen. Derfor ga han ham dette emnet å meditere over, og uttalte følgende vers for å ruste ham mot raserianfall og lære ham nøktern betraktning:

445

Om aggresjonen vokser i deg –
 tenk på lignelsen om sagen!
 Om du blir grådig etter mat –
 tenk på barnekjøttlignelsen!

I lignelsen om sagen hadde Mesteren sagt at dersom noen skulle bli overfalt av røvere og partert i levende live med en grov tømmeresag, og i den situasjonen føle selv det minste snev av fiendskap mot røverne, så fulgte han ikke Mesterens lære.

I barnekjøttlignelsen fortalte Mesteren en historie om to foreldre som sammen med sitt eneste barn gikk seg bort i ødemarken. Da de alle tre var truet av sultedøden, drepte foreldrene barnet sitt og spiste det for å berge livet, men fordi de også var glade i barnet sitt, spiste de med stor sorg og måltidet ga dem ingen nytelse.

446

Om du kjenner sanselig begjær
 og lengsel etter livets lyster –
 bind lysten slik du binder ei ku
 som spiser kornet på åkeren!

Andre sier imidlertid at Brahmadatta ennå ikke var blitt en arahant da han uttalte de fire første versene, men at han deretter rettet de to siste versene til seg selv som en kraftig formaning, og at innsikten deretter modnet i ham slik at han ble en arahant.

222. Sirimanda

Sirimanda var sønn av en brahman i Samsumaragira. En gang da Mesteren holdt til i Bhesakalalunden, gikk han og hørte ham forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Deretter tok han fatt på munkenes vanlige trening.

En høytidsdag da han satt og lyttet til opplesningen av munkenes regelverk, bet han merke i frasen: “for når en overtredelse bekjennes, vil den bli lett å bære”. Han ble sittende og reflektere over dette at hvis man begikk en overtredelse og ikke bekjente den, var den tung å bære. Men hvis man først hadde bekjent en overtredelse, ble den lett å bære.

“Så fullkomment ren Mesterens lære er!” utbrøt han begeistret.

Og han følte en så dyp glede at innsikten hans modnet, og han ble en arahant. Da han så tilbake på det han hadde oppnådd, uttalte han disse versene som veiledning for andre munk:

447

Det regner på det som er dekket,
men ikke på det som er åpent.
Åpne derfor det som er dekket,
så regnet ikke faller på det.

448

Verden er angrepet av død
og omringet av alderdom,
gjennomboret av begjærets pil
og alltid tåkelagt av ønsker.

449

Verden er angrepet av død
og omringet av alderdom,
plaget, uten håp om lindring,
lik en morder som straffes hardt.

450

Lik en skogbrann som nærmer seg
er alderdom, sykdom og død:
Ingen er sterk nok til å slå dem,
ingen rask nok til å unnslippe.

451

La ikke dagen stå ubrukt!
Gjør det du kan, om det så er lite!
Hver dag og hver natt som glir forbi,
bringer livet nærmere slutten.

452

Om du ligger, sitter eller står,
vil din siste natt en gang komme –
du har ingen tid å miste,
ingen tid til å være lat.

223. Sabbakama

Sabbakama var sønn av en adelsmann i Vesali, og han ble født like før Mesteren gikk bort. Da han var blitt så gammel at familien hadde giftet ham bort, fikk han lengsel etter frigjøring og følte avsmak for hjemmelivet. Derfor oppsøkte han Ananda og lot seg ordinere som munk.

Mens han vandret omkring og praktiserte som munk, kom han sammen med sin lærer tilbake til Vesali, og da benyttet han anledningen til å besøke sine slektninger. Der ble han møtt av sin tidligere hustru. Hun sørget fortsatt over at mannen hadde forlatt henne, og blek og mager kom hun ham i møte i skitne klær og uten smykker, og hun bøyde seg gråtende for ham og ble bare stående og se på ham.

Sabbakama ble grepet av medlidenhet med henne. Han forsøkte å holde sine følelser på et allment medmenneskelig plan, men oppdaget med ett at det også våknet sanselige lengsler i ham.

Han skvatt til som når en fullblodshest blir truffet av piskesnerten. I stort sinnsopprør gikk han direkte til gravplassen for å meditere over menneskekroppens motbydelige aspekter. Der gikk han inn i dypmeditasjon, utviklet innsikt og ble en arahant.

I mellomtiden hadde svigerfaren sørget for å få kledd opp datteren i den fineste skrud, og med stort følge dro de til munkens bolig for å overtale ham til å vende tilbake til legmannsstatus. Da Sabbakama så det, uttalte han disse versene, der han forklarte hvordan han selv hadde mistet all lyst på sansenytelser:

453

Den tobeinte, stinkende kroppen
steller vi for og skatter høyt,
enda den flyter over av møkk
og allslags gørr, både her og der!

454

Som en sky hjort fanges i snaren,
som fisken spreller på kroken,
som apen sitter i klisteret,
bindes vanlige mennesker

455

av synlige former, av vellyd,
av smak, av duft og berøring:
all den fristende sanselighet
som finnes i en kvinnes kropp.

456

De som dag og natt er besatt
og beruset av lyst på kvinner,
får likhaugene til å vokse,
samler fødsler og død i mengder.

457

Men den som unngår kroppens begjær
som han unngår å trå på en orm,
kan fullstendig overvinne
det som binder ham til verden.

458

Jeg så farene ved lysten,
jeg så munkelivet som fred.
Ubundet av sanser ble jeg
fri fra sinnets mørke strømmer.

VII. Sanger med syv vers

224. Samudda den fagre

Samudda var sønn av en meget rik mann i Rajagaha. Fordi han var så pen å se på, ble han kalt Samudda den fagre. Som ung mann var han til stede da Buddha fikk overlevert parken Jetavana som gave, og han ble imponert over hans majestetiske holdning og personlighet. Derfor fikk han tillit til ham, og da han ble grepet av lengsel etter frigjøring, lot han seg ordinere som munk.

En dag ga han seg på vandring fra Rajagaha til Savatthi i et ærend. Da han kom frem til Savatthi, fikk han lære innsiktstrening av en god venn og veileder, og han ble boende der mens han praktiserte treningen.

I Rajagaha fikk hans mor se andre rikmannssønner og deres hustruer i fineste skrud som var ute og hygget seg en festdag, og hun ble stående og gråte, for hun tenkte på sin egen sønn. En gledespike fikk se dette og spurte hvorfor hun gråt. Hun fortalte det som det var, og gledespiken sa:

“Jeg skal nok få ham tilbake. Bare vent, så skal du få se hva jeg klarer med kvinnelist!”

“Ja, klarer du det, skal du få ham til mann, og du skal bli den fremste frue i familien!” utbrøt moren, og hun ga gledespiken en stor pengesum og sendte henne av sted til Savatthi med mange tjenestefolk.

Der tok hun inn i et hus som munken måtte passere på sin daglige matrunde i byen. Hun sørget for at han fikk rikelig oppvartning hver gang han kom forbi, og selv viste hun seg for ham bare sømmelig antrukket, med kostbare smykker og gylne sko på føttene. Men en dag da Samudda kom forbi, lot hun skoen gli av foten sin. Så gikk hun frem og hilste ham med håndflatene mot hverandre, mens hun sendte ham skjelske øyekast og spurte om han ikke ville komme inn og hygge seg litt.

Da munken hørte dette, følte han et blaff av sanselige lyster i sinnet. Han erkjente at han fortsatt ikke var ferdig med treningen, og der og da fordypet han seg i meditasjon og vant den seksfoldige høyere kunnskap.

Om dette uttalte han senere disse versene:

459

Velkledd, smykket med juveler,
pyntet med en duftende krans
og gullsko på sminkede føtter,
kom gledespiken ut til meg.

460

Hun tok av seg skoene, hilste
med hendene høflig lagt sammen,
så smilte hun søtt og yndig
og talte til meg med myk stemme:

461

Du er så ung – og likevel munk!
Kom her! Følg heller *min* lære.
Jeg gir deg alt du kan drømme om
av nytelse; ja, også rikdom
kan jeg tilby. Kom hit til meg!
Jeg vet hvordan jeg skal tenne deg!

462

Når vi blir gamle, begge to,
og lener oss på hver vår stokk,
da kan vi la oss ordinere
og få i både pose og sekk!

463

Slik sto hun der og fristet meg,
 gledespiken: med høflig hilsen,
 duftende, blomsterbekranset,
 som en dødelig, godt skjult snare.

464

Da så jeg gjennom alle ting,
 fornuften klarnet tankene.
 Jeg fikk avsmak for dette livet
 og alle dets dype avgrunner.

465

Slik ble jeg helt og fullstendig fri –
 se, hvor god denne læren er!
 Livet har jeg gjennomskuet,
 jeg har fulgt Den Våknes vei.

225. Dvergen Bhaddiya

Bhaddiya ble født i en meget velstående familie i Savatthi. Fordi han var svært liten av vekst, ble han kjent som dvergen Bhaddiya.

Han hørte Mesteren forklare læren og ble overbevist av det han hørte. Derfor lot han seg ordinere som munk. Han ble lærd og meget dyktig til å forklare læren, noe han gjorde med klar og velklingende røst.

En festdag kjørte en brahman og en gledespike forbi i en vogn. Kvinnen fikk øye på munken, og ga ham et bredt smil. Bhaddiya konsentrerte blikket på de hvite og sunne tennene hennes, og med dem som fokus gikk han inn i dypmeditasjon slik at han etablerte innsikt og ble “en som ikke vender tilbake”.

Deretter praktiserte han stadig oppmerksomhet rettet mot kroppen, og en dag ga Sariputta ham noen veiledninger som førte til at han ble en arahant. Etter en stund avga han erklæring om den visdom han hadde vunnet, med disse tre versene:

466

Bhaddiya sitter i lunden
 bortenfor Ambataka-parken:
 Han har dratt opp begjæret med rot
 og mediterer lykkelig.

467

Noen liker cymballer og lutt,
 og rytmen i festens trommer:
 Jeg er lykkeligst under et tre,
 konsentrert om Buddhas lære.

468

Hvis Buddha ga meg et ønske,

og jeg fikk ønsket mitt oppfylt,
 skulle jeg ønske at alle
 så på sin kropp med oppmerksomhet.

Deretter uttalte han fire vers der han anbefalte å betrakte verden uten fordommer:

469

De som dømte mitt utseende,
 og de som falt for stemmen min
 er slaver av lyst og lidenskap –
 de kjenner ikke meg, Bhaddiya.

470

Han som ikke kjenner det indre
 og heller ikke ser det ytre
 er en fullstendig hemmet tosk –
 han er forledet av stemmen min.

471

Han som ikke kjenner det indre,
 men derimot ser det ytre,
 ser bare den synlige frukten –
 også han er ført vill av min røst.

472

Han som kjenner det innerste
 og også erkjenner det ytre,
 skuer klart og uten begrensning –
 han lar seg ikke forlede!

226. Bhadda

Bhadda var sønn av en rik mann i Savatthi. Foreldrene hadde lenge ønsket seg barn, men til tross for at de hadde bedt til gudene og forsøkt det ene rådet etter det andre, ble det ikke noe barn i familien.

Da gikk de til Mesteren og sa:

“Hvis vi bare kunne få en sønn, skal han bli din tjener.”

Gudenes konge, Sakka, hørte dette og sørget for at de fikk en sønn som fikk navnet Bhadda.

Da gutten var syv år gammel, pyntet foreldrene ham og tok ham med til Mesteren.

“Her er den gutten vi fikk etter at vi hadde vært og snakket med deg, Mester. Nå har vi tatt ham med til deg.”

“Da får du ordinere gutten som novise,” sa Mesteren til Ananda, og trakk seg tilbake til en hytte.

Det ble gjort, og Ananda ga ham en kort innføring i innsiktstrening. Bhadda hadde gode evner og trente iherdig. Og da solen sto opp, modnet hans meditasjon og han vant den seksfoldige høyere kunnskap. Da Mesteren fikk høre dette, sa han:

“Kom, Bhadda.”

Bhadda gikk straks bort til Mesteren og hilste ham med respekt. Slik fikk han full munkeordinasjon av Mesteren selv. Denne Buddha-ordinasjonen, som det kan kalles, hadde begynt

allerede med hans fødsel, og Bhadda fullførte den selv ved at han avga erklæring om den visdommen han hadde vunnet:

473

Jeg var det eneste barnet,
uendelig kjær for mor og far.
De fikk meg ved hjelp av løfter
og bønner til den høyeste.

474

Fordi de ønsket meg alt godt
og flommet over av velvilje,
gikk både mor og far med meg
til stedet der Mesteren satt.

475

Sønnen vår var vanskelig å få –
trygt og beskyttet har han vokst opp.
Du som er vår hjelper! Ta du
sønnen vår til tjenestegutt!

476

Mesteren tok imot meg og sa
til Ananda: – Ordiner ham!
Gjør det nå med det samme, Ananda!
Gutten har svært gode evner.

477

Slik gjorde han meg til novise,
vår Mester; og gikk inn i hytta.
Før solen sto opp neste dag
var sinnet mitt fullstendig fritt!

478

Buddha overså meg først: men nå
gikk han ut av sin meditasjon
og kalte på meg: – Kom, Bhadda!
Det var min fulle ordinasjon.

479

Da jeg var en gutt på syv år
fikk jeg min fulle ordinasjon.
Alle kunnskaper ble mine –
å! for en fullkommen lære!

227. Sopaka

Sopaka var sønn av en kvinne av laveste kaste, og det var derfor han ble kalt Sopaka, som betyr “lavkaste”. Noen sier at Sopaka bare var et navn og at han egentlig var født i en kjøpmannsfamilie, men dette stemmer ikke med teksten i Apadana:

Da jeg kom til mitt siste liv,
ble jeg født av en sopaka-kvinne.

Da han var fire måneder gammel, døde hans far, og onkelen overtok ansvaret for ham. Men da Sopaka ble syv år gammel, ble onkelen rasende fordi han holdt så mye spetakkel med onkelens egen sønn. Dermed tok han ham med ut til gravplassen, bandt hendene hans bak på ryggen og bandt deretter gutten fast til et lik.

“La sjakalene ta livet av ham!” tenkte han, for han orket ikke å drepe gutten selv.

Men sjakalene torde heller ikke gå løs på ham så lenge de så han var levende. Da halve natten var gått, skrek gutten fortvilet:

Hvordan skal det gå med meg?
Jeg er helt alene og forlatt!
Jeg ligger bundet på gravplassen!
Er det ingen som kan hjelpe meg?

Akkurat da undersøkte Mesteren om det var noen han kunne hjelpe, og han så at i Sopakas hjerte strålte forutsetningene for å bli en arahant som et flammende lys i en krukke. Derfor sendte han ut et stråleskjær for å oppmuntre gutten, og sa:

Kom Sopaka, ikke vær redd!
Se, her er en som har nådd målet!
Jeg skal hjelpe deg til frihet,
slik månen ble fri fra uhyret Rahu.

Ved hjelp av Buddhas kraft slet gutten over tauene, og da verset var slutt, sto han utenfor Mesterens hytte og var blitt “en som var gått ut i strømmen”.

Da moren hans ikke kunne finne ham, spurte hun onkelen om han visste hvor gutten var blitt av. Men han sa ikke et ord om hva han hadde gjort. Derfor gikk hun omkring og lette etter gutten, og til slutt gikk hun for å spørre Buddha, for han visste jo så mye, tenkte hun.

Mesteren gjemte gutten, og da hun kom og spurte om han visste hvor sønnen hennes var, svarte han:

“Det er ingen hjelp i sønner,
og ikke i far eller andre slektninger.
Den som blir grepet av døden,
kan ikke hjelpes av sine nærmeste.”

Da hun hørte dette, ble hun “en som har gått ut i strømmen”. Men Sopaka ble en arahant. Da lot Mesteren ham stå frem så moren fikk se ham. Hun ble så lykkelig og glad over å se at han var blitt en arahant, at hun lot ham ordinere som novise. Så gikk hun hjem til seg selv.

Sopaka gikk bort til Mesteren, som vandret frem og tilbake utenfor hytta han bodde i, og ga seg til å vandre sammen med ham. Mesteren ville gjerne gi ham full ordinasjon og stilte ham derfor et spørsmål:

“Hva er ett?”

“Alle levende vesener er avhengige av næring,” svarte Sopaka, som forsto hva Mesteren tenkte på.

Deretter spurte Mesteren om hva som er to, hva som er tre, og så videre, og slik ble de ti novisespørsmålene til.

Mesteren var så fornøyd med alle svarene, at han ga ham full ordinasjon. Senere avga Sopaka denne erklæringen om den visdom han hadde vunnet:

480

I skyggen på terrassen så jeg
den beste av menn gå til og fra.
Jeg gikk bort dit og hilste på ham,
den beste av alle mennesker.

481

Jeg ordnet kappen på skulderen
og la håndflatene sammen –
slik vandret jeg med den plettfrie,
den beste av alle som lever.

482

Deretter spurte han meg ut,
han som er kyndig i spørsmål:
uredd og selvsikker svarte jeg
på alt Mesteren spurte om.

483

Da jeg hadde svart på hvert spørsmål,
var Mesteren virkelig glad –
han så utover forsamlingen
av munk, og sa til dem alle:

484

Det er bra for folk fra Anga
og Magadha å la denne
munken nyte godt av kappe, mat,
et sted å bo og alt han trenger –
å tjene ham gir stor respekt
for folk fra Anga og Magadha!

485

Fra denne dag skal du komme
og se meg når du vil, Sopaka!
Disse ordene, Sopaka,
skal være din ordinasjon.

486

Da jeg var en gutt på syv år
fikk jeg min fulle ordinasjon.
Jeg bærer min aller siste kropp –

å! for en fullkommen lære!

228. Sarabhanga

Sarabhanga var sønn av en eller annen brahman i Rajagaha, og hans egentlige navn er gått tapt. Men som voksen ga han avkall på all luksus og ble asket, og han bygde seg en enkel hytte av siv. Derfor ble han kjent under navnet Sarabhanga som betyr “sivplukkeren”.

En dag la Mesteren merke til at han hadde mulighet for å bli en arahant. Derfor gikk han bort til ham og underviste ham i læren. Sarabhanga ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Deretter tok han fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før han ble en arahant

Han fortsatte å bo i sivhytta som han hadde bygd da han var asket. Men hytta ble gammel og begynte å forfalle. Folk så det og spurte ham hvorfor han ikke reparerte den.

“Hytta bygde jeg som asket. Nå kan jeg ikke gjøre noe slikt,” svarte han og forklarte videre:

487

Jeg plukket siv med egne hender
og bygget en hytte å bo i –
derfor var navnet mitt blant alle
Sarabhanga, sivplukkeren.

488

Det sømmer seg ikke lenger
at jeg plukker siv med hendene:
Den berømte Gotama ga oss
retningslinjer for treningen.

489

Sykdommens innerste vesen
så jeg, Sarabhanga, aldri før –
nå ser jeg sykdommen tydelig
ved å lytte til Den Høyeste.

490

Den samme veien Vipassi gikk,
gikk Sikhi og Vessabu også;
Kakusandha, Konagana og Kassapa
gikk óg denne veien – og Gotama!

491

Syv buddhaer, fri fra alt begjær,
kastet seg ut i tomheten –
disse, som selv har blitt sannhet,
har gitt oss den ypperste læren,

492

de fire edle sannheter,
av medfølelse: om lidelsen,
lidelsens årsaker, om slutten

på all lidelse, og veien dit

493

hvor livets og dødens kretsløp
brytes og smuldrer til ingenting.
Etter denne siste kroppen
og dette siste livets ende,
skal jeg aldri fødes igjen.
Jeg er helt og fullstendig fri!

VIII. Sanger med åtte vers

229. Kaccayana den store

Kaccayana ble født i Ujjeni og var sønn av kong Candapajjotas statsminister. Da han skulle få navn, syntes hans mor at gutten skinte som gull, og derfor fikk han navnet Kañcanamanava, som betyr Gullgutten. Senere studerte han de tre vedaer og ble minister etter sin far, og han ble bare kjent under sitt slektsnavn Kaccayana.

En dag fikk kong Candapajjota høre om Buddha og ba Kaccayana gå og invitere ham på besøk. Han tok med seg syv følgesvenner og la i vei. Da de kom frem, hørte de Mesteren forklare læren, og ordene gjorde så dypt inntrykk på dem at da Mesteren hadde talt, var de alle åtte blitt arahanter med full analytisk innsikt.

Da strakte Mesteren ut hånden og sa: "Kom, munk!" De fikk kappe og bolle og ble ordinert, og det var som om de skulle ha vært munk i mange år allerede.

Da Kaccayana nå selv hadde funnet frihet, overbrakte han kongens hilsen:

"Kong Candapajjota sender deg sine beste hilsener, Mester, og vil gjerne høre deg forklare læren."

"Gå til ham du," svarte Buddha. "Kongen vil bli glad for å se deg igjen."

Kaccayana gjorde som Mesteren sa, og sammen med sine syv venner gikk han og gledet kongen med undervisning i læren. Og sammen etablerte de Buddhas lære i landet Avanti, før Kaccayana igjen vendte tilbake til Mesteren.

En dag han fikk se at flere munk var blitt så tankeløse og begjærlige etter nytelser at de slurvet med sine forpliktelser og engasjerte seg i sanselighet og i samfunnsstridigheter, formante han dem med disse versene:

494

Hast ikke gjennom livet.
Hold stadig avstand til andre.
Streb ikke: Med ro i hjertet
skal du vandre.
Den som grådig vil eie
all nytelse, hver lukt og smak,
bommer på lykken: Pilen hans
er kraftløs og svak.

495

Dere vet at ærbødig respekt
er en farlig hengemyr!

Tilbedelsens gave fra rikmenn
 kan vise seg dyr.
 Som en fin pil i kjøttet,
 svært vanskelig å fjerne,
 blir æren for den hovmodige:
 en falsk ledestjerne.

Senere traff kongen flere ukloke avgjørelser. Han dømte noen for forbrytelser de ikke hadde begått, fordi han ikke hadde undersøkt saken grundig nok. Noen fikk skylden for ting de ikke hadde gjort, mens andre slapp unna ansvaret. Da veiledet Kaccayana ham slik:

496

Ikke på grunn av andre
 menneskers ord eller handling
 er dine gjerninger onde.
 Du må selv ta avstand fra ondskap!
 Hver mann
 er sine handlingers bror.

497

En annens ord
 gjør deg ikke til tyv.
 En annens ord
 gjør deg ikke til vismann.
 Slik du kjenner deg selv i ditt hjerte
 gjenkjennes du av gudene.

498

Mange av dere kan aldri forstå
 at dødens nærvær er mektig!
 De som innser dette, ønsker
 å roe ned krangel og strid.

499

Den vise lever videre
 selv om han mister sin rikdom.
 Den rike kan ikke leve
 om han aldri oppnår visdom.

En morgen kom kongen til ham og fortalte om en drøm han hadde hatt. Kaccayana svarte med disse versene:

500

Alt du hører
 hører du med øret.
 Alt du ser
 ser du med øyet.
 Den vise bør ikke snu seg bort

fra alt han hører og ser.

501

Men den som har øyne
er som en blind,
og den som har ører
er som en døv.
Den vise er som en tåpe,
den sterke er som en svekling –
når du så endelig når ditt mål
kan du legge deg på likstrå.

230. Sirimitta

Sirimitta var sønn av en meget rik godseier i Savatthi. Hans mor var søster til Sirigutta, som det er fortalt om i Dhammapadakommentaren.

I Savatthi bodde nemlig to rike kjøpmenn som het Garahadinna og Sirigutta. De var gode venner og vel forlikte. Sirigutta var buddhist, mens Garahadinna var tilhenger av jainene, en gruppe asketer som lå i stadig rivalisering med buddhistene.

Jainenenes ledere maste stadig på Garahadinna og ba ham sørge for å omvende Sirigutta. Derfor sa Garahadinna til ham:

“Hva er vitsen med å holde sammen med disse buddhistene? Mine lærere er mye bedre!”

Til slutt ble Sirigutta lei av maset, og sa til sin venn:

“Nåvel. Hva er det for noe spesielt med disse lærerne dine, da? Hva er det de kan for noe?”

“De vet alt! De vet alt som har skjedd og alt som skal skje, og de kan lese andres tanker!”

“Hvis det er slik, vil jeg gjerne hilse på dem,” sa Sirigutta. “Be dem komme hjem til meg og få frokost i morgen tidlig.”

Sirigutta ville finne ut om det virkelig var sant at jainene var allvitende. Derfor satte han folk til å grave en lang og dyp grop på gårdsplassen sin. Denne gropen lot han fylle med skitt og møkk. Deretter la de tynne stokker og tepper over, og plasserte sitteplasser oppå disse. Litt bortenfor lot han sette opp store krukker. De var tomme, men hadde et overtrekk av tøy og banablader med litt ris og frukt oppå, slik at det så ut som om de var fulle av all slags god mat.

Da jainene ankom, lot han dem føre bort til hver sin sitteplass og sa at ingen måtte sette seg før alle var klar. Så satte alle seg på likt – og styrtet hodekulls ned i skitten. Mens de lå der og kavet i skitt og møkk, sto Sirigutta og holdt på å le seg fordervet.

“Var det ikke dere som skulle være allvitende, da?” hikstet han. “Så dere ikke at krukkene var tomme? Så dere ikke at det hele var en felle?”

Jainene krabbet opp, og sinte, redde og fullstendig ydmyket vaklet de vekk.

Garahadinna ble naturligvis rasende over dette knepet, og det gikk flere uker før han så mye som hilste på sin gamle venn. Men så bestemte han seg for å ta hevn.

Han lot som om han ikke var sint lenger og sa til Sirigutta at siden jainlærerne hadde dummet seg ut så ettertrykkelig, hadde han ingen respekt for dem lenger.

“Kanskje jeg heller skulle lytte til læreren din?” sa han en dag. “Kan du ikke invitere Buddha og fem hundre munkar til å spise frokost hjemme hos meg i morgen?”

Dermed gikk Sirigutta til Buddha og fortalte om invitasjonen.

“Men tenk deg godt om før du aksepterer,” la han til, og så fortalte han alt som var hendt mellom ham og hans gamle venn.

“Jeg er redd han pønsker på hevn,” la han til.

Buddha forsto at både Garahadinna og Sirigutta var modne for å bli “en som er gått ut i strømmen”. Derfor tok han imot invitasjonen og sa han ville komme.

Nå lot Garahadinna grave en lang og dyp grop på gårdsplassen sin. Oppi gropen fylte han glødende kull, og så ble gropen dekt over med tynne greiner og tepper. Han satte også frem noen tomme krukker med overtrekk av tøy og bananblader, som så ut som om de var fulle av ris og annet godt.

Neste morgen kom Buddha med fem hundre munkere i sitt følge. Da Buddha satte foten på teppet over gropen, forsvant tepper og kull som ved et mirakel, og fem hundre vakre og velduftende lotusblomster så store som kjerrehjul sprang opp som sitteplasser for Buddha og munkene.

Da Garahadinna så dette mirakelet, ble han livredd og hvisket stammende til Sirigutta:

“Hjelp meg, gamle venn! Jeg var dum som forsøkte å hevne meg! Knepe mine virker jo slett ikke på din læremester. Men alle matkrukkene er tomme! Hva skal jeg by dem? Hjelp meg!”

Da ba Sirigutta Garahadinna gå og undersøke krukkene. Og se! Alle var fulle til randen av all slags god mat. Garahadinna ble forbløffet, men samtidig lettet og lykkelig.

Deretter ble maten servert for Buddha og munkene, og da de hadde spist, takket Buddha for maten og ga undervisning i sin lære. Da han var ferdig med å tale, var både Garahadinna og Sirigutta blitt “en som er gått ut i strømmen”.

Sirimitta var Siriguttas nevø og fikk se Mesteren berolige og temme den løpske elefanten Dhanapala. Da fikk han tillit til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Deretter tok han fatt på innsiktstreningen og ble snart en arahant.

En dag satte han seg ned med en dekorert vifte i hendene for å resitere munkereglene. Deretter ga han de andre munkene undervisning i læren med disse versene:

502

Uten hat, uten sinne og nag,
uten svik og trang til å sladre –
en slik munk behøver ikke
å sørge i dødens time.

503

Uten hat, uten sinne og nag,
uten svik og trang til å sladre –
en munk som vokter sine sanser
sørger ikke i dødens time.

504

Uten hat, uten sinne og nag,
uten svik og trang til å sladre –
en munk med fin og høvisk atferd
sørger ikke i dødens time.

505

Uten hat, uten sinne og nag,
uten svik og trang til å sladre –
en munk som røkter vennskap godt
sørger ikke i dødens time.

506

Uten hat, uten sinne og nag,
uten svik og trang til å sladre –
en munk med visdom og innsikt

sørger ikke i dødens time.

507

Den som har urokkelig tillit
til Han som har funnet sannheten,
og som fører seg høvisk og fint
til glede for de edle av sinn,

508

den som har tillit til ordenen
og løfter blikket mot sannheten,
han kan sannelig kalles rik!
Han har ikke levd forgjeves!

509

Derfor bør den vise, som husker
De Våknes lære, leve med
tillit, god og høvisk atferd
og blikket rettet mot sannheten.

231. Store-Panthaka

En tid etter at Mesteren hadde nådd oppvåkningen og begynt å undervise i læren, kom han til Rajagaha og bodde i bambuslunden utenfor byen.

På den tiden var det en rikmannsdatter i Rajagaha som hadde ligget med slaven sin. Hun ble redd for hva slektningene skulle si til dette, så hun tok med seg det hun kunne av eiendelene sine og flyktet sammen med slaven. De fant seg et nytt sted å bo, og der ble hun gravid. Da tenkte hun at hun fikk heller gå tilbake til familien sin, så barnet kunne bli født i trygge kår. Men på hjemveien nedkom hun med en sønn. Da snudde hun, og sammen med mannen sin dro hun tilbake til det stedet der de hadde slått seg ned. Fordi gutten var blitt født på reisen, fikk han navnet Panthaka, som betyr "Veifarer".

Da han var blitt så stor at han kunne stabbe og gå, fikk han en liten bror. Og fordi også han ble født underveis, kalte de ham for Lille-Panthaka, mens storebroren ble Store-Panthaka.

Da guttene ble litt større, ville de gjerne bli kjent med morens familie, så hun sendte dem til foreldrene sine. Og der, i huset til den rike bestefaren, vokste så guttene opp. En dag tok bestefaren med seg Store-Panthaka for å se Buddha. Lille-Panthaka var for liten til å være med. Panthaka satt og lyttet til læren, og innsikten hans vokste slik at han ble overbevist av det han hørte. Derfor spurte han bestefaren om han ikke kunne få lov til å bli munk. Bestefaren fortalte Mesteren om dette, og dermed ble gutten ordinert.

Etter novise-ordinasjonen lærte han seg mye av det Buddhas hadde sagt, og da han ble gammel nok, fikk han full ordinasjon. Han trente iherdig og utviklet de fire formløse dypmeditasjonene. Deretter øvde han innsikt og ble en arahant. På denne måten nådde han toppen av åndelig utvikling.

En dag mens han gledet seg over dypmeditasjon og resultatene av denne, så han tilbake på det han hadde oppnådd, og da ble han så glad og lykkelig at han utstøtte dette løvebrølet:

510

Da jeg først så Læremesteren,
han som ikke frykter noe,

ble jeg inderlig beveget –
jeg så det beste av mennesker!

511

Og hvem vil gi ondskapen grobunn
etter å ha bøyd seg til jorden
i respektfull hilsen og tillit
til Han som kom med sannhetslæren?

512

Jeg ga avkall på kone og barn,
penger, jord og all eiendom,
jeg raket av meg hår og skjegg –
slik gikk jeg ut i hjemløshet.

513

Med trening og riktig livsstil
voktet jeg sanseportene godt
og bøyd meg for den fullkomne –
ubeseiret gikk jeg mitt livs vei.

514

Så tok jeg en fast beslutning,
etterlengt i mitt hjerte:
Ikke et øyeblikks hvile
før begjærets pil var trukket ut!

515

Slik levde jeg; slik var mitt sinn –
se, min iherdige innsats!
Livet har jeg gjennomskuet –
jeg har fulgt Den Våknes vei!

516

I minnet så jeg liv på liv –
mitt blikk ble renset, øyet klart.
En arahant ble jeg: og verdig
til gaver. Jeg er fullstendig fri!

517

Slik svant nattehimmelen hen
bak soloppgangens gylne lys –
da alt begjær var tørket ut
satt jeg stille med korslagte ben.

IX. Sangen med ni vers

232. Bhuta

Bhuta var sønn av en rik mann som bodde i en forstad til byen Saketa. Foreldrene hans hadde allerede fått flere barn, men hvert eneste av dem var blitt spist opp av et troll. Men denne yngste sønnen deres ble beskyttet av alver, så trollet ga til slutt opp å få tak i ham. Det for nord og ned og ingen så noe mer til det. Da gutten skulle få navn, kalte de ham Bhuta, "alv", fordi han var blitt beskyttet av alvene.

Så vokste Bhuta opp, og han hadde tre palasser, ett for regntiden, ett for den kalde årstiden og ett for den varme årstiden. Da han var blitt voksen, kom Mesteren en gang til Saketa. Bhuta gikk sammen med andre legmenn for å lytte til ham. Da han hørte Mesteren forklare læren, ble han overbevist av det han hørte. Derfor lot han seg ordinere som munk og slo seg ned i en grotte ved bredden av elven Ajakarani. Her etablerte han innsikt, og snart etter ble han en arahant.

Senere gikk han til Saketa og besøkte slektningene sine, for han hadde omsorg for dem. Da han hadde bodd i Añjanalunden noen dager, ville han vende tilbake til sin bolig ved elvebredden. Slektingene hans ba ham bli værende og lovt å gi ham all mulig støtte. Men han forklarte dem hvorfor han ville dra og lovpriste sin eneboertilværelse med disse versene:

518

Når den vise gjennomskuer smerten
i alderdom og død, denne pinen
de uvitende klynger seg til,
mediterer han oppmerksomt.
Og ingen glede kan være større –
den svaler sinnet som fullmånens lys.

519

Når han har slått ned begjæret
som bringer så mye vondt, og slukket
sinnets rastløse, sultne flammer,
mediterer han oppmerksomt.
Og ingen glede kan være større –
den svaler sinnet som fullmånens lys.

520

Når han i sin visdom har sett
den trygge, åttedelte veien
som renser sinnet på ypperste vis,
mediterer han oppmerksomt.
Og ingen glede kan være større –
den svaler sinnet som fullmånens lys.

521

Når han finner det opplyste rom i sitt indre
der sorgens og ondskapens lenker er brutt,
og alt er rent og fullstendig stille,
mediterer han oppmerksomt.
Og ingen glede kan være større –
den svaler sinnet som fullmånens lys.

522

Når tordenen drønner mellom fjellene
og regnet tilslører fuglenes veier,
sitter munken i ly i sin grotte:
han mediterer oppmerksomt.
Og ingen glede kan være større –
den svaler sinnet som fullmånens lys.

523

Når han sitter lykkelig ved elvebredden
under skogens grønne, mektige trær
smykket av tunge, duftende blomster,
mediterer han oppmerksomt.
Og ingen glede kan være større –
den svaler sinnet som fullmånens lys.

524

Når regnet fosser ned ved midnatt
og rovdyr brøler i skogens dyp,
sitter munken i ly i sin grotte:
han mediterer oppmerksomt.
Og ingen glede kan være større –
den svaler sinnet som fullmånens lys.

525

Når han har lagt tankene til hvile
som var de ett med skogen og fjellet,
og frykt og fruktløs forvirring er jaget,
mediterer han oppmerksomt.
Og ingen glede kan være større –
den svaler sinnet som fullmånens lys.

526

Når han er lykkelig rensset og sorgløs,
har kastet lenkene, dratt pilen ut
og sinnets sorte strømmer er døde,
mediterer han oppmerksomt.
Og ingen glede kan være større –
den svaler sinnet som fullmånens lys.

X. Sanger med ti vers

233. Udayi den svarte

Udayi var sønn av en minister i Kapilavatthu og ble født samme dag som den vordende Buddha. På én og samme dag kom de til verden alle disse syv: den vordende Buddha, oppvåkningstreet, Rahulas mor og de fire kostbarheter, som var rideelefant, hesten Kantaka, Channa og Udayi. Ved navneseremonien var det stor jubel i hele byen, og barnet fikk navnet Udayi. Siden han var nokså mørk i huden, ble han kalt Udayi den svarte. Han vokste opp sammen med den vordende Buddha, og de var lekekamerater.

Senere forlot Verdens Hjelper hjem og familie og nådde til slutt frem til den dypeste kunnskap. Etter at han hadde begynt å undervise, holdt han til i Bambuslunden ved Rajagaha. Da kong Suddhodana fikk høre dette, sendte han i vei en minister og et følge på tusen mann med ordre om å hente sønnen hans. De kom frem akkurat mens Mesteren underviste i læren. De ville ikke avbryte ham, men ble stående i utkanten av forsamlingen og lytte, og da han var ferdig med å tale, var samtlige tilhørere blitt arahanter.

“Kom som munker,” sa han til dem og rakte ut hånden.

Alle lot seg ordinere og ble værende der sammen med de andre munkene, og derfor fikk de ikke overbrakt budskapet fra kongen.

Da kongen ikke så noe mer til folkene sine og heller ikke hørte noe fra dem, sendte han en annen minister med et følge på tusen mann. Men det gikk med dem som med de første budbringerne. Kongen sendte flere, inntil han til sammen hadde sendt ni ministre og ni tusen mann med dem. Men alle ble de arahanter, og ingen av dem sa et ord.

“Disse folkene kan ikke ha følt noen særlig hengivenhet for meg,” tenkte kongen, “når de ikke har gitt Mesteren beskjed om at jeg ville treffe ham. Men Udayi er jevnaldrende med min sønn, og de var jo lekekamerater da de var små. Dessuten vet jeg at han er glad i meg. Han sender jeg!”

Så sendte han bud på Udayi og sa:

“Ta med deg tusen mann og dra til Rajagaha, min venn, og hent min sønn hjem til meg!”

“Selv om jeg kanskje lar meg ordinere, herre konge, så skal jeg likevel ta med meg Mesteren hit,” sa Udayi idet han gikk.

“Hva du enn gjør, så la meg få se min sønn,” svarte kongen.

Udayi og hans følge kom frem akkurat mens Mesteren underviste i læren. De ville ikke avbryte ham, men ble stående i utkanten av forsamlingen og lytte, og da han var ferdig med å tale, var samtlige tilhørere blitt arahanter. Deretter lot de seg alle ordinere.

Da Udayi var blitt en arahant, tenkte han:

“Dette er ikke den beste tiden for Mesteren til å besøke sin hjemby. Det er bedre at han venter til våren, når skogen står full av blomster og markene er dekt av grønt og friskt gress. Da kan han gå.”

Derfor ventet han til tiden var inne. Men da våren kom, uttalte han disse versene for Mesteren og talte varmt om veien til Mesterens hjemby:

527

Mester! Nå gløder trærne
med farge som døende bål –
fjorårets løv er kastet,
de røde knoppene stråler
og med frukten ennå gjemt i sitt indre
kaster de glans over øyeblikket!

528

Store Helt! Disse trærne
 med blomster som beruser sinnet
 sprer sin duft over veien
 og lar kronblad fly som sommerfugler
 i lengsel etter å sette frukt.
 Tiden er inne til å gå herfra.

529

Ikke for kald og ikke for varm,
 men duftende mild og luftig
 er årstiden for en reise –
 Mester! La Sakiyaene og Koliyaene
 møte deg når du går mot vest
 og krysser elven Rohini.

530

I håp pløyes åkeren.
 Kornet blir sådd i håp.
 Kjøpmenn drar i håp over havet
 for å hente rikdommer hjem.
 Måtte det håpet jeg bærer på
 snart gå i oppfyllelse!

531

Igjen og igjen blir kornet sådd.
 Igjen og igjen faller regnet på åkeren.
 Igjen og igjen pløyes jorden.
 Igjen og igjen beriker kornet landet.

532

Igjen og igjen vandrer tiggerne på veien.
 Igjen og igjen gir de gavmilde almisser.
 Igjen og igjen går de som har medfølelse
 til himmelen, fordi de gir av sitt hjerte.

533

En helt kan i sin visdom bringe
 syv generasjoner til kildeklar renhet,
 i sin slekt – uansett hvor han fødes.
 Og slik er det sannelig med Han,
 den uendelig vise, gudenes mester!
 – I deg er i sannhet en vismann født!

534

Suddhodana er far til Den Store Seer.
 Maya er Den Opplystes mor.
 Hun som bar ham i sitt liv

er død: men fryder seg i tre himler!

535

Hun av Gotama-ætten
vandret sin tid på jorden og døde –
nå nyter hun himmelske gleder.
Hun fryder seg over sanselig skjønnhet,
omgitt av engleskarer
og guder i himlenes hager.

Da Mesteren hadde hørt disse versene, la han straks i vei mot Kapilavatthu. Udayi gikk i forveien, men da han kom frem, kjente ikke kongen ham igjen med det samme.

“Hvem er du?” spurte han.

“Hvis du ikke kjenner igjen den ministersønnen som du sendte med bud til Mesteren, skal jeg fortelle deg hvem jeg er,” svarte Udayi og uttalte følgende vers:

536

Jeg er Buddhas sønn.
Jeg som holder ut det uutholdelige.
Du, Sakiya-fyrste, er min fars far,
du, Gotama, er i sannhet min bestefar!

234. Ekavihariya

Ekavihariya betyr Eneboeren. Han het egentlig prins Tissa, og han ble født etter at Mesteren var gått bort, og var yngste bror til kong Asoka. 218 år etter Mesterens bortgang samlet kong Asoka hele India til ett rike og innsatte sin bror prins Tissa som viseregent. Ettersom Asoka selv var positivt innstilt til buddhismen, smittet denne holdningen også over på prinsen.

En dag var prins Tissa ute i skogen på jakt. Der fikk han se den greske munken Dhammarakkhita den store sitte under et tre, og han ble så imponert over holdningen hans at han tenkte:

“Å, kunne jeg bare bli som den munken!”

Da han kom tilbake til slottet, fortalte han kongen at han ville la seg ordinere, og enda kongen etter beste evne forsøkte å få han fra det, sto han på sitt. Han lenget bare etter å forlate hoffet og dra ut i skogen som eneboer og uttalte disse versene:

537

Ingen foran og ingen bak,
ingen andre i nærheten:
Sannelig er det behagelig
å leve alene i skogen!

538

Kom igjen! La meg gå alene
til skogen som Buddha roste.
Det er godt å leve alene
for en sterk og besluttsom munk.

539

Ivrig går jeg raskt mot målet,
helt alene inn i skogen,
der elefanter i brunst streifer
og vismannen finner sin lykke.

540

I fjellkløftens blomstrende lund
finnes svale, kjølige kilder –
etter å ha badet føttene
skal jeg vandre i meditasjon.

541

Å, når skal jeg leve i skogen,
alene og uten andre?
Å, når skal jeg bo der, helt våken,
fri fra sinnets sorte strømmer?

542

Når dette er mitt største håp –
måtte det gå i oppfyllelse!
Jeg skal selv gjennomføre dette,
ingen kan gjøre det for meg.

Da kongen forsto hvor oppsatt visekongen var på å la seg ordinere som munk, lot han innfartsveien til slottet bli pyntet på det staseligste. Så førte han sin bror til klosteret med stor prakt, med kongelige troppeavdelinger og med stort oppbud av ministre og hofffolk. Prinsen trådte inn i ordinasjonshallen og mottok sin ordinasjon av munken Dhammarakkhita den store. Flere hundre mann fulgte hans eksempel og lot seg ordinere samtidig med ham. Kongens svigersønn Aggibrahma, som var gift med hans datter Sanghamitta, lot seg også ordinere ved samme anledning.

Da prinsen var blitt ordinert, uttalte han lykkelig til sinns disse versene om de oppgavene som nå sto foran ham:

543

Jeg skal binde på meg rustning,
jeg skal gå ut i villmarken
og ikke vende tilbake før
sinnet er fritt fra sorte strømmer.

544

Mens vinden blåser sval og luftig,
full av blomsterduft, frisk og søt,
skal jeg på bergets høye topp
splintre all min uvitenhet.

545

I den blomsterkledde skogen
eller i en kjølig grotte

skal jeg fryde meg i min frihet,
lykkelig på Giribbaja.

Deretter gikk han ut i skogen og begynte sin munkepraksis. Sammen med sin veileder vandret han så til landet Kalinga. Der fikk han en hudsykdom på føttene sine. En lege så til ham og sa:

“Skaff smør, så skal jeg smøre det på huden og gjøre deg frisk igjen.”

Men munken gjorde ikke noe for å skaffe smør. Han bare fortsatte med sin innsiktspraksis. Sykdommen ble verre, og da legen så dette, dro han selv ut og skaffet smør som han helbredet munken med.

Nå da han var blitt frisk igjen, varte det ikke lenge før han ble en arahant. Han ble boende der i Kalinga, og kongen donerte en stor pengesum for å bygge et kloster til ham der. Klosteret fikk navnet Bhojakagiri.

Da munken senere lå for døden, uttalte han dette verset, som samtidig ble en erklæring om den visdom han hadde vunnet:

546

Sannelig nådde jeg målet,
som månen sin strålende fylde –
sinnet er fritt fra sorte strømmer,
aldri skal jeg fødes igjen!

235. Kappina den store

Kappina var sønn av en konge i byen Kukkuta i en av grenseprovinsene, og ble født før Buddha. Da faren døde, ble den unge prinsen innsatt som konge, og han ble kalt Kappina den store.

Han var ivrig etter å skaffe seg lærdom og ga vaktene i alle de fire byportene beskjed om at når de fikk se en lærd mann, skulle de føre ham frem for fyrsten.

På denne tiden var Mesteren stått frem i verden og oppholdt seg i Savatthi. Så var det noen kjøpmenn fra Savatthi som kom til Kukkuta med varene sine og solgte dem der. Da handelen var avsluttet, ville de hilse på kongen. Derfor fant de frem noen gaver og meldte sin ankomst ved slottet.

Da de hadde hilst på kongen og overlevert gavene, spurte han hvor de kom fra.

“Vi kommer fra Savatthi, herre,” svarte de.

“Er ikke det et land der det er rikelig med mat, og har dere ikke en rettferdig konge?” spurte Kappina.

“Jo, herre,” svarte de.

“Og hva slags lære finnes det i landet deres?”

“Det kan vi ikke snakke om uten å vaske munnen først,” svarte kjøpmennene.

Da lot kongen bære frem en gullbolle med vann. Kjøpmennene vasket seg om munnen, la håndflatene mot hverandre og sa:

“Herre! I vårt land har det stått frem en strålende våken, en buddha.”

Da kongen hørte ordet “våken”, gikk det ilinger av fryd gjennom hele kroppen hans.

“Sa dere ‘våken’, mine venner?”

“Ja, vi sa ‘våken’.”

Tre ganger måtte de gjenta det herlige ordet “våken”, og kongen ga dem hundre tusen gullmynter og ba dem fortelle mer.

“Han har proklamert den strålende lære, herre konge,” sa kjøpmennene.

Kongen ga dem hundre tusen gullmynter til.

“Og han har også etablert den strålende munkeorden,” fortalt de videre, og kongen ga dem nok en gang hundre tusen gullmynter.

Deretter sa kongen:

“Jeg vil gå til Buddha, den våkne Mester, og la meg ordinere som munk.”

Det samme ville alle ministrene hans. Dermed la han i vei, omgitt av tusen ministre.

Da de kom til bredden av Ganges, proklamerte de høytidelig:

“Hvis Mesteren er fullkomment våken, måtte da disse hestene krysse elven uten å bli så mye som våte på hovenel!”

Deretter krysset de Ganges, som nesten gikk over sine bredder, og de krysset også to andre elver på samme vis.

Samme dag hadde Mesteren stått tidlig opp og sett ut over verden med et blick fullt av medfølelse, og han så at denne dagen ville Kappina den store, som hadde gitt avkall på sitt kongedømme, komme til ham med stort følge for å be om å bli ordinert.

“Jeg får vel gå og møte dem,” tenkte han.

Da han var ferdig med morgenstellet, gikk han matrunden i Savatthi sammen med de andre munkene. Etter frokost dro han til bredden av elven Chandbhaga og satte seg ned under et fikentre i nærheten av vadestedet der hvor de andre ville komme i land.

Da Kappina og følget hans hadde krysset elven, så de hvordan det strålte og glitret av stråler i seks forskjellige farger omkring Buddha, og de sa til hverandre:

“Dette må sannelig være den mesteren vi har kommet for å treffe!”

De gikk bort og bøyde seg dypt for ham, og deretter satte kongen og hele hans følge seg ned rundt ham.

Mesteren forklarte læren for dem, og da han var ferdig med å tale, var de alle blitt arahanter. De ba ham om å bli ordinert, og Mesteren sa:

“Kom som munkel!”

Slik ble de ordinert. Og deretter tok Mesteren alle de nye munkene med seg tilbake til Jetavana.

En dag spurte Mesteren oppasseren sin om Kappina underviste de andre munkene.

“Nei, han gir ikke noen undervisning, Mester,” var svaret han fikk. “Han lever avsondret og fryder seg over livet her og nå, og gir ingen veiledning.”

Da lot Mesteren sende bud på Kappina og spurte ham om det var sant at han ikke ga noen undervisning.

“Ja, det stemmer, Mester,” svarte Kappina.

“Du som selv har kommet så langt, bør ikke leve på den måten,” sa Mesteren. “Fra i dag av skal du veilede nykommerne i læren.”

“Det skal jeg gjøre, Mester,” svarte Kappina og bøyde seg for ham.

Så begynte han å undervise, og allerede første gang han ga veiledninger, ble tusen munkel arahanter. Derfor proklamerte Mesteren for de andre munkene at Kappina var den fremste til å undervise andre munkel.

En dag veiledet Kappina nonnene med disse versene:

547

Når du ser inn i fremtiden

– det gode som skjer, og det vonde –

kan verken venn eller fiende

se svakhet hos deg, om de leter!

548

Den som iherdig har utviklet

meditasjon på åndedrettet

og praktisert dette grundig

slik Buddha har lært oss å gjøre,

lyser opp verden, som månen
når den unnslipper skyene.

549

Rent er mitt grenseløse sinn,
det har en velutviklet klarhet!
I sannhet er det opphøyet
og stråler i alle retninger.

550

Den vise lever videre
selv om han mister sin rikdom.
Den rike kan ikke leve
om han aldri oppnår visdom.

551

Visdommen vurderer hvert ord.
Visdommen øker ditt omdømme.
En som er venn med visdommen
finner lykken, selv i lidelsen.

552

Denne læren gjelder evig
og er ikke særlig merkelig:
Den som er født, skal en gang dø –
hva er det som er så rart med det?

553

For den som er født, er livet
en sikker reise mot døden.
Alle som er født, er døden nær:
for slik er livets sanne natur.

554

Det som er nyttig for levende
er nytteløst for de døde:
Der er gråt – ikke ry, ingen goder,
ingen ros fra munk og vismenn.

555

Gråten piner øyet og kroppen:
skjønnhet, forstand og styrke svekkes
til glede for dine fiender,
til sorg for de som vil deg vel.

556

Derfor bør folk ønske de vise

velkommen i sine hjem –
de bæres av sin visdom, så lett
som en båt krysser en dyp elv.

236. Lille-Panthaka.

Lille-Panthaka var bror til Store-Panthaka, som vi har fortalt om tidligere (se fortelling 231).

Da Store-Panthaka var blitt en arahant og gledet seg over det han hadde oppnådd, tenkte han som så:

“Hvordan skal broren min få del i denne lykken?”

Han gikk til den rike bestefaren deres og sa:

“Tillater du at Lille-Panthaka også lar seg ordinere, bestefar?”

Bestefaren ga tillatelse til det, og munken ordinerte sin bror og ga ham ti treningsregler å overholde. Han fikk også et vers som han skulle lære:

Liksom en velluktende lotus
som blomstrer ved daggry og brer ut sin duft,
slik stråler den glitrende Mester
som solen selv på himmelen.

Men enda han slet og øvde i fire måneder, klarte han ikke å lære verset utenat. Han prøvde og prøvde, men verset ville ikke feste seg i hukommelsen. Til slutt sa Store-Panthaka til ham:

“Du duger visst ikke som munk, lillebror. Når har du strevd i fire måneder uten å kunne lære så mye som ett vers! Hvordan skal du vel kunne klare noe av munketreningen? Dra hjem igjen!”

Da Lille-Panthaka på denne måten var blitt jaget bort, ble han stående utenfor porten og gråte.

På den tiden bodde Mesteren i hofflegen Jivakas mangolund. En dag sendte Jivaka bud og inviterte Mesteren til å ta med seg fem hundre munkere og komme og spise hos ham. Nå var Store-Panthaka ansvarlig for å ordne med måltidene. Da han fikk beskjed om at fem hundre munkere var invitert, svarte han at han tok imot invitasjonen på alle munkenes vegne, unntatt for Lille-Panthaka. Lille-Panthaka hørte dette og ble enda mer ulykkelig.

Da Mesteren forsto hvor fortvilet han var, tenkte han at fikk finne på noe slik at også Lille-Panthaka kunne få mat. Han gikk bort til ham og spurte:

“Hvorfor gråter du, Panthaka?”

“Broren min jager meg bort, Mester.”

“Ikke bry deg om det, Panthaka. Det er min orden du er ordinert i.”

Så ga Mesteren ham en ren klut og sa:

“Se her, ta denne, og tenk ‘bort med skitten, bort med skitten’.”

Panthaka tok imot kluten og satte seg ned, mens han tvinnet den mellom hendene og tenkte: “Bort med skitten, bort med skitten.”

Da han hadde sittet og fingret med kluten en stund, så han at den ble mer og mer skitten, helt til den var så svart som om han skulle ha tørket utsiden av gryta med den.

Da modnet forståelsen i ham, og han tenkte:

“Denne kluten var helt ren fra begynnelsen av, men jo mer jeg satt og fingret med den, jo mer skitten ble den. Alt er foranderlig, og det gjelder for sinnet, også.”

Han konsentrerte seg om denne forståelsen av hvordan ting oppstår og går til grunne, og der og da gikk han inn i dypmeditasjon og etablerte innsikt, slik at han ble en arahant med full analytisk innsikt. Som arahant mestret han også på flekken alle skriftene og de fem spesielle ferdigheter.

Mesteren, som hadde gått til Jivakas hus med fire hundre og nittini munkere, satte seg ned på den anviste sitteplassen. Men Lille-Panthaka var ikke kommet, siden han ikke var blitt invitert. Da Jivaka ville skjenke ris, holdt Mesteren hånden over bollen.

“Hvorfor vil du ikke ha, Mester?” spurte Jivaka.

“Fordi det fortsatt er en munk igjen i klosteret,” svarte han.

Da tilkalte Jivaka en tjener og sa:

“Gå til klosteret og hent den munken som ble igjen der.”

Men med sine spesielle ferdigheter skapte Lille-Panthaka illusjonen av tusen andre munkers i klosteret, og da tjeneren kom og så alle munkene, vendte han forvirret tilbake til Jivaka og sa:

“Det var så mange munkers der at jeg ikke visste hvem jeg skulle hente.”

“Hva heter den munken som ble igjen i klosteret, Mester?” spurte Jivaka.

“Han heter Lille-Panthaka,” svarte Mesteren.

“Gå nå og spør hvem av dem som er Lille-Panthaka,” beordret Jivaka.

Dermed gikk tjeneren tilbake til klosteret og spurte hvem som var Lille-Panthaka.

“Jeg er Lille-Panthaka, jeg er Lille-Panthaka,” svarte de tusen munkene i munnen på hverandre, og tjeneren måtte igjen vende tilbake med uforrettet sak og fortelle hvordan det hadde gått.

Nå forsto Jivaka at det var magi med i spillet, og han sa til tjeneren:

“Nå skal du gå dit igjen. Gå rett bort til hvem du vil av munkene, ta tak i kappen hans og si at Mesteren ber ham komme!”

Tjeneren gjorde det, og straks forsvant alle illusjonsmunkene. Han tok med seg Lille-Panthaka tilbake til Jivakas hus.

Nå tok Mesteren imot det som ble budt ham av ris og annen mat, og etter at måltidet var over, gikk de alle tilbake til klosteret. Munkene ble gående og prate sammen om det som hadde skjedd, og de sa til hverandre:

“Sannelig er Buddha mektig! Se bare hvordan denne munken som strevde i fire måneder uten å kunne lære seg et eneste vers, på et blunk mestrer slike spesielle ferdigheter!”

Mesteren hørte at de snakket sammen, og da han hadde satt seg på plassen sin, spurte han hva de hadde snakket om. De fortalte ham det, og han sa:

“I dag har Lille-Panthaka fulgt min veiledning og blitt min åndelige arving. Tidligere en gang var han min verdslige arving.”

Da munkene spurte hva han mente med det, fortalte han dem Culasetthijataka, en historie om hvordan han selv og Lille-Panthaka hadde møttes en gang i et tidligere liv.

Ved en senere anledning uttalte Lille-Panthaka disse versene, der han fortalte sin historie:

557

Jeg var treg, og ble ikke bedre –
derfor foraktet alle meg.
Broren min jaget meg bort og sa:
Gå hjem! Du passer ikke her!

558

Etter at jeg var jaget bort
sto jeg nedslått og gråtende
ved porten til munkenes park.
Å, som jeg lengtet etter læren!

559

Da kom Mesteren bort til meg
og la hånden på hodet mitt –
vennlig tok han fatt i armen min
og ledet meg inn i klosteret.

560

Mesteren viste medfølelse!
 Han ga meg en ren vaskeklut
 og sa: Sett deg nå rolig ned
 og pass godt på denne kluten.

561

Jeg lyttet til hans ord; jeg gjorde
 med glede som Mesteren sa!
 Jeg gikk inn i dyp meditasjon
 for å oppnå det høyeste mål.

562

I minnet ser jeg liv på liv!
 Mitt blikk er rensset, øyet klart.
 Livet har jeg gjennomskuet –
 Buddhas vei er gått til ende.

563

Jeg, Panthaka, skapte meg selv:
 Tusen ganger mitt eget bilde!
 I den skjønne mangolunden
 satt jeg til tiden var inne.

564

Deretter sendte Mesteren bud:
 Kom, Panthaka! Maten er klar!
 Og jeg lyttet til Mesteren:
 jeg fløy til ham gjennom luften,

565

så bøyde jeg meg for hans føtter.
 Ved siden av ham satte jeg meg,
 og da han så at jeg var der,
 tok han imot det han var budt.

566

Han som fortjener verdens gaver
 og offer fra alle folkeslag,
 han, åker for gode gjerninger,
 tok imot maten han var budt.

237. Kappa

Kappa var sønn av en distriktsguvernør i landet Magadha, og etter farens død ble han selv innsatt i samme stilling. Han veltet seg i utsvevelser og sanselighet, og da Mesteren fikk vite det, fikk han medlidenhet med ham

“Hvordan skal det gå med ham?” tenkte han.

“Jeg vil gå og fortelle ham om kroppens urene aspekter. Da kommer han til å miste lysten på sine sanselige utskeielser. Deretter kommer han til å la seg ordinere, og senere vil han bli en arahant.”

Så gikk han til Kappa og uttalte disse versene:

567

Full av alle slags skitt og møkk,
en produsent av ekskrementer,
en råttne, stinkende kloakkpøl,
en verkebyll, et åpent sår,

568

full av slimete blod og puss,
nedsenket i en gjødselgrop:
kroppen lekker alltid, urene
væsker pipler fra hver en åpning.

569

Bundet sammen av seksti sener
påsmurt grøtete kjøttslintrer,
stappet inn i et hylster av hud
er den verdiløse kroppen.

570

En haug med knokler, bundet sammen
av leddbånd, sener, fett og slim
er materialet for kroppens
positurer og bevegelser.

571

Med fast kurs går kroppen dødens vei,
alltid tjener den dødens konge.
En mann som kaster kroppens byrde
er fri til å gå hvor han vil!

572

Uvitenhet dekker kroppen.
Fire bånd – grådighet, hat og tro
på ritualer og på dogmer –
binder kroppen. I malstrømmen
synker kroppen, hjelpeløst fanget
i nettet av sansebegjær.

573

Hindret av nytelse, rastløshet,
hat, sløvheter og uvisshet: plaget
av mørke, urolige tanker,

forfulgt av rotfestet grådighet
og krypende rundt i skyggen
av forblindelsens sorte fjell

574

eksisterer denne kroppen
som en slave av sin livsgjerning –
suksess ender med nederlag,
livets mangfold med undergang.

575

De som kaller kroppen sin “min”
– blinde, tåpelige mennesker –
fyller den grusomme likplassen,
griper begjærlig etter nytt liv.

576

De som tar avstand fra kroppen
som fra en slange innsmurt med møkk
og spyr opp roten til liv og død,
legger sinnets virvelstrøm til ro.

Da Kappa hørte disse versene fra Mesterens egen munn med så mange beskrivelser av kroppens natur og av hvordan det går med den, ble han fylt av avsky og vemmelse overfor sin egen kropp. Dypt grepet bøyde han seg for Mesteren og ba om å bli ordinert som munk.

Mesteren vendte seg til en munk i nærheten og ba ham ordne med ordinasjonen. Munken lærte Kappa den innledende øvelsen i betraktning av kroppen, der han skulle rette oppmerksomheten mot hodehår, kroppshår, negler, tenner og hud. Deretter ga han ham ordinasjon. Allerede mens håret ble raket av hodet hans, ble Kappa en arahant med full analytisk innsikt.

Etterpå vendte han tilbake til Mesteren og hilste ærbødig på ham, før han satte seg ned og gjentok de samme versene, slik at disse samtidig ble en erklæring om den innsikt han hadde vunnet. På den måten ble de til hans egne vers.

238. Upasena, Vangantas sønn

Upasena ble født i landsbyen Nalaka og var sønn av brahmankvinnen Rupasari. Han var yngste bror av Sariputta, en av Buddhas fremste elever.

Da Upasena ble voksen, ble han ekspert på de tre vedaer. Men så fikk han høre Mesteren forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk.

I sin iver etter å utbre læren ordinerte han så på egen hånd en annen mann som munk, enda han selv ikke hadde mer enn et års ansiennitet og erfaring. Så gikk de begge for å hilse på Mesteren.

Mesteren kritiserte ham for denne overilte handlingen, og sa:

“Du er for lettvektig for en så tung oppgave, du uvettige menneske!”

Da tenkte Upasena for seg selv:

“Jeg skal nok sørge for at Mesteren roser meg offentlig for det som han i dag har kritisert meg offentlig for!”

Deretter begynte han å praktisere innsiktstrening, og det varte ikke lenge før han ble en arahant.

Som arahant påtok han seg alle de tillatte askeseøvelsene, og han inspirerte andre til å gjøre det samme. Dette førte til at Mesteren offentlig roste ham som den beste til å inspirere andre.

Litt senere oppsto den store krangelen mellom munkene i Kosambi, og forsamlingen ble splittet i to. En munk som gjerne ville megle og bilegge striden, gikk til Upasena og spurte:

“Nå har det blitt mye krangel og forsamlingen er splittet. Hva kan vi gjøre?”

Upasena svarte med disse versene, der han lovpriste eneboerlivet:

577

På et avsides, stille sted
der bare rovdyr ferdes, bør
munken slå seg ned alene
for å trene sin oppmerksomhet.

578

Han bør samle filler langs veien,
på søppeldynga og gravplassen –
av dem skal han sy en kappe,
og den er hans eneste drakt.

579

Etter å ha gjort hjertet ydmykt
bør munken gå til alle hus,
uten unntak, og motta mat
med alle sanser under kontroll.

580

Han bør være glad for det enkle,
ikke ønske seg godbiter:
Den som sikler etter lekker mat
trives ikke med meditasjon!

581

Nøysom og tilfreds med lite
bør den vise bo i ensomhet
uten å blande seg med andre –
borgere, bønder eller munk.

582

Som en stum med fattig forstand
bør den vise opptre blant andre.
Han bør lytte, og ikke snakke,
i selskap med andre munk.

583

Han bør ikke fornærme noen
og unngå å skade andre.
Treningsreglene bør han følge
og vise måtehold med mat.

584

Han bør gå dypt inn i emnet
han konsentrerer sinnet sitt om,
meditere iherdig og nå
innsikt når tiden er moden.

585

Han bør være utholdende
og alltid trene iherdig –
ikke skal han si seg fornøyd
før han har nådd lidelsens ende.

586

Når munken lever slik han bør
i lengsel etter lys og renhet,
tørker sinnets sorte strømmer
inn – han finner kjølig lindring!

Og disse versene ble også en erklæring om den innsikt han hadde vunnet.

239. En annen ved navn Gotama

Gotama var eldre enn Buddha og ble født i Savatthi som sønn av en brahman fra Udicca. Da han ble voksen, ble han ekspert på de tre vedaene. Han ble også en fremragende taler, og det var ingen som kunne stå seg mot ham i åpen debatt.

Så sto Mesteren frem i verden og begynte å undervise i sin lære. Yasa og mange andre sluttet seg til ham, og på oppfordring fra Anathapindika kom han til Savatthi. Brahmanen Gotama var til stede da Buddha fikk overrakt parken Jetavana som gave, og han fikk tillit til Mesteren og gikk for å høre på ham. Deretter ba han om å bli ordinert, og Mesteren ga en annen munk beskjed om å ordinere ham. Allerede under ordinasjonsprosessen, mens han fikk raket av seg håret, ble Gotama en arahant.

Etterpå vandret han til landet Kosala og bodde lenge der, før han kom tilbake til Savatthi. Da kom mange av hans rike brahmanslektninger til ham og spurte ham:

“Det er mange filosofer, munkes og brahmaner som snakker om renhet her i verden. Hvem av dem har en lære som fører til frihet? Hvem bør vi følge for å finne renhet her i verden?”

Gotama svarte dem med disse versene:

587

Man bør innse sitt eget beste
og nøye betrakte Buddhas ord
om hva som ansees som passende
for en som har gått ut som munk:

588

Edle vennskap mellom brødre,
å ta fatt på grundig trening
og lydighet mot lærerne –
dette sømmer seg for en munk.

589

Respekt for de våkne, aktelse
for læren – slik det passer seg –
ærbødighet overfor munkar –
dette sømmer seg for en munk.

590

God atferd; å kjenne sin plass;
å leve rent og uklanderlig
med et sterkt og befestet sinn –
dette sømmer seg for en munk.

591

Å gjøre godt, å avstå fra ondt,
å utstråle trygghet og ro,
å øke sin innsikt i sinnet –
dette sømmer seg for en munk.

592

En avsides bolig i skogen
der stillhetens åndedrett høres
og alt passer godt for en vismann –
dette sømmer seg for en munk.

593

Moral og sann kunnskap om livet,
å utforske verdens natur,
dyp forståelse av sannheten –
dette sømmer seg for en munk.

594

Å forstå forgjengeligheten
ved seg selv, og ved verdens skjønnhet,
å ikke hige mot verdslig fryd –
dette sømmer seg for en munk.

595

Å utvikle oppmerksomhet,
forskertrang, glede, pågangsmot,
sinnslikevekt, konsentrasjon
og sinnsro; under-gjæringer,
evnen til overbevisning
og overbevisningens kraft;
den edle, åttedelte vei –
dette sømmer seg for en munk.

596

Å fri seg fra lyster og begjær
og alle sinnets sorte strømmer,
å leve i fullstendig frihet –
dette sømmer seg for en munk!

Slik roste Gotama munkeordenen ved å fortelle hvilken praksis som sømmer seg for en munk og vise at den fører til frihet, samtidig som han også viste at asketer utenfor ordenen følger en vei som ikke fører til frihet. Da de rike brahmanene hørte dette, ble de velvillig stemt overfor munkene og erklærte seg som legtilhengere.

XI. Sangen med elleve vers

240. Sankicca

Sankicca ble født i en velstående brahmanfamilie i Savatthi. Moren hans døde like før han ble født, og slektningene fant barnet ubrent og levende på restene av likbålet etterpå. For den som har nådd sitt siste liv, kan ikke dø, om han så skulle falle utfor verdens høyeste fjell.

Dette syntes de var en så merkelig hendelse at de tok med seg barnet til en spåmann for å høre hva han kunne si om guttens fremtid.

“Hvis denne gutten blir boende hjemme, vil han skape ulykke i syv generasjoner fremover,” sa spåmannen. “Men hvis han blir munk, kommer han til å vandre omkring i spissen for et følge på fem hundre andre munkers.”

“Hvis det er slik, så lar vi Sariputta ordinere ham så snart han er gammel nok,” sa slektningene.

Da gutten var syv år gammel, fikk han høre historien om moren som døde før han ble født, og hvordan de fant ham blant glørne på likbålet etterpå. Dette grep ham så sterkt at han bestemte seg for at han ville bli munk. Slektingene hans ga ham lov til det. De tok ham med seg til Sariputta og ba ham ordinere gutten.

Sariputta lærte ham den innledende øvelsen i betraktning av kroppen, der han skulle rette oppmerksomheten mot hodehår, kroppshår, negler, tenner og hud. Deretter ga han ham ordinasjon. Allerede mens håret ble raket av hodet hans, ble Sankicca en arahant med full analytisk innsikt. Så sendte Sariputta ham ut i skogen sammen med tretti andre munkers for å praktisere meditasjon.

De slo seg ned i nærheten av en landsby med tusen innbyggere, og da folk fikk se munkene, ble de glade og tok godt imot dem. De laget hytter og vandreganger for dem i skogen utenfor landsbyen, og sørget for mat og alt hva munkene ellers måtte trenge.

Så satte regntiden inn, og munkene brukte tiden til meditasjon og forlot hyttene sine bare for å hente mat eller medisiner fra landsbyen.

En fattig mann i nabolaget bodde hos den ene datteren sin. Men det ble knapt om mat for familien, så han bestemte seg for å flytte til den andre datteren sin og bo hos henne en stund.

Munkene hadde vært i landsbyen og fått rikelig med matgaver. På veien tilbake til hyttene i skogen badet de i en bekk og satte seg deretter til å spise. Akkurat da kom den fattige mannen forbi, og han ble stående og se på munkene som spiste. De spurte hvem han var og hvor han skulle, og han fortalte dem sin historie. Da de forsto at han var svært sulten, fikk de medfølelse med ham, og hver av dem delte med ham av den maten de hadde fått.

Mannen tenkte at hos munkene kunne han få det mye bedre enn hva han med alt sitt slit og strev ellers kunne makte, så han spurte om han kunne bli med dem og være tjener og altnuligmann for dem. Det fikk han lov til, og han ble boende hos munkene og hjalp dem med alle slags praktiske gjøremål, og de delte maten sin med ham.

En dag fikk han lyst til å besøke datteren sin. Han torde ikke spørre munkene om lov til å gå, så han bare snek seg av sted. Veien gikk gjennom en nifs villmark der fem hundre røvere holdt til. De pleide å fange folk som gikk gjennom skogen og ofre dem til den guden de trodde på.

Røverhøvdingen satt oppe i et tre og speidet, og da han fikk se mannen som gikk bortover stien, ga han signal til de andre røverne. De kastet seg over ham og bandt ham med kraftige tau. Så gjorde de klar et stort bål og la frem stekespidd.

“Her er det verken villsvin eller hjort, så hva har dere tenkt å steke” spurte han.

De svarte at de skulle steke ham og ofre kjøttet til guden sin. Han ble livredd og sa:

“Men jeg er så mager og tynn. Jeg blir et dårlig offer for guden deres. Dere burde heller fange en av de munkene som bor bak åsen her borte. De er velfødde og i god stand, så guden deres kommer til å bli mye gladere for å få en av dem som offer! La meg få beholde livet, så skal jeg vise dere hvor de er.”

Han viste dem veien til munkenes hytter, men der var det ikke en munk å se.

“Har du lurt oss, skal det gå deg ille!” freste røverhøvdingen.

“Alle munkene sitter hver for seg ute i skogen og mediterer på denne tiden av dagen,” svarte mannen. “Men slå på denne klokken, så kommer de nok.”

Munkene lurte på om kanskje noen var blitt syk, siden det ble ringt med klokken utenom de vanlige tidene, så det varte ikke lenge før alle var kommet. Den eldste munken så på røverne og spurte:

“Hvem av dere var det som slo på klokken?”

“Det var jeg,” svarte røverhøvdingen.

“Men hvorfor?” spurte munken.

“Vi vil ofre en munk til guden vår,” svarte høvdingen.

Da vendte den eldste munken seg til de andre og sa:

“Den som er eldst, har ansvaret for å sørge for at brødrene har det godt. Derfor skal jeg bli med røverne.”

Den nest eldste munken grep ordet, og sa:

“Men det sømmer seg at en som er yngre, påtar seg den eldre brorens plikter. Derfor skal jeg gå med dem.”

Da spratt alle de andre munkene opp og sa seg villig til å bli ofret i stedet for de andre. Enda de verken hadde samme mor eller far, var alle villige til å ofre seg for sine ordensbrødre.

Syv år gamle Sankicca hørte litt på de voksne munkene, men så sa han:

“Sett dere ned, alle sammen. Jeg skal bli med røverne for å bli ofret.”

Da protesterte de andre munkene:

“Om så alle vi andre skal bli drept, så kan vi ikke tillate at du blir ofret!”

“Hvorfor ikke?” spurte Sankicca.

“Fordi Sariputta selv har ordinert deg, og han ba oss ta godt vare på deg da vi dro. Vi kan ikke komme tilbake til ham uten at du er med!”

“Sariputta rådførte seg med Mesteren selv før jeg ble sendt ut sammen med dere,” svarte Sankicca, “og de visste på forhånd at dette ville skje. Jeg ble sendt for å bli med røverne. Så ta det bare med ro, alle sammen. Jeg går med røverne.”

Så bøyde han seg for de andre munkene og sa:

“Hvis jeg på noen måte har krenket dere, ber jeg om tilgivelse.”

De andre munkene ble dypt rørt. Tårene strømmet fra øynene deres og hjertene skalv. Den eldste munken vendte seg til røverne og sa:

“Ta i det minste hensyn til at han er så ung. Ikke la ham se bålet og stekespiddene, for da blir han sikkert redd. Avliv ham heller hurtig og skånsomt før han får se dem.”

Røverhøvdingen nikket. Så tok de Sankicca med seg og forsvant inn i skogen.

Da røverne nærmet seg leirplassen sin, gjorde de en rast. Sankicca satte seg ned og gikk inn i dyp meditasjon. I mellomtiden trakk røverhøvdingen sverdet sitt og listet seg inn på Sankicca bakfra. Han lot sverdet suse ned mot nakken hans, men sverdet krøllet seg opp mot skjefet, så han bommet.

“Jeg må ha fått feil grep på sverdet,” tenkte han.

Så rettet han det ut igjen og slo til på nytt. Men sverdet flagret som et løv i vinden og skjente inn i en trestamme. Røverhøvdingen ble forskrekket og tenkte:

“Dette sverdet kan gå gjennom stein og jern som gjennom smør. Men det klarer ikke engang å lage et lite risp i den guttungen der! Hva er det som skjer?”

Han kastet seg til marken og ba Sankicca om tilgivelse, og det samme gjorde de andre fem hundre røverne. Sankicca forklarte Buddhas lære for dem, og etterpå ba de alle om å få bli munk. Han førte dem tilbake til de andre munkene, og der ble alle de fem hundre ordinert.

Da Mesteren senere fikk høre om dette, uttalte han dette verset:

Du kan leve i hundre år
i ondskap og tankeløshet –
bedre å leve en eneste dag
i godhet og meditasjon.

En tid senere kom en legmann og inviterte Sankicca til å bo i nærheten av huset hans:

597

Kjære barn – hvorfor bo her i skogen
og fryse i regnet som en pjuskete fugl?
I Verambha, vindenes grotte, finner du
deilig ly og ensom ro.

Sankicca svarte:

598

Som vinden samler skyene
i regntiden, samler jeg sinnet
om ensomhet her i skogen:
i ensomheten finner jeg ly.

599

Den svarte, urene kråka
som bor og eter på likplassen
gjør meg oppmerksom på kroppen –
dens betydningsløse eksistens.

600

Den som ikke får beskyttelse
og ikke beskytter andre,
den munken lever sannelig godt!
Han savner ingen sansegleder.

601

Klare kilder og bekker perler
rundt knivskarp stein – vannliljetjern
svaler apens sorte fjes og slukker hjortens tørst.
Dette er min sjels vidstrakte fjell!

602

Jeg har bodd i dype skoger,

jeg har bodd i kløfter og grotter.
Jeg har bodd på ensomme steder
der rovdyr jager om natten.

603

Men aldri har jeg følt noe hat
eller sendt dem onde tanker –
ikke: “Jeg vil drepe dem, slakte,
pine dem, la dem lide vondt!”

604

Jeg har tjent læremesteren –
Buddhas vei er gått til ende.
Den tunge børen er lagt ned,
roten til liv og død rykket opp.

605

Det jeg søkte og ønsket meg
den gang jeg gikk ut som hjemløs,
har jeg funnet. Målet er nådd!
Alle lenker er splintret og knust!

606

Jeg lengter ikke etter døden.
Jeg klynger meg ikke til livet.
Som tjeneren venter på sin lønn,
venter jeg rolig på min tid.

607

Jeg lengter ikke etter døden.
Jeg klynger meg ikke til livet.
Med oppmerksom forståelse
venter jeg rolig på min tid.

XII. Sanger med tolv vers

241. Silavat

Silavat ble født i Rajagaha og var sønn av kong Bimbisara. Da han ble voksen, ville hans bror, kong Ajatasattu, drepe ham. Han arrangerte forskjellige ulykker og overfall, men hadde ikke hellet med seg.

Mesteren fikk høre om det som foregikk og ba Moggallana den store hente prins Silavat. Moggallana sendte bud, og prinsen kom ridende på elefanten sin. Prinsen steg ned fra elefanten, hilste ærbødig på Mesteren og satte seg ned hos ham.

Så forklarte Mesteren læren på en måte som passet til den unge prinsens temperament, og prins Silavat ble overbevist av det han hørte. Han lot seg ordinere og tok fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Så ble han boende i landet Kosala.

Senere sendte Ajatasattu noen leiemordere med ordre om å drepe Silavat. De kom frem til ham nettopp mens han satt og ga undervisning i Buddhas lære. Da de hørte ham tale, ble de så dypt grepet at de fikk tillit til ham og til læren, og dermed lot de seg ordinere som munkar, de også.

Silavat underviste dem med disse versene:

608

Øv dere på god oppførsel,
vis verden en vakker fremferd!
Den som vet å oppføre seg
oppnår alt det beste i livet.

609

Den vise som ønsker tre gleder,
andres ros, rikdom og – senere –
himmelsk lykke etter døden,
bør vite å oppføre seg godt.

610

Den som oppfører seg, vil nemlig
skaffe seg mange gode venner,
men den som ikke oppfører seg
støter venner bort med sin atferd.

611

Den som oppfører seg dårlig
blir klandret, fordømt og kritisert,
men den som oppfører seg godt
oppnår ros og heder fra andre.

612

God oppførsel er grunnlaget
for alle ting: det godes mor.
Og dette, all dyds begynnelse,
bør man foredle og dyrke.

613

God oppførsel er ditt beste vern,
sinnets glede og de våknes port
inn til trygghetens vakre hage.
Derfor bør din atferd foredles.

614

God oppførsel er en makeløs kraft,
det mektigste våpen av alle.
God oppførsel er et vakkert smykke,
den beste rustning du kan bære.

615

God oppførsel er en mektig bro –
 en duft av den aller herligste,
 mest vidunderlige parfyme
 som spres med vinden til alle kanter.

616

God oppførsel er den beste næring,
 den beste proviant til reisen.
 God oppførsel er den beste farkost
 å ferdes med i hele verden.

617

En ondskapsfull tosk blir klandret
 og lider helvetes pinsler –
 han blir ulykkelig overalt
 fordi han oppfører seg dårlig.

618

En vis og vennlig mann blir rost
 og oppnår himmelens gleder –
 han blir lykkelig overalt
 fordi han oppfører seg godt.

619

God oppførsel er det største,
 vismannen er uten like –
 blant mennesker og blant guder
 seirer han som kan oppføre seg!

Slik understreket han betydningen av god oppførsel mens han underviste de tidligere røverne, og disse versene ble også en erklæring om den innsikt han hadde vunnet.

242. Sunita

Sunita var født i en søppeltømmerfamilie. Han levde som dotømmer i Rajagaha og hadde nesten ikke til livets opphold av mat og klær.

En morgen hadde Mesteren stått opp, tatt bollen sin og gått inn til byen sammen med en stor flokk munk for å få mat. Så traff han på Sunita i en av de trange gatene. Sunita hadde feid matrester, skitt og søppel sammen i en haug og lagt det opp i de to kurvene sine. Så la han bærestangen over skulderen og bar kurvene bort. Da han fikk se Mesteren og munkene komme mot seg, ble han skamfull og forvirret. Han forsøkte forgjeves å finne et sidesmug for å smette unna, men veggene sto som en mur på begge sider. Derfor satte han kurvene fra seg og trykte seg forlegen inn til veggen for å slippe dem forbi. Mest av alt ønsket han det hadde vært et hull i veggen som han kunne forsvinne inn i.

Da Mesteren kom bort til ham, så han at Sunita hadde gode anlegg, og med velklingende og melodisk røst sa han til ham:

“Har du lyst til å forlate det trøstesløse livet du nå lever og heller bli munk?”

Sunita ble så lykkelig og glad over Mesterens ord, at han følte som om hadde drukket av selve udødelighetens beger.

“Hvis en som jeg kan få lov til noe slikt, Mester, vil jeg gjerne bli ordinert,” svarte han.

“Kom som munk,” sa Mesteren.

Han fikk bolle og kappe og Mesteren tok ham med tilbake til klosteret og ga ham et meditasjonsemne å arbeide med. Han arbeidet seg fortløpende gjennom treningsstadiene og innsikten hans modnet slik at selv gudene kom og lovpriste ham.

Da Buddha forsto at han var blitt en arahant, roste han ham med dette verset:

Ved flittig innsats og edelt liv,
selvbeherskelse og kontroll,
ble denne mannen foredlet –
ja, han er i sannhet en brahman!

Flere andre munkere ville gjerne at Sunita skulle utstøte et løvebrøl, så de stilte ham ledende spørsmål:

“Hvorfor forlot du familielivet og ble munk, Sunita? Hvordan ble du ordinert? Hvordan trengte du inn i sannhetene?”

Da utstøtte Sunita sitt løvebrøl med disse versene:

620

Jeg ble født inn i usle kår,
en fattig og sulten familie.
Foraktelig var mitt arbeid:
Jeg feide søppel i gatene.

621

Og alle skydde meg og ropte
skjellsord når jeg kom dem for nær.
Ydmyk snek jeg meg langs veggene
og bøyde nakken for alle.

622

Så fikk jeg se Den Våkne
omgitt av munkenes skare.
De ypperste av mennesker
gikk inn i Magadhas hovedstad.

623

Jeg kastet bærestang og kurver
og hilste Den Fullkomment Våkne.
Den beste av mennesker stanset!
Meg viste han medfølelse!

624

Jeg bøyde meg for hans føtter
og reiste meg. Der, ved hans side,
ba jeg ham, den ypperste Mester,
om å bli ordinert.

625

Og han som har medfølelse
med hele verden, sa til meg
med vennlig røst: “Kom hit! Bli munk!”
Slik ble jeg en av brødrene.

626

Jeg bodde alene i skogen
og henvant aldri til dovenskap,
men praktiserte Buddhas lære
slik han selv hadde veiledet meg.

627

I første nattevakt så jeg
liv på liv passere minnet.
I den mellomste nattevakt
ble blikket rensset, øyet klart.
I siste nattevakt kom lyset
som splintret mørkets tykke murer!

628

Og så, da morgenen grydde
og solen rødmet på himmelen,
kom Indra og Brahma til meg
og hilste, med hendene sammen:

629

Lovet være deg, du edleste!
Lovet være deg, du store mann!
Du, herre, fortjener lovord – du,
hvis sinn har splintret mørkets vegger!

630

Da Mesteren så meg omgitt
og hyllet av gudenes skare,
sendte han meg et vennlig smil
og forkynte så for alle:

631

“Ved flittig innsats og edelt liv,
selvbeherskelse og kontroll,
ble denne mannen foredlet –
ja, han er i sannhet en brahman!”

Med disse versene viste han også at det er de indre kvaliteter som teller, ikke fødsel eller avstamning. Det var derfor Mesteren sa:

Langs landeveien, blant rusk og rask
i avfallshaugens støv –
selv der kan duftende liljer gro
til fryd for tanke og sinn.

Slik stråler også i visdomsglans
Den Fullkomment Våknes elev,
midt i den blinde folkehop
som selv er av støvets natur.

XIII. Sangen med tretten vers

243. Sona Kolivisa

Sona var sønn av en mektig og rik mann i byen Campa, hovedstaden i landet Anga. Fra han ble unnfanget økte farens rikdommer fra dag til dag. Hele byen deltok i feiringen da han ble født, og fordi han i et tidligere liv hadde skjenket en ring verd hundre tusen gullstykker til en våken eneboer, ble han født med gyllen og delikat hud. Derfor fikk han navnet Sona, som betyr "gyllen".

Under oppveksten ble han vartet opp av en mengde tjenere. Hendene og fotsålene hans var delikate som blomsterkronblader og dekt av de fineste dunhår. Da han ble voksen, hadde han tre palasser, et for hver årstid, og der var det fest og underholdning hele tiden. Han levde i guddommelig luksus.

Etter at Mesteren hadde nådd oppvåkningen og hadde begynt å undervise i læren sin, bodde han ved Rajagaha. Kong Bimbisara sendte bud på Sona, og han kom med et stort følge fra Campa. Han gikk for å høre på Buddha, og ble overbevist av det han hørte. Derfor ba han foreldrene om tillatelse og lot seg deretter ordinere som munk. Mesteren ga ham et meditasjonsemne å arbeide med, men mens han bodde i den skyggefulle lunden, var han stadig omgitt av andre mennesker og fant ikke ro til å konsentrere seg.

"Jeg er ikke vant til dette livet," tenkte han. "Siden jeg er vant til å leve i luksus, er det ikke særlig behagelig for meg, dette. Men den som vil være munk, får tåle litt på kroppen!"

Derfor bestemte han seg for å gjennomføre gå-meditasjonen, til tross for at han fikk svært vondt i føttene når han gikk. Han bare trente desto mer innbitt, men til slutt gjorde det så vondt at han måtte gi seg.

"Det hjelper ikke hva jeg enn gjør," tenkte Sona. "Det er nesten ingen som strever så energisk for å følge Mesterens råd, som jeg gjør. Likevel har ikke sinnet mitt funnet frihet. Kanskje jeg skulle gå ut av ordenen igjen og bli legmann? Familien min har mye penger, så jeg kan kanskje heller bruke dem til å gjøre gode gjerninger. Kanskje jeg skulle gi opp munkelivet?"

Mesteren fikk vite dette og sa til Sona:

"Si meg, Sona, var ikke du flink til å spille harpe før du ble munk?"

"Jo, det stemmer, Mester," svarte Sona.

"Hvis strengene på harpen din var for stramme, var da harpen renstemt og god å spille på?"

"Nei, det var den ikke," svarte Sona.

"Og hvis strengene på harpen din var for slakke, var da harpen renstemt og god å spille på?"

"Nei, Mester, det var den ikke," svarte Sona.

"Men hvis strengene på harpen din verken var for slakke eller for stramme, men nøyaktig riktig stemt, var da harpen renstemt og god å spille på, Sona?"

"Ja, det stemmer," svarte Sona.

"Slik er det, Sona. Hvis du anspenner deg for mye, blir du bare rastløs. Hvis du slapper for mye av, blir du sløv. Sørg derfor at du holder kreftene dine i balanse, Sona, finn en balanse i dine åndsevner og bruk denne som utgangspunkt for videre trening."

“Ja vel, Mester,” svarte Sona.
Så fulgte han Mesterens råd og fant balanse i treningen. Da varte det ikke lenge før innsikten hans modnet og han ble en arahant.
Da han så tilbake på det han hadde oppnådd, erklærte han sin innsikt med disse versene:

632

Høyt hedret i landet Anga
var Sona, kongens kammerherre.
Stor heder vant han i læren!
Sona har seiret over smerten!

633

Kutt av fem bånd; kast fem lenker;
dyrk sinnets fem gode krefter!
Den som passerer de fem hindre
kalles “Han som krysset strømmen”.

634

En munk som er hoven eller sløv
og streber etter ytre gleder,
når verken god atferd, visdom,
konsentrasjon eller renhet.

635

For det som bør gjøres forblir ugjort
og gjort blir det som ikke bør gjøres:
i en som er hoven eller sløv
vokser sinnets sorte strømmer.

636

Den som er flittig og alltid
øver oppmerksomhet på kroppen,
lar det være, som bør være ugjort,
men praktiserer det som bør gjøres.
Disse våkne blir fullstendig fri
fra sinnets mørke virvelstrømmer.

637

Vend ikke om! Gå den rette vei
som læren peker ut for oss!
Man bør spore seg selv til handling
for å nå hjertets sanne hvile.

638

Da jeg anstrengte meg for mye
fortalte han, Den Største Mester,
lignelsen om harpens strenger.

Han har i sannhet klare øyne!
Etter å ha hørt hans tale
levde jeg fornøyd etter læren.

639

Jeg øvde meg i konsentrasjon
for å nå det høyeste mål.
Jeg har gjennomskuet livet!
Buddhas vei er gått til ende.

640

Den som ønsker å bli en hjemløs
i lengsel etter ensomhet,
etter å aldri volde skade
men bryte lenkene til verden,

641

den som lengter etter å slukke
alt begjær, og oppnå et klart blikk,
– når han har sett hvordan sinnet
møter verden gjennom sansene
og hvordan disse farger sinnet,
da kan han være fullkomment fri.

642

Den munk, hvis sinn er fullkomment fritt
og rolig som en kjølig kulp,
har ingenting å legge til:
for ham er ingenting ugjort.

643

Liksom vinden aldri kan rokke
en massiv og mektig klippe,
kan ingen synlige former,
lyder, smak, duft eller berøring,

644

verken kjære eller uvelkomne,
få munkens sinn til å skjelve:
Fri og ubundet betrakter han
hvordan ting oppstår og blir borte.

XIV. Sanger med fjorten vers

244. Revata

Vi har allerede gjengitt Revatas vers (se fortelling 42) i forbindelse med historien om hvordan han oppfordret sine søstersønner til å praktisere oppmerksomhet. Nå skal vi få høre noe som skjedde ham senere.

Etter at Revata var blitt en arahant, gikk han fra tid til annen på besøk til Mesteren, Sariputta og de andre fremste munkene og ble hos dem noen dager før han vendte tilbake til akasielunden og levde der i stille lykke.

Slik gikk tiden, og han ble en gammel mann.

En dag han var på vei for å hilse på Mesteren, satte han seg for å hvile i en lund like utenfor Savatthi. Akkurat da kom noen tyver løpende forbi. De hadde begått innbrudd inne i byen, men nå var konstablene på sporet av dem. Derfor kastet de fra seg tyvegodsset like ved munken og rømte til skogs. Like etterpå kom konstablene stormende. De fikk se tyvegodsset ved siden av munken, og tenkte at dette måtte være tyven.

Dermed grep de ham og førte ham i lenker frem for kong Pasenadi.

“Her er tyven, herre konge,” sa de.

Kongen lot Revata løse fra lenkene og spurte ham:

“Har du begått dette tyveriet, ærverdige munk, eller er du uskyldig?”

Revata hadde aldri begått noen slik handling i hele sitt liv, og siden han ble en arahant, var han ute av stand til å gjøre noe slikt. Derfor uttalte han disse versene, for å forklare for kongen og for noen munker som også sto der, at den som har utslettet alle negative tendenser i sinnet, er fullstendig ute av stand til å begå slike handlinger:

645

Da jeg ble ordinert som munk
og gikk ut på den hjemløses vei
kjente jeg ingen onde tanker –
all smålighet var meg fremmed.

646

Jeg tenkte aldri: “La dem pines,
slaktes, la dem dø i smerte!”
I hele mitt lange munkeliv
har jeg holdt alt liv i ære.

647

Min nestekjærighet er stor,
den favner alle verdens vesener.
Den praktiseres systematisk,
slik Den Fullkomment Våkne sa.

648

Jeg er venn og kamerat
med alle – jeg viser omtanke.
Min største fryd er kjærligheten
og å aldri skade andre,

649

det gir meg et urokkelig sinn,
og slik får jeg dobbel glede!
Nestekjærighet, medlidenhet,

medglede, sinnsro: disse fire
utvikler hjertet mitt. Men ikke
finnes de hos dårlige menn.

650

Min tanke flakker ikke lenger.
Jeg har lært av Den Fullkomment Våkne.
I edel taushet vokste mitt sinn
frem mot det eneste, sanne mål.

651

Som den massive fjelltoppen
er urokkelig, solid fundert,
er også munken urokkelig
når han blir kvitt illusjonene.

652

For én uten hat som søker
sinnets renhet, vil så mye ondt
som får plass på spissen av et hår
synes stort som en tordensky.

653

Som en grenseby er bevoktet
– strengt og årvåkent, natt og dag –
bør dere vokte dere selv
og bruke hvert øyeblikk godt.

654

Jeg lengter ikke etter døden.
Jeg klynger meg ikke til livet.
Som tjeneren venter på sin lønn
venter jeg rolig på min tid.

655

Jeg lengter ikke etter døden.
Jeg klynger meg ikke til livet.
Med oppmerksom forståelse
venter jeg rolig på min tid.

656

Jeg har tjent læremesteren –
Buddhas vei er gått til ende.
Den tunge børen er lagt ned,
roten til liv og død rykket opp.

657

Det jeg søkte og ønsket meg
den gang jeg gikk ut som hjemløs,
har jeg funnet. Målet er nådd!
Alle lenker er splintret og knust!

658

Tren uavbrutt og utrettelig!
Dette er mitt råd til dere.
Nå synker jeg i hvilens kilde –
jeg er helt og fullkomment fri!

Dette var Revatas siste ord. Umiddelbart etter at siste vers var uttalt, gikk han inn i den endelige hvile.

245. Godatta

Godatta var sønn av en handelsmann og karavanefører i Savatthi. Etter farens død gjorde han opp sine eiendommer, fylte fem hundre oksekjerrer med varer og dro omkring med dem og kjøpte og solgte. Slik tjente han til livets opphold.

En dag snublet en av oksene hans mens den dro kjerra bortover veien, og falt over ende. Folkene hans klarte ikke å få den opp igjen, så han gikk selv bort og slo den hardt over halen.

Oksen ble opprørt over at han var så hensynsløs og talte til ham med menneskerøst:

“Hele tiden har jeg arbeidet utrettelig for deg, Godatta. Men når kreftene mine svikter og jeg falt, kom du og slo meg hardt og brutalt! Men bare vent, du. Samme hvor og når du blir gjenfødt, skal jeg være der som din fiende, og da skal jeg nok vite å ta igjen!”

Godatta ble dypt grepet av dette.

“Hvordan kan jeg fortsette å leve på denne måten og gjøre andre vesener vondt?” tenkte han.

Han ga avkall på alt han eide, oppsøkte en høyt respektert munk og lot seg ordinere av ham. Så tok han fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før han ble en arahant.

En dag mens han gledet seg over det han hadde oppnådd, uttalte han disse versene om verdslig visdom til en flokk munk og legfolk som hadde samlet seg omkring ham:

659

Lik en kraftig fullblodsokse,
som bundet til den tunge kjerra
og vaklende under lasten
likevel ikke sliter seg løs,

660

er den som, like full av visdom
som havet er fullt av vann,
er helt uten forakt for andre.
Slik er et edelt menneske!

661

Hjelpeløst bundet av tidens makt
og fanget av fødsel og død
kjenner menneskene smerte

og sørger over lidelsen.

662

Oppløftet ved å kjenne glede,
nedslått av sorg og smerte: tosken
lar seg plage av begge deler!
Han kan ikke se ting slik de er.

663

Men den som midt i glede og sorg
beseirer begjærets syerske
som tråkler sammen liv på liv –
den står stram som en portstolpe!

664

Ikke til vinning, ikke til tap,
ikke til ry eller ære –
ikke til kritikk, ikke til ros,
ikke til lykke eller smerte

665

er de bundet, men frir seg fra alt,
de vise: slik dråpen slipper seg
fra liljen – alltid lykkelige!
Alle steder ubeseiret!

666

Den som handler rett, kan tape.
Den som handler urett, kan vinne.
Bedre å handle rett og tape
enn å urettmessig vinne.

667

Den som er uklok, kan bli berømt
mens den vise er lite aktet.
Bedre å leve ukjent i visdom
enn å være berømt og dum!

668

Man kan få ros av de dumme
og skarp kritikk av vise menn.
Bedre å få kritikk av de vise
enn ros av toskete mennesker.

669

Sansenytelser gir glede,
ensomhet gir sorg og smerte.

Bedre er ensomhets smerte
enn sansenes lykkerus.

670

Rett handling kan føre til døden.
Urett handling kan føre til liv.
Bedre å handle rett og dø
enn å urettmessig leve.

671

Den som er uten lyst og sinne
og går gjennom livet med sinnsro,
vandrer fri og ubundet av alt
han liker – og alt han ikke liker.

672

Den som har utviklet oppmerksomhet,
forskertrang, glede, pågangsmot,
sinnslikevekt, konsentrasjon,
sinnsro, evnen til overbevisning
og overbevisningens kraft –
den som har nådd den høyeste fred
er som en kjølig, stille kilde,
fri fra sinnets sorte strømmer.

Disse versene ble også en erklæring om den innsikt han hadde vunnet.

XV. Sanger med seksten vers

246. Kondañña den vise

Kondañña var sønn av en rik brahman og ble født i landsbyen Donavatthu ikke langt fra byen Kapilavatthu. Han studerte de tre vedaene og spesialiserte seg i å spå ut fra kroppens kjennetegn.

Så ble den fremtidige buddha født i Kapilavatthu som sønn av kong Suddhodana. Da tiden var inne for å gi ham et navn, ble det sendt bud etter åtte brahmaner som skulle spå om guttens fremtid. Kondañña var den yngste av disse.

Da han så at gutten hadde de kjennetegn som viste at han ville bli en stor mann, utbrøt han:
“Denne gutten kommer til å bli en buddha!”

Deretter ga han seg til å vente på at prinsen skulle bli stor og forlate hjemmet for å søke oppvåkning.

Den fremtidige buddha vokste opp i stor luksus og omgitt av mange tjenere. Men da han var niogtyve år gammel og hans forståelse var blitt moden, forlot han hjemmet og dro ut som eneboer.

Da Kondañña fikk høre om dette, forlot også han hjemmet sammen med Vappa og tre andre sønner av brahmaner som spådde etter kroppens kjennetegn. De fant den fremtidige buddha ved Uruvela og slo seg i lag med ham. I seks år praktiserte de askese sammen.

Men da den fremtidige buddha begynte å spise normalt igjen, forlot de andre ham i avsky og vandret til Isipatana.

I mellomtiden fikk den fremtidige buddha kreftene tilbake. På fullmånenatten i måneden Vesak satte han seg under bodhitreet, der han beseiret Maras styrker og nådde full oppvåkning. Han

ble en buddha. Senere ga han seg på vandring til Isipatana, fordi han visste at de andre fem asketene ville kunne forstå den nye læren han hadde å meddele.

Der talte han til de fem asketene, eller munkene, og sa:

“Den som har gått ut fra hjemmet, bør unngå de to ytterlighetene, munk. Hvilke to? Den ene er å hengi seg til sansenytelser, som er mindreverdige, simpelt, vulgært, uedelt og unyttig. Den andre er å hengi seg til selvplaging, som er smertefullt, uedelt og unyttig. Den som har kommet frem til sannheten, går ikke til noen av disse ytterlighetene, munk, men har oppdaget en middelvei. Den åpner øynene og gir erkjennelse, og den fører til ro, dyp kunnskap, full oppvåkning og lindring.

Hva er så dette for en middelvei som den som er kommet frem til sannheten, har oppdaget, munk, som åpner øynene og gir erkjennelse, og som fører til ro, dyp kunnskap, full oppvåkning og lindring? Det er den edle åttedelte vei: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er den middelveien som den som er kommet frem til sannheten, har oppdaget, munk, som åpner øynene og gir erkjennelse, og som fører til ro, dyp kunnskap, full oppvåkning og lindring.

Her er den edle sannhet om det som gjør vondt, munk. Fødsel gjør vondt, alderdom gjør vondt, døden gjør vondt, sorg, klage, smerte, tungsinn og mismot gjør vondt. Det gjør vondt å være sammen med det du ikke liker. Det gjør vondt å være adskilt fra det du liker. Det gjør vondt når du ikke får det du vil ha. Kort sagt, de fem involveringsgruppene gjør vondt.

Her er den edle sannhet om årsaken til det som gjør vondt, munk. Det er dette begjæret, som fører til videre eksistens, som henger sammen med nytelseslyst, og som søker nytelser her og der; nemlig sansebegjær, eksistensbegjær og ødeleggelsestrang.

Her er den edle sannhet om slutten på det som gjør vondt, munk. Det er den fullstendige lidenskapsløshet overfor dette begjæret og opphevelsen av det, det er å gi det opp, vise det bort, slippe taket i det og bli fri.

Her er den edle sannhet om veien til å gjøre slutt på det som gjør vondt, munk. Det er den edle åttedelte vei, det vil si: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.

Jeg fikk øynene opp for den edle sannhet om det som gjør vondt, munk. Jeg oppdaget denne læren som ingen andre hadde fortalt meg, og det oppsto erkjennelse, innsikt og viten i meg. Jeg så at denne edle sannhet må erkjennes, og jeg så at jeg hadde erkjent den.

Jeg fikk øynene opp for den edle sannhet om årsaken til det som gjør vondt, munk. Jeg oppdaget denne læren som ingen andre hadde fortalt meg, og det oppsto erkjennelse, innsikt og viten i meg. Jeg så at denne edle sannhet må fjernes, og jeg så at jeg hadde fjernet den.

Jeg fikk øynene opp for den edle sannhet om slutten på det som gjør vondt, munk. Jeg oppdaget denne læren som ingen andre hadde fortalt meg, og det oppsto erkjennelse, innsikt og viten i meg. Jeg så at denne edle sannhet må erfares, og jeg så at jeg hadde erfart den.

Jeg fikk øynene opp for den edle sannhet om veien til å gjøre slutt på det som gjør vondt, munk. Jeg oppdaget denne læren som ingen andre hadde fortalt meg, og det oppsto erkjennelse, innsikt og viten i meg. Jeg så at denne edle sannhet må praktiseres, og jeg så at jeg hadde praktisert den.

Så lenge jeg ikke hadde oppnådd full og klar innsikt og kunnskap om disse fire edle sannheter slik de virkelig er, – som med sine tre aspekter hver til sammen kan regnes som tolv, – så lenge, munk, hadde jeg ikke helt våknet opp til den fullkomne oppvåkningen, som er uovertruffen i hele denne verden med sine guder, engler og djevler, med sine filosofer, brahmaner, fyrster og andre folk. Det var først da jeg oppnådde denne innsikt og kunnskap at jeg ble helt og fullt våken. Da visste og så jeg at min befrielse av sinnet ikke kan omstyrt. Dette er min siste fødsel, og det blir ingen ny eksistens etter denne.”

Slik talte Mesteren, og glade til sinns tok de fem første munkene imot Mesterens ord.

Da talen var slutt, var Kondañña blitt “en som går ut i strømmen”. Fem dager senere holdt Mesteren en annen tale for dem:

“Vi er ikke herre over vår egen kropp, munk. Hvis vi hadde vært herre over kroppen, da ville den ikke ha blitt syk, og da kunne vi bare ha ønsket at kroppen skulle være slik eller slik, så ville

den ha blitt det. Men ettersom vi ikke er herre over kroppen, blir den rammet av sykdom, og den blir ikke slik vi ønsker.

Vi er heller ikke herre over våre følelser, sansing, handlingsimpulser eller bevissthet, munk. Hvis vi hadde hatt full kontroll over disse, ville de ikke ha blitt rammet av sykdom, og de ville ha vært akkurat slik vi ønsker det. Men ettersom vi ikke er herre over våre følelser, sansing, handlingsimpulser og bevissthet, blir de rammet av sykdom, og de blir ikke slik vi ønsker.

Hva mener dere, munk, er kroppen varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester?”

“Hva mener dere, munk, er følelser, sansing, handlingsimpulser og bevissthet varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester?”

“Derfor bør vi si om alle former, følelser, sansing, handlingsimpulser og bevissthet – de være seg nære eller fjerne, gode eller dårlige, fine eller grove, indre eller ytre, så vel i nåtid, fortid og fremtid – ‘dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt jeg’. Da har vi visdom og ser disse tingene som de er.

Når den edles elev ser disse tingene som de er, slipper han taket i alle former, følelser, sansing, handlingsimpulser og bevissthet. Når han slipper taket i dem, blir lengselen borte, og når lengselen blir borte, blir han fri. Han vet at han er fri og han vet at nå oppstår det ikke noe nytt, treningen er fullført, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

Da Kondañña hadde hørt disse ordene, ble han en arahant.

Da munkene ved en senere anledning var samlet i Jetavana, proklamerte Mesteren offentlig at Kondañña var den fremste av de munkene som hadde vært med fra begynnelsen av.

Senere dro han med Mesterens tillatelse opp i Himalaya-fjellene, og der levde han i ensomhet i tolv år. Der kom en dag Sakka, gudenenes konge, til ham og ba om undervisning. Kondañña forklarte de fire edle sannheter, tilværelsens tre kjennetegn og tomhet for ham, og ordla seg like klart og tydelig som Buddha selv. Sakka ble så begeistret og imponert at han uttalte dette verset:

673

Læren har en fantastisk smak!
Jeg fikk stor tillit! Lidenskapen
kan overvinnes fullt og helt,
slik at man blir fullkomment fri.

Etter at Sakka på denne måten hadde rost munken, dro han hjem til seg selv igjen.

En dag la Kondañña merke til hvor sterkt noen vanlige menneskers sinn var dominert av feilaktige forestillinger. Han tenkte på hvordan han selv hadde stridd for å fri seg fra de samme forestillingene og uttalte disse versene:

674

Verden er full av vakre bilder,

jordens sirkel stråler av skjønnhet
som, slik jeg ser det, forstyrrer tanken
og binder den fast til begjæret.

675

Som støv virvlet opp av vinden
slås til marken av regndråpene,
faller rastløse tanker til ro
når man ser verden med visdom.

676

Flyktig er livet i sitt mangfold.
Når man ser verden med visdom,
lindres all sorg og lidelse.
Dette er veien til frihet.

677

Livet er sammensatt av smerte.
Når man ser verden med visdom,
lindres all sorg og lidelse.
Dette er veien til frihet.

678

Livet er utenfor din kontroll.
Når man ser verden med visdom,
lindres all sorg og lidelse.
Dette er veien til frihet!

Etter at han på denne måten hadde forklart veien til innsikt, avga han følgende erklæring om at han selv hadde nådd frem til kunnskap:

679

Jeg, Kondañña, vekket av Buddha,
er full av glød og pågangsmot!
Jeg er ferdig med fødsel og død –
veien til oppvåkning er fullført.

680

Flom og snare, en kraftig påle,
et fjell som er hardt å splintre:
snaren er skåret, pålen hugget,
klippen splintret, elven krysset!
Den mediterende er fri –
han har knust dødsrikets lenker.

Senere fikk Kondañña se at en av hans medmunker hadde omgang med dårlige venner, noe som førte til at han henhelt til latskap og dårlige vaner. Han formante ham med disse versene:

681

En oppblåst og ustadig munk
som går til dårlige venner,
synker ned i den store flommen,
overveldet av bølgene.

682

En ydmyk munk som aldri vakler
men vokter seg selv med klokskap
og holder seg med gode venner,
han skal gjøre ende på smerten.

683

Armer og bein som tørre kvister,
hver åre synlig under huden –
en som er så nøysom med maten,
har ikke dårlig utviklet sinn!

684

Bitt av klegg og stukket av mygg
i den store, ville skogen
er han som en krigselefant
fremst i slaget: tålmodig og seig.

685

Jeg lengter ikke etter døden.
Jeg klynger meg ikke til livet.
Som tjeneren venter på sin lønn,
venter jeg rolig på min tid.

686

Jeg lengter ikke etter døden.
Jeg klynger meg ikke til livet.
Med oppmerksom forståelse
venter jeg rolig på min tid.

687

Jeg har tjent læremesteren –
Buddhas vei er gått til ende.
den tunge børen er lagt ned,
roten til liv og død rykket opp.

688

Det jeg søkte og ønsket meg
den gang jeg gikk ut som hjemløs,
har jeg funnet. Målet er nådd!

Hvorfor skal jeg bo sammen med noen?

247. Udayi

Udayi var sønn av en brahman i Kapilavatthu. Da Buddha vendte tilbake til sin hjemby og besøkte sin familie, fikk Udayi se ham. Han fikk tiltro til Mesteren og lot seg ordinere som munk. Så tok han fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før han ble en arahant.

Det var tre fremstående munkere som het Udayi. Den ene var ministerens sønn, Udayi den svarte, som vi allerede har fortalt om (se fortelling 233). Den andre var dåren Udayi, Kovaris sønn, og den tredje var denne brahmansønnen, som også blir kalt Udayi den store.

En dag da han vandret i Savatthis gater sammen med Mesteren, fikk han se kongens hvite elefant i sin fineste pynt bli ført gjennom gatene. Folk stimlet sammen og utbrøt:

“For en praktfull elefant! For en flott elefant kongen har! Kongens elefant er sannelig vakker! Den elefanten er virkelig en fryd for øyet! Se for en kraftig kropp kongens elefant har!”

Da Udayi hørte dette, spurte han Mesteren:

“Si meg, Mester, sier folk ‘For en praktfull elefant!’ spesielt når de ser en stor og kraftig elefant? Eller sier de det også om andre store og kraftige ting?”

“Folk sier ‘For en praktfull elefant!’ når de ser en elefant, Udayi. Men som du vet, er dette en talemåte som blir brukt i flere situasjoner. Folk sier også ‘For en praktfull elefant!’ når de ser en kraftig hest, en sterk okse, en stor slange, et mektig tre og et stort og kraftig menneske. Men jeg vil heller si det slik, Udayi, at den som ikke gjør noe galt verken med kropp, tale eller tanke i hele verden, han fortjener å bli omtalt som ‘en praktfull elefant’.”

“Det var fint sagt, Mester, det var vakkert sagt, at den som ikke gjør noe galt verken med kropp, tale eller tanke i hele verden, han fortjener å bli omtalt som ‘en praktfull elefant’.”

Videre tenkte han: “La da bare folk flest lovprise dette dyret som ‘en praktfull elefant’. Jeg vil heller lovprise Mesteren som ‘en praktfull elefant!’”

Og han uttalte disse versene:

689

Den Våkne, født som menneske,
dypt konsentrert i selvdisiplin,
som vandrer den edleste vei
og fryder seg over sinnets ro,

690

han æres av menneskeskarer
som den som krysset elvens stryk.
Ja, selv gudene bøyer seg!
Dette har jeg, en arahant, hørt.

691

Han splintret lenkene og gikk
fra lystens kratt til fredens slette,
lykkelig befridd fra begjæret
som gull hugget ut av berget.

692

Av alle som kalles Elefant,
bærer han navnet med størst rett!

Han stråler over alle,
som Himalaya over verdens fjell.

693

Jeg vil rose Elefanten høyt
for dere: aldri gjør han urett.
Mildhet og avstand fra grusomhet
er to av Elefantens føtter,

694

oppmerksomhet og forståelse
er Elefantens andre to føtter.
Tillit er Elefantens snabel
og sinnsro hans hvite støttenner,

695

nakken oppmerksomhet, hodet visdom,
snabelen forskning i livets vesen,
buken hans er lærens ildsted
og halen ensomhetens ro.

696

Han mediterer med glede
over sitt eget åndedrett:
Elefanten er oppmerksom
når han går og når han står stille,

697

Elefanten er oppmerksom
både liggende og sittende –
ja, overalt er Elefanten
oppmerksom til fullkommenhet!

698

Han spiser rent og uklanderlig.
Aldri spiser han uren mat.
Han samler ikke eiendeler,
men lever hver dag fra hånd til munn.

699

Hvert bånd skar han over: de fine
av silke og hver grove lenke.
Overalt på verdens stier
går han uten savn eller lengsler.

700

Liksom vannliljen som er født,

blomstrer og lever sin tid i vann
ikke skitnes til av vannet,
men sprer glede og søte dufter,

701

slik er Buddha født i verden
der han lever blant menneskene
uten å skitnes til av dårskap –
liksom en lilje i grumset vann.

702

En stor og rasende ildebrann
slukner og dør uten næring
og selv om asken fortsatt er der,
omtales den som “sluknet”.

703

Denne lignelsen blir fortalt
av vismenn som gjør sannheten kjent.
De store elefantene
vil forstå Elefantens brøl!

704

Uten lidenskap, hat og blindhet,
uten sinnets sorte strømmer,
uten binding til kroppen vil han,
Elefanten, slukne og finne ro.

XVI. Sanger med omkring tyve vers

248. Adhimutta

Adhimutta var sønn av søsteren til Sankicca (se fortelling 240).

Da han ble voksen, lot han seg ordinere av sin onkel. Han tok fatt på innsiktstreningen og ble en arahant mens han fortsatt bare var en novise.

Da han hadde gledet seg over dette en stund, fikk han lyst til å la seg ordinere fra novise til fullverdig munk og ga seg på hjemvei for å få morens tillatelse til dette.

På veien kom han ut for en flokk røvere som var ute for å finne noen å ofre til gudinnen sin. De grep ham og sa:

“Vi skal ofre deg til gudinnen!”

Men han ble rolig stående og så dem rett i ansiktet, uten å skjelve og uten å bli redd.

Da røverne så det, ble de forundret og sa:

705

For gull, eller til gudeoffer
har vi drept mange mennesker:
Alle sammen, hver eneste én,
har de jamret og svettet av skrekk.

706

Du, derimot, er jo ikke redd –
du ser så inderlig fornøyd ut!
Hvor er all den jammer og klage
som passer den faren du er i?

Adhimutta svarte:

707

Sinnets smerte finnes ikke mer
for den som ikke lengter, høvding!
All redsel er overvunnet
av den som har brutt alle lenker.

708

Når du bryter fødselssirkelen
og ser alle ting slik de er,
mister du all frykt for døden,
ja, legger fra deg din tyngste bør.

709

Jeg praktiserer et edelt liv
og følger den rette treningsvei.
All dødsfrykt er sluknet i meg,
slik febersykdom kjølner og slukner.

710

Jeg praktiserer et edelt liv
og følger den beste treningsvei.
Å være født gir ingen glede –
det er som å drikke dødelig gift.

711

Den som går fri til den andre bredd
av sinnets sorte, strie strømmer
er tilfreds ved livets ende –
som én som unnslett boddelen.

712

Den som fant den dypeste innsikt
og som ikke lenger attrår verden,
er som reddet fra et hus i brann –
han sørger ikke over døden!

713

Uansett hva som skjer i verden
– hva som finnes og hva som skal bli –
skjer det uavhengig av guder.
Dette sier den store vismann!

714

Den som forstår disse tingene
slik som Buddha har forklart dem,
kaster fra seg tilblivelsen
som var den en glohet jernkule.

715

Jeg tenker ikke lenger: “Jeg var.”
Jeg tenker ikke: “Jeg skal bli.”
Eksistensens mangfold er flyktig –
hvem har vel noen grunn til klage?

716

Den som ser tingene slik de er
– oppstått på en naturlig måte,
sammensatt av sine enkeltdeler –
kjenner ingen redsel, høvding!

717

Den som i sin visdom ser verden
som slettens gress og skogens trær,
tenker: “Dette er ikke mitt!”
og føler verken sorg eller tap.

718

Jeg trives ikke i kroppen min.
Jeg er uinteressert i livet.
Kroppen går snart i oppløsning,
og aldri vil jeg bære en ny!

719

Så gjør akkurat hva dere vil
med dette skallet av kjøtt og blod!
Jeg skal vel ikke hate noen
– eller elske – på grunn av dette!

720

Etter å ha hørt vismannen tale
så kraftfullt og fryktinngytende,
kastet de ville røverne
knivene fra seg og sa:

721

Hva har du gjort, o ærverdige!
Hva for en mektig lærer har du,
fra hvem kommer denne læren
som gir deg slik sorgløshet?

Adhimutta svarte:

722

Den allvitende som ser alt
og seirer, han er læreren min!
Den store, medfølende mester,
han som helbreder hele verden!

723

Han har gitt meg denne læren
som fører til all smertes lindring –
uovertruffen er hans lære,
den som har gitt meg sorgløshet!

724

De ville røverne lyttet
til vismannens gode ord –
de kastet sine blanke kniver
og tunge stokker flekket av blod:
Noen av dem vendte seg bort
fra ondskapens mørke gjerninger,
noen snudde verden ryggen og ba
om å få gå ut i hjemløshet.

725

Så sluttet de seg til brødrene
og utviklet oppmerksomhet og sinnsro,
forskertrang, glede, pågangsmot,
sinnslikevekt og konsentrasjon;
evnen til overbevisning
og overbevisningens kraft.

Og slik fant de den sanne visdom!
Med oppløftet og lykkelig sinn
og strålende klare ansikter
berørte de lindringens kjølige kilde,
det sanne og eneste mål!

249. Parapariya

Parapariya var sønn av en velstående brahman i Savatthi. Han studerte de tre vedaene og lærte å mestre alle brahmanenes kunnskaper.

En dag gikk han til Jetavana og satte seg i utkanten av forsamlingen for å lytte mens Mesteren forklarte læren. Da Mesteren så hvem som var kommet, henvendte han seg til Ananda og forklarte hvordan man burde utvikle sansekontroll. Han sa blant annet dette:

“Og hvordan utvikler man sansekontroll med edel selvdisiplin, Ananda? Hvis du ser en synlig form med øyet og liker det du ser, vet du at du ser noe du liker. Og hvis du ikke liker det du ser, vet du at du ser noe du ikke liker. Du vet at både ‘liker’ og ‘misliker’ er materielt betingede følelser og at sinnsro er bedre og skjønnere. Når du vet dette, stopper du både følelsen av å like og følelsen av å mislike, og vinner sinnsro. Dette går like fort som om en mann med godt syn skulle åpne eller lukke øynene, Ananda. Like fort kan du stanse følelsen av å like eller å mislike. Og det samme gjelder for alle de andre sansene. Slik utvikler man sansekontroll med edel selvdisiplin, Ananda.”

Dette syntes Parapariya var så interessant at han lot seg ordinere som munk. Han lærte seg Mesterens tale utenat og gikk og tenkte mye på det han hadde hørt, og tankene formet seg til vers i sinnet hans. Mens han gikk og tenkte over disse tingene, modnet innsikten hans, og det varte ikke lenge før han ble en arahant. Senere sa han frem de versene han hadde laget:

726

Tanken formet seg i munken
Parapariya – ja, i meg!
mens jeg satt fullstendig ensom
i dypeste meditasjon:

727

Hvilken praksis, hva slags trening
kan en mann ta fatt på i tillit
til at det han gjør er nyttig
og ikke til skade for ham selv?

728

Menneskenes sanser kan være
både til nytte og til skade.

Ukontrollerte, skader de –
under kontroll er de til nytte.

729

Den som vokter sansene godt
og holder dem under streng kontroll,
gjør et arbeid som er nyttig
og ikke til skade for ham selv.

730

Den som ikke vokter synssansen
når han går blant synlige former,
er omgitt av lurende farer –
han blir aldri fri fra smerten.

731

Den som ikke vokter hørselen
når han går i et surr av lyder,
er omgitt av lurende farer –
han blir aldri fri fra smerten.

732

Når han ikke ser noen utvei
fra nytelsen av verdens dufter,
men klynger seg til den rus de gir,
blir han aldri fri fra smerten.

733

Det bitre og det søteste søte,
det sureste sure husker han:
Han klamrer seg til smaksbegjæret,
men kan ikke vekke sitt hjerte.

734

Det deilige, det myke, fine,
det gode å røre ved husker han:
På grunn av slike lidenskaper
finner han bare lidelse.

735

Slik går det med den som ikke
kan vokte sinnet mot sansene!
Til ham kommer all den smerte
som springer ut av disse fem.

736

Full av puss og blod er kroppen

ei likdyngge etter liv på liv –
men alt han ser er overflaten,
et vakkert, kunstferdig malt skrin!

737

Bitterheten i det søte.
Smerten i kjærlighetens bånd.
– Han ser ikke at livet er
en rakekniv smurt med honning.

738

Kvinneskjønnhet, kvinnestemmer;
å røre ved en kvinnes kropp;
berusende dufter av kvinne
skjenker ham bare lidelse.

739

Å, alle inntrykk av kvinner
som strømmer inn gjennom sansene!
Hvem kan vel finne vern mot dem!
– Det kan bare den iherdige

740

som holder målbevisst på læren
med dyktighet og skarp innsikt.
Selv når han er glad og munter,
bør han følge læren i gjerning.

741

Den iherdige, han med skarpt blikk,
bør ikke synke ned i gjørma
av formålsløse gjerninger,
men tenke: “Det skal være ugjort!”

742

Det som er nyttig og målrettet
og de gleder som læren gir,
bør han holde seg til og følge,
for dette er den største lykke!

743

Mennesker vil gjerne lure
og overvinne medmennesker:
De dreper, slår og skaper sorg,
røver og plyndrer i grådighet.

744

Slik en sterk tømmermann slår ut
én treplugg med en annen plugg,
slår den vise ut sansebegjæret
med sansenes stille oppmerksomhet.

745

Overbevisning, konsentrasjon,
energi, oppmerksomhet, visdom:
den edle slår ut de fem med fem
og går uanfektet videre!

746

Han er målbevisst og står fast
og stødig på lærens trygge grunn,
han har praktisert Buddhas lære –
han når den største, skinnende lykke!

250. Telakani

Telakani var sønn av en brahman i Savatthi og ble født noen år før Buddha. Da han ble voksen, gikk han lei av alle slags sansenytelser og følte avsky for dem. Derfor forlot han hus og hjem og dro ut som omvandrende asket. Han grublet mye over spørsmålet om det kunne finnes noen her i verden som hadde kommet over til den andre bredden, som hadde vunnet full innsikt i tilværelsens natur.

Hver gang han traff andre asketer, filosofer og brahmaner, stilte han dette spørsmålet, men ingen kunne gi ham noe tilfredsstillende svar, så han vandret videre på sin søken.

Så sto Mesteren frem blant folk og begynte å undervise til beste for alle mennesker.

En dag oppsøkte Telakani Mesteren og hørte ham forklare læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Deretter tok han fatt på innsiktstreningen, og det varte ikke lenge før han ble en arahant.

Da han en tid senere satt og snakket med noen andre munkar, kom han til å tenke på den veien han hadde vandret og det målet han hadde nådd, og han fortalte historien på vers:

747

I lange netter strevde tanken:
Hva er sannhet? Hvor finnes den?
Fred fant jeg ikke, selv om jeg
spurte asketer og brahmaner:

748

Hvem har nådd den andre bredden?
Hvem har kastet seg ut i det evige?
Hvilken lære skal jeg godta
som den største, dypeste sannhet?

749

En krok hadde heftet seg fast
i mitt hjerte. Jeg var som en fisk
med agnet i magen; som trollet

Vepacita bundet av Indra!

750

Jeg trekker all min smerte med meg,
jeg er fanget i sorg og jammer.
Hvem kan løse verdens lenker
og la meg få våkne, fullt og helt?

751

Hvilken asket, hvilken brahman
kan lære meg å bryte bånd?
Hvilken lære kan gi meg fred
og seire over alder og død?

752

Med tvilens kval som styrefjær
og spiss av hovmotets styrke –
stiv som staheten i mitt sinn
flyr begjærets pil av gårde;

753

skutt fra grådighetens bue,
forgiftet av misforståelser
har den splittet brystet mitt; se,
hvor dypt den står i mitt hjerte!

754

Slik, gjennomboret av alle feil
jeg ikke kan legge fra meg
og forført av fantasien,
skjelver jeg som et blad i vinden.

755

Ikke før er mitt jeg oppstått,
stekes det på sansenes bål;
seks glødende berøringsflater
har kroppen, hvor den enn ferdes.

756

Jeg vet ikke om noen lege
som kan befri meg fra tvilens pil,
– trekke med snor, skjære med kniv –
lykkes med list eller styrke.

757

Og hvem kan befri meg fra pilen
uten å skjære eller trekke?

Hvem kan befri meg fra tvilens pil
uten å skade mine lemmer?

758

Det kan bare lærens mester,
han som rensker ut all slags gift!
Når jeg faller i bunnløse dyp
gir han meg hånden og drar meg opp.

759

Jeg har falt i en gjørmepøl
full av klebrig råttenskap og skitt –
aldri tømmes denne pølen
for svik, sjalusi og doven stolthet!

760

Som en tordensky av bekymring,
en kompakt storm av hemninger,
blir han som er forknytt av begjær
båret av misforståelsens vind.

761

Uvitenheten flommer over!
Grådighet slynger seg, kveler alt!
Hvem kan stoppe den ville flommen?
Hvem kan skjære grådigheten bort?

762

Bygg en demning, min edle venn,
for å holde flommen tilbake –
før den treffer deg med et brøl
og feller deg, som var du et tre.

763

Slik ble Buddha, med mektig visdom
og skarer av vismenn, en mur –
en demning mot min angst, mens jeg
søkte trygghetens fjerne bredd.

764

“Ikke vær redd,” sa han til meg
og rakte meg, der jeg snublet frem,
en sterk og velbygget stige
av lærens rene kjerneved.

765

Med denne stigen nådde jeg

oppmerksomhetens høyeste tårn –
derfra så jeg det som var skjult:
Hvor opptatt alle er av seg selv!

766

Og jeg så den riktige veien.
Og jeg så det ventende skipet.
Jeg, som ikke ser blindt på meg selv,
så den fjerneste breddens brygge.

767

Pilen, oppstått i mitt eget sinn,
ut fra trangen til ny eksistens,
har Mesteren fjernet. For dette
viste han meg den ypperste vei!

768

Det som vokste i lange netter
og bandt meg i mørke timer
har Buddha løst og befridd meg fra,
han som fjerner all gift i sinnet.

251. Ratthapala

Ratthapala var sønn av en rik mann ved samme navn i byen Thullakotthika i kuruenes land. Han vokste opp med tjenere på alle kanter. Da han kom i gifteferdig alder, fant foreldrene hans en passende kone til ham, og han levde i luksus og nytelser som gudene i himmelen.

En dag da Mesteren var på vandring i kuruenes land, kom han til byen Thullakotthika. Da Ratthapala fikk høre dette, gikk han for å se ham. Han lyttet til Mesteren og ble overbevist av det han hørte. Han ville gjerne bli munk, og etter en ukes sultestreik fikk han med nød og neppe foreldrenes tillatelse til å la seg ordinere. Han gikk til Mesteren og ba om å bli ordinert, og Mesteren lot en av de andre munkene ordne dette for ham. Deretter tok Ratthapala fatt på treningen. Han betraktet tingene slik de er, slik at innsikten hans vokste og han ble en arahant.

Senere fikk han Mesterens tillatelse til å besøke foreldrene igjen. Han gikk til Thullakotthika og vandret gjennom gatene for å få matgaver av folk. I farens hus fikk han noen mugne rester av risvelling, men han spiste maten med glede, som om den skulle ha vært ambrosia. Etter invitasjon fra faren gikk han dit også neste dag og spiste. Mens han satt der, kom noen av hans tidligere konkubiner i sin fineste stas bort og spurte ham:

“Si oss, hvordan er de, de himmelske jomfruene som har fått deg til å bli munk?”

Han avviste insinuasjonene deres og forklarte læren for dem med disse versene, der han særlig la vekt på forgjengelighet:

769

Se hvordan den malte dukken
prøver å skjule sine sår,
sin lidelse og råtnende ondskap:
i den finnes ingenting varig.

770

Se hvordan den malte figuren
er pyntet med juvel-øreringer:
knoklene er trukket med hud
som skinner innenfor vakre klær.

771

Føtter med rød-lakkerte negler,
ansikt smurt inn med kostbart pudder:
dette lurte en tosk, men ikke
én som søker den andre bredden!

772

Kunstferdig flettet, skinnende hår
og vipper og bryn farget med sort:
dette lurte en tosk, men ikke
én som søker den andre bredden!

773

Som et glitrende sminkeskrin
er den råtne kroppen smykket:
dette lurte en tosk, men ikke
én som søker den andre bredden!

774

Jegeren satte opp snaren,
men hjorten gikk ikke i fellen.
Vi spiser åtet og går vår vei
mens hjortejegeren gråter.

775

Ødelagt er jegerens snare,
og hjorten gikk ikke i fellen.
Vi spiser åtet og går vår vei
mens hjortejegeren sørger.

Deretter for Ratthapala gjennom luften til kong Korabyas antilopepark, der han satte seg på en stor stein. Faren hans hadde nemlig stengt alle dørene og sagt at han ikke slapp ut igjen før han hadde lagt bort munkedrakten og blitt legmann igjen. Derfor måtte han fly gjennom luften.

Da kong Korabya fikk høre at han var kommet, gikk han bort og hilste ærbødig på ham.

“Noen forlater denne verden på grunn av sykdom eller tap, Ratthapala,” sa kongen. “Andre gjør det fordi de er blitt gamle eller har mistet slektningene sine. Men du har ikke lidd noe slikt tap, så hvorfor har du forlatt verden og blitt munk?”

“Verden er flyktig og forgjengelig,” svarte Ratthapala. “Den gir ingen hjelp eller støtte, og vi eier den ikke. Før eller siden må vi forlate det hele. Verden er mangelfull, umettelig og en slave av lystene.”

Og dette forklarte han videre med disse versene:

776

Jeg ser denne verdens rikmenn
grafse gullet, holde på det,
aldri slippe, aldri gi
men blindt og grådig samle sammen,
jage videre, alltid sultne
etter stadig nye gleder.

777

Kongen som med makt og velde
inntok alle jordens riker
helt til verdenshavets kyst,
finner aldri ro i sinnet
før han eier havet òg –
den *andre* kysten er hans mål.

778

Konger, liksom mange andre,
jages av begjær og lengsler
rett mot dødens mørke port.
Når de tar farvel med kroppen
er det uten ro i sinnet –
sansene får aldri nok.

779

Slektninger og venner gråter,
river seg i håret, jamrer:
“Å, om der var evig liv!”
Så dekker de den døde til
og bygger straks det store bålet
der de brenner ham til aske.

780

Flammene fortærer kroppen,
spidd og stenger dytter, krafser –
fattig, naken ligger han:
Nå kan ikke slekten hjelpe!
Heller ingen gode venner –
døden er hans sak alene.

781

Andre arver rikdommene.
Selv får han sin videre skjebne
lagt av sine handlinger –
uten gull går han i døden,
uten barn og uten hustru,
uten hus og uten land.

782

Penger skjenker ingen livet.
 Gull kan ikke lege sykdom
 eller fjerne alderdom.
 Kort som dette åndedraget
 er ditt liv – og ikke evig!
 Dette er de vises ord.

783

Både rik og fattig røres
 ved alt ubehag i livet –
 tosk og vismann likeså.
 Men der toskene ligger utslått
 av de slag som blir ham tildelt,
 står den vise støtt som fjell.

784

Rikdommen kan derfor ikke
 måle seg med visdom, denne
 veien til det sanne mål –
 en tosk som ikke finner lykken,
 fattig eller rik, blir ofte
 henfallen til grusomhet –

785

så blir han på nytt til foster,
 han blir født og dør igjen,
 virvler rundt i livets sirkel.
 – Og toskene som følger den andre toskene?
 Han blir født og dør igjen,
 virvler rundt i livets sirkel.

786

Tyven som blir tatt ved døren
 mens han brekker låsen opp,
 straffes av sin egen gjerning –
 slik blir onde mennesker straffet
 i den andre verden: for sin
 egen gjerning faller de.

787

Nytelsen, i mange former,
 søte og berusende,
 fanger sinnet i sitt nett.
 Jeg så faren, herre konge!
 Meg skal ingen snarer binde.
 Derfor gikk jeg ut som munk.

788

Alle faller vi, som frukter
 ned fra trærne; ung og gammel
 dør når kroppen brytes ned.
 Dette så jeg, herre konge!
 Munkelivet smaker bedre!
 Derfor gikk jeg ut som munk.

789

Av overbevisning ble jeg munk
 og sluttet meg til Buddhas orden.
 Ordinasjonens grøde var rik!
 Skyldfri spiser jeg det jeg får.

790

Jeg så nytelsen som flammer
 og gullet som en skarpslipt kniv.
 Jeg så livmoren som pine
 og dødsrikets grufulle redsler.

791

Ved denne voldsomme innsikt
 ble jeg dypt grepet og opprørt –
 så ble jeg rolig. Ja, jeg ble
 fri fra sinnets sorte strømmer!

792

Jeg har tjent læremesteren –
 Buddhas vei er gått til ende.
 Den tunge børen er lagt ned,
 roten til liv og død rykket opp.

793

Det jeg søkte og ønsket meg
 den gang jeg gikk ut som hjemløs,
 har jeg funnet. Målet er nådd!
 Alle lenker er splintret og knust!

Etter at Ratthapala på denne måten hadde forklart læren for kong Korabya, vendte han tilbake til Mesteren. Senere erklærte Mesteren offentlig at Ratthapala var den fremste av dem som hadde latt seg ordinere ut fra sin overbevisning.

252. Malunkyaputta

Historien om Malunkyaputta er fortalt tidligere (se fortelling 214). Der ga han slektningene sine råd og veiledning etter at han var blitt en arahant.

I denne historien er han ikke kommet så langt ennå, men ber Mesteren gi ham en kortfattet veiledning og forklaring av læren. Mesteren svarte:

“Hvordan er det, Malunkyaputta? Føler du lengsel, begjær og dragning mot synlige former som du ikke kan se og aldri har sett og overhodet ikke aner at de finnes?”

“Nei, Mester. Det gjør jeg ikke.”

“Eller føler du lengsel, begjær og dragning mot lyder, dufter, smaker, berøringer eller ideer som du aldri har opplevd eller aner at de finnes?”

“Nei, Mester. Det gjør jeg ikke.”

“Når du ser, hører eller opplever noe, Malunkyaputta, skal du derfor bare ta det du ser som det du ser, det du hører bare som det du hører, det du ellers sanser bare som det du ellers sanser og det du tenker bare som det du tenker. Da vil du ikke bli dominert av lengsel og begjær etter det du opplever og tenker, verken nå eller senere. Dette er slutten på det som gjør vondt.”

Da Malunkyaputta hadde hørt denne kortfattede forklaringen av Mesterens lære, uttalte han disse versene for å vise at han hadde forstått den:

794

Om du betrakter synlige former
med sviktende oppmerksomhet
og bare ser det du ønsker å se,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter alt det vakre du ser.

795

Og lengselen får de synlige
formene til å øke i glans
mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg –
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

796

Om du lytter til hørbare lyder
med sviktende oppmerksomhet
og bare hører det du vil høre,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter alt det vakre du hører.

797

Og lengselen får de hørbare
lyder til å øke i velklang
mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg –
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

798

Om du trekker inn alle slags dufter
med sviktende oppmerksomhet

og bare kjenner de dufter du vil,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter alle de deilige dufter.

799

Og lengselen får de deilige
dufter til å øke i sødme
mens sinnet plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg –
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

800

Om du smaker forskjellig slags smak
med sviktende oppmerksomhet
og bare kjenner den smak du ønsker,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter det som smaker så godt.

801

Og lengselen får den deilige
smaken til å øke i fylde
mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg,
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

802

Om du kjenner hudens berøring
med sviktende oppmerksomhet
og bare er vår den berøring du ønsker,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter den deiligste berøring.

803

Og lengselen får berøringen
til å øke i mykhet og varme
mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg,
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

804

Om du betrakter tanker og ideer

med sviktende oppmerksomhet
og bare tenker det du vil tenke,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter de store ideenes verden.

805

Og lengselen får tankene
og ideene til å øke i glans
mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg,
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

806

Om du betrakter synlige former
med fullkommen oppmerksomhet
og ser ting akkurat slik de er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig,
uavhengig av hva du ser.

807

Når du slik betrakter en form,
betrakter du også din lengsel –
du ser at den falmer og svinner bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

808

Om du lytter til hørbare lyder
med fullkommen oppmerksomhet
og hører dem akkurat slik de er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av hva du hører.

809

Når du slik lytter til en lyd
hører du også din lengsel –
du hører den fjerne seg, svinne bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

810

Om du trekker inn alle slags dufter
med fullkommen oppmerksomhet
og lukter dem akkurat slik de er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av lukten du kjenner.

811

Når du slik trekker inn en duft
lukter du også din lengsel –
den svekkes i hjertet ditt, svinner bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

812

Om du smaker forskjellig slags smak
med fullkommen oppmerksomhet
og smaker alt akkurat slik det er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av smaken du kjenner.

813

Når du slik kjenner på en smak
smaker du også din lengsel –
den svekkes i hjertet ditt, svinner bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

814

Om du kjenner hudens berøring
med fullkommen oppmerksomhet
og føler alt akkurat slik det er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av berøringen du kjenner.

815

Når du slik blir var en berøring
kjenner du også din lengsel –
den svekkes i hjertet ditt, svinner bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

816

Om du betrakter tanker og ideer
med fullkommen oppmerksomhet
og ser dem akkurat slik de er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av hva du tenker.

817

Når du slik betrakter en idé
betrakter du også din lengsel –
du ser at den falmer og svinner bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

Deretter tok han respektfullt avskjed med Mesteren og gikk. Ikke lenge etter dette modnet hans innsikt slik at han ble en arahant.

253. Sela

Sela var sønn av en brahman og ble født i brahmanlandsbyen Apana i landet Anguttarapa. Da han ble voksen, mestret han de tre vedaene og brahmanenes tradisjonelle lærdom. Han bodde i Apana og underviste tre hundre unge brahmaner i tekstene.

Så kom Mesteren fra Savatthi med et følge på tolv hundre og femti munkar, og vandret omkring i Anguttarapa. Han fikk øye på Sela og så at han var moden for dypere forståelse. Derfor slo han seg til i en skoglund i nærheten.

En asket ved navn Keniya fikk høre at Mesteren var kommet, og han inviterte Mesteren og alle munkene til å komme og spise frokost hos ham neste dag. Deretter tok han fatt på forberedelsene til måltidet og gjorde klar mengder av all slags god mat.

Brahmanen Sela kom gående sammen med de tre hundre elevene sine og fikk se at Keniya hadde det travelt med alle forberedelsene.

“Hva er det du holder på med, Keniya?” spurte han. “Skal du holde en stor offerfestival, eller hva er det som er på gang?”

“Jeg har invitert Buddha, den våkne Mesteren, til frokost i morgen,” svarte Keniya.

Da Sela hørte ordet “Buddha, den våkne”, ble han så glad, lykkelig og opprømt at han gikk sporenstreks til Mesteren sammen med elevene sine, hilste høflig på ham og satte seg ned ved siden av ham. Han så at Mesteren hadde alle de egenskaper som kjennetegner en stor mann, og tenkte:

“En som har disse egenskapene, er enten en konge eller keiser, eller en våken, en buddha, som ruller bort uvitenhetens skygge. Men jeg vet ikke sikkert om denne asketen virkelig er en buddha eller ikke. Nå har imidlertid vi brahmaner en overlevering fra fortidens lærere som sier at de ærverdige som har våknet ved egen hjelp, avslører seg når de blir lovprist og rost. For hvis noen lovpriser en buddhas kvaliteter fremfor en som ikke er våken, vil han bli misfornøyd og irritert fordi han ikke har en buddhas selvstillit og sinnsro, og derfor ikke orker å høre på beskrivelsen av den våknes gode egenskaper. Kanskje jeg skulle teste denne munken Gotama ved å rose ham rett opp i ansiktet?”

Deretter fremførte han denne lovsangen:

818

Kroppen din er fullkommen, Mester!

Strålende velskapt og vakker.
Huden din er gyllen, tennene
perlehvite, du kraftfulle!

819

Du bærer alle kjennetegn
på å være en velskapt mann –
og at du er en stor mann, synes
godt på hele din skikkelse!

820

Med klare øyne, vakkert ansikt
og rank og majestetisk kropp
stråler du som selve solen
midt mellom alle munkene.

821

Du som er så vakker å se på,
du med hud som skinner som gull!
Hvorfor søker du inn i deg selv?
Hvorfor munk, med slik en skjønnhet?

822

Konge skulle du vært, eller keiser!
En mektig stridsmann, en tapper helt!
Du skulle erobre all verdens hjørner,
herske over hele India!

823

Adelsmenn, fyrster og høvdinger
er alle dine vasaller –
kongers konge, alle folks herre!
Grip herredømmet, Gotama!

Mesteren ville oppfylle Selas ønske om at de ærverdige som har våknet ved egen hjelp, skulle avsløre seg når de blir lovprist. Derfor svarte han med følgende vers:

824

Konge er jeg i sannhet, Sela –
konge av læren, den største.
Jeg har satt i gang lærens hjul,
det ruller og lar seg aldri snu.

Sela ble lykkelig over å høre dette, men for å forsikre seg om at han ikke hadde misforstått noe, sa han:

825

Du sier du er fullkomment våken
og konge av læren, den største –
du har satt i gang lærens hjul!
Dette sier du, Gotama.

826

Hvem er i så fall din fremste mann?
Hvem får arven etter Mesteren?
Hvem skal rulle hjulet videre,
det lærens hjul du satte i gang?

Akkurat da satt Sariputta til høyre for Mesteren, og hodet hans skinte som det pureste gull.
Mesteren pekte på ham og sa:

827

Hjulet som ruller uten stans,
satt i bevegelse av min hånd,
skal Sariputta rulle videre –
dette er bestemt av Den Våkne.

828

Det som skal forstås er forstått,
det som skal oppnås er oppnådd.
Det en bør fri seg fra er jeg kvitt –
derfor er jeg en buddha, brahman!

829

Fordriv den tvilen du har til meg,
ha tillit, brahman! Vanskelig
er det å oppnå det gode synet
av en våken – det skjer ikke ofte!

830

En som i sannhet er våken
er sjelden å se, brahman: Men jeg
er en av dem! Uforlignelig!
En som trekker ut lidelsens pil.

831

Jeg har nådd den høyeste tind,
er uten like, knuser Mara:
jeg beseirer alle fiender,
frykter ingenting i min lykke.

Sela ble så glad over å høre dette, at han erklærte at han ville la seg ordinere som munk:

832

Hør, mine herrer! Lytt til hans ord,
han som ser alle ting slik de er,
som trakk ut pilen, den store helt
som brøler lik en løve i skogen!

833

Han har nådd den høyeste tind,
er uten like, knuser Mara!
Hvem blir ikke overbevist,
selv om han er av ringe opphav?

834

Den som ønsker det, kan følge meg,
og den som ønsker det, kan gå:
Jeg vil la meg ordinere
her hos denne sanne vismann.

Elevene hans sa de ville følge hans eksempel:

835

Hvis Den Fullkomment Våknes orden
behager deg herre, vil også vi
la oss ordinere i dag
hos den strålende, sanne vismann!

Dette gledet det Sela å høre, og han ba Mesteren ordinere dem:

836

Se de tre hundre brahmaner!
Med bøyde hoder ber de høflig:
“La oss få vandre den edle vei
sammen med deg, o, sanne vismann!”

Mesteren så at de var modne for ordinasjon og svarte:

837

Den edle vei er godt forklart:
du finner den – og når målet raskt!
Å gå ut som munk er fruktbart
for den som trener iherdig.

Så ordinerte han dem ved ganske enkelt å si: “Kom som munk!”

Straks de var blitt ordinert, tok de fatt på innsiktstreningen, og den syvende dagen ble de alle arahanter. Da gikk de frem for Mesteren og avga erklæring om den innsikten de hadde vunnet.

Senere uttalte Sela disse versene:

838

Dette er den åttende dag

siden vi kom til deg, Mester!
Du som har øyne: på én uke
ble vi temmet i din orden.

839

Du er Buddha! Du er Mester!
Du har seiret over Mara!
Du skar bort alt krypende begjær,
du fikk oss til den andre bredden!

840

Du løste alle bånd! Du er
fri fra sinnets sorte strømmer.
Som en løve kaster lenkene,
har du kastet bort all redsel.

841

Se de tre hundre munkene
som legger håndflatene sammen!
Strekk ut føttene, store Mester,
la de ærverdige bøye seg!

254. Bhaddiya, sønn av Kali-Godha

Bhaddiya var sønn av en sakiyafyrste i byen Kapilavatthu. Da han ble voksen, lot han seg ordinere som munk sammen med Anuruddha og flere andre den gangen da Mesteren bodde i Anupiyas mangolund, og han ble deretter en arahant.

Senere erklærte Buddha offentlig i Jetavana at Bhaddiya var den fremste av de munkene som var av adelsslekt.

Bhaddiya gledet og frydet seg over den lindringen og friheten han hadde vunnet, og likte å vandre alene i skogen og sitte for seg selv under et tre eller i enerom. Ofte utbrøt han:

“For en lykke! For en lykke!”

Noen munkar hørte dette og fortalte det til Mesteren.

“Ofte sier han til seg selv: ‘For en lykke! For en lykke!’ Vi undres om han lengter tilbake til sin tidligere luksuriøse tilværelse?”

Mesteren tilkalte ham og spurte om det var sant det som ble fortalt om ham.

“Det er sant, Mester,” svarte Bhaddiya. “Før, da jeg hadde regjeringsansvar, var jeg omgitt av vakter og sikkerhetsstyrker på alle kanter. Men likevel var jeg redd og levde et liv i angst og frykt. Men nå som jeg er blitt munk, er jeg blitt fri fra all frykt og lever uten angst og redsel.”

Og han utstøtte et løvebrøl fremfor Mesteren:

842

Før red jeg på elefantens rygg
kledd i det mykeste, beste tøy.
Jeg spiste den hviteste ris,
det fineste kjøtt og krydret saus.

843

Nå er jeg heldig, jeg har det godt!
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

844

Min kappe er laget av filler.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

845

Jeg spiser det andre vil gi meg.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

846

Tre enkle plagg er alt jeg eier.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

847

Jeg stopper ved hvert eneste hus.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

848

Jeg bor alene med meg selv.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

849

Jeg spiser én bolle mat hver dag.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

850

Aldri spiser jeg mellommåltid.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

851

Jeg lever i den svale skogen.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

852

Jeg bor under et skyggefullt tre.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

853

Jeg lever ikke under tak.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

854

Jeg mediterer på gravplassen.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

855

Jeg er fornøyd med plassen jeg får.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

856

Jeg sover sittende – ligger aldri.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

857

Jeg lever nøysomt, med få ønsker.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

858

Mitt liv er lykkelig som det er.
Jeg lever enkelt og er tilfreds
med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
Godhas sønn, mediterer i frihet.

859

Jeg lever svært tilbaketrukket.
 Jeg lever enkelt og er tilfreds
 med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
 Godhas sønn, mediterer i frihet.

860

Jeg søker ikke andres selskap.
 Jeg lever enkelt og er tilfreds
 med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
 Godhas sønn, mediterer i frihet.

861

Jeg trener flittig og iherdig.
 Jeg lever enkelt og er tilfreds
 med det jeg får. Jeg, Bhaddiya,
 Godhas sønn, mediterer i frihet.

862

Jeg ga bort kostbare boller
 av bronse og rødeste gull
 for denne bollen av leire.
 For andre gang ble jeg salvet!

863

Bak ringmurer, høye og steile,
 bak kraftige tårn og porter,
 vernet av menn med dragne sverd
 levde jeg før, skjelvende av angst.

864

Nå er jeg lykkelig og fornøyd –
 jeg er kvitt all angst og pine!
 Her i skogen mediterer jeg,
 Bhaddiya, Godhas sønn, i frihet.

865

Jeg står fast på et etisk liv.
 Jeg utviklet oppmerksom visdom.
 Jeg oppnådde den store lykken
 ved å bryte alle lenker!

255. Angulimala

Angulimala ble født i Savatthi. Han var sønn av en brahman ved navn Bhaggava, som var en av ministrene til kongen av Kosala.

Den natten da han ble født, glødet alle våpnene i byen. Kongens våpen glødet og gnistret også, og det var så lyst som dagen omkring sengen hans. Kongen ble redd og bekymret over dette, og fikk ikke sove.

Samme natt rådspurte ministeren stjernene og så at hans sønn var født i forbryternes stjernetegn. Da morgenen kom, gikk han til kongen og spurte om han hadde sovet godt.

“Hvordan skulle jeg kunne sove?” svarte kongen. “Våpnene mine har glødet og gnistret i hele natt. Hva kan dette varsle?”

“Ikke vær redd, herre konge. I natt ble det født et barn hjemme hos meg. Det var det som fikk alle våpnene i byen til å gløde.”

“Hva kommer han til å bli?”

“Gutten kommer til å bli en forbryter.”

“Kommer han til å ferdes alene, eller blir han en bandleder?”

“Han kommer til å ferdes alene, konge.”

“Er det ikke bedre vi dreper ham med det samme?”

“Det trengs ikke. Siden han kommer til å ferdes alene, kan du ha kontroll over ham,” svarte ministeren.

Fordi kongen ble skremt da han ble født, fikk han navnet Vold. Men da tegnene ikke viste seg flere ganger, ble han kjent under navnet Ikkevold.

Da han ble stor, hadde han syv elefanter styrke.

Han vandret til Takkasila og ga seg til å studere under en av de mest berømte lærerne der. Han hjalp til i huset hjemme hos læreren, og derfor stakk lærerens kone ofte til ham noen ekstra godbiter. De andre studentene ble misunnelige på ham for dette, og begynte å baktale ham overfor læreren og satte ut rykter om Ikkevold og lærerens hustru. Først brydde ikke læreren seg om disse ryktene, men etter hvert begynte han å tro på dem, og han bestemte seg for å kvitte seg med ham.

“Han er sterk, denne unge mannen, så det nytter ikke for meg å ta ham,” tenkte læreren. “Jeg må finne på et knep for å få drept ham.”

Da semesteret var slutt, sa han til Ikkevold:

“Nå da du er ferdig med studiene, må du gi meg lønn for undervisningen.”

“Det skal jeg gjøre,” svarte Ikkevold. “Hva skal du ha?”

“Gi meg en krans laget av høyre lillefinger fra tusen mennesker,” sa læreren. For han tenkte at dersom Ikkevold forsøkte å skaffe ham det, ville han bli så forhatt at en eller annen helt sikkert ville få ham drept.

Da viste det seg at Ikkevold hadde mørkere sider ved sin natur. Han rustet seg til tennene og dro ut i Jalinaskogen i Kosala. Der tok han tilhold på en klippe med utsikt til hovedveien. Når han fikk øye på reisende nede på veien, styrtet han frem og hogg av dem høyre lillefinger, som han hengte til tork i et tre. Etter at gribber og kråker hadde rensset dem for kjøtt, bandt han knoklene samme med tråd og laget en krans av dem. Denne kransen hengte han om halsen som om han skulle være pyntet til en offiseremoni. Fra da av begynte folk å kalle ham Angulimala, som betyr “fingerkrans”.

Da han hadde holdt på slik en stund, var det ingen som torde gå den veien lenger. Da han ikke lenger kunne fange noen langs veien, begynte han å overfalle landsbyene, der han drepte folk og skar fingeren av dem. Det endte med at ingen våget å bo i strøket lenger. Folk flyktet, og landet ble liggende som en ødemark.

Da Angulimala hadde samlet ni hundre og nittini fingrer, og bare manglet én for å få kransen ferdig, fikk kongen melding om det som foregikk. Kongen lot trommene gå og proklamerte at soldatene skulle rykke ut og gripe forbryteren Angulimala med det samme.

Angulimalas mor, Mantani, fikk høre dette, og sa til faren hans:

“Vår sønn har blitt forbryter og begått store ugjerninger. Vi må sende bud på ham og si han skal slutte med dette, så ikke kongen arresterer ham!”

“En slik lømmel vil jeg ikke ha noe med å gjøre,” svarte faren. “La bare kongen gjøre som han vil!”

Men fordi moren var glad i sønnen sin, pakket hun niste og dro i vei for å snakke ham til rette. Buddha så at hun gikk av sted, og han tenkte:

“Når Angulimala får se henne, kommer han til å drepe henne for å få den siste fingeren til samlingen sin. Han har stoff i seg til å bli en arahant, men den sjansen kommer han til å forspille hvis han dreper sin egen mor. Dette må jeg forhindre.”

Dermed tok han bolle og kappe og gikk til stedet der Angulimala holdt til. Underveis møtte han gjeterne og andre som advarte ham mot å gå til Jalinaskogen, men Mesteren bare fortsatte.

Angulimala så at moren kom.

“Jeg dreper henne, så får jeg den siste fingeren jeg trenger til kransen,” tenkte han, trakk sverdet og stormet mot henne.

Men Mesteren gikk imellom dem.

Da Angulimala fikk se ham, tenkte han:

“Hvorfor skal jeg drepe min egen mor for å få fingeren? La henne leve, så tar jeg heller livet av denne munken og tar fingeren hans!”

Han løftet sverdet og løp etter Mesteren.

Da skapte Mesteren en illusjon slik at Angulimala syntes at enda Mesteren gikk med vanlig gangfart og Angulimala løp alt han orket, så klarte han ikke å ta ham igjen. Til slutt stanset han, svett og helt utslitt, mens pusten gikk som en blåsebelg.

“Stopp, munk! Stopp!” ropte han.

“Jeg har stoppet, Angulimala,” svarte Mesteren mens han vandret videre. “Hvorfor stopper ikke du?”

“Jeg har hørt at disse buddhistmunkene alltid snakker sant,” tenkte Angulimala. “Likevel sier han at han har stoppet, enda han går videre. Og han sier at jeg skal stoppe, enda jeg har stoppet. Hva i all verden kan han mene med det?”

Og høyt sa han:

866

Munk! Du sier, selv om du går:

“Jeg har stoppet!” Så sier du

at jeg som har stoppet, ennå går!

Nå spør jeg deg hva du mener:

Hvordan kan du si *du* har stoppet?

Og hvordan kan du si at *jeg* går?

Mesteren svarte:

867

Angulimala! Jeg står stille

fordi jeg aldri løfter hånden

mot noe levende vesen.

Men du stopper ikke – du raser mot andre,

verre enn et utemmet dyr.

Derfor står jeg. Du står ikke!

Da husket Angulimala hva han hadde hørt om Mesteren, og han forsto hvem han sto overfor.

“Dette må være selveste Mesteren!” tenkte han, og det løp ilinger av lykke gjennom hele kroppen hans. “Dette var sannelig et mektig løvebrøl. Det kan umulig være noen annen enn selveste Gotama. Jeg har møtt den fullkomment våkne Mester! Han har sikkert kommet hit for å hjelpe meg!”

Høyt sa han:

868

Å, sannelig har lang tid gått

siden han som jeg setter så høyt,
den edle, har vært her i skogen!
Nå som jeg har hørt dette verset
vil jeg gi avkall på ondskapen.
– Du har gitt meg den gode læren!

Redaktørene av “Brødrenes sanger” satte inn følgende to vers for å beskrive det som hendte:

869

Slik talte røveren – og slengte
sverdet sitt ned i en dyp kløft.
Han falt ned foran Buddhas føtter
og ba om å bli ordinert

870

Og Buddha, som har medlidenhet
og er lærer for alle slags folk,
sa: “Så kom da! Bli munk!” Og slik
gikk røveren ut som hjemløs.

Etter at Angulimala hadde fått full ordinasjon av Mesteren, tok han fatt på innsiktstreningen og ble en arahant. Han ble så fylt av lykke og glede over den friheten han hadde vunnet, at han utbrøt:

871

Han som før var tankeløs og sløv,
men siden våknet til handling,
lyser opp verden som fullmånen
når den unnslipper skyenes garn.

872

Han som med gode gjerninger
gjør opp for det han har gjort av vondt,
lyser opp verden som fullmånen
når den unnslipper skyenes garn.

873

Den munken som vier seg helt
til Buddhas lære, om enn han er ung,
lyser opp verden som fullmånen
når den unnslipper skyenes garn.

Så gikk han til byen for å få mat i bollen. Der ble han gjenkjent, og folk stimlet sammen rundt ham og kastet jordklumper og kjepper på ham så han falt over ende. Han vendte tilbake til hyttene med knust bolle og oppsøkte Mesteren, som ga ham dette rådet:

“Hold ut, brahman, og finn deg tålmodig i det. De ugjerningene du har begått, ville ellers ha dømt deg til hundre tusen år i helvete, men i stedet får du sone her og nå.”

Da erklærte Angulimala sin grenseløse nestekjærlighet til alt som lever med disse ordene:

874

La også fiendene mine
høre de gode ord om læren!
La også fiendene mine
slutte seg til den gode læren!
La også fiendene mine
omgås de gode som sprer læren!

875

La fiendene mine høre
læren av og til, fra de gode
som taler om fred og vennlighet,
og la dem leve etter læren –

876

– så ville de aldri skade meg,
og heller ikke noen andre,
men nå frem til den høyeste fred
og beskytte alle skapninger.

877

Kanalbyggeren leder vannet,
pilmakeren retter ut emnet,
snekkeren former treverket,
den vise former seg selv.

878

Noen temmes med kjepp eller pisk,
noen med elefanttemmer-stav;
jeg ble ikke temmet med makt,
men med Buddhas frigjørende ord!

879

Mitt navn er Ikkevold, men før
skadet jeg andre med grusomhet.
Nå bærer jeg navnet mitt med rette!
Aldri mer vil jeg skade noen.

880

Jeg var en brutal forbryter –
som Angulimala var jeg kjent.
Den store flommen rev meg med,
men jeg søkte tilflukt hos Buddha.

881

Jeg hadde blodige hender –
som Angulimala var jeg kjent.

Se på meg nå! Jeg har søkt tilflukt!
 Roten til ny eksistens er knust.

882

Jeg gjorde mange onde ting:
 det ledet meg mot en fremtid i sorg.
 Men mine gjerningers modning
 berørte meg: Jeg spiser uten skyld!

883

Dumme og tåpelige folk
 koser seg med sløvhets og lettsinn.
 Den kloke vokter våkent sin flid
 slik bankmannen vokter gullet sitt.

884

Dyrk ikke sløvhets og lettsinn.
 Dyrk ikke sansenytelser.
 Den som mediterer med flid
 finner den høyeste lykke.

885

Den kom til meg, og velkommen
 var den! Ikke noe dårlig råd
 ga denne beste av alle
 lærer spredd ut blant mennesker!

886

Den kom til meg, og velkommen
 var den! Læren ga gode råd!
 Jeg har gjennomskuet livet –
 Buddhas vei er gått til ende.

887

Under den dunkle skogens trær
 og i fjellenes dype huler –
 ja, hit og dit sprang jeg: jaget
 av mitt rasende, opprørte sinn.

888

Nå sover jeg lykkelig, våkner
 lykkelig, ja, lever i lykke!
 Døden kan ikke nå meg: Buddha
 viste meg sin medfølelse.

889

Før var jeg i slekt med brahmaner –

av høy byrd på begge sider.
I dag er jeg sønn av Buddha,
lærens konge og høye mester!

890

Sansene har ingen makt –
jeg vokter sanseportene vel.
Elendighetens rot og sinnets
sorte strømmer spydde jeg ut.

891

Jeg har tjent læremesteren –
Buddhas vei er gått til ende.
Den tunge børen er lagt ned,
roten til liv og død rykket opp.

256. Anuruddha

Anuruddha ble født i Kapilavatthu. Han var sønn av Mesterens morbror, sakiyaen Sukkodana, og en yngre bror av Mahanama.

Han vokste opp i stor luksus og bodde i forskjellig hus for hver årstid. Han var omgitt av tjenere og dansepiker på alle kanter, og hadde alt han kunne ønske seg.

Da kong Suddhodana ba ham delta i den æresgarden av sakiyafyrster som skulle vokte Mesteren mens han bodde i Ambiyalunden, fikk han høre Mesterens lære og lot seg ordinere som munk. Før året var omme, oppnådde han himmelsk klarsyn. Deretter fikk han et nytt meditasjonsemne av Sariputta og dro til den østlige bambuslunden i landet Cetiya for å praktisere. Han tilegnet seg syv av de holdningene som kalles en stor manns holdninger, det vil si nøysomhet, tilfredshet, trives med å være alene, flid, oppmerksomhet, konsentrasjon og visdom. Men den åttende holdningen, å glede seg over frihet fra forvirring, fikk han ikke tak på.

Da Mesteren fikk vite dette, forklarte han den åttende holdningen for ham og ga ham en full innføring i den edle tradisjon. Dette styrket Anuruddhas innsikt, og han ble en arahant med full analytisk innsikt og kunnskap.

Senere erklærte Mesteren offentlig i Jetavana at Anuruddha var den fremste av de av hans elever som hadde klarsyn.

Anuruddha gledet seg over den friheten han hadde vunnet. En dag så han tilbake på det han hadde oppnådd, og han ble så fylt av lykke at han uttalte følgende vers. Andre sier imidlertid at redaktørene satte inn de fire første versene som forteller om Anuruddhas ordinasjon, at det var Mesteren som uttalte de neste versene for å gi ham en innføring i den edle tradisjonen, og at de øvrige versene ble uttalt av Anuruddha ved forskjellige anledninger.

892

Han reiste fra sin far og sin mor,
søster og bror, ja, hele slekten,
han ga avkall på sansenes fryd:
se, Anuruddha mediterer!

893

Med sang og dans ble han underholdt,
med sølvklokkespill ble han vekket.

Slik oppnådde han ingen renhet –
han var henført av verdens gleder.

894

Han overvant dette! Og gleden
fant han siden i Buddhas lære –
han krysset de flommende stryk:
se, Anuruddha mediterer!

895

Synlige former, lyder, smaker,
dufter og fristende berøring –
han krysset også slike flommer.
Se, Anuruddha mediterer!

896

Alene kommer vismannen
fra matrunden, og finner filler
på dynga. Slik er Anuruddha –
fri fra sinnets sorte strømmer.

897

Han samler, vasker, farger, syr
en kappe av avfallsfillene,
den omtenkssomme Anuruddha –
fri fra sinnets sorte strømmer.

898

Den som er full av begjær og lede
og søker selskap for sitt hovmot,
er kjennetegnet av ondskap og hat
og all slags åndelig forurensning.

899

Den som er oppmerksom og nøysom,
bekymringsløs og full av tilfredshet,
som trives i sitt eget selskap
og alltid trener flittig og ivrig,

900

er kjennetegnet av sinnets sunnhet
som fører til strålende oppvåkning
og fri alle sinnets sorte strømmer.
Dette er sagt av den store seer!

901

Den uovertrufne Mesteren

kjente min innerste tanke –
han kom til meg på magisk vis
i en skikkelse spunnet av ånd.

902

Min innerste tanke var åpen
for Buddhas rene undervisning –
han gleder seg over klarhet
og fjernet all min forvirring!

903

Da han hadde gitt meg læren
levde jeg lykkelig som munk –
lærens kunnskaper ble mine!
Buddhas vei er gått til ende.

904

Femogfemti år har passert
siden jeg først satte meg ned.
Femogtyve år er det siden
jeg rykket latskapen opp med rot.

Anuruddha var en av dem som var til stede ved Buddhas dødsleie, og da Mesteren var død, uttalte Anuruddha disse versene:

905

Han puster ikke mer.
Vismannen har gått bort.
Med ro i sinnet har han gått inn
i den dype fred.

906

Han tålte alle smerter
med fast og rolig sinn.
Nå har Den Våkne funnet
den store, lindrende frihet.

907

Aldri berøre, aldri mer se
Den Vise, aldri mer høre
den gode læren fra hans munn!
Den Fullkomment Våkne har sluknet.

En ånd som tidligere hadde vært Anuruddhas tjenestepike, så at han begynte å bli gammel og skrøpelig. For gammelt vennskaps skyld kom hun derfor til ham og oppfordret ham til å vende tilbake til himmelen, der han før hadde levd. Men Anuruddha avslo tilbudet:

908

Det blir ingen ny tilværelse
blant gudene – ikke frist meg!
Livets og dødens sirkel er brutt,
tilblivelsens vei gått til ende.

Ånden forsvant. Noen andre munkar, som ikke hadde sett henne, lurte på hvem Anuruddha snakket med. Han beskrev sine evner slik:

909

Den som i ett og samme øyeblikk
kan se verdens tusen ansikter,
som kjenner magi, fødsel og død,
ser ånder når tiden er inne.

Videre fortalte han om sine tidligere liv og om hva han hadde oppnådd:

910

Jeg var Annabhara, en fattig
som arbeidet med å bære mat.
Jeg ga mat til Uparittha,
den berømte eneboeren.

911

Så ble jeg født som en Sakiya –
Anuruddha er navnet jeg fikk.
Med sang og dans ble jeg underholdt,
med sølvklokkespill ble jeg vekket.

912

Men jeg så Den Fullkomment Våkne,
den tapre, fryktløse Mesteren!
Til ham fikk jeg tillit. Jeg gikk ut
i verden som en hjemløs munk.

913

Jeg ser mine tidligere liv
og alle steder hvor jeg har bodd:
jeg sto blant de trettitre guder
som Sakka, gudenes konge,

914

syv ganger var jeg menneske-konge
og hersket over store riker,
erobret alle verdens hjørner,
hersket over India!
Uten vold og sverd var mitt styre –
mitt våpen var rettferdighet.

915

Fjorten kretsløp fra fødsel til død
 – syv på jorden, syv i himmelen –
 minnes jeg, og vet hvor jeg bodde:
 gudenes verden husker jeg godt!

916

Jeg gikk inn i dyp meditasjon,
 jeg samlet meg om ett punkt i fred,
 sinnet mitt fant fullkommen ro,
 mitt indre øye strålte klart!

917

Jeg kjenner fødsel og død til bunns,
 hvordan skapninger kommer og går,
 ja, alle former for eksistens
 kjenner jeg i dyp meditasjon.

918

Jeg har tjent læremesteren –
 Buddhas vei er gått til ende.
 den tunge børen er lagt ned,
 roten til liv og død rykket opp.

919

Bambuslandsbyen i Vajjis land
 skal være mitt siste hvilested.
 I lunden der finner jeg lindring,
 fri fra sinnets sorte strømmer.

257. Parapariya

Parapariyas historie er fortalt over (fortelling 249). De versene som der er gjengitt, ble uttalt mens Mesteren ennå levde og før Parampariya var blitt en arahant, og handlet om klarhet i tanke og sinn. Men disse versene uttalte han en tid etter at Mesteren var død, mens han selv merket at døden nærmet seg. Her advarer han om hvordan Buddhas lære kan forfalle hvis ikke munkene opprettholder selvdisciplin.

Det første og det siste verset ble satt inn av redaktørene.

920

Disse tankene kom til munken
 i den dype, blomstrende skogen
 mens han konsentrerte seg dypt
 i ensom meditasjon:

921

Alt er virkelig annerledes
 nå, enn da Mesteren levde!

Munkenes atferd har sannelig
forandret seg og blitt en annen!

922

Før var de fornøyd med én kappe
mot kulde, og for å dekke seg til.
De spiste med måte, tilfredse
med det de hadde og det de fikk.

923

Om maten var god eller dårlig,
om de fikk lite eller mye,
spiste de for å overleve,
uten fråtsing og grådighet.

924

Ting folk trenger for å leve,
som mat, medisin eller utstyr,
vakte ikke munkenes lengsel
som det å utrydde sinnets mørke.

925

Skjult under skogens høye trær
og i fjellets dype grotter
levde munkene i ensomhet,
slik de fant det godt og riktig.

926

Ydmyke, nøysomme, milde
og uten stivsinnnet hovmot,
vennlige, ikke hissige
levde de for det gode målet.

927

Derfor var de fylt av glede
i holdning og i alt de gjorde –
smidig og mykt som fin olje
beveget de seg rundt i verden.

928

Fri fra sinnets sorte strømmer
var de store mediterende,
de store velgjørere. Sluknet
er de nå. Deres like er få!

929

Visdommen er død! Ødelagt

er alle gode egenskaper!
Derfor går Mesterens lære
og dens fullkommenhet til grunne.

930

Dette er tiden for ondskap,
fordervede sinn og vranglære!
Bare de frivillig ensomme
bevarer restene av læren.

931

De onde som vrenger på læren
forurensar menneskenes tanker,
leker med enfoldige dårer
som demoner med sinnsyke –

932

og de forurensede løper
hit og dit med forvirringen sin
i hatets og dumhetens verden,
som om de skulle være i krig.

933

Uten den sanne, gode læren
går de på hverandre i kringel,
griper fatt i feil teorier
og sier: “Se, dette er bedre!”

934

De forlater eiendom, barn
og hustru for et liv som munk –
men for en liten ekstra godbit
begår de straks den verste urett.

935

De stapper vomma full av mat
og snorker og sover som steiner:
etterpå snakker de om slikt
som Mesteren ba oss tie om.

936

De verdsetter all slags håndverk
og trener sin fingerferdighet
uten å finne ro i sinnet –
“Dette er målet!” sier de.

937

De skjenker olje og pudder,
leirgods, boliger, mat og vann
til legfolk, i forventning om
rikere og større gaver,

938

og tannpirkere, bær og blomster,
alle slags delikate retter –
mango, bitre, tørkede plommer,
ja, den aller mest utsøkte frukt,

939

de gir medisin som leger,
driver forretning som legmenn,
pynter seg som prostituerte
og herser med folk som adelsmenn!

940

Svindlere og bedragere!
Hensynsløse falske vitner!
Alle slags usle knep bruker de
for å nyte sansenes gleder.

941

De spinner intriger og løper
etter de rike for å skaffe
mat under alle slags påskudd –
slik grafser de til seg rikdom!

942

De kaller sammen forsamlingen
til forretninger – ikke til lærdom!
De gir undervisning for vinning,
ikke for å hjelpe andre!

943

De som står utenfor ordenen
krangler om ordenens inntekter:
de lever av andres midler
og er fullstendig skamløse!

944

Noen har ingen hengivenhet
selv om de er glattrakede
og kledd i munkekappe! Ære
og rikdom er alt de ønsker.

945

Så mye har forfalt! Derfor
er det ikke lett å oppnå
det som ennå ikke er oppnådd,
eller bevare det oppnådde.

946

Som om han går over tornekratt
uten sko, skal den vise vandre
med den største oppmerksomhet
ute blant folk i landsbyen.

947

Ikke glem fortidens vismenn!
Ikke glem deres gode atferd!
Til og med i din siste time
kan du oppnå udødelighet.

948

Etter å ha tenkt på dette
i den blomstrende Sala-lunden,
sluknet den seende munken –
aldri skal han fødes igjen.

XVII. Sanger med omkring tretti vers

258. Phussa

Phussa var sønn av en provinsfyrste og fikk opplæring i alt det som en ung adelsmann bør kunne. Men han brydde seg ikke om sanselige gleder, og da han fikk høre en munk forklare Buddhas lære, ble han overbevist av det han hørte. Derfor lot han seg ordinere og tok fatt på den ordinære munketreningen. Han fikk et meditasjonsemne å arbeide med, og praktiserte så iherdig at han snart mestret dypmeditasjonene, og på denne måten vant han frem til innsikt slik at han snart oppnådde den seksfoldige kunnskap.

En dag fikk en asket ved navn Pandarasa Gotta høre at han forklarte læren. Og da asketen så ham sitte der midt i en flokk av munkers med god oppførsel og selvdisiplin og med veltrente sinn, ble han glad og oppløftet.

“Dette er sannelig en god lære! Jeg håper den kan holde seg lenge blant folk!” tenkte han.

Så gikk han bort til Phussa og spurte:

“Hvordan blir det med munkers i fremtiden, du ærverdige?”

Redaktørene satte inn et vers som forteller om dette:

949

Etter å ha sett de tilfredse
munkers med edle og faste sinn
spurte Pandarasa Gotta,
asketen, han som het Phussa:

Pandarasa Gotta spurte:

950

Hva slags ønsker og intensjoner
vil de ha, hvordan ter de seg,
alle som kommer etter oss?
Fortell meg hvordan fremtiden blir!

Phussa svarte:

951

Lytt til det jeg sier deg nå,
du som heter Pandarasa.
Tenk grundig over mine ord,
så skal jeg si deg hva som vil skje.

952

I fremtiden vil mange bli
sinte, sta og uvennlige,
hyklerske, sleipe og grådige
i et kaos av doktriner!

953

De tror de har nådd lærens dyp
mens de bare vasser på grunna,
disse som er helt uten respekt
for læren og for hverandre.

954

Mange fårer og mye ondskap
vil oppstå i fremtidens verden!
Vår gode, velfunderte lære
blir forurenset av dårer.

955

Blottet for gode egenskaper
taler de pompøst til ordenen
og øker sin makt og styrke –
dumme, oppblåste pratmakere!

956

Men de kloke og rettferdige
som taler godt til ordenen
mister all sin makt og styrke
i beskjeden unnfallenhet.

957

I fremtiden vil dumme munker
ta imot gull og sølv og jord,
husdyr, alle slags eiendeler,
tjenere, slaver og slavinner.

958

Alltid fornærmet, ukonsentrert
og ubehersket vil de gå rundt;
arrogante, med nesa i sky
og kranglevorne som aper!

959

Og de vil være overlegne
og kledd i jålete blå kapper –
svikefulle skravlebøtter
som later som de er opplyste.

960

Med oljet hår og kokett blikk,
sminket og malt med øyenskygge,
vil de sprade i hovedgaten,
kledd i elfenbenshvite kapper.

961

Den gule kappen – den som elskes
av de frie, den vakre fanen
arahanten bærer – skyr de,
og lengter etter hvite klær!

962

De vil grafse etter vinning,
de vil være dovne og slappe.
Trette av skogens ensomhet
vil de bo i landsbyene.

963

De som lever uriktig vil få
høye inntekter og stor velstand –
rundt *disse* vil dårlige munk
sverme, *slike* vil bli respektert!

964

Men de som ikke har inntekter
vil ikke lenger bli respektert –
uansett hvor vise de er
vil dårlige munk sky dem.

965

Også sin egen fane skyr de –
den kobberfargede kappen!
Noen bærer heller det hvite
som tilhører andre sekter.

966

Det vil ikke lenger finnes
respekt for den gule kappen –
nei, ingen munk vil akte
den edle, gulfargede kappen!

Dette illustrerte han med noen vers som viste til en velkjent historie om en elefantjeger som kledde seg ut som munk for å lure elefanten.

967

En slik grusom mangel på respekt
var uhørt for elefanten,
den som var fra seg av smerte,
alvorlig såret av pilen.

968

Etter å ha sett den gule

kappen, arahantenes fane,
uttalte straks elefanten
disse to nyttige versene:

969

“En som vil bære gul kappe
men er fanget i det urene
uten sannhet og selvdisciplin,
fortjener ikke fargen gul!

970

Men en som er fri det urene
og godt konsentrert om sin atferd
kjenner sannhet og selvdisciplin,
fortjener den gule kappen.”

Han fortsatte:

971

Tosken som mangler oppførsel
og bare følger sine innfall
med flakkende, respektløst sinn
fortjener ikke fargen gul!

972

Men en som har god oppførsel,
er uten begjær, godt konsentrert
og strålende ren i sinnet
fortjener den gule kappen.

973

Den arrogante, overlegne
tosken med dårlig oppførsel
fortjener å bære hvit kappe.
Hva skal vel han med den gule?

974

Ondsinnede munk og nonne
uten respekt, fulle av hat,
vil i fremtiden klandre den
som har kjærlighet i sitt hjerte.

975

Selv om toskene blir opplært
av gamle og erfarne munk,
vil de ikke høre, men følge
sin egen vilje hemningsløst.

976

Og selv med den beste opplæring
har de ingen respekt for hverandre –
de akter lite på lærerne,
som en dårlig hest på kusken!

977

Slik vil ordenens fremtid bli!
Slik vil munk og nonne være
i atferd og i holdninger
i den aller siste tiden.

978

Men før denne tiden har kommet
– en slik skremmende, grusom fremtid! –
tal til hverandre med gode ord,
vær respektfulle og vennlige!

979

Vis medfølelse og kjærlighet,
god atferd og selvbeherskelse,
vær ivrige og beslutsomme
og alltid like energiske!

980

Når dere ser faren ved sløvhets
og at flid er fredens grobunn –
praktiser den åttedelte vei
for å nå udødelighet!

Disse versene ble også en erklæring om den innsikt han hadde vunnet.

259. Sariputta

Sariputtas og Moggallanas historie skal her fortelles under ett. I landsbyen Upatissa, ikke langt fra byen Rajagaha, nedkom en brahmankvinne ved navn Rupasari med en sønn. Samme dag fødte en brahmankvinne ved navn Moggali en sønn i landsbyen Kolita like i nærheten. Fordi begge guttene tilhørte sine respektive landsbyers ledende familie, fikk de navn etter hver sin landsby og ble derfor kalt Upatissa og Kolita. Senere ble de kjent under sine morsnavn. Upatissa ble kjent som Sariputta, Saris sønn, og Kolita ble kjent under navnet Moggallana.

Begge guttene vokste opp i rikdom og luksus, og de utmerket seg i alle fag. De ble kjent med hverandre og ble snart gode venner.

En dag var de i Rajagaha og deltok i en stor festival. Ved synet av de store folkemassene kom de til å snakke om at før hundre år var omme, ville alle disse menneskene være døde, og begge ble dypt grepet av tanken på dette.

De ble enige om å forlate hjemmet for å lete etter en lære som kunne føre til frigjøring, og sammen med fem hundre andre unge menn lot de seg ordinere hos asketen og filosofen Saṅjaya. Fra da av fikk Saṅjaya mye større gaver og inntekter enn før. Det varte ikke lenge før de hadde mestret alt

det Sañjaya hadde å lære bort. Men de fant ikke noe av verdi i det de lærte av ham. Derfor forlot de ham og gikk hver sin vei og spurte ut alle filosofer, asketer og brahmaner de møtte. Men ingen av dem kunne gi noe tilfredsstillende svar på spørsmålene. Slik fortsatte Sariputta og Moggallana sin søken, og de lovte hverandre at den som først fant veien til udødelighet, skulle gi den andre beskjed.

På den tiden hadde Mesteren nådd oppvåkning og hadde begynt å sette lærers hjul i bevegelse. På sin vandring kom han til Uruvela og omvendte Uruvela-Kassapa og tusen andre asketer. Deretter kom han til Rajagaha og ble værende der en tid.

Sariputta møtte en av Buddhas munkar, Assaji, på gaten en dag.

“En så blid og tilfreds munk har jeg aldri sett før,” tenkte han. “Han følger sikkert en god og fredfylt lære.”

Derfor fulgte han etter ham, og så snart anledningen bød seg, gikk han bort og spurte hvilken lærer og hvilken lære han fulgte.

“Jeg følger den fullkomment våknes lære,” svarte Assaji.

“Og hvordan er den læren?” spurte Sariputta.

“Jeg har ikke vært munk så lenge,” svarte Assaji, “så jeg kan bare gi deg en kortfattet og enkel forklaring av læren.”

“La meg høre,” sa Sariputta.

Assaji svarte med dette verset:

“De fenomenene som er oppstått fra årsaker,
har han som har kommet frem til sannheten forklart årsaken til.
Og slutten på disse fenomenene
har den store tenkeren også forklart.”

Da Sariputta hadde hørt verset til ende, var han blitt “en som har gått ut i strømmen”. Men han forsto det var mulig å komme lenger, så han spurte hvor Mesteren holdt til.

“I Bambuslunden,” var svaret.

“Gå i forveien du, så kommer jeg snart,” sa Sariputta. “Jeg skal bare gi beskjed til en venn først.”

Så bøyde han seg dypt for Assaji og gikk for å finne Moggallana.

Allerede på lang avstand fikk Moggallana øye på ham, og han la merke til at vennen så mye gladere ut enn ellers.

“Nå har han sikkert funnet veien til udødelighet,” tenkte han.

Han gikk ham i møte og spurte om han hadde funnet det de lette etter.

“Ja, min venn. Det udødelige er funnet!” Og Sariputta sa frem det verset han hadde hørt. Da Moggallana hadde hørt verset til ende, var også han blitt “en som har gått ut i strømmen”.

“Kom, så går vi og hilser på Mesteren,” sa han.

Av respekt for sin tidligere lærer ville imidlertid Sariputta først gå til Sañjaya og fortelle hva som var hendt, og spørre om han ville være med og besøke Mesteren.

Han gjorde det, men Sañjaya hadde ikke lyst til å bli elev igjen, siden han hadde vendt seg til å være lærer. De klarte ikke å overtale ham til å bli med, men to hundre og femti av elevene hans slo følge til Bambuslunden.

Da Mesteren så dem komme, sa han:

“Disse to kommer til å bli mine to fremste elever.”

Da de kom frem, ordinerte han dem ved å si:

“Kom som munkar!”

En uke etter ordinasjonen praktiserte Moggallana munketreningen i landsbyen Kallavala i landet Magadha. Han følte seg søvnig og trett, men Mesteren hjalp ham å overvinne disse hindringene. Deretter mediterte han over kroppens materielle elementer, avanserte raskt gjennom de høyeste stadier og ble en arahant.

Fjorten dager etter ordinasjonen var Sariputta sammen med Mesteren i Villsvingrotten ved Rajagaha. Der hørte han Mesteren forklare hans søstersønn, asketen Dighanakha, om følelser. Da

talen var til ende, nådde Sariputta målet og ble en arahant. Slik nådde både Moggallana og Sariputta det endelige mål i Mesterens nærvær.

Senere erklærte Mesteren offentlig i Jetavana at Sariputta var den av elevene hans som sto høyest i visdom. Siden han dermed var blitt utropt som den fremste av elevene, ble han ofte kalt lærers general, og han arbeidet utrettelig for alle levende veseners beste.

En dag ga han denne erklæringen om den innsikten han hadde vunnet:

981

En som er mild, fredelig, samlet,
iherdig og full av god vilje
og gleder seg ved sin ensomhet –
han kan med rette kalles munk.

982

Enten han spiser vått eller tørt,
bør han ikke bli overmett:
Med måte bør munken spise
om han vil gå med oppmerksomt sinn.

983

Den siste munnfull – én for mye –
bør han la ligge. Vann er bedre!
Dette er nok til å leve godt
for en sterk og beslutsom munk.

984

Om han dekker seg sømmelig til
med kappen han har til slikt bruk,
er dette nok til å leve godt
for en sterk og beslutsom munk.

985

Om hytta hans beskytter mot regn
når han sitter i meditasjon,
er dette nok til å leve godt
for en sterk og beslutsom munk.

986

Den som ser lykkens kjerne som sorg
og sorgen som en smertefull pil,
ser òg at ingenting skiller dem –
så hva er vel verden for ham?

987

La meg slippe onde, dovne,
ulærde og respektløse folk!
Når verden er full av slike –
hva er denne verden for meg?

988

Men fins det en lærd og vis person
som fører seg godt og behersket
og vier seg til oppmerksomhet –
la ham stå fremst av dem alle!

989

Den som henger ved verdens kaos
og trives med det, som et dyr,
står fjernt fra den høyeste lindring
og frihet fra bånd og lenker.

990

Den som frir seg fra verdens kaos
og fryder seg ved fredens vei,
er nær ved den høyeste lindring
og frihet fra alle lenker.

Da Sariputta en dag besøkte sin yngre bror Revata, som også var blitt munk, og som holdt til i et tørt villniss av tornebusker og akasietrær, roste han ham med disse versene:

991

Der hvor en arahant holder til –
i skogen, i den dypeste dal
eller på den høyeste fjelltopp –
der er det herlig å være!

992

Herlig er det i skogene
der folk flest slett ikke vil bo:
de lidenskapsløse trives der.
De jager ikke sanselighet.

En annen gang fikk Sariputta medfølelse med brahmanen Radha, som det hadde gått nedover med, og ordinerte ham og gjorde ham til sin følgesvenn. En dag de var på vandring omkring i landet, ble Sariputta imponert over Radhas milde og vennlige fremferd, og han ga ham følgende råd:

993.

En vismann som klokt og forstandig
kritiserer og ser dine feil
bør du følge, som om han var
en som avdekker skjulte skatter.
Om du følger en slik vismann
går det bedre, og ikke verre.

Da Mesteren fikk høre at Assaji-Punabbasuka-munkene på Kitafjellet ikke oppførte seg slik munkene bør gjøre, sendte han Sariputta og Moggallana med følgesvenner for å ordne opp i saken. Munkene ville ikke høre på Sariputtas formaninger, så Sariputta uttalte dette verset:

994.

La ham formane. La ham gi råd.
Han verner mot alt upassende.
Han er avholdt blant de gode,
men upopulær blant de slette.

Noen munker satt en gang og snakket om den gangen da Buddha underviste den omvandrende asketen Dighanakha. De mente at Dighanakha allerede var blitt godt forberedt av andre lærere, slik at Mesterens ord var beregnet spesielt på å hjelpe ham, og ikke kunne ha vært til noen særlig nytte for andre tilhørere.

“Slik var det ikke,” sa Sariputta og uttalte disse versene for å forklare hva han mente:

995

Den Våkne Mester underviste
en annen i sin store lære –
da læren ble lagt frem, lyttet jeg
ivrig etter dens dype mening.
Dette var ikke til unytte!
Jeg er fri sinnets sorte strømmer.

996

Ikke om å se liv som var før,
eller om det himmelske øye,
ikke om å se andres tanker,
kunnskap om død og gjenfødelse,
eller om overjordisk hørsel
finnes noe ønske i meg.

En gang Sariputta satt utenfor Duegrotten, kom en ånd og ga ham for moro skyld et slag i hodet som kunne ha felt en elefant. Ånden for ned i jorden mens den hylte av smerte, mens Sariputta sa han bare følte en lettere hodepine. I den forbindelse uttalte han disse versene:

997

Under et tre, med raket hode
og kappen svøpt omkring seg, sitter
Upatissa, eldst i visdom,
og mediterer konsentrert.

998

Etter å ha lagt tanken til ro
blir han, Den Våknes elev, straks
sittende i fullkommen fred
og hviler i edel taushet.

999

Som den massive fjelltoppen
er urokkelig, solid fundert,

er også munken urokkelig
når han blir kvitt illusjonene.

En dag hang en flik av kappen hans og subbet etter ham uten at han merket det. En ung novise sa det til ham:

“Herre, kappen din sitter ikke som den skal.”

“Det var bra du sa det til meg,” svarte Sariputta og ordnet kappen sin. “Slike som meg bør ikke være så slurvete.” Og han la til dette verset:

1000

For én uten hat som søker
sinnets renhet, vil så stor en feil
som får plass på spissen av et hår,
synes stort som en tordensky.

En annen gang forklarte han at han betraktet livet og døden med samme sinnsro:

1001

Jeg lengter ikke etter døden.
Jeg klynger meg ikke til livet.
Med oppmerksom forståelse
legger jeg fra meg denne kroppen.

1002

Jeg lengter ikke etter døden.
Jeg klynger meg ikke til livet.
Som tjeneren venter på sin lønn
venter jeg rolig på min tid.

Og han underviste noen andre med disse to versene:

1003

Både før og etter dette,
er død og ingenting annet.
Gå ikke til grunne! La ikke
dette øyeblikket gå fra deg!

1004

Som en by i grensestrøkene
er vaktet på alle kanter,
skal du ta vare på deg selv.
Benytt dette øyeblikket!
Den som forspiller sitt øyeblikk
skal sørge lenge i helvete.

En dag roste han munken Kotthita den store med disse versene:

1005

En som rolig sier kloke ord
uten å være arrogant,
feier ondskaper bort, slik vinden
feier bladene av et tre.

1006

En som rolig sier kloke ord
uten å være arrogant
har ristet ondskaper av seg
som vinden rister løv av trærne.

1007

Med sinnsro, uten bekymringer,
med uforstyrret og fredfullt sinn,
med god atferd vil den vise
gjøre slutt på alt det vonde.

Buddhas fetter, Devadatta, hadde også sluttet seg til ham og blitt munk. Men han ønsket makt over munkene, og etter å ha satt i scene flere mislykkede attentater mot Buddha, brøt han ut og stiftet sin egen munkeorden. En dag da Sariputta snakket med noen munkers som hadde latt seg overbevise av Devadattas ord og gått over til ham, sa han:

1008

Visse bør ikke få tillit
selv om de skulle være munkers.
Onde var de før de ble gode,
de kan fort bli onde igjen!

1009

Sansebegjær og voldelighet,
sløvheter, rastløshet og forvirring:
Dette er sinnets fem gifter
for den som vil være en munk.

1010

Den som har god konsentrasjon
og alltid trener iherdig,
enten han møtes med respekt
eller med spott og grov forakt,

1011

den som alltid mediterer
med innsikt i det mest subtile,
og frydes ved å løse lenker,
han kan kalles et godt menneske.

En gang han snakket om hva som kjennetegnet store læremestere, brukte han Buddha og seg selv som eksempler:

1012

Ikke en gang det store havet,
jorden, fjellet eller vinden
er verdig å lignes med læren
om den høyeste frigjøring!

1013

Han ruller hjulet etter Buddha,
denne eldre, vise munken ...
han er som jord og vann og ild,
verken frastøtt eller bundet.

1014

Han har nådd den store innsikt,
dyp tanke og fullkommen visdom!
Om han synes dum i sin ydmykhet,
ferdes han lysende, lindret.

For å vise at han hadde nådd sitt livs mål, sa han:

1015

Jeg har tjent læremesteren,
Buddhas vei er gått til ende.
Den tunge børen er lagt ned,
roten til liv og død rykket opp.

Da døden nærmet seg, ga han dette rådet til de munkene som hadde samlet seg omkring ham:

1016

Tren uavbrutt og utrettelig!
Dette er mitt råd til dere.
Nå synker jeg i hvilens kilde!
Jeg er helt og fullkomment fri!

260. Ananda

Ananda var sønn av sakiyaen Amitodana. Fordi hele familien syntes at hans fødsel var en lykkelig begivenhet, fikk han navnet Ananda, som betyr lykke. Da han var blitt voksen, kom Mesteren på sitt første besøk til hjembyen Kapilavatthu etter at han hadde oppnådd fullkommen oppvåkning. Ved den anledningen lot Ananda, Bhaddiya og flere andre seg ordinere som munk. Litt senere fikk han høre Punna Mantaniputta forklare læren, og da ble han "en som har gått ut i strømmen".

De første tyve årene etter Mesterens oppvåkning hadde han ikke noen fast oppasser. Den ene dagen kunne den ene munken bære bollen og kappen hans, den neste dagen kunne en annen munk gjøre det. Mesteren ville ikke gjøre noen forskjell på dem.

Men en dag da han satt sammen med munkene, sa han:

“Jeg begynner å bli gammel, munk. Når jeg sier vi skal gå den ene veien, kan det hende at noen munk går en annen vei. Og noen mister bollen og kappen min. Vet dere om en munk som kunne tenke seg å bli fast oppasser for meg?”

Det gikk som et sus gjennom munkeforsamlingen da de hørte dette. Sariputta reiste seg, bøyde seg for Mesteren og sa:

“La meg få den æren, Mester!”

Men Mesteren avviste ham.

Moggallana reiste seg, bøyde seg for Mesteren og sa seg villig til å være oppasseren hans, men også han ble avvist. Alle de andre fremste munkene spurte etter tur, og til slutt var det bare Ananda som ikke hadde sagt noe. Han bare satt der taus.

De andre munkene sa at han også burde spørre om å få bli Mesterens oppasser, men Ananda svarte:

“Hva er vel et slikt verv verdt hvis man må be om det? Mesteren sier nok selv hvem han vil ha.”

“Ikke mas på Ananda,” sa Buddha. “Han vet nok selv om han vil bli min oppasser eller ikke.”

Da sa de andre munkene:

“Reis deg nå opp, Ananda, og spør om å få bli oppasseren hans!”

Ananda reiste seg og sa:

“Jeg vil gjerne bli oppasseren din, Mester, hvis du vil love at du aldri skal begunstige meg ekstra med fint tøy, god mat eller egen hytte, og at du ikke tar meg med hvis du får en personlig invitasjon. For ellers vil noen kanskje kritisere og si: ‘Det er da ikke noen sak for Ananda å være oppasser når han får så mange ekstra fordeler.’ Du må også love at du tar imot slike som har kommet langveis fra for å se deg, hvis jeg ber deg om det. Og du må love at jeg kan få spørre deg til råds straks jeg kommer i tvil eller uviss, og gjengi for meg alle de belæringer du gir når jeg ikke er til stede. Ellers vil kanskje noen kritisere og si: ‘Hva har han vel igjen for å være Mesterens oppasser?’”

Buddha godtok disse betingelsene, og fra da av var Ananda Mesterens faste oppasser og hjalp ham med å hente vann og tannpirker, vaske føttene hans, feie og gjøre rent i Mesterens hytte, og andre slike dagligdagse gjøremål. Om dagen holdt han seg i nærheten og sa til Mesteren at nå var tiden inne til å gjøre det eller det, og nå var tiden inne til å snakke med den eller den som var kommet på besøk. Om natten tok han en kraftig stukk og en lykt og gikk ni ganger rundt Mesterens hytte så han kunne svare hvis Mesteren skulle rope på ham.

En gang erklærte Mesteren offentlig i Jetavana at av alle hans elever var Ananda den lærdeste, den mest oppmerksomme, den beste vandreren, den mest standhaftige og den som viste størst omsorg.

Ananda tok vare på Mesterens ord og var som en skattkiste for læren, men da Mesteren døde, var han fortsatt ikke blitt en arahant. Da det store konsilet etter Buddhas død skulle avholdes, gikk han kvelden i forveien omkring og var bekymret:

“I morgen skal konsilet begynne. Det passer seg ikke at jeg går dit og sier frem Buddhas lære for de ærverdige arahantene, når jeg ikke selv er blitt en arahant!”

Dette opptok ham så sterkt at han satte kreftene inn og etablerte innsikt. Nesten hele natten praktiserte han gående innsiktsmeditasjon. Men da morgenen nærmet seg, hadde han ennå ikke nådd noe gjennombrudd. Trett og sliten gikk han inn for å hvile. Idet han la seg ned på benken, før hodet hadde nådd puten og før føttene hadde forlatt marken, ble han fullstendig fri fra sinnets sorte strømmer. Han vant den seksfoldige høyere kunnskap og ble en arahant i samme øyeblikk.

Nå som Ananda var blitt en arahant, gikk han inn i konsilhallen og resiterte Buddhas ord. De versene som han ved forskjellige anledninger hadde uttalt som veiledning for andre munk, ble samlet og føyd inn i samlingen av Brødrenes sanger.

De første to versene uttalte han som formaning til noen munk som holdt seg i lag med utbryteren Devadatta:

Den kloke og forstandige
bør unngå å bli venn med én
som ondskapsfullt og aggressivt
ser skadefro på andres nød.

1018

Den kloke og forstandige
bør pleie vennskapet med den
som vennlig, vis og rik på lærdom
kan møte andre med tillit.

De neste syv versene uttalte han til en legkvinne ved navn Uttara. Hun var blitt så betatt av sin egen skjønnhet at hun var blitt henfallen til sansenytelser, og Ananda forsøkte å få henne til å innse kroppens skrøpelighet. Men andre sier at Ananda uttalte disse versene som en formaning til en som var blitt helt forgapt i den prostituerte kvinnen Ambapali.

1019

Se hvordan den malte dukken
prøver å skjule sine sår,
sin lidelse og råtne ondskap:
i den finnes ingenting varig.

1020

Se hvordan den malte skikkelsen
er pyntet med juvel-øreringer:
knoklene er trukket med hud
som skinner innenfor vakre klær.

1020a

Føtter med rød-lakkerte negler,
ansikt smurt inn med kostbart pudder:
dette lurar en tosk, men ikke
én som søker den andre bredden!

1020b

Kunstferdig flettet, skinnende hår
og vipper og bryn farget med sort:
Dette lurar en tosk, men ikke
én som søker den andre bredden!

1020c

Som et glitrende sminkeskrin
er den råtne kroppen smykket:
dette lurar en tosk, men ikke
én som søker den andre bredden!

1020d

Jegeren satte opp snaren,
men hjorten gikk ikke i fellen:
vi spiser åtet og går vår vei
mens hjortejegeren gråter.

1020e

Ødelagt er jegerens snare,
og hjorten gikk ikke i fellen.
Vi spiser åtet og går vår vei
mens hjortejegeren sørger.

De to neste versene uttalte Ananda etter at han var blitt en arahant:

1021

Lærd, med rett og vakker tale
er han som ble Buddhas oppasser.
I frihet la han ned sin byrde –
snart sover Ananda fredelig.

1022

Fri fra sinnets sorte strømmer
kastet han lenkene, lindret –
han seiler nå sitt siste skip
mot kysten bortenfor liv og død.

Følgende vers ble sagt om Ananda:

1023

På veien som fører til lindring,
der læren til solens ætling,
Den Våkne, er fast etablert,
står Ananda: ja, nettopp han!

En dag sa brahmanen Gopaka-Mogallana til ham:

“Du er kjent for å være meget lærd og ha meget grundig kjennskap til Buddhas ord. Hvor
mange av Mesterens ord husker du?”

Ananda svarte:

1024

Åttitotusen ord fikk jeg
fra Mesteren. Munkene ga meg
to tusen. Åttifire tusen
ord skal jeg bringe videre!

En dag formante Ananda en munk som verken ville trene innsikt eller lære seg tekstene, og
pekte på farene ved ikke å lære noe:

1025

Den som ikke bryr seg med lærdom
eldes som en langsom okse:
kroppen hans øker i omfang,
men forstanden blir aldri større.

Men da han så en lærd munk som viste forakt for andre som ikke hadde like stor lærdom, sa han:

1026

En lærd som forakter en ulærd
på grunn av sin egen lærdom,
synes meg å ligne en blind
som bærer en strålende lampe!

1027

Følg den lærde. Og lærdommen
bør dyrkes, ikke ødelegges.
Den er roten til et edelt liv,
så vern om den – vær en som husker.

1028

Den som kan skjelne først fra sist,
kjenne meningen, tolke språket,
griper innholdet sikkert og fast
og undersøker det grundig.

1029

Tålmodig, iherdig og ivrig
vil han vurdere lærdommen.
Energisk og alltid i tide
finner han konsentrasjon og ro.

1030

Den som ønsker å forstå læren
bør søke samvær og vennskap
med en som har læren i hjertet –
elev av den vise Buddha.

1031

Den som bærer læren i hjertet
vokter vismannens skattkiste –
han er hele verdens øye!
Gi ham ære! Vis ham respekt!

1032

Den som gleder seg over læren,
den som tenker grundig på læren,

den som husker nøye på læren
vil aldri snu ryggen til læren.

En dag ansporet han en doven munk med dette verset:

1033

Hvor finnes munkens tilfredshet
for én som bare pleier sin kropp
og tung av selvopptatthet faller
ned i slapphet og dovenskap?

Da Ananda fikk høre at Sariputta, lærens general, var død, sa han:

1034

Utydelig og fjern ble verden –
uklart alt jeg trodde var sannhet.
Mørket hviler tungt over jorden
nå som min gode venn er borte.

1035

For en som har mistet sin venn,
for en, hvis lærer er borte,
finnes ingenting bedre enn
oppmerksom betraktning av kroppen.

1036

De gamle er borte. De nye
er menn jeg ikke går sammen med.
Ensom trekker jeg meg tilbake
slik fugler gjør under regntiden.

De to neste versene er en liten dialog som viser hvordan besøkende ofte måtte henvende seg til Ananda for å få treffe Mesteren:

1037

Mesteren:
Mange er de som har kommet
fra fjerne land for å lytte.
Hindre dem ikke! La dem få se –
alle som samler seg rundt meg.

1038

Ananda:
Mange er de som har kommet
fra fjerne land for å skue –
Mesteren gir sin tillatelse,
Den Seende hindrer ingen.

I de neste seks versene beskriver Ananda sin tjeneste som Mesterens oppasser:

1039

I hele femogtyve år
var jeg hans lærling. Aldri lot jeg
sansene styre mine tanker.
Se, hvor god denne læren er!

1040

I hele femogtyve år
var jeg hans lærling. Aldri lot jeg
hatefulle tanker oppstå.
Se, hvor god denne læren er!

1041

I hele femogtyve år
tjente jeg den gode Mester
med omtenksomme gjerninger.
Slik fulgte jeg ham som en skygge.

1042

I hele femogtyve år
tjente jeg den gode Mester
med kjærlige, omtenksomme ord.
Slik fulgte jeg ham som en skygge.

1043

I hele femogtyve år
tjente jeg den gode Mester
med kjærlige og gode tanker.
Slik fulgte jeg ham som en skygge.

1044

Vandret Buddha frem og tilbake,
fulgte jeg etter bak ryggen hans.
Og læren han lot strømme ut,
vokste i meg til forståelse.

Ved Mesterens dødsleie sa han:

1045

Jeg er ikke utlært. Nei, ennå
er sinnet mitt på vei mot målet.
Og nå er min store Mester død,
han som viste meg medfølelse!

1046

Å, fryktelige fortvilelse!
 Svart av sorg og skrekk var timen
 da Buddha, Den Fullkomment Våkne,
 den beste av alle, gikk bort.

Etter at Ananda var død, diktet noen av de munkene som hadde vært med på konsilet, disse tre minneversene om ham:

1047

Han som bar læren i hjertet
 og vokter vismannens skattkiste,
 Ananda, hele verdens øye,
 er sluknet. Han har forlatt oss.

1048

Han som bar læren i hjertet
 og vokter vismannens skattkiste,
 Ananda, hele verdens øye,
 fordrev sinnets mørke og blindhet!

1049

Utrettelig og standhaftig
 var denne vises oppmerksomhet –
 Anandas hjerte var en gruve
 som glitret av lærens juveler!

Da Ananda lå for døden, uttalte han dette verset:

1050

Jeg har tjent Læremesteren –
 Buddhas vei er gått til ende.
 Den tunge børen er lagt ned,
 roten til liv og død rykket opp.

XVIII Sangen med førti vers

261. Kassapa den store

Pippali Kassapa var sønn av brahmanen Kapila og hans førstehustru og ble født i brahmanlandsbyen Mahatittha i landet Magadha mens Mesteren oppholdt seg i Rajagaha.

Fire år senere fikk en brahman av Kosiya-ætten og hans førstehustru i byen Sagala i landet Madda en datter som fikk navnet Bhadda. På morssiden tilhørte hun Kapila-slekten.

Da Kassapa var tyve år gammel, sa moren og faren hans til ham at det var på tide han tenkte på å gifte seg og stifte egen familie.

“Snakk ikke slik,” svarte han. “Så lenge dere lever, skal jeg bo her og ta meg av dere. Etter at dere er borte, vil jeg heller bli munk.”

Men de fortsatte å mase på ham, så for å få fred fikk han laget en statue av en vakker kvinne og kledde den opp med kostbare klær og smykker.

“Se her,” sa han til foreldrene sine. “Hvis jeg finner en så vakker kvinne, skal jeg gifte meg med henne. Hvis ikke, vil jeg heller leve ugift.”

Moren hans var en klok kvinne, og hun overlot statuen til noen brahmaner med beskjed om å dra til den kanten av landet slekten hennes kom fra, og se om de kunne finne en ung kvinne som lignet.

Brahmanene gjorde som de ble bedt om og dro i vei til Sagala i Madda. Der plasserte de statuen ved elvebredden og satte seg ned i nærheten.

Bhadda hadde nettopp vært nede ved bredden og badet i følge med den gamle ammen sin. Så hadde ammen fulgt henne hjem og gått fra henne på rommet hennes, før hun gikk tilbake til elven for å bade selv. Men da hun fikk se statuen, tenkte hun:

“Hva? Er den unge damen så uoppdragen at hun har gått ned hit igjen alene?”

Dermed gikk hun bort og ga statuen en klask på baken. Først da oppdaget hun at det ikke var Bhadda, men en statue.

Mennene gikk bort og spurte henne om statuen lignet på hennes herres datter.

“Hva for noe?” spurte ammen. “Min herres datter er da tusen ganger penere enn denne statuen!”

Mennene ble med henne hjem og hilste på Bhaddas far. Han spurte dem hvor de kom fra, og de fortalte hvilket ærend de var ute i. Da han forsto at Kassapa var en fjern slektning, mente han at det måtte være et passende gifte for datteren, og derfor ga han sitt samtykke. Utsendingene sendte også brev hjem og fortalte hvordan det hadde gått, og det ble inngått avtale om ekteskap.

Men verken Kassapa eller Bhadda hadde lyst til å gifte seg. Uten å vite noe om den andres følelser, satte de seg i hemmelighet ned og skrev brev til hverandre. Kassapa skrev at han ønsket Bhadda alt godt, “men jeg vil heller forlate hjemmet og gå ut som eneboer, så ikke la oss gjøre noe vi kommer til å angre siden”. Nøyaktig det samme skrev hun til ham.

Sendebudene møtte hverandre tilfeldigvis på veien og sammenlignet brevene.

“Nei, se hva disse ungene har funnet på!” sa de til hverandre. De rev brevene i filler og kastet dem. I stedet skrev de brev der det så ut som om begge gledet seg til å bli gift, og gikk videre hver til sitt og leverte dem til Kassapa og Bhadda.

Dermed ble det bryllup. Men på bryllupsnatten la de en blomsterkjede mellom seg i sengen.

Da Kassapas foreldre døde, snakket Kassapa og Bhadda sammen og ble enige om at de begge skulle forlate hjemmet og gå ut som eneboere. De raket av seg håret, kledde seg i gule kapper av kostbart stoff, ga alle tjenestefolkene og slavene sine fri og gikk hjemmefra med bare en bolle i en rem over skulderen.

Kassapa gikk foran. Men så kom han til å se seg tilbake, og da tenkte han:

“Her går jeg med Indias vakreste kvinne i hælene. Hva skal vel folk tro når de ser oss sammen?”

Derfor stoppet han og sa til Bhadda:

“Når folk ser oss gå i følge, kommer de til å kritisere oss og si at selv om vi har gått ut i hjemløshet, klarer vi ikke å holde oss fra hverandre. Det er bedre om vi går hver vår vei.”

Dette var hun enig i, og de bestemte seg for å skille lag. Og denne beslutningen fikk jorden til å skjelve.

Buddha hadde satt seg under et fikentre ved veien mellom Rajagaha og Nalanda, da Kassapa kom forbi. Og til tross for at han var kledd i en enkel og uanselig kappe, strålte hans store personlighet slik at Kassapa straks forsto at dette var Mesteren.

Derfor gikk han bort og bøyde seg dypt for ham og sa:

“Du er min mester, jeg er din elev!”

“Sett deg her, Kassapa, så skal jeg vise deg din arvelodd,” svarte Buddha.

Så ga han ham ordinasjon som munk. Senere lot Bhadda seg ordinere som buddhistisk nonne, og ble en arahant, slik det er fortalt i “Søstrenes sanger” (fortelling 37).

Kassapa fulgte Mesteren tilbake til Rajagaha og byttet kappe med ham. Deretter tok han fatt på den hardeste munketreningen med innlagte askeseøvelser, og på den åttende dagen etter ordinasjonen ble han en arahant med full analytisk innsikt.

Senere roste Buddha ham slik:

“Kassapa stråler som månen når han vandrer blant legfolk, munk. Han er beskjeden og ydmyk i kropp og sinn, og han oppfører seg alltid som om han skulle være den yngste novisen.”

En annen gang erklærte han offentlig at Kassappa den store var den av elevene hans som hadde drevet det lengst i askese.

En gang Kassapa så at munkene var for ivrige etter å pleie omgang med legfolk, sa han:

1051

Vandre ikke verdsatt av mengden!

Sinnet blir slapt og ukonsentrert.

Samvær med mange er smerte:

den som ser dette holder seg vekk!

1052

Vær vis: oppsøk ikke de rike!

Sinnet blir slapt og ukonsentrert.

Den som grådig smaker på livet

bommer på målet – den sanne fryd.

1053

Dere vet at ærbødig respekt

er en farlig hengemyr!

Tilbedelsens gave fra rikmenn

kan vise seg dyr.

Som en fin pil i kjøttet,

svært vanskelig å fjerne,

blir æren for den hovmodige:

en falsk ledestjerne.

En annen gang ville han innskjerpe munkene å være fornøyd med den maten de fikk:

1054

Ned fra min hytte i fjellene

gikk jeg for å få mat i byen.
Der så jeg en spedalsk som spiste –
hos ham stoppet jeg respektfullt.

1055

Med sin ene, råtnende hånd
tilbød han meg en porsjon mat.
Idet han slapp maten i bollen,
fulgte en av fingrene med.

1056

Jeg satte meg ned inntil en mur
og spiste maten jeg hadde fått:
ingen avsky kjente jeg da
mens jeg spiste – og ingen siden.

1057

En som nøyer seg med restemat
og medisin av harsk urin,
med treets krone som hytte
og kappe sydd av skitne filler,
en slik, som tar alt som det kommer,
kan ferdes i frihet hvor han vil.

Kassapa hadde hytte oppe i fjellene og vandret ofte lange turer der. En dag var det noen som spurte ham hvordan han, som ikke lenger var noen ungdom, klarte å vandre på de bratte fjellstiene og hvorfor han tilbrakte så mye tid til fjells. Han svarte:

1058

Der hvor mange møter døden
når de klatrer i steile skrenter,
vandrer Buddhas arving med klar
forståelse og oppmerksomhet.
Ja, slik vandrer Kassapa rolig,
styrket av sine indre krefter.

1059

Etter måltidet
vandrer jeg, Kassapa,
fjellets steile stier.
Uten bånd
mediterer jeg her –
høyt over angst og redsel.

1060

Etter måltidet
vandrer jeg, Kassapa,

fjellets steile stier.
 Uten bånd
 mediterer jeg her –
 høyt over lystens flammeverden.

1061
 Etter måltidet
 vandrer jeg, Kassapa,
 fjellets steile stier.
 Uten bånd
 mediterer jeg her –
 høyt over sinnets sorte strømmer.

1062
 Overstrødd med moskusroser
 bølger høylandets saftige enger,
 elefantens trompetstøt slår mellom berg ...
 – dette er min sjels vidstrakte fjell.

1063
 Som tordenskyer står blåne bak blåne
 ... og se det kjølige, friske skimmer
 av regn i de røde billenes vinger!
 – dette er min sjels vidstrakte fjell.

1064
 Kledd i tordenskybankenes farge
 kneiser tinder som spir og tårn
 over elefantbrølets gjallende ekko ...
 – dette er min sjels vidstrakte fjell.

1065
 Åsenes skoger glitrer av regn
 og brer sitt løv over vismenn på vandring
 og påfugl som skriker i trekronene ...
 – dette er min sjels vidstrakte fjell.

1066
 Dette er nok,
 det er alt jeg behøver
 for å leve i meditasjon.
 Dette er alt
 en flittig munk behøver
 for å trene oppmerksomheten.

1067
 Dette er nok,

det er alt jeg behøver
for å leve tilfreds som munk.
Dette er alt
en flittig munk behøver
for å fordype seg i sinnet.

1068

Over åssider dekket av linblomster blå
som regnskyer myldrer vingede skarer
hyllet i brusende, glansfulle fjær ...
– dette er min sjels vidstrakte fjell.

1069

Fri fra byenes trengsel, befolket
av hjort og gaseller i flokk – og fugl
i fargesprakende, muntre mengder ...
– dette er min sjels vidstrakte fjell.

1070

Klare kilder og bekker perler
rundt knivskarp stein – vannliljetjern
svaler apens sorte fjes og slukker hjortens tørst ...
– dette er min sjels vidstrakte fjell.

1071

Ikke engang den vakreste musikk
gir meg slik fryd og glede
som når jeg dypt konsentrert og våkent
skuer den sanne lærens natur!

De to neste versene uttalte han som en formaning til noen munkers som fant på forskjellige knep for å få legfolkene til å gi dem ekstra mange gaver.

1072

Hast ikke gjennom livet.
Hold sindig avstand til andre.
Streb ikke: med ro i hjertet
skal du vandre.
Den som grådig vil eie
hver nytelse, hver lukt og smak,
bommer på lykken: hans pil
er kraftløs og svak.

1073

Nei, hast ikke gjennom livet –
mist ikke målet av syne.
Når kroppen verker av tretthet

svinner konsentrasjonen bort.

Videre ga han disse veiledningene til noen munkar som var blitt overlegne og arrogante:

1074

Ingen lærer seg selv å kjenne
ved å slå om seg med Buddhas ord,
kneise med nakken i hovmod
og tro: “Derfor er *jeg* den beste!”

1075

En slik tosk er ikke bedre
enn andre. Kun i sin innbilning!
Aldri vil de forstandige
rose den slags stivsinnethet.

1076

Men den som aldri skjelver eller
røres av selvopptatte tanker
om å være “best” eller “verst”
eller “likeverdig med andre”,

1077

en slik vismann, uten hovmot,
med styrke i sin gode atferd
og med sinnet godt konsentrert,
vil de vise alltid rose.

1078

Den som ikke respekterer
sine brødre i Buddhas orden,
er like langt fra sannheten
som himmelen er fra jorden.

1079

De som har fullkomment etablert
selvrespekt og respekt for andre,
har modnet i den edle veien.
De skal aldri fødes igjen!

1080

En oppblåst og forfengelig munk
kledd i en drakt sydd av filler
er som en ape i løveham –
han mangler storhet og utstråling.

1081

En som ikke er forfengelig,
men forstandig og kontrollert,
stråler i sin fillete drakt
som en løve i fjellhulen.

De neste fem versene uttalte han da han så at munken Kappina smilte da gudene kom ned og bøyde seg ærbødig for Sariputta.

1082

Alle de mektige gudene,
den strålende og berømte
forsamling av de ti tusen
som hører til i Brahmas følge,

1083

bøyde seg i ærbødighet
med håndflatene mot hverandre
for den store mediterende
lærens general, Sariputta.

1084

Hill deg, du edle menneske!
Hill deg, du ypperste av menn!
Det du mediterer over
står høyt over vår forståelse.

1085

De Våknes dypeste innsikt
er i sannhet vidunderlig –
vi forstår den ikke, selv om
vi kom hit med skarpslepne sinn.

1086

Da Kappina så gudene
bøye seg i ærbødig hilsen
for Sariputta, den verdige,
lyste smilet opp ansiktet hans!

De siste fire versene utgjør Kassapas løvebrøl:

1087

Bortsett fra den Store Vismann selv,
er ingen i hans gylne åker
min like i å riste av seg
mørkets tyngde. Jeg er den fremste.

1088

Jeg har tjent læremesteren –
 Buddhas vei er gått til ende.
 Den tunge børen er lagt ned,
 roten til liv og død rykket opp.

1089

Den enestående Gotama
 ristet av seg avhengigheten
 av kappe, mat og hvileplass,
 slik som en skinnende lotusblomst
 er uberørt av vanndråpene.
 Fra all eksistens er han forløst!

1090

Oppmerksomhet er vismannens hals.
 Overbevisning er hånden hans.
 Han som vet, har visdom til hode!
 Alltid skal han vandre lindret.

XIX. Sangen med omkring femti vers

262. Talaputa

Talaputa tilhørte en skuespillerfamilie og ble født i Rajagaha. Som voksen ble han kjent over hele India som en dyktig skuespiller og teatersjef. I spissen for et ensemble som besto av fem hundre kvinnelige skuespillere, dansere og akrobater, reiste han omkring og underholdt ved markeder, i små og store byer og ved hoffene, og høstet stor heder og berømmelse.

På en av sine turneer kom han igjen til Rajagaha og hadde stor suksess med forestillingen sin. Han fikk høre at Mesteren også var der i byen og gikk for å treffe ham. Han hilste høflig og satte seg ned ved siden av Mesteren.

“Jeg har hørt gamle skuespillere og teaterinstruktører si at en skuespiller som spiller godt og morer publikum, vil bli gjenfødt i de leende guders himmel etter at han er død,” sa han. “Hva sier du til det, Mester?”

“Ikke spør meg om dette, teatersjef,” svarte Buddha.

Men Talaputa insisterte og gjentok spørsmålet to ganger til, bare for å bli avvist.

Da han spurte for fjerde gang, svarte Buddha:

“Hvis du spiller på menneskenes begjær, hat og uforstand slik at du styrker disse negative egenskapene i dem, kommer du til å bli gjenfødt i pine etter at du er død. Men hvis du holder fast på det du har hørt gamle skuespillere og teaterinstruktører si om at en skuespiller som spiller godt og morer publikum, vil bli gjenfødt i de leende guders himmel etter at han er død, da klamrer du deg til et feilaktig synspunkt. Og den som klamrer seg til feilaktige synspunkter, vil bli gjenfødt enten i pine eller på dyrenes nivå.”

Da Talaputa hørte dette, begynte han å gråte.

“Jeg sa jo at du ikke skulle spørre meg om dette,” sa Buddha.

“Jeg gråter ikke for det du sa,” svarte Talaputa. “Jeg gråter fordi de gamle skuespillerne har lurt meg.”

Så lyttet han mens Mesteren forklarte læren. Han ble overbevist av det han hørte, og lot seg ordinere som munk. Deretter tok han fatt på innsiktstreningen og ble snart en arahant.

Senere diktet han disse versene om sinnets lengsel etter dypere forståelse:

1091

Når – å, når skal jeg få leve
 fjernt fra verden, i fjellets huler,
 og oppnå innsikt, gnistrende klar,
 i den flyktige tilværelsen?
 Min drøm, min lengtende tanke ...
 når skal dette skje?

1092

Når – å, når skal jeg få vandre
 i vismannens fillete, gule kappe,
 ydmyk, uten tanke for meg selv?
 Når skal forvirring, begjær og hat
 knuses og slås til døde
 av meg i mitt svale skogsal-bo?

1093

Når skal jeg se min kropp – et reir
 av gift og råte – med strålende innsikt
 og fri for frykt? Og slik leve uten
 dødsangst i skogens skygge?
 Min drøm, min lengtende tanke!
 Når skal dette skje?

1094

Når – å, når skal jeg gripe fatt
 i sverdet smidd av skarpsinn! Hogge
 det slyngende, grufullt blomstrende begjær
 ved roten – deretter leve i fred!
 Min drøm, min lengtende tanke ...
 når skal dette skje?

1095

Når – å, når tar jeg plutselig fatt
 seernes skarpslipte, mektige sverd
 og knuser Mara og hele hans hær
 fra Løvetronen, mitt gylne sete?
 Min drøm, min lengtende tanke ...
 når skal dette skje?

1096

Når – å, når skal jeg bli sett
 i lag med de høviske, gode
 som viser læren respekt, og rolig
 skuer verden i sannhetens lys?
 Min drøm, min lengtende tanke ...

når skal dette skje?

1097

Når – å, når skal plagene lindres?
På Giribbaja søker jeg målet
men pines av vind og hete,
av tørst og tretthet, insekter og kryp!
Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1098

Når – å, når skal jeg i visdom
og konsentrert oppmerksomhet
se Buddhas fire sannheter
som er så vanskelige å finne?
Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1099

Når – å, når skal jeg i samlet ro
og visdom se verdens makeløse syner,
dens lyder, dufter, smak og berøring
som sinnets flammende bål av fenomener?
Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1100

Når – å, når skal vonde ords slag
prelle av uten å såre?
Og når skal rosende ords kjærtegn
passere uten å røre meg?
Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1101

Når – å, når skal jeg se alle ting,
eksistensens indre og ytre elementer,
delene av min personlighet, sinnets fenomener
som tørre strå og døde kvister?
Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1102

Når – å, når skal de blåsvarte skyer,
tunge av forfriskende regn,
slippe sin dyrebare last over meg
der jeg vandrer kappekledd i skogen?

Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1103

Når – å, når skal jeg fra grotten i fjellet
høre den skimrende påfuglens skrik
og reise meg, lyttende, fordypet i tanker
på udødeligheten, og veien dit!
Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1104

Når – å, når skal jeg krysse de mektige
elvene, Ganges, Yamuna, Sarasvati –
og det storslåtte, skremmende havet
uten å synke; ved åndens kraft?
Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1105

Når – å, når skal jeg bryte lystens lenker,
ja, som en vill elefant sprengte sansenes fengsel!
Og lukke øynene for verdens skjønnhet,
i hengiven, dyp meditasjon ...
Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1106

Når – å, når skal jeg juble i fryd
over å ha vunnet vismannens lære –
slik en fattig mann, tynget av gjeld til de rike
jubler når han finner en skatt?
Min drøm, min lengtende tanke ...
når skal dette skje?

1107

Mitt sinn – i mange år ba du meg:
”Gå ut! Har du ikke snart fått nok?”
Så gikk jeg. Jeg forlot mitt hjem:
Hvorfor gir du meg ikke styrke!

1108

Var det ikke *du* som lokket:
”På Giribbaja vil fuglers sang
og vingebrus hilse tordenen –
å, gledesfylte meditasjon!”

1109

Slekt og venner, de jeg har kjær,
 lek og verdslig forlystelse –
 alt ga jeg opp for dette livet!
 Å, mitt sinn, blir du aldri fornøyd?

1110

Oppgaven er min – ingen andres.
 Det er tid for kamp, ikke for sorg.
 Jeg ser at alt skjelver. Jeg har gått
 for å søke den evige vei.

1111

Den veltalende, vognstyreren,
 den beste, den store legen sa:
 ”Sinnnet er en sprellende ape –
 vond å temme for den lystne!”

1112

Uvitende folks nytelser er
 mange, søte og henrivende ...
 de søker smerten i nye liv
 og kastes til helvetes pinsler.

1113

”I lunden, der påfugls og hegres skrik
 gjenlyder, og du æres
 av tigres og leoparders selskap,
 legger du alle hensyn
 til kroppens velvære bort – og lykkes!”
 – slik talte du, mitt hjerte.

1114

”Øv deg grundig i dypmeditasjon,
 tren all din evne og kraft;
 energi, oppmerksomhet, likevekt,
 kunnskap, fred, konsentrasjon
 og glede. Øv deg! Bli våken og skarp!
 La de tre kunnskaper gro
 gjennom Buddhas veiledning – grip læren!”
 – slik talte du, mitt hjerte.

1115

”Øv deg; gå udødelighetens vei –
 kast deg ut i frihetens hav
 der alle vonde ting er til ende –
 gå den åttedelte vei

så du kan rense alt som er urent!”
– slik talte du, mitt hjerte.

1116

”Kroppen og sinnet er bare pine.
Lær å betrakte dem slik!
Se dem som de er: som smertens kilder –
forkast dem! Og gjør det straks!
Få ende på lidelsen her og nå!”
– slik talte du, mitt hjerte.

1117

”Ledet av innsikten ser du at alt
som smuldrer opp er lidelse;
tomhet har ingen substans; og pine
dreper og ødelegger.
Stans ditt ustadige, flakkende sinn!”
– slik talte du, mitt hjerte.

1118

”Med glattraket hode, fillete, stygg;
med sprukken bolle i hånd
skal du gå fra hus til hus og tigge.
Følg den store vismanns ord,
vær læremesteren dypt hengiven!”
– slik talte du, mitt hjerte.

1119

”Behersk deg godt; hold ditt sinn i tømme
når du går blant andre folk
som ikke kan styre seg; vær du fri!
Vær som den klare fullmånen
som stråler på nattens sorte himmel!”
– slik talte du, mitt hjerte.

1120

”Vær en som bor i skogen og lever
av den maten folk vil gi –
vær en som ferdes på gravplasser, kledd
i kappe sydd av filler.
Vær en som alltid sitter konsentrert
i stille meditasjon,
og med glede rister av seg alt vondt!”
– slik talte du, mitt hjerte.

1121

Mitt sinn! Når du slik i iver ildner

meg til det som er flyktig –
 er du ikke da lik han som planter
 et tre for å høste frukt,
 for så å skjære treet ned ved roten
 rett før frukten har modnet?

1122

Du formløse, du som streifer omkring
 ensom i vide verden –
 jeg vil ikke lyde din befaling!
 Nei, ikke nå! For vonde
 og farlige er sansenes lyster.
 Lindringen ferdes jeg mot.

1123

Ikke gikk jeg ut fra hjemmet som munk
 av ulykke eller sorg,
 av skamløshet eller tankeløshet,
 bortvist fra landet, eller
 for livsopphold. Nei, ditt gode forslag
 fulgte jeg, du, mitt hjerte!

1124

”Å være nøysom og ha få ønsker,
 å være helt fri fra hat,
 å lindre all smerte og lidelse –
 dette roses av de gode.”
 – slik talte du, mitt hjerte! Men siden
 falt du i gamle snarer.

1125

Alt begjær og all min uvitenhet,
 alt hat og alt som er kjær,
 skjønne former og sanselig glede
 spydde jeg opp. Å svelge
 det jeg endelig kastet opp, vil jeg
 ikke engang prøve på!

1126

Hvor jeg enn gikk, fulgte jeg din vilje
 og hørte din tale, mitt sinn!
 Grunn til sinne har jeg ikke gitt deg
 på år og lange tider –
 og alt du gir meg til takk er plager
 som lar meg streife omkring!

1127

Kun du, mitt sinn, gjør oss til brahmaner
 eller adelsmenn: kun du
 gjør oss til kongelige rådmenn; til
 borgere og tjenere.
 Og blir vi en gang guddommelige
 er det ved *din* kraft, mitt sinn!

1128

Bare du er årsak til at vi blir
 krigerske, sinte guder
 eller havner i helvetes pinsler.
 På grunn av deg blir vi dyr,
 fordømte spøkelser og demoner.
 Din kraft er årsak til alt!

1129

Du bedrar meg jo igjen og igjen –
 ved skuespill skifter du
 ansikt fra øyeblikk til øyeblikk
 og leker med min forstand
 som om jeg var en galning! Likevel:
 sviktet jeg noen gang deg?

1130

Før vandret sinnet mitt omkring
 nøyaktig som det fant det for godt.
 Men fra i dag skal jeg styre det vel,
 slik føreren styrer en vill elefant.

1131

Men Mesteren lot meg få se verden
 som flyktig, uten kjerne.
 – Kast meg fremad i voldsomme sprang
 slik at jeg mestrer læren!
 La meg krysse den flommende elven,
 de store, farlige stryk!

1132

Mitt sinn – ting er ikke lenger som før!
 Vent ikke at jeg faller
 tilbake i din makt. Jeg har gått ut
 som munk i munkenes flokk,
 jeg følger vismannen! Slike som meg
 skal aldri ødelegges.

1133

Dypeste hav og høyeste tinder,

elvene og jorden selv;
 øst, vest, nord og sør, senit og nadir;
 på alle eksistensplan –
 overalt finnes sorg og lidelse!
 Hvor, hjerte, finner du ro?

1134

Mitt mål er bestemt til *fasthet*, hjerte!
 Hva vil du gjøre med det?
 Kontrollen har du mistet! – En skinnsekk
 åpen i begge ender
 vil ingen ha. Fri og bevare meg
 for å berøre *denne*,
 der gørra tyter fra ni åpninger –
 den uvarige kroppen!

1135

I en grotte eller på en fjelltopp
 nær antilopens stier,
 der villsvin gjemmer seg i kratt og skog
 overrislet av regnvann,
 eller på en vakker, åpen slette ...
 der skal vi hvile, mitt sinn.
 Og der, i grottens kjølige bolig
 skal du finne sann glede.

1136

De blåglinsende, svevende fugler
 med halefjær og vinger
 i fargesterk prakt, hilser tordenen
 med skjønne melodier –
 hver gang du mediterer i skogen
 skal deres sang fryde deg!

1137

Når regnet faller på spirende gress
 og lunden står i full blomst
 som en myk og luftig, duftende sky,
 skal jeg hvile der inne
 som et tre mellom fjellene; og mykt
 vil det være – som bomull.

1138

Der skal jeg være herre og mester –
 ja, la meg være fornøyd
 med det jeg har! Som en flittig garver
 banker et katteskinns mykt,

skal jeg gjøre deg føyelig, mitt sinn,
og få deg til å lystre.

1139

Der skal jeg være herre og mester –
ja, la meg være fornøyd
med det jeg har! Med min viljestyrke
skal jeg ta makt over deg
slik elefanttemmeren tar makten
over et vilt dyr i brunst.

1140

Når du står veltemmet ved min side,
slik en fyrig fullblodshest
står stødig og trygt hos treneren sin,
kan jeg gå den trygge vei
som praktiseres og følges av dem
som vokter sine sinn.

1141

Jeg skal binde deg fast til objektet
jeg mediterer over,
slik elefanten bindes til stolpen
med kraftig tau. Da blir du
oppmerksomt vaktet, forsvarlig røktet
og fri fra all eksistens.

1142

Når du i visdom avskjærer veien
som fører deg galt av sted;
når du ved trening tar fatt på veien
som leder deg mot hvilen;
når du ser hvordan alle ting blir til
og deretter forsvinner –
skal du bli arving til den høyeste,
hvis tale er aller best.

1143

Å, hjerte! Lenge holdt du meg fanget
i illusjonenes garn –
du slepte meg hit og dit, som var jeg
landsbytosk eller ludder.
Vil du ikke heller følge ham som
befrir – den store vismann?

1144

Liksom hjorten følger sine lyster,

fri i de fagre lunder
 under tinder og mørkeblå skyer,
 skal jeg frydes alene
 i fjellet. Å, mitt sinn! Visst skal du bli
 en som når den annen bredd!

1145

De som er slaver under din vilje
 kjenner kun toskens lykke.
 Hjerte! De menn og kvinner du lokker
 er fanget i dødens garn!
 De gleder seg under Maras kontroll
 og fråtser i sanselig rus.

XX. Sangen med omkring seksti vers

263. Moggallana den store

Moggallanas historie er fortalt over (fortelling 259). En uke etter ordinasjonen oppholdt han seg i landsbyen Kallavala i landet Magadha. Mens han satt og mediterte, ble han så søvnig og trett at Mesteren måtte rope til ham:

“Moggallana! Moggallana! Edel taushet er ikke det samme som sløvhet!”

Moggallana skvatt til og rystet søvnen av seg. Deretter forklarte Mesteren hvordan han kunne meditere på de fire grunnelementene, og allerede mens Moggallana lyttet til Mesterens ord, modnet innsikten i ham og han nådde målet og ble en arahant.

Senere erklærte Mesteren offentlig i Jetavana at Moggallana var den av hans elever som best hadde utviklet spesielle evner. De versene han ved forskjellige anledninger uttalte, ble samlet av redaktørene på konsilet da tekstene ble satt sammen.

En gang sa han disse fire versene som veiledning for noen andre munkar:

1146

I skogen bor vi, dypt tilfredse
 med maten vi får i gave.
 La oss knuse Dødens herskarer!
 La oss konsentrere oss godt!

1147

I skogen bor vi, dypt tilfredse
 med maten vi får i gave.
 Vi knuser Dødens veldige hær
 som elefanten knuser ei stråhytte!

1148

Ved treets fot trener vi, glade
 for maten vi får i gave.
 La oss knuse Dødens herskarer!
 La oss konsentrere oss godt!

1149

Ved treets fot trener vi, glade
for maten vi får i gave.
Vi knuser Dødens veldige hær
som elefanten knuser ei stråhytte!

Da en prostituert kvinne forsøkte å dåre og lokke ham, sa han:

1150

Din lille skjeletthytte! Sydd
sammen av sener og kjøtt – fy!
Full av stank leker du dronning
over den fremmede kroppen.

1151

Din haug med møkk, sydd inn i hud,
din heks med klumper på brystet!
Kroppen din har ni åpninger,
og alltid lekker det fra dem!

1152

Kroppen din har ni lekkasjer,
den stinker og er full av farer.
Munken skyr det råtne legemet
slik en renslig skyr stinkende møkk.

1153

Hvis andre folk hadde kjent deg
på den måten *jeg* kjenner deg,
ville de ha holdt seg borte
slik man unngår kloakk i regnvær!

Hun bøyde hodet i skam og svarte:

1154

Slik er det, ærverdige munk!
Noen trækker i kloakkepølen
og synker, slik gamle stuter
snubler og synker i gjørme.

Moggallana fortsatte:

1155

Den som tror at han kan male
himmelen gul – eller i en
annen farge – lager seg bare
trøbbel og sviende nederlag.

1156

Sinnet er som himmelhvelvingen –
 fast og samlet, godt konsentrert.
 Du onde, angrip meg ikke!
 Da går det deg, som møll nær flammen!

1157

Se hvordan den malte dukken
 prøver å skjule sine sår,
 sin lidelse og råtne ondskap:
 i den finnes ingenting varig.

1157a

Se hvordan den malte figuren
 er pyntet med juvel-øreringer:
 Knoklene er trukket med hud
 som skinner innenfor vakre klær.

1157b

Føtter med rødlakkerte negler,
 ansikt smurt inn med kostbart pudder:
 Dette lurer en tosk, men ikke
 én som søker den andre bredden!

1157c

Kunstferdig flettet, skinnende hår
 og vipper og bryn farget med sort:
 Dette lurer en tosk, men ikke
 én som søker den andre bredden!

1157d

Som et glitrende sminkeskrin
 er den råtne kroppen smykket:
 dette lurer en tosk, men ikke
 én som søker den andre bredden!

1157e

Jegeren satte opp snaren,
 men hjorten gikk ikke i fellen.
 Vi spiser åtet og går vår vei
 mens hjortejegeren gråter.

1157f

Ødelagt er jegerens snare,
 og hjorten gikk ikke i fellen.
 Vi spiser åtet og går vår vei
 mens hjortejegeren sørger

Da Sariputta døde, sa han:

1158

Å, fryktelige fortvilelse!
Svart av sorg og skrekk var timen
da Sariputta, den gode
og innsiktsfulle, forlot oss.

1159

Verdens fenomener oppstår
og blir borte. De varer ikke.
Forgjengelige forsvinner de –
lykken er å stilne dem helt.

1160

De som ser sin personlighet
som Annet og ikke som Selv
har trengt inn i det fineste,
som når pilspissen kløyver et hår.

1161

De som ser sine tankesprang
som Annet og ikke som Selv
har trengt inn i det fineste,
som når pilspissen kløyver et hår.

Dette verset sa han til munken Tissa:

1162

Som slått av sverd, som tatt av ild
og med hodet i flammende fyr
bør munken vandre – våken, på vakt,
i innbitt kamp mot begjæret.

En annen gang sa han dette til munken Vaddhamana:

1163

Som slått av sverd, som tatt av ild
og med hodet i flammende fyr
bør munken vandre – våken, i kamp
mot begjæret etter å være.

Noen munker som bodde i palasset til Migaras mor, var i ferd med å skeie ut. De skravlet og kjeftet dagen lang og manglet konsentrasjon og selvbeherskelse.

Mesteren gikk til Moggallana og sa at disse munkene fortjente en oppstrammer.

“Gå og gi dem en god støkk i livet, Moggallana,” sa han.

“Det skal jeg gjøre,” svarte Moggallana. Og dermed gikk han til huset de bodde i og ga det en

dytt med stortåa slik at det ristet og skalv som om det skulle ha vært jordskjelv. Munkene fikk panikk, og da var det ikke vanskelig for Mesteren å tale dem til rette.

Etterpå uttalte Moggallana dette verset:

1164

Han som utviklet seg selv perfekt
og bærer sin siste kropp, ba meg:
jeg ristet Migaras mors palass
med ett enkelt dytt med stortåa!

En gang strammet han opp en ung og tiltaksløs munk med disse ordene:

1165

Ikke ved å være doven,
ikke ved å mangle tiltak
oppnår du sann lindring – eller
frigjøring fra alle lenker.

1166

Men denne unge, sterke munken,
denne beste av alle menn,
bærer sitt siste legeme –
han slo Mara og hele hans hær!

Om sin egen meditasjon i ensomhet sa han:

1167

Lynglimt lyser opp dype kløfter
i Vebharas og Pandavas berg –
i fjellets favn mediterer jeg,
sønn av den uforlignelige.

En dag han gikk omkring i byen Rajagaha for å få mat, fikk han se en brahman med feilaktige teorier, det var forresten en nevø av Sariputta. Denne brahmanen hadde fått øye på Kassapa og tok det for å være et dårlig varsel. Moggallana forsto dette, og for at brahmanen skulle forstå at synet av Kassapa ikke var et dårlig varsel, men snarere noe han burde glede seg over, sa han:

1168

Fredsommelig og rolig er han,
vismannen som bor i ensomhet,
arvingen til den gnistrende Våkne,
han som selv Brahma bøyer seg for.

1169

Se, brahman, og bøy deg ærbødig
for eneboeren Kassapa –
fredsommelig, rolig og vis,
arving til den strålende Våkne!

1170

Selv én som i hundre liv er født
 som brahman, velstudert og kyndig
 i Vedaene, selv én født
 blant mennesker igjen og igjen,

1171

velstudert, lærd og svært kyndig
 i de tre Vedaer, ville
 ikke fortjent respekt som *ham*,
 Kassapa – ikke en sekstendel!

1172

En som har oppnådd frigjøring
 åtte ganger før morgenmat,
 ja, både forlengs og baklengs,
 og deretter går matrunden sin,

1173

en slik munk skal du ikke krenke!
 Ødelegg ikke deg selv, brahman,
 men la ditt sinn være åpent
 for en slik arahant: Skynd deg
 å vise ham ære, ikke bring
 ulykke over ditt hode!

Disse versene uttalte han som kritikk av en munk ved navn Potthila:

1174

Han som er fanget i kretsløpet
 ser ikke den sanne lære.
 Veien han følger er krokete
 og stuper ned i elendighet!

1175

Som en mark oversmurt av møkk
 velter han seg i livets gjørme.
 Han klamrer seg til ære og ry.
 Tom er Potthila: bare et skall!

Disse versene uttalte han til ære for Sariputta:

1176

Se, der kommer Sariputta,
 som alltid er en fryd for øyet –
 meditasjon og stor innsikt
 har gjort sinnet hans fullstendig fritt.

1177

Med kunnskap knuste han lenkene,
pine og død la han bak seg.
Mennesker som gir *ham* gaver
sår med klokskap og høster rikt.

Sariputta uttalte på sin side følgende vers som ros og anerkjennelse av Moggallana:

1178

Se de mektige ti tusen
store guder i Brahmas følge!
De viser Moggallana ære,
de bøyer seg dypt og hyller ham:

1179

”Vi hilser deg, du beste av menn!
Vi hilser deg, du ypperste!
Frigjort fra sinnets sorte strømmer
fortjener du gaver, herre!”

1180

Hedret av guder og mennesker
er han en som beseiret døden –
begjæret preller av på hans sinn
slik vann preller av en lotusblomst.

1181

På et øyeblikk ser han verden
på tusen forskjellige måter,
han har evner og ferdigheter
like gode som Brahmas egne!
Denne munken ser fødsel og død –
han kan se gudene når han vil.

Moggallana svarte:

1182

Sariputta er med sin visdom,
sin sinnsro og gode oppførsel
en som har nådd den andre bredden –
og slik er han uten like!

1183

På et øyeblikk kan jeg skape
myriader av skikkelser
i mitt eget bilde. Jeg mestrer
alle forvandlingskunstens evner!

1184

En mester i kunnskap er jeg,
 og mester i konsentrasjon –
 født i Moggallana-ætten,
 befestet i frigjørings-læren,
 brøt jeg lenkene med sinnets kraft,
 slik elefanten bryter morkne tau.

1185

Jeg har tjent Læremesteren –
 Buddhas vei er gått til ende.
 Den tunge børen er lagt ned,
 roten til liv og død rykket opp.

1186

Det jeg søkte og ønsket meg
 den gang jeg gikk ut som hjemløs,
 har jeg funnet. Målet er nådd!
 Alle lenker er splintret og knust!

En gang kom Mara inn i magen hans. Moggallana skjelte ham ut og truet ham med disse versene:

1187

Husker du ikke pinslene
 da du for lenge siden ble kokt
 etter å ha krenket buddhaen
 Kakusandha og hans lærling?

1188

Hundre jernpigger spiddet deg,
 og hver med en helt ny smerte:
 Slik ble du pint og torturert
 da du for lenge siden ble kokt
 etter å ha krenket buddhaen
 Kakusandha og hans lærling!

1189

Dette vet jeg! Jeg som er munk
 og elev av den store Buddha.
 Krenker du meg, du mørkets fyrste,
 skal du møte grusomme pinsler!

1190

I det dypblå verdensosean
 står palasser fra eldgammel tid –
 de stråler av smaragd og beryll

i lys og flammende skjønnhet.
Nymfer og feer danser der
i mangefargede virvler.

1191

Dette vet jeg! Jeg som er munk
og elev av den store Buddha.
Krenker du meg, du mørkets fyrste,
skal du møte grusomme pinsler!

1192

Mens alle munkene så på,
ble jeg oppfordret av Buddha:
Jeg ristet Migaras mors palass
med ett enkelt dytt med stortåa!

1193

Dette vet jeg! Jeg som er munk
og elev av den store Buddha.
Krenker du meg, du mørkets fyrste,
skal du møte grusomme pinsler!

1194

Himmelpalasset Vejayanta
skalv også under stortåa mi,
styrket av magiske krefter!
Jeg fikk gudene til å skjelve!

1195

Dette vet jeg! Jeg som er munk
og elev av den store Buddha.
Krenker du meg, du mørkets fyrste,
skal du møte grusomme pinsler!

1196

I Vejayantas himmelpalass
spurte jeg gudekongen Sakka:
”Si meg, min gode mann: Kjenner du
friheten ved begjærets opphør?”
Og Sakka besvarte spørsmålet
oppriktig og helt sannferdig.

1197

Dette vet jeg! Jeg som er munk
og elev av den store Buddha.
Krenker du meg, du mørkets fyrste,
skal du møte grusomme pinsler!

1198

I himmelsalen Sudhamma
 spurte jeg Brahma mens alle så:
 ”Si meg, min gode mann: Er du
 ennå av samme mening som før?
 Ser du ikke at stråleglansen
 i himmelen din stadig svekkes?”

1199

Og Brahma besvarte spørsmålet
 oppriktig og helt sannferdig:
 ”Nei, herre, det synet jeg hadde
 har jeg gått fullstendig bort fra.

1200

Visst ser jeg at stråleglansen
 i min himmel stadig svekkes!
 Så hvordan kan jeg si at jeg er
 evig og uforanderlig?”

1201

Dette vet jeg! Jeg som er munk
 og elev av den store Buddha.
 Krenker du meg, du mørkets fyrste,
 skal du møte grusomme pinsler!

1202

Jeg har i min fullkomne frihet
 berørt verdens høyeste tinde,
 besøkt skogen ved verdens ende
 og sett alle verdens folkeslag.

1203

Dette vet jeg! Jeg som er munk
 og elev av den store Buddha.
 Krenker du meg, du mørkets fyrste,
 skal du møte grusomme pinsler!

1204

Ildens flammer tenker ikke:
 ”Denne tosken skal jeg brenne!”
 Det er tosken *selv* som brenner seg
 når han rører ved flammene.

1205

Og slik vil *du* brenne deg, Mara
 – som tosken som rører ilden –

når du krenker og plager han
som har kommet frem til sannheten!

1206

En dårlig fremtid ga du deg selv
da du plaget han som fant sannhet:
eller mener du, du onde,
at ondskap ikke får følger?

1207

Alt ondt du har gjort i alle år
får du igjen, din ødelegger!
Hold deg unna den Våkne, Mara!
Hos munkene oppnår du ingenting.

1208

På denne måten truet munken
Mara i Bhesakalaskogen:
Demonen ble motløs og nedslått –
så forsvant han i løse luften!

XXI. Den lengste sangen

264. Vangisa

Vangisa var sønn av en brahman i Savatthi. Han studerte de tre vedaene og ble ekspert på å spå i hodeskaller. Han kunne ta opp en hodeskalle, kakke på den med neglen og erklære at denne personen var blitt gjenfødt der eller der.

De andre brahmanene fant at dette kunne de tjene penger på, så de tok ham med seg og reiste rundt fra by til by og fra landsby til landsby. Vangisa lot folk komme med hodeskallene til folk som hadde vært døde i opp til tre år. Så kakket han på dem med neglen og erklære at denne personen var blitt gjenfødt der eller der. Folk trodde på det han sa og ga ham god lønn for umaken.

På sin rundtur gjennom landet kom dette følget av brahmaner en dag til Savatthi mens Mesteren var i byen. Vangisa hadde hørt om Mesteren og ville gjerne gå og treffe ham. De andre brahmanene frarådet det.

“Munken Gotama kommer til å fordreie hodet på deg,” sa de.

Men Vangisa ville ikke høre på dem. Han oppsøkte Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg.

“Er du utlært i noe fag, Vangisa?” spurte Mesteren.

“Ja, jeg kan spå i hodeskaller. Jeg kan kakke med neglen på en hodeskalle opp til tre år gammel og si hvor vedkommende er blitt gjenfødt.”

Da lot Mesteren hente fire hodeskaller. Den ene var etter en mann som var blitt gjenfødt i helvetes pine, den andre var gjenfødt som menneske, den tredje var gjenfødt i himmelen og den fjerde hadde gått inn i det endelige nirvana.

Vangisa kakket på den første skallen.

“Denne her er gjenfødt i helvete, Gotama,” sa han.

“Riktig, Vangisa, dette klarte du bra. Men hvor er det blitt av denne her?”

“Han er gjenfødt som menneske.”

“Og denne?”

“I himmelen.”

Men da han kakket på hodeskallen til han som hadde gått inn i det endelige nirvana, fant han verken ut eller inn av saken.

“Jaså, Vangisa? Klarer du det ikke?” spurte Mesteren.

“La meg undersøke nærmere,” svarte Vangisa. Han snudde og dreide på hodeskallen og kakket både her og der på den – men hvordan kan vel noen vite hvor det er blitt av en arahant?

Til slutt ble han stående taus og skamfull mens svetten rant av ham.

“Er du sliten, Vangisa?” spurte Mesteren.

“Ja, jeg klarer ikke å finne ut hvor det er blitt av denne karen, Gotama,” svarte Vangisa. “Hvis du vet det, må du fortelle meg det!”

“Jeg vet både det og mye annet,” sa Mesteren og la til disse to versene:

Den som kjenner alle vesener,
deres død og tilblivelse –
lykkelig er han, våken og fri:
Han er en sann og ekte brahman.

Den som hviler et sted, ukjent
for guder, engler og mennesker,
fri fra sinnets sorte strømmer:
Han er en sann og ekte brahman.

“Vil du lære meg denne kunsten, Gotama?” spurte Vangisa.

“Da må vi først gjøre deg til munk,” svarte Mesteren.

“Jeg går med på hva som helst, bare jeg kan få lære denne trylleformelen,” sa Vangisa. Så snudde han seg til de andre brahmanene og fortsatte:

“Ikke bry dere om at jeg lar meg ordinere. Når jeg bare får lært denne trylleformelen, blir jeg den beste i hele India, og det skal komme dere til gode, også.”

Og fordi han så gjerne ville lære en trylleformel, gikk han bort til Mesteren og ba om å få ordinasjon. Mesteren ga oppdraget videre til en munk som het Nigrodhakappa. Denne gjorde som Mesteren ba ham om, og ordinerte Vangisa som munk.

“Først må du lære bakgrunnsstoffet for trylleformelen,” sa Mesteren og lærte ham innsiktsmeditasjon og meditasjon på kroppens trettito deler. Mens han mediterte på kroppen, utviklet han innsikt.

Da de andre brahmanene kom og spurte om han snart hadde lært den kunsten av Gotama, svarte han:

“Kunst? Hvilken kunst? Ha dere vekk! Jeg vil ikke ha noe mer med dere å gjøre!”

“Så bukket du under for Gotama likevel!” utbrøt brahmanene. “Han har fordreid hodet på deg, så hva har vi vel med deg å gjøre nå?”

Dermed gikk de sin vei. Men Vangisa styrket sin innsikt og ble en arahant.

Som arahant gikk han frem for Mesteren og lovpriste ham med mange vers, der han sammenlignet Mesteren med månen, solen, himmelrommet, havet, med Sineru, verdens høyeste fjell, med løven, dyrenes konge og med en mektig elefant.

Mesteren erklærte offentlig at Vangisa var den av elevene hans som diktet de vakreste lovsangene.

Vangisa diktet vers både før og etter at han ble en arahant, og Ananda og andre tok vare på disse versene og samlet dem på det konsilet som ble holdt etter Mesterens bortgang.

Som novise fikk Vangisa en dag øye på noen kvinner som kom i sin fineste skrud for å hilse på Mesteren. Da diktet han disse versene for å fordrive det begjæret han følte i sitt indre:

Og jeg som lot meg ordinere!
 Jeg som forlot mitt hjem som munk!
 Enda finnes vulgære tanker
 i dypet av mitt sorte sinn.

1210

Om fyrster med mektige buer,
 veltrente mesterskyttere,
 skulle omringe meg fullstendig
 i hærer på mange tusen ...

1211

... og kvinner? – ikke engang kvinner
 i mengder, eller verre ting
 skulle fått meg til å skjelve!
 I læren er jeg vel befestet!

1212

For jeg har hørt av Buddha selv,
 av ham som stråler som solen,
 at dette er veien til lindring –
 gleden er stor i mitt hjerte!

1213

Du onde Død – om du angriper
 meg, som lever i Buddhas lære,
 får du igjen med samme mynt.
 Snu deg bort! Ikke møt mitt blikk!

En dag han kjempet med misnøye og andre negative følelser i sitt indre, uttalte han:

1214

Lyst og ulyst jaget jeg bort.
 Hjemmelivet forsvant fra tanken.
 Begjærets krattskog er hugget ned –
 munkens sinn er en åpen lysning.

1215

Alt i himmelen og på jorden,
 alt som har krefter eller form,
 endres og brytes ned av alder –
 med slik viten vandrer den vise.

1216

Folk er bundet til livet av lyst:
 av alt de sanser og tenker på.
 Han som er sterk og urokkelig

er fri, og kalles en vismann.

1217

Vanlige folk tenker urett
og spekulerer forvirret:
fri fra all ondskap og alle sekter
blir man i sannhet en ekte munk.

1218

Den vise som vandrer godt konsentrert,
ærlig og uten grådighet,
finner lindring på fredens vei
og avventer den siste time.

De neste versene uttalte han mens han kjempet med stoltheten over sin egen veltalenhet og diktetekunst:

1219

Fordriv ditt hovmot, Gotamas sønn –
vend deg bort fra stolthetens vei!
Den som forviller seg *den* veien
skal angre i lange tider!

1220.

Folk sviner seg til med sladder –
ved hovmot dras de mot helvete!
Og når de har nådd pinens kjerne,
jamrer de innbilske lenge.

1221

Men *den* munken sørger ikke
som seiret og nådde sitt mål.
Ære og lykke nyter han
og kalles med rette: en som *ser*.

1222

Vær derfor trygg og besluttsom,
vær flittig, energisk og ren
etter at begjær og sløvhet,
rastløshet, hat og uvisshet
er borte med hovmot og stolthet!
Med visdom skal målet oppnås.

Mens han fortsatt var novise, ble han en dag med Ananda hjem til en minister som hadde invitert ham til frokost. Husets kvinner hadde pyntet seg i sin fineste stas og satte seg ned ved siden av dem. De stilte spørsmål til Ananda og lyttet til hans svar og utlegninger av læren. Men siden Vangisa var så fersk som munk, klarte han ikke å beholde konsentrasjonen. Tankene hans flakket bort fra samtaleens tema og han ble fylt av begjær.

Fordi han var en ung mann med æresbegreper og integritet tenkte han:
 “Denne lidenskapen som vokser frem i meg, er ikke bra, verken på kortere eller lengre sikt.”
 Og mens de satt der, fortalte han Ananda hvordan han følte det:

1223

Jeg gløder av sanselig begjær!
 Sinnet mitt brenner opp! Å, gi meg
 noe som lindrer, vær så snill!
 Hjelp meg, du Gotamas ætling!

Ananda svarte:

1224

Sinnet ditt brenner opp fordi
 dine inntrykk er forvrengte –
 unngå forestillingen du har
 om ”skjønnhet knyttet til begjær”.

1224a

Se alle deler av kropp og sinn
 som Annet og ikke som Selv –
 se dem som noe vondt! Finn lindring,
 ikke brenn deg igjen og igjen.

1225

Meditér over det urene
 med konsentrert og samlet sinn –
 vær oppmerksom på kroppen din,
 øv en holdning som dreper lysten,

1226

og innse alle tings flyktighet.
 Rykk opp hovmotet med roten!
 Når du har innsett hva hovmot er,
 skal du vandre med indre ro.

En gang talte Mesteren til munkene om veltalenhet, og sa:

“Hvis noen skal kalles veltalende og fortjene ros og ikke kritikk av forstandige mennesker, må han ikke bare ordlegge seg vel, men også tale i samsvar med hvordan tingene virkelig er, og han må dessuten tale ord som er vennlige og sanne.”

Da reiste Vangisa seg, ba om ordet og uttalte disse versene:

1227

All vår tale bør være slik
 at vi ikke piner oss selv
 og heller ikke skader andre!
 Dette er ekte veltalenhet.

1228

Vi bør tale vennlig til andre
slik at vi bringer dem glede.
Den som taler uten ondskap
er behagelig å lytte til.

1229

Sann tale er udødelig!
Denne loven gjelder evig.
Sannhet, mening og rettmessighet
er grunnen den gode står på.

1230

Den Våknes ord er fredens tale,
tale som fører til lindring
og gjør ende på alt som gjør vondt.
Denne talen er den beste.

En annen gang roste han Sariputta med følgende vers:

1231

Dyp er hans visdom og innsikt.
Kyndig er han i rett og galt.
Sariputta den kunnskapsrike
gir Buddhas lære til munkene.

1232

Kort og fyndig – eller i detalj:
Mangfoldig er hans undervisning!
Hans språk er presist, og røsten
er uttrykksfull som svarttrostens sang.

1233

Mens han taler, lytter munkene
til hans søte, velklingende røst:
glade blir de, og oppløftet –
oppmerksomt låner de ham øre.

En gang så Buddha ut over munkeforsamlingen og sa:

“Kom igjen, munkar, ordet er fritt. Har jeg gjort eller sagt noe dere vil kritisere meg for, så tal åpent!”

Sariputta reiste seg, hilste høflig og sa:

“Du har ikke sagt eller gjort noe vi kan kritisere deg for, Mester. Du har ryddet en vei som ingen tidligere har ryddet, skapt en vei som ingen tidligere har skapt, og forklart oss en vei som ingen tidligere har forklart. Du kjenner veien, forstår veien og vet hvor den går. Vi andre følger etter deg på denne veien som du har vist oss. Men nå vil jeg også gi ordet fritt, Mester. Har jeg gjort eller sagt noe du vil kritisere meg for, så tal åpent!”

“Nei, du har ikke gjort eller sagt noe jeg kan kritisere deg for, Sariputta,” svarte Mesteren.

“Du er vis og forstandig, Sariputta. Du har omfattende kunnskaper, du har smilende visdom og en rask, skarp og dyptpløyende intelligens. Du er som en keisers arveprins som regjerer slik han har lært av sin far. Slik gir du korrekt undervisning i den læren jeg har forklart deg.”

Videre sa Sariputta at resten av munkeforsamlingen heller ikke hadde noe å kritisere Mesteren for, og han gjentok det samme for deres vedkommende.

Da reiste Vangisa seg og ba om å få ordet. Han sa:

1234

I dag, på fullmånedagen,
er fem hundre munkers samlet
i renhet: de har brutt alle bånd,
høyt hevet over all forvirring.
Tilværelsens beger har de tømt,
seere er de – og vismenn.

1235

Som en regjerende keiser
omgitt av sine ministere
vandrer rundt den havomkransede
jorden – sitt store imperium,

1236

er den store seierherren,
han som fører karavanen,
omgitt av vise disipler
som har gått bort fra dødens vei.

1237

Alle er sønner av Mesteren!
Her skramler ingen tomme tønner.
Jeg hilser deg, du solens ætling –
du som har splintret begjærets pil.

Etter at Mesteren en dag hadde talt til munkene om hva som fører til nirvana, til lindring, uttalte Vangisa følgende vers som lovprisning av Buddha:

1238

Mer enn tusen brødre omgir
ham som vandrer langs lykkens vei
mens han underviser i læren –
den lindrende som fjerner all frykt.

1239

De lytter til de plettfrie ord
Den Fullkomment Våkne taler –
og Buddha står der strålende
foran brødrenes store skare.

1240

Du kalles en mektig elefant –
 Mester, av seerne er du best!
 Liksom en tung og gråblå sky
 bringer du oss lindrende regn.

1241

Fra sitt skyggefulle middagsskjul
 kom eleven ut for å skue
 sin læremester. Du store helt!
 Vangisa bøyer seg dypt for deg!

“Hvordan er det, Vangisa,” sa Mesteren, “har du tenkt ut disse versene på forhånd? Eller kommer du på dem her og nå?”

“Jeg kommer på dem her og nå,” svarte Vangisa.

“Det er bra, Vangisa. Klarer du å finne på noen flere vers her du står?”

Vangisa svarte:

1242

Han overvant Maras forræderiske feller.
 Han sprenget sinnets stengsler.
 Se, han bryter alle bånd!
 Gavmildt deler han sin visdom med andre.

1243

Han viste oss mange forskjellige veier
 til å krysse den brølende floden.
 Udødeligheten er synlig for alle!
 Og seerne står urokkelige.

1244

Han bringer lys: så strålende klart
 at vi ser hvordan alt kan overvinnes.
 Da han hadde gjort det høyeste virkelig,
 underviste han de første fem.

1245

Og når læren er blitt så godt forklart –
 hvordan kan de som forstår synke ned
 i sløvhets? Tren derfor flittig, ærbødig
 her i Mesterens forsamling.

De neste tre versene fremsa han som en hyllest til Kondañña den vise:

1246

Den ærverdige munk Kondañña,
 den første Våkne etter Buddha,
 dveler ofte i de ensomme,

lykkebringende boliger.

1247

Alt en disippel kan oppnå
ved å følge lærerens råd
har han oppnådd; den kraftfulle
som alltid trener iherdig.

1248

Med stor kraft, trefoldig kunnskap
og innsikt i andres tanker
bøyer Kondañña, Buddhas arving,
seg dypt for Mesterens føtter.

En gang oppholdt Mesteren seg på Svartberget oppe i skråningene av Vismannsåsene sammen med fem hundre munkers som alle var arahanter. Moggallana den store gransket alle munkenes sinn og så at de alle kunne glede seg over frigjøringens frukter. Da Vangisa så dette, roste han Mesteren og munkene med disse versene:

1249

På fjellets lyse skråninger,
omgitt av sine disipler,
sitter han som la det vonde
bak seg og overvant døden.

1250

Den mektige Moggallana
utforsket med sitt skarpe sinn
disiplenes tanker: og han så
at de strålte i frihetens lys.

1251

Slik omgir de ham – Gotama,
den vise med trefoldig kunnskap,
rik på gode egenskaper,
som snudde ryggen til lidelsen!

Det neste verset utbrøt Vangisa av glede da han fikk se Mesteren sitte ved Gaggaras lotusdam i byen Campa, omgitt av en stor forsamling munkers og tusenvis av guder og ånder.

1252

Liksom månen stråler som solen
når de mørke skyer forsvinner,
slik overstråler du, min Mester,
alle mennesker med ditt ry.

Da Vangisa var blitt en arahant, så han tilbake på det han hadde oppnådd og beskrev Mesterens og sine egne egenskaper med disse versene:

1253

Beruset av diktning streifet vi
viden omkring, fra landsby til by:
da så vi den fullkomment Våkne
som hadde nådd den andre bredden.

1254

Han underviste meg i læren,
vismannen som la pinen bak seg.
Etterpå lysnet gleden i oss –
fast overbevisning oppsto!

1255

Jeg hørte om personligheten
og dens faktorer, om sansene
og om verdens elementer.
Jeg lærte – og gikk ut som munk.

1256

Til beste for alle mennesker
står *de* frem, som kjenner sannheten!
For alle kvinner og alle menn
som praktiserer *hans* lære!

1257

Ja, sannelig, for deres skyld
nådde den vise sin oppvåkning –
for brødrene og for søstrene
som kjenner den rette veien.

1258

De fire edle sannheter
er godt forklart av ham som ser –
av Buddha, solens ætling, han
som føler med alle som lever:

1259

lidelsen og dens årsaker,
befrielsen fra lidelsen,
den edle åttedelte vei
som fører til lidelsens lindring.

1260

Dette er sagt slik som det er –
og slik som det er har jeg sett det!
Jeg har funnet den sanne mening –

Buddhas vei er gått til ende.

1261

Dette var i sannhet velkomment
for meg, som var i Buddhas nærvær!
Av de gode ord som ble delt ut
fikk jeg høre de aller beste.

1262

Jeg har oppnådd fullkommen visdom!
Min høreevne er rensset.
Trefoldig er min kunnskap, og jeg
kjenner andre menneskers sinn.

Da munken Nigrodhakappa, som hadde vært Vangisas veileder, døde, spurte Vangisa om han hadde funnet nirvanas lindring eller ikke:

1263

Jeg spør den store læremesteren
hvis visdom er ubegrenset
og som skjærer bort all usikkerhet:
En kjent munk døde i Aggalava –
vel ansett var han! Jeg undres:
Fant han tilslutt den sanne lindring?

1264

Nigrodhakappa var navnet du ga
denne brahmanen, o, Mester!
Han vandret så vidt omkring i sitt liv
og hedret deg – slik søkte han innsikt
med utrettelig pågangsmot,
du seer av hva som er fast og sant!

1265

O, Sakiya! *Den* disippelens lodd
ønsker vi alle å kjenne:
Fortell om ham, du med fullkomment syn!
Våre ører er skjerpet, vi lytter
oppmerksomt til alt du sier –
for du er vår store læremester.

1266

Skjær all vår uvisshet bort med roten!
Er vår bror fullstendig sluknet?
Si oss dette, du største av vismenn,
du blant oss som skuer hele verden,
du som ligner Sakka: guden

som skuer klarsynt med tusen øyne!

1267

Uansett hvilke lenker som finnes,
hvilke forblindelsens veier
som slører våre sinn med uvisshet,
opphører disse å eksistere
ved ham som har nådd sannheten –
for han har verdens skarpeste øyne.

1268

For hvis intet menneske noen gang
skulle jage sinnets gifter,
lik som vinden jager mørke skyer,
ville hele verden vært hyllet inn
i et tungt og håpløst mørke:
Selv strålende menn ville vært dunkle!

1269

Men vise menn sprer strålende lysskinn!
Derfor ser jeg deg, store helt,
som én som får verden til å skinne!
Vi kommer til deg, du som har innsikt:
Kast lys over Kappas skjebne
for oss i forsamlingen av brødre.

1270

Send oss i hast din prektige stemme,
du praktfulle! Lik som svanen
strekker hals og synger mykt og varsomt
med stemme vakker og velklingende.
Vi vil alle lytte til deg,
du rettskafne, som følger den rette vei.

1271

Jeg oppfordrer ham som er helt rensset
og frigjort fra fødsel og død
til å tale om den sanne lære:
for blant vanlige folk er det ingen
som følger sitt sanne ønske –
men all *hans* handling er veloverveid!

1272

Denne din mest fullkomne forklaring
er akseptert, du, fullkomment
vise! Denne siste, ærbødige
hilsen gir vi deg gladelig: Ikke

svikter du eller bedrar oss,
du som vet, og er så uendelig vis!

1273

Du som kjenner læren til bunns: Ikke
svikter du eller bedrar oss,
du som vet, og er så uendelig vis!
Som jeg i sommerens hete lengter
etter vann, står min lengsel nå
etter dine ord! Å, la dem regne!

1274

Forgjeves var det ikke, livet
den edle Nigrodhakappa
førte – så målbevisst og fullt av lys?
Fant han den sanne lindring i live,
gikk han veien til ende? Tal –
la oss høre! Er han fullkomment fri?

Slik svarte Mesteren, den beste av mennesker:

1275

Han skar bort alle spor av begjær
etter dét vi navngir i våre sinn
og dét som har form under fingrene:
han krysset den mørke strømmen
som dvelte truende i hans hjerte –
og vandret hinsides fødsel og død.

Vangisa sa videre:

1276

Store vismann! Jeg er tilfreds –
jeg har lyttet til din tale.
Ikke spurte jeg forgjeves –
Mester! Du sviktet meg ikke!

1277

Han talte slik som han handlet,
han var den Våknes disippel.
Han skar over Dødens sterke nett –
spent ut med svik og ondt bedrag.

1278

Kappiya så begynnelsen
til det som binder oss, Mester!
Døden er vond å passere –

Kappiya kryssset dødens strøm.

1279

Strålende fyrste, jeg hilser deg,
du beste av menn – og din sønn,
han som følger i dine fotspor
som løveungen sin gylne far!

Epilog

Slik brølte de sine løvebrøl,
Buddhas strålende sønner.
Fri fra sinnets sorte strømmer
sluknet de som flammer – stille.